

ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ
ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑ
ΣΤΑ ΒΑΘΗ
ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

120

ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΓΙΑΤΡΕΥΕΤΑΙ

ΔΡΑΧΜΑΙ

4

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το εξώφυλλο του «Κόσμου»

Το εξάισιο κεφάλι του 'Ηνιόχου, ένός από τὰ μεγαλύτερα ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαιότητος. Τὸ χάλκινο ἄγαλμα εἶναι γνωστὸ ὅτι θρίσκεται στὸ Μουσεῖο τῶν Δελφῶν.

Ἐπικαιρότητες

- Οἱ φίλοι μας κι' ἐμεῖς Σελ. 3
- Ἀντίλογοι » 5
- N. ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ: Κρίσιμος καιρὸς » 6

Ἐπιστήμη καὶ Τεχνικὴ

- ΕΙΔΙΚΟΥ: Καὶ ὁ θάνατος γιὰτρεῖται » 7
- 100.000 τρίχες » 18
- Υ. ΝΤΟΜΠΙΕΡ: Ὁ «καταραμένος ἀδένας» ὁ προστάτης » 20
- Ε. ΣΑΡΤΟΝ: Κρουαζιέρα στὰ βάθη τῆς θάλασσας » 22
- ΤΖ. ΒΟΥΣΙΕΡ: Τὰ ἐκπληκτικὰ ρεκόρ τοῦ ζωϊκοῦ κόσμου » 26

Ἱστορία καὶ Τέχνη

- Ἡ συμφωνία τοῦ Μονάχου ΕΡΑΝΙΣΤΗ: Ἀναδρομὴ στὸ Ρήγα Φεραῖο » 10
- ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ: Ἡ τελειότητα τοῦ ἀστυνομικοῦ μυθιστορήματος (Ζῶρξ Σιμενὼν) » 19
- Ὁ ἀληθινὸς Μοντεχρήστος » 31
- » 33

Διάφορα

- Οἱ Παπούα δὲν εἶναι τόσο τρομεροὶ » 15
- Κουβέιτ ἡ πικρὴ πλούσια χώρα τοῦ κόσμου » 29

Μυθιστόρημα καὶ Διήγημα

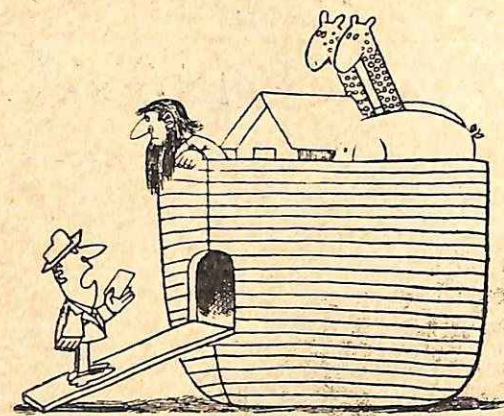
- ΜΑΡΣΕΛ ΠΑΝΙΟΛ: Ψωμί, κρασί κι' ἔρω » 36
- Ζ. ΣΙΜΕΝΟΝ: Πέτρος ὁ Λιθουανὸς » 41

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ ΤΕΥΧΟΣ

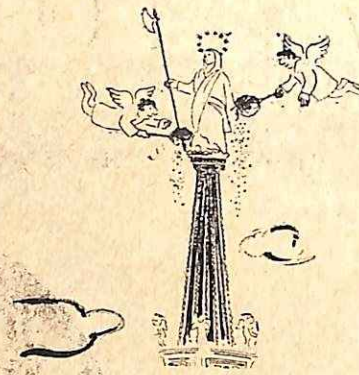
- Ὁ ἄνθρωπος ἑτοιμος γιὰ τὸ προϊστορικὸ ταξίδι στὴ Σελήνη.
- Ὁ καρκίνος: Αἰνίγματα κι' ἐλπίδες.
- Ἡ ἀνατομία τοῦ φόβου.

ΣΤΗΝΔΡΟΜΕΣ: Ἑσωτερικὸν: ἐτησίαν (τέσχη 52) δοχ. 210 ἐξάμην δοχ. 110. Ἑξωτερικὸν: ἐτησίαν (ἀπλὸ ταχυδρομῖον) δοχ. 300 (ἀεροπορικῶς) γιὰ Ἀγγλία 5 λίρες γιὰ Ἀμερικὴ 28 δολλ. Γιὰ ἄλλες χώρες ἐτησίαν συνδρομὴ 210 δοχ. (7 δολλ.) ἐπὶ πλέον τὰ ταχυδρομικά. Ἑμβάσματα καὶ ἐπιταγὲς πρὸς τὸν ἐκδότη καὶ διευθυντὴ τοῦ «Κόσμου» Λουκὴ Ἀκρίτα, ὁδὸς Πατησίων 63β, Ἀθήναι.

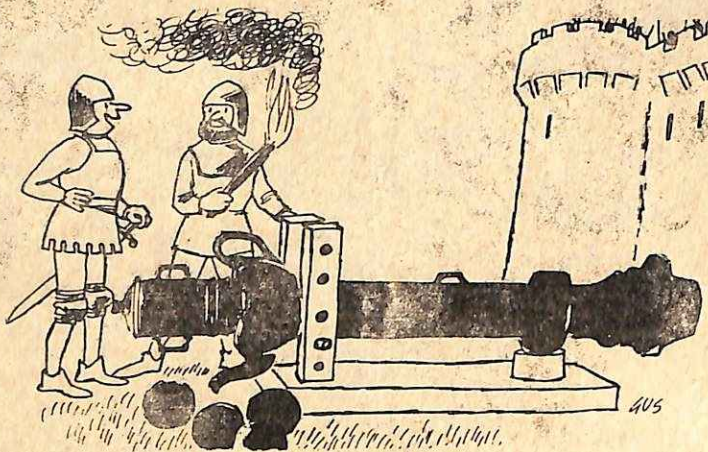
ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 30

— Δημόσιο γράφος!

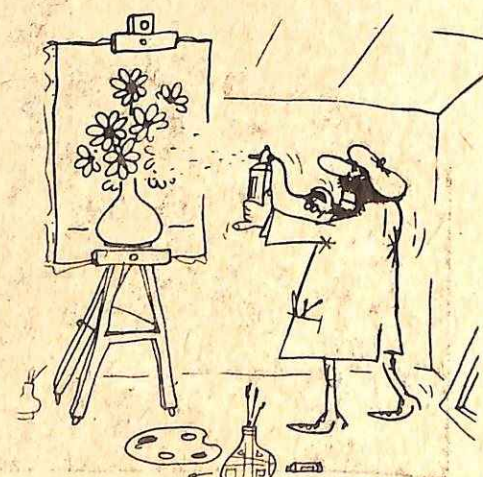
Χωρὶς λόγια

— Πρέπει νὰ μάθεις τὴ χρῆση τῶν νέων ὁπλῶν. Θὰ τινάξουνε στὸν ἄερα ὁλοκληρὴ τὴ γῆ!...

Ὁ ὑποβρύχιος ψαράς, ψαρεύει τὸν Ποσειδῶνα!

Χωρὶς λόγια

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ

ΗΜΕΡΟΜ.

4-6-92

45573

Οἱ φίλοι μας — κι' ἐμεῖς.

Κύριε Διευθυντά,

Παίρνω ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ γράμμα τοῦ σκηνοθέτου τοῦ κινηματογράφου κ. Φ. Καραμήτσου νὰ σᾶς γράψω δυὸ λόγια. Ὁ κ. Καραμήτσος μιλά γιὰ τὴν εἰδεολογικὴ κατεύθυνση τοῦ «Κόσμου» ποὺ τὴν παραδέχεται. Πέρα ἀπὸ κάθε ἀμφιβολία, εἶναι γεγονὸς ὅτι ὁ «Κόσμος» κρατᾷ καλὰ τὸ πόστο του σήμερον, σὲ καταλυτικὲς πραγματικὰ χρονίᾳς μας. Κι' εἶναι, σὲ ἀλήθεια, παρήγορο — ταπεινωτικὴ λέξη γιὰ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους — ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμα ἄνθρωποι, ποὺ βλέπουν μακρὸν τερα ἀπὸ τὸ ἀπλωμα τῶν χειρῶν τους. Ἐμεῖς οἱ νέοι ἄνθρωποι, ἀφοῦ ἀναγνωρίζουμε κάτι τέτοιο, φαίνεται πὼς καταλάβαμε, ἀόριστα τουλάχιστον, τὸ σκοπὸ μας, ἔστω κι' ἂν γινώμαστε συχνὰ ἀντικείμενο κατηγορίας. Κάθε ἐποχὴ ἔχει τοὺς σκαρτοὺς της.

Συνεχίζοντας ὁ κ. Καραμήτσος γράφει: «...Τοῖα εἶναι τὰ ρεῦματα ποὺ πρέπει ν' ἀκολουθήσει ὁ πρωτοπόρος ἄνθρωπος... Ἡ φυσικὴ, ἡ ψυχρὴ ἀνάλυση κι' ἡ κινηματογραφικὴ τέχνη. Ὅλοι οἱ ἄλλοι το μείζον ξεθωιάζουν».

Ὁ κ. Καραμήτσος ἀγαπᾷ πολὺ, καθὼς φαίνεται, τὴν τέχνην του («...ὅλοι οἱ ἄλλοι το μείζον ξεθωιάζουν»!).

Πραγματικὰ, ἡ ἀνθησι τοῦ κινηματογράφου στὰ τελευ-

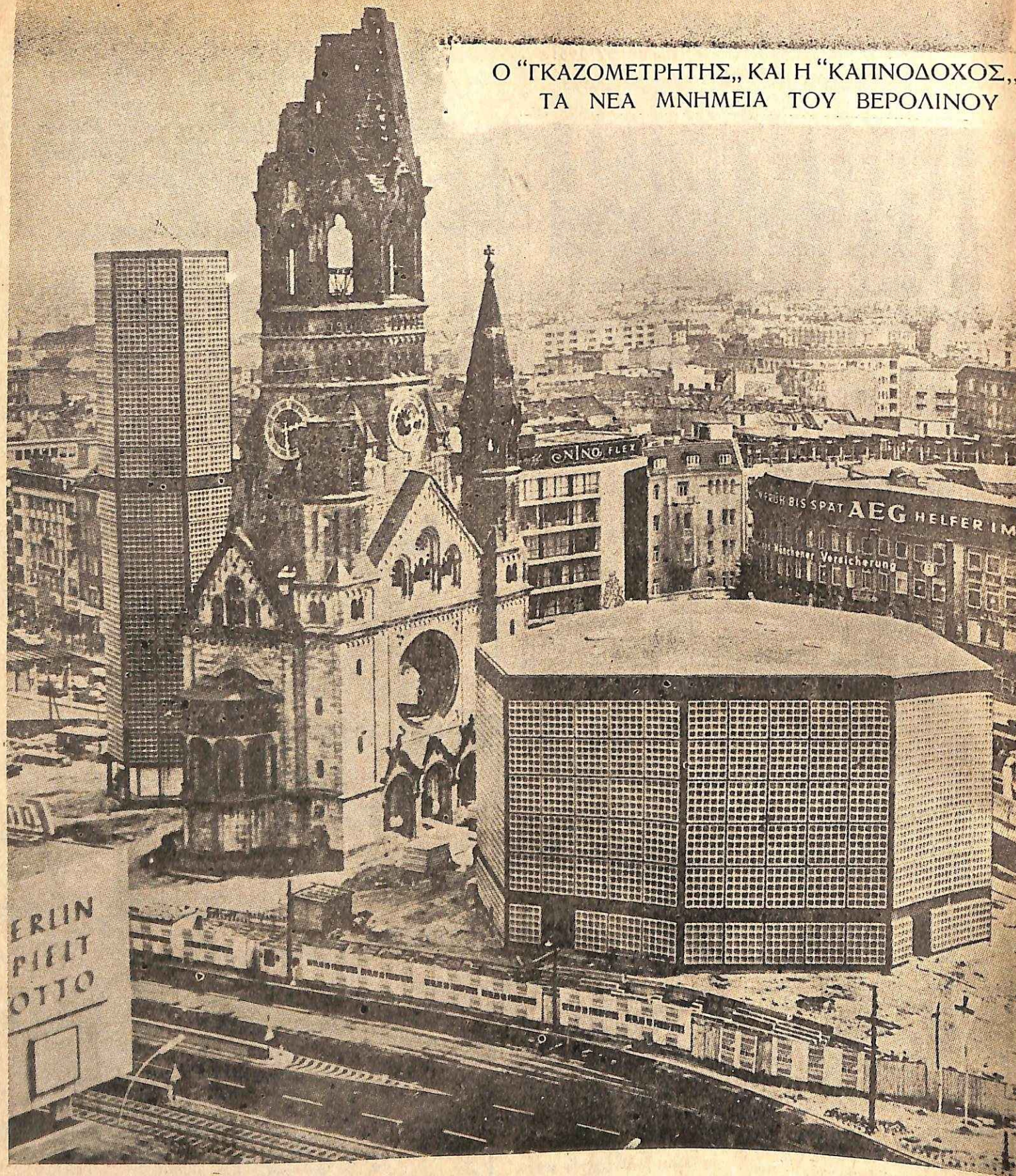
ταῖα χρόνια εἶναι μεγάλη. Εἶτε γιὰτὸ ἀποτελεῖ μιὰ φτηνὴ ψυχαγωγία, εἶτε γιὰτὸ εἶναι μιὰ ἐνδοχὴ ψυχαγωγία ὁ κινηματογράφος ἀνθεῖ. Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι τί εἶδους κινηματογράφος ἀνθεῖ; Καὶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα — ποὺ κατὰ περισσότερον βλέπουμε — ἂς μὴν κάνουμε καλύτερα λόγο, ἐκτός ἀπὸ μετρημένους ἐξαιρέσεις.

Ὁ κινηματογράφος στὸν κόσμον προοδεύει, ἢ ἔχει προσφέρει μήπως ἐγὼ καὶ ὕδωρ ἀπόλυτη ὑποταγὴ σὲς λογῆς λογῆς δυνάμεις;

Πῶς μοιράζονται τὰ κινηματογραφικὰ βραβεῖα ἀραγε; Καὶ εἶναι τόσο ἀδιάφορος πνευματικὰ τάχα ὁ κινηματογράφος — ποὺ τὸν ἀγαποῦμε σὰν τέχνη ξεχωριστὴ καὶ τὸν παρακολουθοῦμε — ὥστε ἐν' ἀναρωτιοῦνται πολλοὶ ἀναγνώστες τοῦ «Κόσμου» γιὰτὸ δαπανιέται τόσο χαρτὶ γιὰ τὰ διηγήματα κ.τ.λ. κι' ὄχι γιὰ κινηματογράφον;

(Καὶ ἡ καθιέρωση κριτικῆς δὲν εἶναι ζήτημα «στήλης». Ἐνα κινηματογραφικὸν ἔργο «σηκώνει» καλλιτεχνικὴ κριτικὴ, ὅπως τὸ λογοτεχνικὸ ἢ ὁποιοδήποτε ἄλλο. Εἶναι ζήτημα σελίδας, ἢ σελίδων ἂν θέλετε, κι' ὅσο γιὰ τὴν καθιέρωση τῆς θεωρητικῆς του ἐν-ατένισης αὐτὸ ἀφορᾷ, ἂν ὅχι καὶ τὸ πρῶτον, τὴν σύνταξη τοῦ «Κόσμου»...).

Ο "ΓΚΑΖΟΜΕΤΡΗΤΗΣ," ΚΑΙ Η "ΚΑΠΝΟΔΟΧΟΣ,"
ΤΑ ΝΕΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Η οκτάγωνη εκκλησία και το εξάγωνο κωδωνοστάσιο, που η ανοικοδόμησή τους μόλις έχει συμπληρωθεί στο Βερολίνο, πλάι στο παλιό μνημείο του αυτοκράτορος Γουλιέλμου, αποτελούν αντικείμενο σφοδρής κριτικής εκ μέρους των κατοίκων. Τ' αποκαλούν «γκαζομετρητή» και «καπνοδόχο». Και τα δυο έχουν ανεγερθεί, πλάι στα παλιά έρείπια του μνημείου του Γουλιέλμου, για να συμβολίζουν τη φρίκη του πολέμου. Η συμπλήρωση της εκκλησίας και του κωδωνοστασίου έχει συμπίσει με την κρίση του Βερολίνου, κάτι που αποτελεί μια τραγική ειρωνία της τύχης. Φυσικά, ούτε τα έρείπια της παλιάς εκκλησίας, ούτε τα νέα αντιπολεμικά μνημεία είναι αξιόλογα επιτεύγματα της αρχιτεκτονικής. Απλώς μάς υπενθυμίζουν τη μονότονη και καταθλιπτική ζωή της κυψέλης, όπου ζούν όμως οι φιλοπόλεμες σφήκες, κι' όχι οι ειρηνικές μέλισσες...

ΚΟΣΜΟΣ

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Από την αρχαία εποχή ο χορός έπαιξε πρωταρχικό ρόλο στη διαμόρφωση της εθνικής ζωής και του πολιτισμού των ανατολικών λαών. Και δεν είναι ανεξήγητο το γεγονός ότι ο χορός έχει φθάσει σε μιαν εκπληκτική τελειότητα. Τα ινστιτούτα χορευτικής τέχνης πραγματοποιούν αληθινά θαύματα που εκπλήσσουν τους Ευρωπαίους. Η φωτογραφία μας παριστάνει χορευτές, που ανήκουν σε μεθοριακές φυλές του Πακιστάν, όταν χορεύουν τον κατάκ, που αποτελεί τη γνησιώτερη έκφραση του εθνικού τους χαρακτήρος κι' εκφράζει το πνεύμα της ελευθερίας των κατοίκων του.

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΙ

1

ΟΙ γονείς του Καναδά και της Κολομβίας, που αποστέλλουν στους Ήγέτες των τεσσάρων μεγάλων κρατών — μελών της λεγομένης Ατομικής Λέσχης, τις φωτογραφίες των παιδιών τους με τη δραματική, αλλά μεγαλειώδη στην απλότητά της έκκληση «παρακαλούμε, μη μάς τα σκοτώσετε» άπηχούν το αίσθημα των δισεκατομμυρίων ανθρώπων, σ' οποιαδήποτε γωνιά της Γης βαλσαμώνουν τους πόνους των. Ένώ τα ραδιενεργά νέφη μεταφέρουν τον άργό θάνατο πάνω από στεριές και θάλασσες, με την ανώτατη ήγεςία του κόσμου ν' αναφέρεται με μκκτηρισμό «για τις φλυαρίες που ακούονται σχετικά με την υγεία των ανθρώπων», το ειρηνιστικό μήνυμα, που έμπεριέχεται στ' άγνα μάτια των παιδιών, ύψώνεται σαν καταδίκη της βίας και του πολέμου και καλεί σε παγκόσμια συνανδέρφωση. Απομένει να ιδούμε, αν τα παιδικά πρόσωπα, που αντικρύζουν ανύποπτα τη μαγεία του κόσμου, θα γαληνεύσουν τους κεραυνούς της τεχνητής όργης και τις αστραπές των φανατισμών που εκτινάσσονται από τα ταραγμένα φρένα της Ήγεςίας της Ανθρωπότητας.

2

ΣΑΛΟΣ που δημιουργήθηκε σε ώρισμένους εκπαιδευτικούς κύκλους, με κέντρο τη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, σχετικά με την κατάργηση των Λατινικών και την αύξηση των ώρων διδασκαλίας των Νεοελληνικών, πρέπει να προκαλεί κατάθλιψη κι' όργη. Κατάθλιψη, γιατί αποκαλύπτονται τα άπυθμενα βάθη του σκοταδισμού, που έπηρεάζουν μόνιμα την παιδεία του έθνους κι' όργη, γιατί η φανατισμένη, ή προσδλητική, για όλους μας, αντίδραση σε κάθε αναγκαία εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, περιφρονεί το καθολικό αίτημα του εκσυγχρονισμού της ελληνικής παιδείας, για να καταδικάσει τον τόπο σε μαρασμό...

3

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ της Κύπρου στη Διάσκεψη του Βελιγραδίου, παρά την αντίδραση της τουρκικής μειονότητας της νήσου, αποτελεί το πρώτο στάδιο επιτυχούς ανασυρτήσεως, στο πεδίο της εξωτερικής παραστάσεως της νέας πολιτείας, με τα πολυποίκιλα δεσμά των Συμφωνιών της Ζυρίχης και του συνταγματικού τέρατος, που φολκιδεύουν τα αυτόνοστα δικαιώματα της συντριπτικής πλειοψηφίας του Κυπριακού Λαού. Η πρώτη, μικρή νίκη έχει κερδηθεί. Απ' εδώ κι' ύστερα η απόσπαση είναι μεγάλη, αλλά υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις ώστε να επικρατήσει, τελικά, η όρθοφροσύνη σ' ένα θέμα που ταυίζεται με την υπόσταση και την ελευθερία ενός Λαού και την ήρεμία μιάς πολυπλάνταχτης περιοχής.

ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΡΡΩΣΤΕΙΑ...

ζει εξωτερικά από τον κλινικό θάνατο. Είναι όμως θεμελιώδης διάφορος, γιατί αυτός μονάχα είναι ανεπανόρθωτος. Ο βιολογικός θάνατος προέρχεται από το όλικό σαραβάλισμα των κυττάρων, του βιολογικού τους οικοδομήματος.

Η αξία του Μπέκ και Νεγκόφσκι είναι ότι καθώρισαν λεπτομερώς τα χημικά αναστατώματα στο επίπεδο του κυττάρου και του ιστού που τα προκαλούν διαδοχικά το θανατηφόρο επεισόδιο, έπειτα η αγωνία και, τέλος, ο κλινικός θάνατος. Σ' ένα γερό οργανισμό, το αίμα, που ζωογονείται από την καρδιά, μοιράζει στα κύτταρα τις ουσίες που χρειάζονται για να ζουν. Από τις ουσίες αυτές και πρό πάντων από τη γλυκόζη τα κύτταρα αντλούν την αναγκαία για τη ζωή τους ενέργεια. Στο χημικό εργαστήριο των ζωτανών κυττάρων οι ουσίες αυτές αποσυνθέτονται σε προϊόντα που δξιδώνονται και απελευθερώνουν θερμίδες. Η περιβόητη θερμοκρασία μας των 37 βαθμών είναι η ένδειξη ότι ο χημικός μηχανισμός μας λειτουργεί καλά.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΒΛΑΒΗ

ΑΝ, για όποιονδήποτε λόγο, η καρδιά πάψει να χτυπά ή αν οι πνεύμονες σταματήσουν να παράγουν

όξυγόνο, τότε προκαλείται γενική βλάβη στο χημικό εργαστήριό μας — προκαλείται, με άλλα λόγια, ο «κλινικός» θάνατος. Τα προϊόντα που παράγονται για τη διατροφή των κυττάρων δεν δξιδώνονται πλέον και συσσωρεύονται στους ιστούς. Τα μη φυσιολογικά αυτά αποθέματα εμποδίζουν τη δραστηριότητα των κυττάρων. Αν δεν επιχειρηθεί καμιά επέμβαση για βοήθεια είτε από τον ίδιο τον οργανισμό είτε εξωτερικά, τα κύτταρα αρχίζουν να εξαρθώνονται: Είναι ο βιολογικός θάνατος.

Ο Μπέκ κι' ο Νεγκόφσκι επιχείρησαν, λοιπόν, να επέμβουν στο σύντομο διάστημα ανάμεσα στον «κλινικό» και στο «βιολογικό» θάνατο. Οι έπεμψεις για τη νεκρανάσταση γίνονται δάσεις για τη κατεύθυνση: Απαλλογή σε πολλές κατευθύνσεις: Απαλλογή των κυττάρων από τα προϊόντα που τα πνύγουν, αποκατάσταση της κυκλοφορίας του αίματος που θα ξαναφέρει τη χημική τάξη στο σύνολο του οργανισμού και πρό πάντων στο εύθραυστο οικοδόμημα του έγκεφάλου.

Για να πραγματοποιηθεί αυτή η διάσωση, η φύση δε χορηγεί περισσότερα από πέντε λεπτά που αντιστοιχούν στο άνωτατο χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο τα νευρικά κύτταρα του φλοιού του έγκεφάλου είναι ικανά να συνεχί-

σουν φυσιολογική δραστηριότητα μετά το σταμάτημα της κυκλοφορίας του αίματος. Πέρα από τα πέντε αυτά λεπτά τα κύτταρα του φλοιού του έγκεφάλου εξαρθώνονται και πεθαίνουν ανεπανόρθωτα.

Οι μυϊκοί ιστοί είναι αφάνταστα πιο ανθεκτικοί. Έτσι οι μύς της καρδιάς εξακολουθούν να εργάζονται 18 λεπτά αφού η καρδιά, σαν όργανο, έχει πάψει να χτυπά.

Ο άκαδημαϊκός Νεγκόφσκι εξηγεί ως εξής τις λεπτομέρειες της τεχνικής του για τη νεκρανάσταση. Συμβαίνει — λέει — η αγωνία που προηγείται από τον κλινικό θάνατο να είναι τόσο εξαντλητική, ώστε να προκαλεί την καταστροφή των πιο σημαντικών συστημάτων του οργανισμού πριν ακόμα να εμφανισθεί ο κλινικός θάνατος.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ

ΣΕ ΤΕΤΟΙΑ περίπτωση δεν μπορούμε να ελπίζουμε να επιτύχουμε τη νεκρανάσταση. Τουναντίον, αν η αγωνία είναι γρήγορη, πρέπει να επιχειρήσουμε τη νεκρανάσταση μόλις εμφανισθεί ο κλινικός θάνατος. Η πρώτη μας φροντίδα είναι ν' αποκαταστήσουμε τη χημική τάξη πρό πάντων στα κύτταρα του έγκεφάλου. Πρέπει να εξουδετερώσουμε τα τοξικά προϊόντα που συσσωρεύονται.

Σκυλιά που νεκραναστήθηκαν έπειτα από κλινικό θάνατο τριών λεπτών παρουσίασαν διαταραχές όφειλόμενες σε σημαντικές αλλαγές των χημικών λειτουργιών των έγκεφαλικών ιστών. Η επάνοδος στη φυσιολογική κατάσταση πραγματοποιήθηκε μόνο έπειτα από τρεις ημέρες.

Αντίθετα απ' ό,τι νομιζόταν, ο έγκεφαλος που δεν αντέχει στην έλλειψη οξυγόνου είναι ωστόσο προικισμένος με πραγματικό σύστημα συναγερμού που του επιτρέπει να επιζεί έπειτα από βαρείες βλάβες όπως οι αιμορραγίες.

Τα έγκεφαλικά αιμοφόρα αγγεία διαστέλλονται και λειτουργεί ένα σύστημα έντατικού ανεφοδιασμού του οξυγόνου που περιέχεται στο άρτηριακό αίμα. Έτσι ο έγκεφαλος εξακολουθεί να λειτουργεί κανονικά σε μια δραματική κατάσταση.

Αυτό είναι μια πολύτιμη ένδειξη για τις περιπτώσεις νεκραναστάσεως τραυματιών που έχουν χάσει πολύ αίμα, αλλά δεν παρουσιάζουν βλάβες των ζωτικών οργάνων.

Η τεχνική του Νεγκόφσκι προσκομίζει ένα ολότελο νέο δεδομένο, που ο Μπέκ σκοπεύει να το υλοποιήσει στο εργαστήριό του έρευνών στο Κλήβε-λαντ: Την άρτηριακή μετάγγιση.

Ως τώρα, ακόμα και στα τελευταία εργαστήρια νεκραναστάσεως των Ην. Πολιτειών, εφαρμόζόταν η ένδοφλέβια μετάγγιση. Με τον τρόπο αυτό έμπαινε, δέβαια, φρέσκο αίμα στον οργανισμό που κινδύνευε να πεθάνει, η μετάγγιση όμως αυτή δεν αναζωογονούσε κατ' ανάγκη την καρδιά.

Τουναντίον, η μέθοδος της άρτηρια-

κής μεταγγίσεως έχει για συνέπεια να ερεθίζει τα νευρικά άκρα, επενεργώντας στους δέκτες των τοιχωμάτων του μυοκαρδίου, που είναι ιδιαίτερα εύαίσθητοι στις πιέσεις. Έτσι δημιουργούνται οι εύνοϊκες συνθήκες για την αποκατάσταση της καρδιάς.

Έπειτα από ένα άτύχημα που είναι συνήθως θανατηφόρο και που συνέβη σ' ένα πρόωρο τοκετό, η μητέρα υπέφερε από ακατάσχετη αιμορραγία που την είχε προκαλέσει η διάρρηξη του πλακούντος στη μήτρα. Η καρδιά είχε πάψει να χτυπά. Η άρρωστη βρισκόταν, λοιπόν, σε κατάσταση κλινικού θανάτου. Χάρη σε άρτηριακή μετάγγιση, νεκραναστήθηκε. Σήμερα είναι περίφημη στην υγεία της.

Ο ΝΕΥΡΙΚΟΣ ΕΡΕΘΙΣΜΟΣ

ΜΑΖΙ με την άρτηριακή μετάγγιση, η τεχνητή αναπνοή είναι το δεύτερο στοιχείο της τεχνικής του Νεγκόφσκι. Τα δυο στοιχεία της τεχνικής εφαρμόζονται ταυτόχρονα. Ερεθισμοί μεταδίδονται με τα νεύρα που πάνε από τους πνεύμονες στη σπονδυλική στήλη. Ο έρεθισμός πετυχαίνει μόνο αν η σπονδυλική στήλη ποτίζεται αρκετά με αίμα, πράγμα που εξηγεί γιατί είναι απαραίτητο να γίνονται ταυτόχρονα οι δυο έπεμβάσεις. Σύμφωνα με τις εργασίες που έχει κάνει το Έργαστήριο Νεκραναστάσεως της Μόσχας, φαίνεται να υπάρχει άμεση εξάρτηση ανάμεσα στην αποκατάσταση της αναπνοής και στην αποκατάσταση της δραστηριότητας του κεντρικού νευρικού συστήματος. Μπορεί να θεωρηθεί βέβαιο ότι η πρώτη αναπνοή σημαίνει ότι έχει ξαναρχίσει η λειτουργία της σπονδυλικής στήλης, του νωτιαίου μυελού. Ο συγχρονισμός αυτός των έπεμβάσεων για τη νεκρανάσταση γίνεται από δυο συνεργεία ειδικών.

Ένα τρίτο συνεργείο προσπαθεί να αναζωογονήσει την καρδιά. Η καρδιά έχει πάψει να χτυπά, αλλά οι μύς της εξακολουθούν να εργάζονται: Ανασκίρτουν με άτακτο τρόπο, με αναρχία κινήσεων. Η προσπάθεια είναι να σταματήσουν τα άτακτα αυτά ανασκίρτηματα, ν' αποκατασταθεί η αρμονία των κινήσεων της καρδιάς. Ο Νεγκόφσκι έχει επινοήσει και κατασκευάσει μια ειδική συσκευή που εξαπολύει μια ηλεκτρονική εκκένωση — μία και μόνη — στην καρδιά. Η ηλεκτρική αυτή εκκένωση, που διαρκεί ένα εκατοστό του δευτερολέπτου, προκαλείται από ένα ειδικό συμπτυκωτή 24 μικροφάρντ. Το πλεονέκτημα της συσκευής αυτής είναι ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί χωρίς να πειραχθεί ο θώρακας και ν' αποφευχθεί έτσι το άνοιγμά του, που είναι μια επικίνδυνη έγχειρση σ' ένα οργανισμό εξασθενημένο ήδη.

ΕΝΑΣ ΣΥΜΜΑΧΟΣ: ΤΟ ΚΡΥΟ

ΣΤΗΝ περίπτωση που, παρ' όλα τα μέτρα, η κατάσταση κλινικού θανάτου παρατείνεται, πρέπει να γίνει μάλαξη της καρδιάς. Έτσι όμως ξαναγυρίζουμε στην γνωστότατη κλασική τεχνική που εφαρμόζεται από πολλά χρόνια.

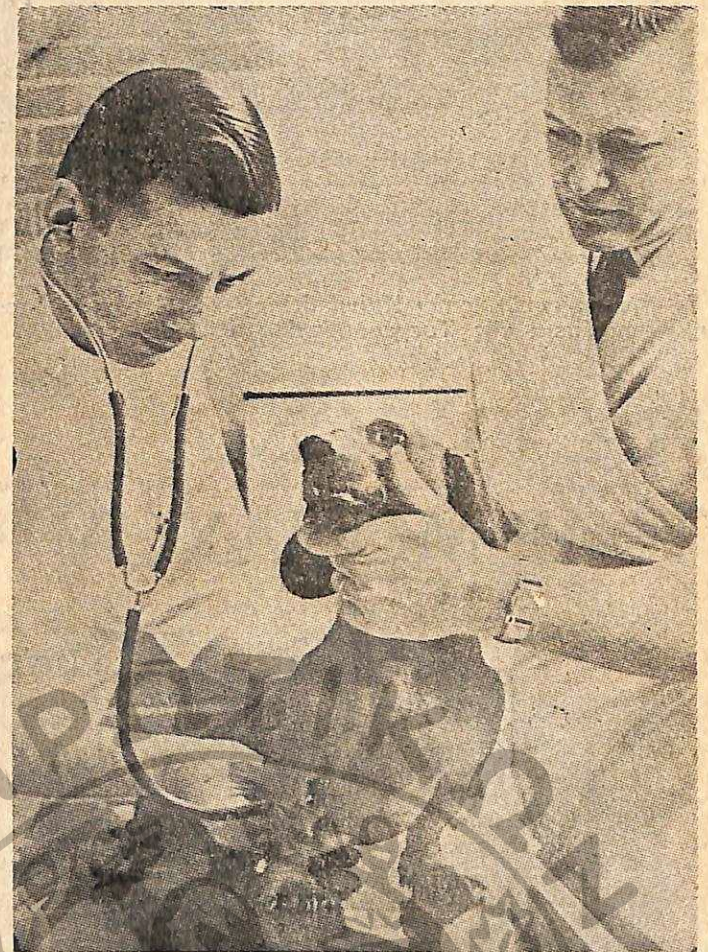
Όταν προσθέσουμε όλα τα δεύτερα λεπτά που χρειάζονται για να γίνουν

όλες αυτές οι λεπτότατες έπεμβάσεις, διαπιστώνουμε ότι εξαντλούμε εύκολα τα πέντε λεπτά που παραχωρεί ο έγκεφαλος πριν εγκαταλείψει τον άγωνα.

Πρέπει λοιπόν, να βρεθεί ένας σύμμαχος που να σταματήσει το χρόνο ή, πιο σωστά, που να παρατείνει την κατάσταση του κλινικού θανάτου. Ο σύμμαχος αυτός είναι το κρύο. Η κατάψυξη του οργανισμού έχει για αποτέλεσμα να περιορίζει την πείνα του οργανισμού για οξυγόνο και να σταματά την εξάρθρωση των κυττάρων. Έπιχειρώντας νεκραναστάσεις με μέτρια υποθερμία (24.5 Κελσίου), ο Βλαδίμηρος

γίδες, οι διολόγοι πολλών χωρών έχουν επιχειρήσει ν' ανακαλύψουν τις φυσιολογικές συνέπειες των χαμηλών θερμοκρασιών της βαθιάς υποθερμίας (ως 8 ή 10 Κελσίου). Ο Πάρκς στην Αγγλία, ο Άντιους στη Γιουγκοσλαβία και ο Λουί Ρέυ στη Γαλλία έχουν αποδείξει ότι όργανα ανωτέρων ζώων (σπονδυλωτών) αντέχουν θαυμάσια σε θερμοκρασίες κάτω από — 20ο Κελσίου και κατόπιν ξαναγυρίζουν ομαλά στη ζωή χωρίς να έχουν πάθει καμιά βλάβη.

Είναι πιθανόν ότι η θεραπευτική της νεκραναστάσεως θα χρησιμοποιήσει

Τα πειράματα για νεκρανάσταση έγιναν πρώτα σε σκυλιά και, όταν έδωσαν επιτυχή αποτελέσματα, έπιχειρήθηκαν και σ' ανθρώπους. Δυο βοηθοί του καθηγητή Μπέκ εξέταζαν ένα σκυλί λίγες μέρες μετά τη νεκρανάστασή του: Η υγεία του είναι περίφημη.

Νεγκόφσκι έχει κατορθώσει να διατηρήσει σκυλιά επί δυο ώρες σε κατάσταση κλινικού θανάτου. Ο κλινικός θάνατος ανθρώπων έχει παραταθεί ως μια ώρα. Η προθεσμία αυτή είναι υπεραρκετή για να πραγματοποιηθούν όλες οι έπεμβάσεις για τη νεκρανάσταση με το άνωτατο όριο πιθανοτήτων επιτυχίας.

Όλα αυτά δεν είναι φανταστικό επιστημονικό μυθιστόρημα, μολονότι το φανταστικό επιστημονικό μυθιστόρημα έχει προβλέψει, πριν από εκατό χρόνια, ότι το κρύο θα ήταν πολύτιμο μέσο για τη διατήρηση της ζωής. Στα μέσα του περασμένου αιώνα ο Έντμουντ Άμπου είχε προαναγγείλει τον Μπέκ και τον Νεγκόφσκι όταν νεκραναστάιντον τον αξιωματικό των ναπολεοντείων πολέμων με το σπασμένο αυτί, που είχε μείνει θαμμένος δόλοκληρα χρόνια μέσα σε πάγο.

Αν περιορίσουμε τη χημική τάξη στο σύνολο των κυττάρων, δεν αποκλείεται ν' αναπτυχθούν ανεπανόρθωτα φαινόμενα στο φλοιό του έγκεφάλου. Έχοντας υπ' όψη τις πιθανές αυτές πα-

τους πόρους αυτούς της υπερβαθείας υποθερμίας και ότι, αν εφαρμόζεται στα δυο ή τρία λεπτά που ακολουθούν τον κλινικό θάνατο, θα επιτρέψει επιτυχίες σε αναλογία 80 ή και 90 στις 100 περιπτώσεις.

Όλα αυτά δεν είναι φανταστικό επιστημονικό μυθιστόρημα, μολονότι το φανταστικό επιστημονικό μυθιστόρημα έχει προβλέψει, πριν από εκατό χρόνια, ότι το κρύο θα ήταν πολύτιμο μέσο για τη διατήρηση της ζωής. Στα μέσα του περασμένου αιώνα ο Έντμουντ Άμπου είχε προαναγγείλει τον Μπέκ και τον Νεγκόφσκι όταν νεκραναστάιντον τον αξιωματικό των ναπολεοντείων πολέμων με το σπασμένο αυτί, που είχε μείνει θαμμένος δόλοκληρα χρόνια μέσα σε πάγο.

Madele'oli

Οι παιδίατροι όλου του κόσμου συμφωνούν ότι, απ' όλες τις τροφές, το μητρικό γάλα είναι ασφαλώς ή πιο κατάλληλη για ένα μωρό: Είναι η τροφή που έχει προβλέψει η φύση.

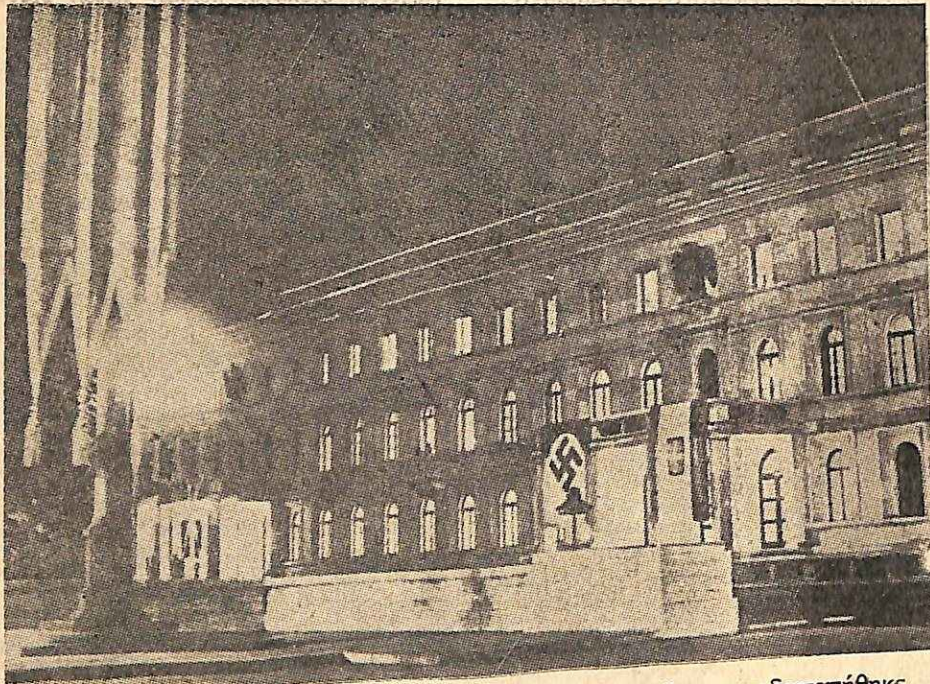
Και όμως, η ιδεώδης αυτή φυσική τροφή συμβαίνει κάποτε να μη γίνεται άνεκτη από τον οργανισμό του μωρού: Το μητρικό γάλα μπορεί να προκαλέσει αλλεργικές αντιδράσεις! Ο Άγγλος παιδίατρος δρ Κάμπελ σημειώνει την περίπτωση ενός νεογέννητου που με την πρώτη δοκιμή του μητρικού γάλακτος παρουσίασε τόσο επικίνδυνες αντιδράσεις, ώστε κινδύνευσε να πεθάνει. Σώθηκε με μιάν έγκαιρη επέμβαση του γαστρού που του έκανε μιά ένωση αδρεναλίνης και το υποχρέωσε να θυάλει το γάλα που είχε πιεί.

Τέτοιες σοβαρές περιπτώσεις είναι σπάνιες, αλλά η αλλεργία του γάλακτος έχει παρατηρηθεί κι' από άλλους γιατρούς. Τα συμπτώματά της είναι πεπτικές διαταραχές, έμετος, δυσκοιλιότητα, άνορεξία, έρεθισμός του δέρματος.

Ένας Μεξικανός στοματολόγος παρατήρησε πως η τακτική κατα-

νάλωση νερατζιών προφυλάσσει τα δόντια από την τερηδόνα. Το νεράτζι φαίνεται ότι περιέχει μικρές δόσεις φθορίου που εδνεί την απομείωση του άσβεστίου και προλαμβάνει την τερηδόνα. Για να προφυλάξει τα δόντια, το νεράτζι πρέπει να τρώγεται ώμο χωρίς ζάχαρη. Άλλ' αυτό, βέβαια, μόνο οι Μεξικανοί το καταφέρνουν χωρίς να κάνουν έμετο.

Για τα τοπικά έγκαυματα πρώτου και δεύτερου βαθμού, ένας Άγγλος γιατρός προτείνει ένα φάρμακο το οποίο δοκιμάσθηκε από τον ίδιο επί ένδεκα χρόνια με άριστα αποτελέσματα. Πρόκειται, αλλούστα, για το γάλα. Η νοικοκυρά έχει συνήθως στο σπίτι της λίγο γάλα, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιήσει σε περίπτωση δυστυχήματος, αντί να χάνει καιρό τρέχοντας στα φαρμακεία για τα κατάλληλα φάρμακα κατά των έγκαυμάτων. Η πλήρη πρόεπει να πλένεται με γάλα άσπου να εξαφανισθεί τελείως ο πόνος. Μπορούμε επίσης να χρησιμοποιήσουμε κομπούδες ποτισμένες με γάλα. Το γάλα προκαλεί την ψύξη του έγκαυματος πολύ πιο γρήγορα από το νερό. Οι πρωτεΐνες, τα λίπη και το άλας που περιέχουν εδνούν την επούλωση της πληγής. Ο Άγγλος επιστήμων πιστεύει πως η θεραπευτική αυτή μέθοδος μπορεί να χρησιμοποιηθεί και στα έγκαυματα τρίτου βαθμού.

Ἡ «Φύρερχαουζ», στήν Καίνιξπλάτς τοῦ Μονάχου, ὅπου ποδοπατήθηκε ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς Τσεχοσλοβακίας καί τῶν Δυτικῶν Δημοκρατιῶν.

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

**Ἐκεῖ, ὅπου ἡ Δύση ἀκονίζει
τὸ ξίφος τοῦ χιτλερισμοῦ.**

ΤΟ 1938, ὅταν ὁ Χίτλερ, ποὺ ἤθελε νὰ προσαρτήσῃ τοὺς Σουδίτες τῆς Τσεχοσλοβακίας, δέχθηκε τὴ διάσκεψη τοῦ Μονάχου, ἀρχισε ἕνα δραματικό παιχνίδι ἀνάμεσα στοὺς Συμμάχους καὶ τοὺς Ναζί. Ἄν ξεσποῦσε τότε ὁ πόλεμος, ποῖα θὰ ἦταν ἄραγε ἡ τύχη τῆς Εὐρώπης; Θὰ εἶχε νικήσει ὁ Φύρερ κι' ἐναντι ποίων θυσιῶν ἐκ μέρους τῆς Γερμανίας; Δύσκολες προβλέψεις, γιατί εἶναι μάταιο πάντοτε νὰ σκέφτεσαι ποῖα μποροῦσε νὰ εἶναι ἡ ἱστορία μὲ τὸ ἀν... Ὁ περίφημος συγγραφεὺς τοῦ «Τρίτου Ράιχ», Οὐίλλιαμ Σήρερ, μᾶς διηγεῖται ὡστόσο ποῖες στάθηκαν οἱ πραγματικὲς μέρες τοῦ Μονάχου καὶ τὸ τέλος τῆς Τσεχοσλοβακίας.

κυβερνήσεων τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Οἱ συζητήσεις ποὺ ἄρχισαν στὶς 12 καὶ 45' σ' ἕνα οἶκημα ποὺ λεγόταν Φύρερχαους καὶ ἦταν στήν Καίνιξπλάτς, δὲν εἶχαν δραματικὴ χαρακτηριστὴ καὶ δὲν ἀπετέλεσαν παρὰ μὴ ἀπλή μόνο διατύπωση, πὺν θὰ ἐπέτρπε στὸν Χίτλερ νὰ πάρει πὺν ἀκριβῶς ἤθελε τὴν ὥρα ποὺ θὰ τὸ εἶχε ἀποφασίσῃ. Ὁ δόκτωρ Σμίντ, ὁ ἀκούραστος διεκδικητὴς ποὺ μετέφραζε σὲ τρεῖς γλῶσσες: γερμανικά, ἀγγλικά καὶ γαλλικά, παρατήρησε πὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ βασίλευε μὴ ἀτμόσφαιρα «γενικῆς καλῆς θελήσεως» κι' ὅταν ἀκόμη ὁ Χίτλερ ἄρχισε τὶς συζητήσεις μὲ τὴν ἐξῆς δήλωση:

«Εἶχα δηλώσει στὸ λόγο μου τοῦ Σπὸτ παλαστὸν ὅτι ὅποσδήποτε θὰ ἐμπαινα στήν Τσεχοσλοβακία τὴν 1η Ὀκτωβρίου. Μοῦ ἀπάντησαν τότε ὅτι τὸ μέτρο αὐτὸ θὰ ἐρημεύετο σὺν πράξει θίας. Σκοπὸς μας εἶναι λοιπὸν νὰ τὸ ἀπαλλάξουμε ἀπὸ ἕναν τέτοιο χαρακτήρα. Πάντως, ἐπιβάλλεται μὴ ἀμεση ἐνέργεια».

Γὰ μέλη τῆς διάσκεψης ἄρχισαν τὶς πραγματικὲς ἐργασίες ὅταν ὁ Μουσολίνι, ποὺ πῆρε τρίτος τὸ λόγο — ὁ Νταλαντιέ μίλησε τελευταῖος — δήλωσε ὅτι «ἐὰν νὰ καταλήξουν, σὲ πρακτικὴ λύση τοῦ προβλήματος» εἶχε φέρει σαφεῖς

Στὸ Μόναχο ἀρχίζει ὁ διπλωματικὸς πρόλογος ποὺ ὁδηγεῖ στὸ Β' παγκόσμιο πόλεμο. Ἐκεῖ ὁ Χίτλερ, τρομοκρατώντας τοὺς πρωθυπουργοὺς τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, παίξει ἕνα καταπληκτικὸ παιχνίδι καὶ τὸ κερδίζει... Γὰ νὰ ὁδηγήσει, τελικά, τὴν ἀνθρωπότητα στήν ἀλληλοσφαγὴ.

γραφτὲς προτάσεις. Ἡ καταγωγὴ αὐτοῦ τοῦ ντοκουμέντου εἶναι παράξενη καὶ νομίζω ὅτι εἶναι ἀγνωστὴ στὸν Τσάμπερλαιν ὡς τὸ θάνατό του. Τὸ περιστατικὸ δὲν ἔλαβε δημοσιότητα παρὰ μόνο πολὺ ἀργότερα ἀπὸ τὸ βίαιο θάνατο τοῦ Μουσολίνι καὶ τοῦ Χίτλερ.

Αὐτὸ ποὺ ὁ Ντούτσε παρουσίαζε σὰν συμβιβαστικὸ σχέδιο, ποὺ πῆγαζε ἀπ' αὐτόν, εἶχε στήν πραγματικότητά του συνταχθεῖ στὰ βασικά τὴν προηγουμένη στὸ ὑπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν τοῦ Βερολίνου ἀπὸ τὸν Γκαϊνγκ, τὸν Νότνρατ καὶ τὸν Βαϊξέκερ, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Ρίμπεντροπ, γιατί οἱ τρεῖς ἄλλοι δὲν ἐμπιστεύονταν τὴν κρίση του. Ὁ Γκαϊνγκ τὸ πῆγε στὸν Χίτλερ ποὺ τὸ ἐνέκρινε, ὅστερα τὸ ἔδωσε γὰ νὰ μεταφραστῇ γαλλικά ἀπὸ τὸν δόκτωρα Σμίντ καὶ τὸ μεταβίβασε στὸν Ἰταλὸ πρεσβευτὴ Ἀντόλικο, ποὺ τηρεῖ φωνήσε τὸ κείμενο στὸν Ἰταλὸ δικτάτορα τὴ στιγμὴ ποὺ ἐτοιμαζόταν νὰ πάρει τὸ τραῖνο γὰ τὸ Μόναχο. Ἐτοί οἱ περίφημες ἰταλικὲς προτάσεις, ποὺ χάρισαν στήν αὐτοσχέδιασθ αὐτὴ διάσκεψη ὄχι μόνο τὴν ἡμερομῆσά της διάταξη, μὰ καὶ τοὺς κυριώτερους ὅρους τῆς μετέπειτα Συμφωνίας τοῦ Μονάχου, ἦσαν στήν πραγματικότητά γεωμανικὲς προτάσεις, ποὺ εἶχαν διατυπωθεῖ στὸ Βερολῖνο.

Σύμφωνα μὲ τὸ γεωμανικὸ προτύπο ὁ Γάλλος πρωθυπουργὸς «δέχθηκε ἐννοικὰ τὴν πρόταση τοῦ Ντούτσε ποὺ εἶχε συνταχθεῖ σὲ πνεῦμα ρεαλιστικὸ καὶ ἀντικειμενικὸ». Ὁ Ἀγγλὸς πρωθυπουργὸς τὴν ἐνέκρινε ἐπίσης καὶ δήλωσε πὺς εἶχε «εσκεφθεῖ» κι' αὐτὸς μὴ λύση ἀπολύτως ἴδια».

ΟΙ ΤΣΕΧΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΠΕΡΙΜΕΝΑΝ ΣΤΟ ΛΙΠΑΝΟ ΔΩΜΑΤΙΟ

Ο ΤΣΑΜΠΕΡΛΑΙΝ δήλωσε ὅτι δὲν θὰ ἔβλαπτε ἡ παρουσία ἐνὸς Τσέχου ἀντιπροσώπου, τὸν ὁποῖο θὰ μπορούσαν νὰ συμβουλευθοῦν. Ὁ Ντα-

λαντιέ τὸν ὑποστήριξε χλιαρά. Μὰ ὁ Χίτλερ δὲν ἤθελε τίποτε ν' ἀκούσει. Δὲν θὰ ἀνεχόταν τὴν παρουσία κανενὸς Τσέχου. Ὁ Νταλαντιέ ὑποχώρησε χωρὶς νὰ προβάλλει ἀντιρροήσεις, μὰ ὁ Τσάμπερλαιν τὰ κατάφερε νὰ ἐπιτύχει ὡστε νὰ βρίσκεται στήν διάθεση τῶν μελῶν τῆς Διασκεψέως ἕνας Τσέχος ἀντιπρόσωπος ποὺ θὰ ἔμενε «στὸ διπλὰνὸ δωμάτιο».

Καὶ πραγματικὰ στήν ἀπογευματινὴ συνεδρίαση, δυὸ Τσέχοι ἀντιπρόσωποι, ὁ Τσεχοσλοβάκος πρεσβευτὴς στὸ Βερολῖνο, δόκτωρ Βόζιτς Μάστνυ κι' ὁ δόκτωρ Μάζαρκ, τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν τῆς Πράγας, ποὺ ἐφθασαν ἐκεῖνη τὴν ὥρα, ὡδηγήθηκαν χωρὶς πολλὰς κουβέντες σ' ἕνα γειτονικὸν δωμάτιο. Ὅστερα ἀπὸ ἀναμονὴ πέντε ὥρων, στὶς 7 ἀκριβῶς, ὁ Φράνκ ASHTON — GWATKIN, ποὺ ἀνῆκε στήν ἀποστολὴ Ράντσμαν καὶ τὴν ὥρα βρισκόταν στήν ἀκολουθία τοῦ Τσάμπερλαιν, ἤρθε νὰ τοὺς ἀνακοινώσει ὅτι εἶχε ἐπέλθει γενικὴ συμφωνία, τῆς ὁποίας δὲν μπορούσε ἀκόμη νὰ τοὺς ἀναφέρει λεπτομέρειες, μὰ ποὺ ἦταν «πολὺ πὺς σκληρὴ» ἀπὸ τὶς γαλλοαγγλικὲς προτάσεις.

— Ἄν δὲν δεχθεῖτε, τοὺς εἶπε πρὶν τοὺς ἀφήσει, θὰ βρεθεῖτε στήν ὑποχρέωση νὰ κανονίσετε τὶς ὑποθέσεις σας μόνοι σας μὲ τοὺς Γερμανοὺς. Ἰσως οἱ Γάλλοι νὰ μὴ οἶσιν ποῖν τὰ πράγματα τόσο ὀνὰ, μὰ μπορεῖτε νὰ μὲ πιστέψετε, ὅτι συμμερίζονται τὶς ἀπόψεις μας. Παῖδουν νὰ ἐνδιαφερόνται γὰ τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ ἦταν ἡ ἀλήθεια, ὅσο τραγικὴ κι' ἂν αὐτὴ μπορούσε νὰ φανεῖ στὰ μάτια τῶν δυὸ Τσέχων ἀπεσταλμένων. Στὶς 30 Σεπτεμβρίου, λίγο μετὰ τὴ μὴ τὰ ξημερῶ-

ματα, οἱ Χίτλερ, Τσάμπερλαιν, Μουσολίνι καὶ Νταλαντιέ, ἀκολουθώντας αὐτὴν ἀκριβῶς τὴ σειρά, ἔβαλαν τὶς ὑπογραφὰς τοὺς κάτω ἀπὸ τὴ Συμφωνία τοῦ Μονάχου, ποὺ ἔλεγε πὺς ὁ γερμανικὸς στρατὸς θὰ ἐμπαινε στήν Τσεχοσλοβακία τὴν 1η Ὀκτωβρίου, ὅπως ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τὸ εἶχε δηλώσει ὁ Χίτλερ, καὶ θὰ συμπλήρωνε τὴν κατάληψή της Σουδητίας τὴν 10ην Ὀκτωβρίου. Ὁ Χίτλερ πετύχαινε αὐτὸ ποὺ εἶχαν ἀρνηθεῖ στὸ Γκόντεσπεργκ.

Ἐμενε τὸ βαρὺ ἔργο — βαρὺ δηλαδὴ γὰ τὰ θῆματα — νὰ πληροφορηθοῦν οἱ Τσέχοι τὴν θυσία ποὺ τοὺς ἐπέβαλλαν νὰ κάνουν καὶ τὴν σύντομη προθεσμία ποὺ τοὺς ἔδιναν. Αὐτὸ τὸ σημεῖο ὅμως τῆς τελετῆς δὲν ἐνδιέφερε ὅτε τὸν Χίτλερ ὅτε τὸν Μουσολίνι ποὺ ἀποσύρθηκαν, κι' ἀφῆσαν αὐτὴ τὴν φροντίδα στοὺς ἐκπροσώπους τῶν συμμάχων τῆς Τσεχοσλοβακίας, στὴ Γαλλία δηλαδὴ καὶ στήν Ἀγγλία.

Τὴ σκηνὴ τὴν περιέγραψε μὲ ἐξαιρετικὴ ζωντάνια ὁ Μάζαρκ στήν ἐπίσημη ἐκδόσή του πρὸς τὸ ὑπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Πράγας:

«Στὴ μιάμιση μετὰ τὰ μεσάνυχτα μᾶς εἰσήγαγαν στήν αἴθουσα, ὅπου εἶχε γίνῃ ἡ Διάσκεψη. Παρόντες ἦσαν ὁ κ. Τσάμπερλαιν, ὁ κ. Νταλαντιέ, ὁ σερ Ὁρας Οὐίλσον, ὁ κ. Λεζέ — γενικὸς γραμματεὺς τοῦ γαλλικοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν — ὁ κ. ASHTON — GWATKIN, ὁ δόκτωρ Μάστνυ καὶ ἐγώ. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἦταν βαρὴ καὶ ἀγωνιώδης: θὰ παίρναμε γνῶσιν τῆς ἐτυμηγορίας. Οἱ Γάλλοι, πολὺ νευρικοὶ, πᾶσχιζαν ἀπεγνωσμένα νὰ διατηρήσουν τὸ γόητρο

τῆς χώρας τους. Ὅστερα ἀπὸ σύντομο προκαταρκτικὸ λόγο, ὁ κ. Τσάμπερλαιν ἀναφέρθηκε στὴ Συμφωνία καὶ παρέδωσε τὸ κείμενο στὸν δόκτωρα Μάστνυ».

Οἱ Τσέχοι θέλησαν νὰ κάνουν μερικὲς ἐρωτήσεις, μὰ:

«Ὁ κ. Τσάμπερλαιν δὲν ἔπαινε νὰ χασμουριέται, χωρὶς νὰ καταβάλλει τὴν παρामीκὴ προσπάθεια νὰ κρύψει τὰ χασμουρητά του. Πρῶτα τοὺς κ. κ. Νταλαντιέ καὶ Λεζέ ἀν περιμέναν ἀπὸ τὴν κυβερνήσῃ μας καμμιὰ δήλωση ἢ καμμιὰ ἀπάντηση στὴ Συμφωνία. Ὁ κ. Νταλαντιέ ἦταν φανερὰ ἐκνευρισμένος. Ὁ κ. Λεζέ μᾶς ἀπάντησε ὅτι δὲν εἶχαν στὴ διάθεσή τους παρὰ ἐλάχιστο μόνο χρόνο. Προσέθεσε μὲ ζωντότητα ὅτι δὲν εἶχε ζητηθεῖ ἀπὸ μᾶς καμμιὰ δήλωση ὅτε ἀπάντηση, ὅτι τὰ μέλη τῆς διασκεψέως θεωροῦσαν τὴ συμφωνία τετελεσμένο γεγονός, ὅτι ἡ κυβερνήσῃ μας ἔπρεπε νὰ στελεχίει τὸν ἐκπρόσωπό της στὸ Βερολῖνο τὴν ἴδια αὐτὴ μέρα στὶς 3 τὸ ἀπόγευμα τὸ ἀργότερο γὰ νὰ παραστῇ στὴ συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς, τέλος ὅτι ἕνας Τσεχοσλοβάκος ἀξιοματικὸς ἔπρεπε νὰ βρίσκεται στὸ Βερολῖνο τὸ Σάββατο γὰ νὰ ρυθμισθοῦν οἱ λεπτομέρειες τῆς ἐκπενώσεως τῆς πρώτης ζώνης».

Ἡ ἀτμόσφαιρα, εἶπε, ἄρχισε νὰ γίνεται ἐπικίνδυνη γὰ ὁλόκληρο τὸν κόσμο. Μᾶς μίλησε μὲ ἀπότομο ὄψος. Ἦταν Γάλλος. Ὁ κ. Τσάμπερλαιν δὲν ἔκρυβε τὴν κόπωσή του. Μᾶς παρέδωσαν δεύτερο ἀντίγραφο τῆς Συμφωνίας μὲ μερικὲς διορθώσεις. Ὅστερα ξεμπερδεψαν μαζί μας καὶ μπορέσαμε νὰ φύγουμε».

Μεταξὺ τῶν ἀναμνήσεων ποὺ διητῇ

Ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ: Τσάμπερλαιν, Νταλαντιέ, Χίτλερ, Μουσολίνι καὶ Τσιάνο. Ἡ παρτίδα πόκερ ἔχει τελειώσει.

ΣΤΟ ΜΟΝΑΧΟ. Ο ΧΙΤΛΕΡ ΠΑΙΖΕΙ ΜΙΑ ΠΑΡΤΙΔΑ ΠΟΚΕΡ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΕΡΔΙΖΕΙ

ρησα απ' τη μοιραία νύχτα, θυμούμαι, τη λάμψη θριάμβου που άστραψε στα μάτια του Χίτλερ, ενώ κατέβαινε με επίσημο βήμα τα πλατιά σκαλοπάτια της Φύρερχαους, το Ικανοποιημένο ύψος του Μουσολίνι που ήταν κορδωμένος στη στολή του, και τα χασιμουρητά του Τσάμπερλαιν που είχε παραλύσει από τη νύστα, ενώ επέστρεφε στο «Ρεγκίνα Πάλλας» 'Οτέλ».

«Ο Νταλαντιέ, έγραφα το ίδιο εκείνο βράδυ στο 'Ημερολόγιό μου, φαινόταν τελείως ξεουθενωμένος. Πήγε στο Ρεγκίνα Πάλλας για ν' άποχαρτίσει τον Τσάμπερλαιν. Κάποιος τον ρώτησε ή μάλ' τον επιχείρησε να τον ρωτήσει: «Κόρις πρόεδρε, είστε ευχαριστημένος από τη Συμφωνία; Στράφηκε, σαν να ήθελε να απαντήσει. Μά ήταν εξαντλημένος, σωστό κουρέλι. Δεν βρήκε τα λόγια του και διέβη άμυλητος το κατώφλι με κλονισμένο βήμα».

ΜΑΣ ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ

ΣΤΙΣ 30 Σεπτεμβρίου, στις 6 το πρωί, ο Γερμανός πρεσβευτής σήκωσε από το κρεβάτι του τον Τσέχο ύπουργό των Έξωτερικών δόκτορα Κρόφτα, για να του παραδώσει το κείμενο της Συμφωνίας του Μονάχου και για να του γνωστοποιήσει συγχρόνως ότι ή Τσεχοσλοβακία έπρεπε να στείλει τρεις αντιπροσώπους της στη Διεθνή Έπιτροπή που είχε αναλάβει να επαγρυπνήσει για την εκτέλεση της Συμφωνίας και που θα συνήρχετο στο Βερολίνο το ίδιο βράδυ στις πέντε.

Για τον πρόεδρο Μπένες, που συνεδρίαζε ύλο το πρωί με τους πολιτικούς και στρατιωτικούς άρχηγούς, δεν άπείνε νε άλλη έκλογη από την ύποταγή. «Οχι μόνο ή Άγγλία και ή Γαλλία είχαν εγκαταλείψει τη χώρα του, μά δέχονταν να προσφύγει ο Χίτλερ στις ένοπλες δυνάμεις του, αν ή τσεχοσλοβακική κυβέρνηση άπερίριπτε τους όρους του Μονάχου. Στη μά παρά δέκα ή Τσεχοσλοβακία συνθηκολογούσε πετώντας τη διαμαρτυρία της κατάφατσα στον κόσμο:

— Μας εγκατέλειψαν. Μείναμε μόνοι! Αλλά στάθηκαν τα μικρά λόγια του νέου πρωθυπουργού, στρατηγού Σίροβυ, στις ραδιοφωνικές δηλώσεις που έκανε στις πέντε το άπόγευμα.

«Ως την τελευταία στιγμή ή Άγγλία και ή Γαλλία συνέχισαν τις πιέσεις πάνω στη χώρα που είχαν προδώσει. «Όλη τη μέρα οι πρεσβευτάι Άγγλίας, Γαλλίας και Ιταλίας έκαναν επισκέψεις στον δόκτορα Κρόφτα για να βεβαιωθούν ότι οι Τσέχοι δεν θα άντιδρούσαν την τελευταία στιγμή. «Ο Γερμανός επιτετραμμένος, δόκτωρ Χένκε, περιέγραφε τη σκηνή σε τηλεγράφημά του προς το Βερολίνο:

«Όταν ο Γάλλος πρεσβευτής επιχείρησε ν' άπενθύνει μερικά παρήγορα λόγια στον Κρόφτα, ο Τσέχος ύπουργός των Έξωτερικών του έκοψε το λόγο: «Η κατάσταση αυτήν ή μάς επιβλήθηκε, είπε. Τώρα όλα τέλειωσαν. Σήμερα είμαστε έμεις, αύριο θα είναι ή σειρά των άλλων».

«Ο Άγγλος πρεσβευτής κατόρθωσε με κόπο να άρθρώσει ότι ο Τσάμπερλαιν είχε κάνει ό,τι περνούσε από το χέρι του. Πήρε την ίδια άπάντηση με τον Γάλλο συνάδελφό του».

«Ο Χίτλερ είχε πετύχει αυτό που ήθελε. Είχε και πάλι κερδίσει μια μεγάλη νίκη χωρίς να τραβήξει ούτε καν μια τουφεκιά. Το γόητρό του έφθανε σε νέα ύψη.

«Όποιος έτυχε να βρεθεί στο Βερολίνο τις μέρες που άκολούθησαν το Μόναχο, ύπως ήταν ή περίπτωσή μου, δεν μπορεί να ξεχάσει το μεθύσι που κατέλαβε το γερμανικό λαό. Ένοιωθε άνακούφιση που είχε άποφρευθεί ο πόλεμος και φούσκωνε από ύπερηφάνεια γι' αυτή την άναίμακτη νίκη του Χίτλερ τους όχι μόνο έναντι της Τσεχοσλοβακίας μά κι έναντι της Γαλλίας και της Άγγλίας.

Μόνο ο Ούνιτσων Τσώρτσιλ στην Άγγλία μπήκε στο νόημα. Κανείς δεν έξέδεσε τις συνέπειες του Μονάχου με περισσή σαφήνεια απ' ό,τι το έκανε αυτός στο λόγο του της 5ης Οκτωβρίου στη Βουλή των Κοινοτήτων.

— Έχουμε ύποσει μια όλοκληρωτική και πλήρη ήττα. Βρισκόμαστε στη δίνη μιας καταστροφής, ή έκταση της οποίας δεν έχει το όριο της. «Ο δρόμος των έκβολών του Δουνάβους... ο δρόμος της Μαύρης Θάλασσας είναι άνοιχτός... Η Κεντρικής Εύρώπης και της κοιλάδος του Δουνάβους θα παρουσιάζουν στο πλατό σύστημα της ναζιστικής πολιτικής που τη στήριζε από το Βερολίνο. Και μη βάλε-πληγάζει από το Βερολίνο. Και μη βάλε-τε με το νού σας ότι βρισκόμαστε στο τέλος. Όχι, δεν βρισκόμαστε παρά μόνο στην άρχή»...

«Ο Τσώρτσιλ δεν ήταν τότε στην κυβέρνηση και δεν έδωσαν σημασία στα λόγια του.

ΘΑ ΚΕΡΔΙΣΕΙ Ο ΧΙΤΛΕΡ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΟ 1938;

ΗΤΑΝ όμως άπαραίτητη ή γαλλο-αγγλική «παραίτηση» του Μονάχου; Και το έξαιρετικά σημαντικό στην ιστορία της περιόδου αυτής του Τρίτου Ράιχ, είναι ή όμοφωνη δήλωση των Γερμανών στρατηγών ότι ή Γερμανία θα έχανε τον πόλεμο μέσα σε συντομώτατο διάστημα.

«Ανάμεσα σ' αυτούς, ο σπουδαιότερος ήταν άναμφισβήτητα ο στρατηγός Κάιτελ, άρχηγός του επιτελείου και ο πιο ρηχός «αυτοκράτης» του Χίτλερ που βρισκόταν διαρκώς στο πλευρό του. «Όταν τον ρώτησαν, στη δίκη της Νυρεμβέργης, ποιές είχαν σταθεί οι άντιδράσεις των Γερμανών στρατηγών στο Μόναχο, άπάντησε:

— Είμαστε έξαιρετικά εύτυχείς που δεν χρειάστηκε να καταφύγουμε σε στρατιωτική λύση του προβλήματος, γιατί πάντοτε πιστεύαμε ότι τα επιθετικά μέσα μας έναντι των όχρωματικών έργων της τσεχοσλοβακικής μεθορίου ήταν άναπαρκή. «Από καθαρώς στρατιωτικής πλευράς δεν διαθέταμε τα άπαραίτητα μέσα για να άποτολήσουμε μια επίθεση

που θα μάς επέτρεπε να έξουδετερώσουμε τις όχυρώσεις.

Στη μαρτυρία αυτή του Κέιτελ πρέπει να προστεθεί ή μαρτυρία του στρατάρχου φόν Μάνσταϊν που στάθηκε κατά τη διάρκεια του πολέμου ένας από τους λαμπρότερους Γερμανούς στρατιωτικούς άρχηγούς. «Όταν ήρθε ή σειρά του να μιλήσει στη δίκη της Νυρεμβέργης — άντίθετα προς τους Κάιτελ και Γιόντλ δεν τον άπειλούσε ή θανατική ποινή — για την κατάσταση της Γερμανίας την εποχή του Μονάχου, είπε:

— «Αν ξέσπαγε πόλεμος, τόσο τα Άντικά μας σύνορα όσο και τα Άνατολικά με την Πολωνία, δεν θα μπορούσαν να προστασθούν άποτελεσματικά και είναι άναμφισβήτητο ότι αν ή Τσεχοσλοβακία προέβαλε άντίσταση, θα μάς σταματούσαν τα όχυρωματικά της έργα, γιατί δεν είχαμε τα μέσα να τα έξουδετερώσουμε.

«Ο Γιόντλ, ο έγκέφαλος του γερμανικού επιτελείου, είπε τα έξης στην ύπεράσπισή του κατά τη δίκη της Νυρεμβέργης:

— Με πέντε μάχιμες μεραρχίες και έπτά έφεδρικές στα όχυρωματικά έργα της Δόσεως — που δεν ήταν τότε παρά ένα τεράστιο μόνο γιατί — δεν γινόταν τότε λόγος να άντιμετωπίσουμε έκατό γαλλικές μεραρχίες. «Από στρατιωτικής πλευράς ήταν άδύνατο.

Ρίχνοντας μια άναδρομική ματιά στα συγκλονιστικά αυτά γεγονότα ύπό το φως των πληροφοριών που έχουμε σήμερα χάμη στα γερμανικά μυστικά άρχεία και στις μεταπολεμικές μαρτυρίες των ίδιων των Γερμανών, μπορούμε να παρουσιάσουμε την κατάσταση ως έξης: την 31 Οκτωβρίου του 1938 ή Γερμανία δεν ήταν σε θέση να πολεμήσει έναντι της Τσεχοσλοβακίας και συγχρόνως της Άγγλίας και της Γαλλίας χωρίς ν' αναφέρουμε και τη Ρωσία. «Αν το έκανε, θα κατέρεε ταχύτατα κι εύκολώτα και ή ήττα της θα συνέφευγε την πώση του Χίτλερ και του Τρίτου Ράιχ.

«Αν άπεφύγετο την τελευταία στιγμή ένας έθνοπαϊκός πόλεμος ύστερα από επέμβαση των Γερμανών στρατιωτικών, ο Χίτλερ θα άνετρέπετο από τους Χάνντερ, Βίτσελμπεν και την παρέα τους που είχαν συλλάβει το σχέδιο να τον συλλάβουν μόλις θα έδινε την όριστική έντολή να χτυπήσουν την Τσεχοσλοβακία.

Διακηρύσσοντας δημοσίως πως την 1η Οκτωβρίου θα κατελάμβανε «ό,τι δήποτε κι' αν συνέβαινε» τη χώρα των Σουητών, ο Χίτλερ άποτολμούσε κάτι το έξαιρετικά επικίνδυνο. Μετά από τόσες άπειλές και κατηγορηματικές δηλώσεις, αν επιχειρούσε να κάνει πίσω, δεν θα μπορούσε να κρατηθεί για καιρό στην έξουσία. Θά του ήταν έξαιρετικά δύσκολο, αν όχι άδύνατο, να μειώσει τις άπαιτήσεις του κι' αν άποτολμούσε κάτι τέτοιο ή πώση του γόητρου του τόσο στα μάτια της Εύρώπης όσο και στού λαού του, θα απέβαινε γι' αυτόν μοιραία.

Μά ή πεισματάκη, φανατική, έπιμονή

του Τσάμπερλαιν να παραχωρεί στον Φύρερ ό,τι ζητούσε, οι άλλες άλλες επισημειώσεις του στο Μπέρχτεσχαρντεν και στο Γκόντεσμπεργκ, τέλος δε το μοιραίο ταξίδι του στο Μόναχο, έβγαλαν τον Χίτλερ από την άσχημη θέση του και τον στερέωσαν πολύ καλύτερα απ' ό,τι μπορούσε να φαντασθεί κανείς λίγες βδομάδες πριν, τόσο στην Εύρώπη όσο μέσα στη Γερμανία και στο στρατό. Αλλά ή σειρά των συνθηκολογήσεων αύξησε επίσης κατά τρόπο άσύλληπτο τη δύναμη του Τρίτου Ράιχ εν σχέσει με τη δύναμη των Άντικών Δημοκρατιών και της Σοβιετικής Ένώσεως.

«Όσο για το Χίτλερ, παρ' όλο που είχε κερδίσει περηφανή νίκη στο Μόναχο, γύρισε στο Βερολίνο άπογοητευμένος. «Ο δόκτωρ Σάχτ τον άκουσε με τ' αυτιά του να δηλώνει στους Ές — Ές που τον είχαν περικυκλώσει:

— Αυτό το άτομο (έννοούσε τον Τσάμ-

Ο ΔΙΚΤΑΤΩΡ είχε προετοιμάσει να θανατώσει διάκασμο περιμένοντας την άφιξη του προέδρου της Τσεχοσλοβακίας το άπόγευμα εκείνο της 14ης Μαρτίου. Η διακήρυξη της άνεξαρτησίας της Σλοβακίας και Ρουθηνίας, που είχε τόσο έντεχνα μηχανευθεί, δεν άφηνε πια στην κυβέρνηση της Πράγας παρά μόνο την καρδιά της χώρας των Τσέχων, τη Βοημία δηλαδή και τη Μοραβία. Η Τσεχοσλοβακία, ή χώρα της οποίας τα σύνορα είχαν έγγυηθεί έναντιον κάθε επιθέσεως ή Άγγλίας και ή Γαλλίας, είχε πάρει οδυσιαστικά να ύπάρξει.

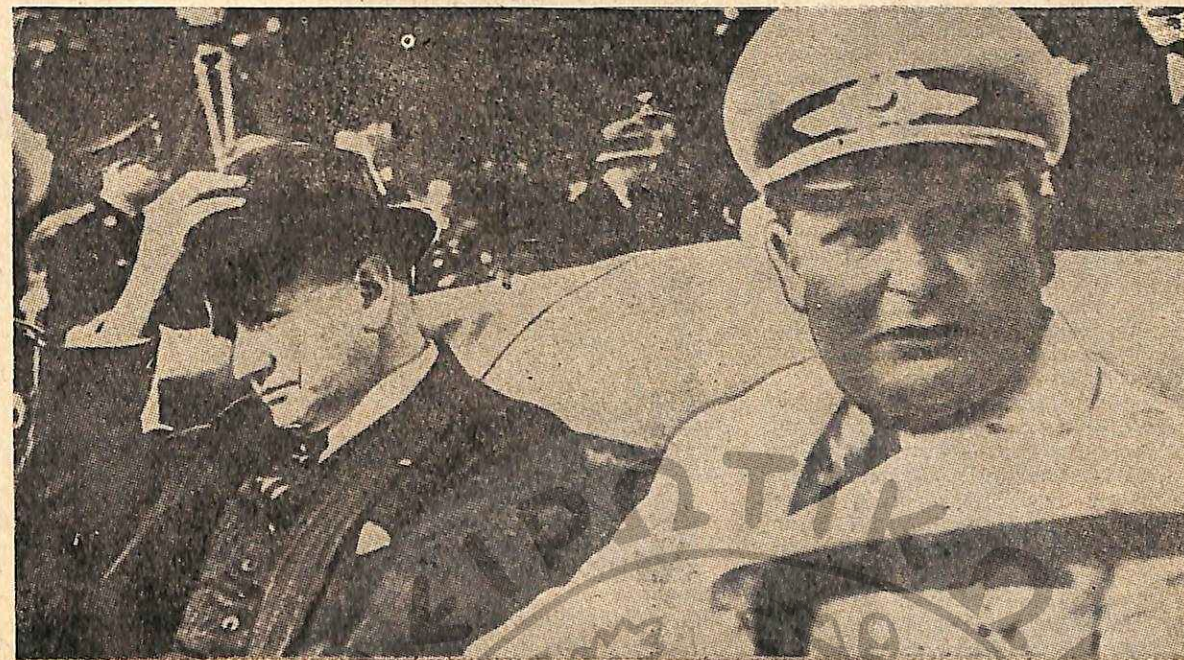
«Ο Χίτλερ είχε επίσης έτοιμάσει τη σκηνοθεσία της κωμωδίας που είχε σαν σκοπό να ξεγέλασει τους Γερμανούς και τα άλλα εύρωπαϊκά κράτη που ήσαν ή παρίσταναν τους εύπιστους. «Επί μέρες Γερμανοί προδοκότες είχαν προσπαθήσει να ύποκινήσουν ταραχές σε πολλές τσεχικές πόλεις: στην Πράγα, στο Μπρνό, στο

έμεναν για πολύ καιρό ακόμη άνυπεράσπιστοι.

Αλλά ήταν ή κατάσταση ενώ το τραίνο, που μετέφερε τον πρόεδρο Χάχα και τον ύπουργό του των Έξωτερικών Σβαλκόφσκυ, έμπαινε στο σταθμό του Βερολίνου το βράδυ εκείνο της 14ης Μαρτίου στις 11 παρά 20'. Η πολύ άδύνατη καρδιά του Τσέχου προέδρου δεν του είχε επιτρέψει να πάρει το άεροπλάνο.

Ο ΧΑΧΟ ΣΤΟ ΑΝΤΡΟ ΤΟΤ ΛΕΟΝΤΟΣ

ΤΟ γερμανικό πρωτόκολλο ήταν τελειο. «Ο Χάχα βρήκε όλες τις έπίσημες τιμές που ταίριαζαν σ' έναν άρχηγό Κράτους. Στο σταθμό ύπήρχε τιμητική φρουρά κι' ο Γερμανός ύπουργός των Έξωτερικών ύποδέχθηκε τον έπίσημο ξένο με έγκαρδιότητα και πρόσφερε την κόρη του μια περιφρμη άν-

«Ο Νταλαντιέ και ο Γκαίριγκ. «Η Γαλλία είναι άποφασισμένη να περσιώσει με κάθε μέσο την ειρήνη».

περλαιν) με στερήσε τη θριαμβευτική μου είσοδο στην Πράγα.

Τους πέντε μήνες που άκολούθησαν ο Φύρερ εργάστηκε για την πλήρη ύποδούλωση όχι μόνο των Σουητών, μά και όλης της ύπόλοιπης χώρας, παρ' όλες τις άντίθετες προσπάθειες του Τσεχοσλοβάκου προέδρου της Δημοκρατίας δόκτορος Χάχα.

— Κατάλαβα από την πρώτη στιγμή, δήλωσε άργότερα ο Χίτλερ, ότι δεν μπορούσα να άρκεσθώ στα έδάφη της Σουητίας. Μια τέτοια λύση δεν ήταν παρά μόνο μερική.

Για να πετύχει το σκοπό του ή γερμανική κυβέρνηση ύπεκίνησε ένα άποχωριστικό κίνημα στη Σλοβακία και Ρουθηνία. «Ένα Τσεχικό κράτος, χωρίς τη Σλοβακία, θα ύποχωρήσει εύκολώτερα στις πιέσεις μας» έλεγε ο Γκαίριγκ. Οι Ναζί έξανάγκασαν τον Σεβασμιώτατο Τίξο, πρωθυπουργό της Σλοβακίας, να διακηρύξει την άνεξαρτησία της χώρας του. Δεν άπέμενε τώρα παρά μόνο να φέρουν στο Βερολίνο τον ήλικιωμένο πρόεδρο Χάχα.

«Ιγκλαου. Δεν τα κατάφεραν όμως και τόσο καλά, γιατί σύμφωνα με έκθεση της γερμανικής πρεσβείας της Πράγας ή τσεχική άστυνομία είχε έντολή να μην επέμβει έναντιον των Γερμανών, έστω και σε περίπτωση προκλήσεως. «Η άποτυχία όμως αυτή δεν έμπόδιζε τον δόκτορα Γκαίμπελς να προκαλέσει στον γερμανικό Τύπο ένα πραγματικό παραλήρημα όργης έναντιον φανταστικών τρομοκρατικών πράξεων των Τσέχων έναντιον άνυπεράσπιστων Γερμανών. «Όπως ο πρεσβευτής της Γαλλίας, κ. Κουλόντρο, πληροφορήσε το Παρίσι, έπρόκειτο για τις ίδιες ιστορίες και τους ίδιους έντυπωσιμους τίτλους, που είχε και άλλοτε σοφιστεί ο Γκαίμπελς στην εποχή των Σουητών, το ίδιο δηλαδή τροπάριο της έγκύου Γερμανίας που ποδοπατούν τα κτήνη οι Τσέχοι, του «Μπλούμπμαντ» (λουτρού αίματος) που οι θάβαροι Τσέχοι επέβαλαν έναντιον των δυστυχισμένων Γερμανών κλπ. «Ο Χίτλερ όμως μπορούσε να διαβεβαιώσει τον περήφανο γερμανικό λαό ότι οι άδελφοί του δεν θα

δοδέσμη. Στο πολυτελέστατο ξενοδοχείο «Αντλόν», όπου ο Χάχα και ή άκολουθία του κατέλαβαν το ώραιότερο διαμέρισμα, ένα κουτί σοκολάτες, προσωπικό δωρο του Χίτλερ που πίστευε ότι όλος ο κόσμος είχε την ίδια άδυναμία μ' αυτόν για τα γλυκά, περίμενε τη δεσποινίδα Χάχα. Κι' όταν ο γέρος πρόεδρος με τον ύπουργό του έφθασε στην Καγκελαρία, τον χαιρέτησε μια τιμητική φρουρά των Ές — Ές.

Μά μόνο στη μια και τέταστο μετά τα μεσάνυχτα ο Χίτλερ άξιώθηκε να δεχθεί τον Τσεχοσλοβάκο πρόεδρο. «Ο Χάχα δεν μπορούσε παρά να ξέρει τι τον περίμενε. Πριν άκόμη το τραίνο του εγκαταλείψει το τσεχικό έδαφος, είχε πληροφορηθεί ότι τα γερμανικά στρατεύματα είχαν καταλάβει τη σημαντική διοικητική πόλη Μοραβόκα — «Όστράβα και είχαν κυλώσει την περίμετρο της Βοημίας και Μοραβίας, έτοιμα να χτυπήσουν. Μπαίνοντας στο γραφείο του Χίτλερ είδε ότι ο Φύρερ είχε στο πλευρό του όχι μόνο το Βάϊσεκερ μά και τον στρατάρχη Γκαίριγκ

— που είχε κληθεί επείγοντως από τὸ Σάβ — Ρέμο όπου είχε πει γὰ διακοπὲς — καὶ τὸν στρατηγὸν Κάιτελ. Δὲν ἀντιλήφθηκε ὅμως ὅτι στὸ ἄντρο αὐτὸ τοῦ λέοντος ὅπου εἶχε μπεῖ καιροφιλῶς κτοῦσε σὲ μιὰ γωνιά, ἔτοιμος νὰ ἐπεμβεῖ ὁ προσωπικὸς γιαντὸς τοῦ Χίτλερ, κάποιος τσαρλατάνος ὀνόματι Τεοντόρ Μορέλ.

Τὰ γερμανικὰ μυστικὰ ἀρχεῖα ἀποκαλύπτουν μιὰ σκηνὴ πού στάθηκε ἀξιοθρήνητη ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ὁ δυστυχὴς δόκτωρ Χάχα, μολοντί σεβαστὸς νομομαθὴς καὶ μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου ἀφῆκοντος κατὰ μέρος κάθε ἀξιοπρέπεια, ταπεινώθηκε μέχρι ἐξοργιστικοῦ σημείου μπροστὰ στὸν Χίτλερ πού τοῦ φέρθηκε μὲ τρόπο βάνανσο κι' ὤμω.

Ἴσως ὁ Πρόεδρος νὰ πίστευε ὅτι αὐτὸς ἦταν ὁ μόνος τρόπος νὰ συγκινήσει τὸν Φύρερ καὶ νὰ σώσει, ὅτι μποροῦσε ἀκόμη νὰ σωθεῖ. Μὰ ὅσχετα μὲ τὰ κίνητρα πού τὸν ὤθησαν, τὰ λόγια του, ἔτσι πού ἀναγράφονται στὰ γερμανικὰ μυστικὰ ἀρχεῖα, φέρνουν ναυτία ἀκόμη καὶ σήμερα πού πέρασαν ἀπὸ τότε τόσα χρόνια.

Ὁ Χάχα δευδοῦσε τὸν Χίτλερ ὅτι δὲν εἶχε ποτὲ ἀναμειχθεῖ στὴν πολιτικὴ. Σπάνια τοῦ εἶχε δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ συναντηθεῖ μὲ τοὺς ἰδρυτὰς τῆς Τσεχοσλοβακικῆς Δημοκρατίας Μπένες καὶ Μάζαρεκ καί, παρ' ὅλο πού τοὺς ἤξερε τόσο λίγο, ποτὲ δὲν τοὺς εἶχε συμπαθήσει. Ἡ κυβερνήσή τους, εἶπε, τοῦ ἐνέπνεε τέτοια εἰσέχθεια πού ἀμέσως μετὰ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ καθεστώτος (μετὰ τὸ Μόναχο δηλαδὴ) εἶχε σκεφθεῖ ὅτι ἦταν ἴσως καλύτερα νὰ γινόταν ἡ Τσεχοσλοβακία ἀνεξάρτητο κράτος. Ἦταν βέβαιος ὅτι ἡ μοῖρα τῆς χώρας τον θρυσκόταν στὰ χέρια τοῦ Φύρερ καὶ πίστευε ὅτι κάτω ἀπὸ τέτοιους ὅρους θρυσκόταν σὲ ἀσφάλεια.

Τότερα ἀναφέρθηκε σ' αὐτὸ πού τὸν πονοῦσε τὸ περισσότερο: στὴν τύχη τοῦ λαοῦ του. Ὁ Φύρερ — ἦταν πεπεισμένος γι' αὐτὸ — ἦταν ἄνθρωπος πού θὰ τὸν καταλάβαινε ἀν τοῦ ἔλεγε ὅτι ἡ Τσεχοσλοβακία εἶχε δικαίωμα γιὰ μιὰ ἐθνικὴ ζωὴ.... Κατηγοροῦσαν τὴν Τσεχοσλοβακία γιὰτὶ ὑπῆρχαν ἀκόμη πολλοὶ ὁπαδοὶ τοῦ καθεστώτος Μπένες. Ἡ κυβερνήση ὡστόσο ἔκρινε τὰ πάντα καὶ χρησιμοποιοῦσε ὅλα τὰ μέσα γιὰ νὰ τοὺς ἐπιβάλλει τὴ σιωπὴ.

Αὐτὰ ἦσαν περίπου ὅλα ὅσα εἶχε νὰ πεί.

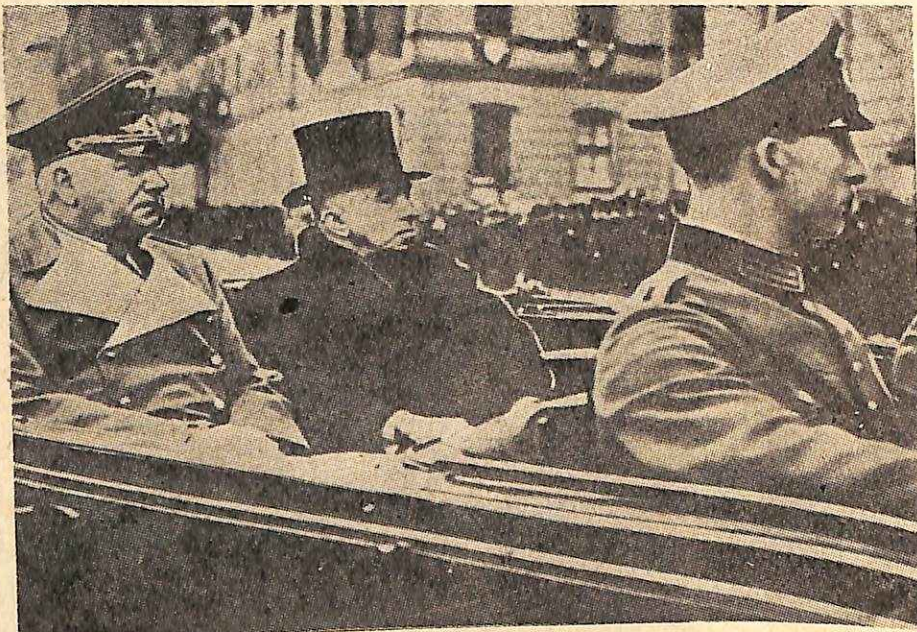
Μὲ τὴ σειρά του ὁ Χίτλερ εἶπε κι' αὐτὸς ὅσα εἶχε νὰ πεί. Ἀφού ἀριθμήθηκε τὰ δῆθεν σφάλματα πού ἡ Τσεχοσλοβακία τῶν Μπένες καὶ Μάζαρεκ εἶχε διαπράξει σὲ βάρος τῶν Γερμανῶν καὶ τῆς Γερμανίας καὶ ἐπανελάβε ὅτι δυστυχῶς οἱ Τσέχοι δὲν εἶχαν ἀλλάξει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μονάχου, μπήκε στὸ θέμα του: Πίστευε ὅτι τὸ ταξίδι πού εἶχε ἀναλάβει νὰ κάνει ὁ πρόεδρος παρ' ὅλη τὴν ἡλικία του, μποροῦσε ν' ἀποθεῖ πολλὴ ὠφέλιμο γιὰ τὴν χώρα του. Ἡ Γερμανία πράγματι ἐτοιμαζόταν νὰ ἐπέμβει. Δὲν ἦταν πιά παρὰ μόνον ζήτημα ὥρων.... Δὲν ἐνοιοθε καμμιά ἔχθρα ἐναντίον ὁποιοῦδήποτε ἔθνους... Ἀν τὸ κοινοὸ κράτος τῆς Τσεχοσλοβακίας ἐξακολουθοῦσε νὰ ὑπάρχει τοῦτο τὸ ὄφειλε μόνον καὶ μόνον, σ' αὐτόν, τὸν Χίτλερ, πού εἶχε τηρήσει τόσο τίμημα στάση ἀπέναντί της. Τὸ φθινόπωρο δὲν εἶχε θελήσει νὰ φθάσει στὰ ἄκρα ἐλπίζοντας ἀκόμη στὴν πιθανότητα μιᾶς συνυπόθεσης, μὰ εἶχε δώσει ἥδη ἀπὸ τότε νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸ ὅτι ἂν δὲν ἐξα-

φανίζονταν τελειῶς τὰ συστήματα τοῦ Μπένες, θὰ κατέστρεφε δλοκληρωτικὰ τὸ τσεχοσλοβακικὸν κράτος. Δυστυχῶς ὁ μὸς δὲν ἐξαφανίστηκαν κι' ἀνέφερε ἐπαρδειγμάτων. Γι' αὐτὸ τὴν προηγουμένη Κυριακὴ, στίς 12 Μαρτίου, ὁ κόβος εἶχε ριφθεῖ. Εἶχε δώσει ἐντολὴ στὰ γερμανικὰ στρατεύματα ἐνὰ καταλάβουν τὴν χώρα κι' ἀποφάσισε νὰ ἐνσωματώσει τὴν Τσεχοσλοβακία στὸ γερμανικὸν Ράιχ.

Ὁ Χάχα κι' ὁ Σαλκόφσκυ, σημειώνει ὁ δόκτωρ Σμίντ, εἶχαν θαρεῖς μεταμορφωθεῖ σὲ πέτρινα ἀγάλματα. Μόνον τὰ μάτια τοὺς μαρτυροῦσαν πὼς ἦσαν ἀκόμη ζωντανοί.

Μὰ ὁ Χίτλερ δὲν εἶχε τελειώσει. Τοῦ ἔμεινε νὰ ταπεινώσει τοὺς φιλοξενούμενους του μὲ τὴν ἀπειλὴ ὅτι θὰ ἐγκαταστήσει στὴν χώρα τοὺς τὴν τετονικὴν τρομοκρατία.

— Ὁ γερμανικὸς στρατὸς, τόνισε, ἔχει ἤδη μπεῖ, σήμερα κιόλας, στὴ χω-

Ὁ φὸν Νόουρατ, πού ὠνομάσθηκε Διοικητὴς Βοημίας καὶ Μοραβίας καὶ ὁ πρόεδρος Χάχα, θύμα ἐκπληκτικῆς σκηνοθεσίας.

ρα σας καὶ σ' ἓνα καταυλισμὸ ὅπου οἱ στρατιῶτες θέλησαν νὰ προβάλλουν ἀντίσταση, ἡ ἀντίσταση αὐτὴ χτυπήθηκε ἀλύπητα. Σὲ λίγες ὥρες, στίς ἑξὶ ἀκριβῶς ὁ γερμανικὸς στρατὸς θὰ προελάσει μέσα στὴν Τσεχοσλοβακία ἀπ' ὅλα τὰ σημεῖα συγχρόνως καὶ ἡ γερμανικὴ ἀεροπορία θὰ καταλάβει τὰ ἀεροδρόμια. Ἀνὸ πράγματα εἶναι πιθανά: Ἡ ἡ εἰσὸδος τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων θὰ δώσει ἀφορμὴ σὲ μάχες, ὁπότε ἡ ἀντίσταση αὐτὴ θὰ χτυπηθεῖ μὲ τὴν ὀμὴ βία, ἡ ἡ εἰσὸδος τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων θὰ γίνῃ ἐθνικὴ καὶ τότε ὁ Φύρερ θὰ παραχωρήσει χωρὶς δυσκολία στὴν Τσεχοσλοβακία ἓνα καθεστὸς πού θὰ εἶναι μέ-χωρὶ ἐνὸς σημείου τῆς ἀρεσκείας σας, τὴν αὐτονομία καὶ κάποια σχετικὴ ἐθνικὴ ἐλευθερία.

Ἀν φερόταν ἔτσι, πρόσθεσε ὁ Φύρερ, δὲν ἦταν πού τὸν ὠθοῦσαν ἀισθήματα μίσους, μὰ πού ἤθελε νὰ προστατεύσει τὴ Γερμανία. Ἀν ἡ Τσεχοσλοβακία δὲν εἶχε ὑποχωρήσει τὸ περασμένο φθινόπωρο, θὰ ἐξόντωνε τὸν τσεχικὸν λαὸ. Κανείς

δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τὸν ἐμποδίσει. Ἀν κατέληγαν σὲ πόλεμο, μετὰ ἀπὸ δυὸ με-ρες ὁ τσεχικὸς στρατὸς δὲν θὰ ὑπῆρχε πιά. Φυσικὰ θὰ ὑπῆρχαν θύματα καὶ μεταξὺ τῶν Γερμανῶν, πράγμα πού θὰ προκαλοῦσε τὸ μῖσος καὶ πού θὰ ἀνάγκα-ζε κι' αὐτὸν γιὰ λόγους αὐτοσυντηρήσε-ως νὰ μὴ δώσει τὴν αὐτονομία. Γιὰ ὅ-λα αὐτὰ τὰ πράγματα ὁ ὑπόλοιπος κό-σμος δὲν θὰ ἔδινε πεντάρα. Ὅταν διά-βαζε τὸν ξένο Τύπο, ἡ καρδιά του γέ-μιζε συμπόνια γιὰ τὴν Τσεχοσλοβακία. Γι' αὐτὸ ζήτησε κι' ἀπὸ τὸν Χάχα νὰ ἔρθει νὰ τὸν δεῖ. Αὐτὴ ἦταν ἡ τελευταία ἐξυπηρέτηση πού μποροῦσε νὰ ζητήσει ἀπὸ τὸν τσεχικὸν λαὸ. Χάχη σ' αὐτὴ τὴν ἐπίσκεψη θὰ ὑπῆρχε ἴσως ἡ δυνατότητα ν' ἀποφενυχθεῖ τὸ χειρότερο.

Οἱ ὥρες περνοῦσαν. Στίς ἑξὶ τὸ πρωί, ἐπανελάβε ὁ Χίτλερ, τὰ γερμανικὰ στρα-τεύματα θὰ ἐμπαιναν στὴν Τσεχοσλοβα-κία. Ντρεπόταν σχεδὸν πού τὸ ἔλεγε,

μὰ γιὰ ἓνα τσεχικὸ σύνταγμα ὑπῆρχε μιὰ δολοκλήρη γερμανικὴ μεραρχία. Συνέστησε στὸν πρόεδρο ν' ἀποσυρθεῖ μαζί μὲ τὸν Σαλκόφσκυ γιὰ ν' ἀποφασίσουν τί νὰ κάνουν.

Μὰ ὁ γέρος πρόεδρος πού ἦταν τε-λείως ἐξουθενωμένος δὲν εἶχε τὴν ἀνάγ-κη ν' ἀποσυρθεῖ γιὰ νὰ πάρει μιὰ ἀπόφα-ση. Τὸ εἶπε ἀμέσως στὸ Χίτλερ:

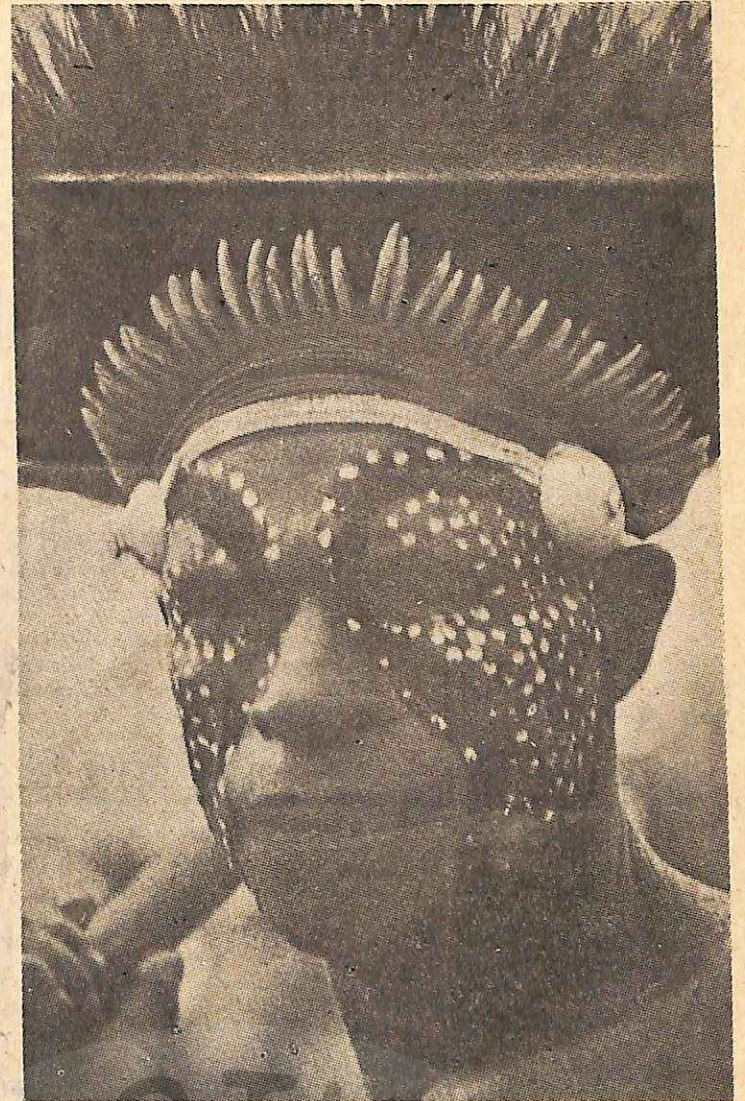
— Ἡ κατάσταση εἶναι πολὺ σαφής. Κάθε ἀντίσταση θὰ εἶναι παραφροσύνη. Μὰ, πρόσθεσε — καὶ ἦταν περασμένες δυὸ μετὰ τὰ μεσάνυχτα — τί μπορῶ νὰ κάνω μέσα σὲ τέσσερις ὥρες γιὰ νὰ ἐμ-ποδίσω δολοκλήρη τὸ τσεχικὸν λαὸ ν' ἀν-τισταθεῖ;

Ὁ Φύρερ τοῦ ἀπάντησε πὼς τὸ κα-λύτερο ἦταν νὰ συζητήσει τὴν κατάστα-σὴ μὲ τοὺς συντρόφους του. Ἐπρεπε νὰ ἔρθει ἀμέσως σ' ἐπαφὴ μὲ τὴν Πράγα. Ἡ στιγμή γιὰ τὸν πρόεδρο ἦταν βαρεὶ ἀπὸ εὐθύνες, μὰ αὐτὸς διέβλεπε τὴ δυνα-τότητα γιὰ μιὰ περίοδο εἰρήνης μεταξὺ

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

ΟΙ ΠΑΠΟΥΑ δὲν εἶναι καί τόσο ΤΡΟΜΕΡΟΙ

Ἴσως ἡ φήμη τῶν Παπούα ὡς ἄ-γριος κι' αἰμοβόρας φυλῆς, ὀφείλε-ται περισσότερο στίς παράξενες καὶ τρομακτικὲς μάσκες πού χρησιμοποιοῦν, παρὰ στὸ χαρ-ακτῆρα τοὺς πού εἶναι πρᾶος καὶ φιλόξενος... Ὑπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ Ἀλφρεντ Μπύλερ, καθηγητοῦ τῆς ἐθνολογίας στὸ πανεπιστήμιο τῆς Βασιλείας καὶ διευθυντοῦ τοῦ ἐθνογραφικοῦ Μουσείου τῆς ἰδίας πόλεως, μιὰ ἐλβετικὴ ἀποστολὴ μελέτησε πρόσφατα τὸν μυστη-ριώδη αὐτὸν λαὸ τῆς Νέας Γουινέ-ας. Ὁ ἀνθρωπολόγος Ρενέ Γκαρ-ντί μᾶς δίνει ἐδῶ τίς ἐντυπώ-σεις του...

Πολεμιστὴς τῆς φυλῆς Παπούα: Ὁψη τρομακτικὴ, ἀλ-λά χαρακτήρας πρᾶος καὶ φιλόξενος.

Η ΝΕΑ Γουινέα, εἶναι τὸ δεύτερο σὲ μέγεθος νησί τοῦ κόσμου μετὰ τὴν Γροιλανδία. Ἐχει ἔκταση 865.000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, ἀλλ' ὁ πληθυσμὸς τῆς δὲν ὑπερβαίνει τὰ ὀκτὰ ἑκατομμύρια κατοίκων πού ἀ-νῆκουν σὲ διάφορες ἐθνολογικὲς ὁμάδες. Τὸ ἔδαφος εἶναι κατὰ μέγα μέρος ὀ-ρεινὸ καὶ αὐλάκωνεται ἀπὸ ἀμέτρητα ποτάμια πού τροφοδοτοῦνται ἀπὸ τίς ἀφθονες βροχοπτώσεις. Οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι ζοῦνε σὲ χωριὰ χτισμένα κυ-ρίως σὲ ὑψώματα, ἢ στίς ὄχθες τῶν ποταμῶν στίς περιοχὲς πού δὲν ἀπει-λοῦνται ἀπὸ τίς πλημμύρες. Τὰ ἐλάχι-στα χωριὰ πού ὑπάρχουν στίς παραλια-κὲς ζώνες εἶναι χτισμένα σὲ πασσά-λους.

Στὸ ἐσωτερικὸ ἀπλώνεται τὸ τροπι-κὸ δάσος, ἐξαιρετικὰ πυκνὸ καὶ ἀδια-πέραστο σὲ ὀρισμένα σημεῖα. Οἱ ἄκτες εἶναι ἐλώδεις καὶ ἀνθυγιεινές. Πέρα ἀπὸ τίς περιοχὲς τῶν τελμάτων ὑπάρ-χουν ἀπέραντα δάση φοινικοδέντρων. Οἱ δυὸ σπουδαιότερες ἐθνολογικὲς ὁ-μάδες πού ζοῦν στὴ Νέα Γουινέα εἶναι οἱ Παπούα καὶ οἱ Μελανήσιοι. Καὶ οἱ δυὸ ἔχουν μαῦρο δερμά, ἀλλ' ὀρισμένα σωματικὰ χαρακτηριστικὰ τοὺς διαφέ-ρουν. Οἱ Παπούα ταξινομοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐθνολόγους καὶ τοὺς ἀνθρωπολό-

γους στὸν αὐστραλοειδῆ κλάδο τῶν ἀν-θρώπων φυλῶν καὶ ὁ σοβαρώτερος τύπος τοὺς βρίσκει στίς ὀρεινὲς πε-ριοχὲς τῆς Νέας Γουινέας. Ἡ ὄψη τοὺς δὲν εἶναι καθόλου εὐχάριστη. Ἐχουν μακρὺ καὶ στενὸ πρόσωπο μὲ μεγάλη μύτη «σημιταειδούς» τύπου καὶ πολὺ σγουρὰ μαλλιά. Τὸ σῶμά τους εἶναι πολὺ μυώδες, ἀθλητικὸ, μὲ ἀνάστημα πάνω ἀπὸ τὸ μέτριο. Σὲ ἄλλες περὶ-οχὲς τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτὰ τροποποι-οῦνται ἐλαφρὰ καὶ συναντᾶμε ἰθαγενεῖς μικρότερου ἀναστήματος. Ἀνθρωπολο-γικὲς ποικιλίες Παπούα βρίσκουμε καὶ στὰ Μικρονησιά. Δὲν ἔχουν ἀκόμα θρε-θεῖ οἱ ρίζες τοῦ γλωσσικοῦ τοὺς ἰδιώ-ματος πού διαφέρει ἀπὸ τίς ἄλλες αὐστραλοασιατικὲς γλώσσες. Ἡ συνη-θέστερη διάλεκτος εἶναι αὐτὴ πού ὀνο-μάζεται «μυριάμ».

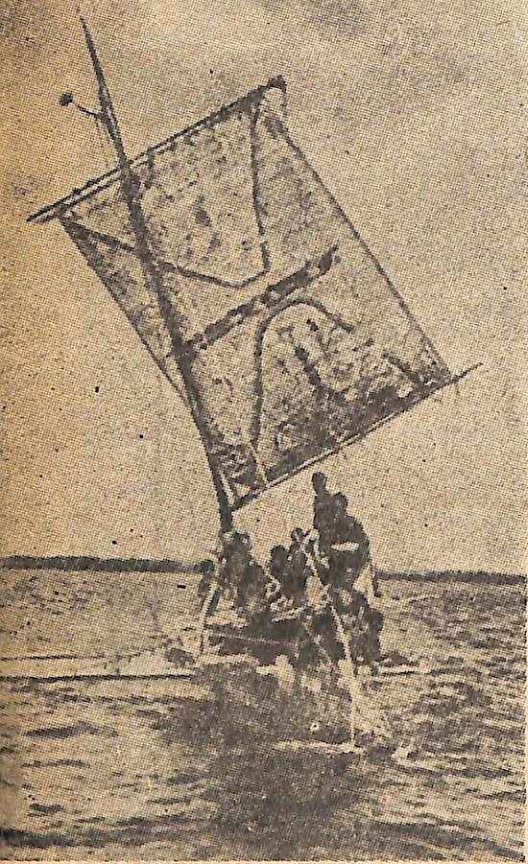
Οἱ Μελανήσιοι ἀνήκουν σὲ μιὰ ἐντε-λῶς διαφορετικὴ φυλὴ, ἢ μάλλον, στὸν κύκλο τῶν αὐστραλοειδῶν φυλῶν δια-κρίνονται ἀπὸ διάφορες ποικιλίες πού δὲν ἐξηγοῦνται παρὰ μόνον ἀπὸ τὴ μα-κρυνὴ καταγωγὴ τους: Κατάγονται πι-θανῶς ἀπὸ τὴ νοτιοανατολικὴ Ἀσία. Οἱ Μελανήσιοι δὲν ἔχουν πολιτιστικὴ ἐνότητα: Εἶναι προσαρμοσμένοι στὸ περιβάλλον τοῦ κάθε νησιοῦ ὅπου ἔχουν εἰσδύσει κι' ἔχουν ἐπηρεασθεῖ ἀπὸ τοὺς

ντόπιους πληθυσμούς. Οἱ «νηγεῖς» τῆς Νέας Γουινέας εἶ-ναι οἱ Παπούα. Οἱ ἄλλοι ἔχουν εἰσχω-ρήσει ἀργότερα στὸ νησί, ξεκινώντας ἴσως ἀπὸ τίς βορειοανατολικὲς ἄκτες. Στὰ ὀρεινὰ ζοῦν καὶ μερικὲς ὁμάδες πυγμαίσιδων, πού ἡ προέλευσή τους εἶναι προβληματικὴ.

Οἱ Παπούα εἶναι κυνηγοὶ καὶ καλ-λιεργητὲς μὲ «τοτεμικὴ» ὁργάνωση, δηλαδὴ πιστεύουν ὅτι κατάγονται ἀπὸ μυθικοὺς προγόνους πού εἶναι συνή-θως διάφορα ζῶα ἢ φυτὰ. Οἱ Μελανή-σιοι εἶναι κι' αὐτοὶ καλλιεργητὲς, ἀλ-λά μὲ μητριάρχικὴ ὁργάνωση. Ὅλα αὐ-τὰ τ' ἀνόμοια στοιχεῖα ἔχουν σήμερα ἐλαφρὰ τροποποιηθεῖ καὶ παρουσιάζ-ουν μιὰ τάση συγχωανέσεως. Ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια ἡ Νέα Γουινέα ὑπῆρξε θέατρο πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων μετα-ξὺ τῶν Ἀμερικανῶν καὶ τῶν Γιωπινέ-ζων καὶ ὁ πόλεμος ἐπέδρασε σημαντι-κὰ στὴ ζωὴ τῶν κατοίκων τῆς. Οἱ Πα-πούα κι' οἱ Μελανήσιοι γνώρισαν γιὰ πρώτη φορὰ τίς μηχανές, τ' ἀεροπλά-να, τ' αὐτοκίνητα.

Σήμερα ἡ γεωργία ὑπερῃσχύει στὴν οἰκονομικὴ ζωὴ τῶν ἰθαγενῶν, πού δὲν ἔχουν ὅμως ἐγκαταλείψει τὸ κυνήγι καὶ τὸ φάρμα. Ὑπάρχουν πουλερικά καὶ χοῖροι στὰ χωριὰ πού ἔχουν τὴν

Η φήμη των Παπούα ως άγριας και πολεμικής φυλής όφείλεται στις παράξενες και τρομακτικές μάσκες που χρησιμοποιούν, παρά στο χαρακτήρα τους.

Οι Παπούα διατηρούν τη νοσταλγία της θάλασσας. Άλλοτε κατοικούσαν στα παράλια της Νέας Γουινέας αλλά διώχθηκαν από τους Μελανησιούς προς τα όρεινά.

Ειρηνική όψη των κέντρων ανταλλαγής των γεωργικών προϊόντων. Και όμως πριν από μερικά χρόνια όλοι σχεδόν οι κάτοικοι της Νέας Γουινέας ήταν κεφαλοκνηγοί.

ΠΑΡΕΞΗΓΗΜΕΝΟΙ ΚΑΝΝΙΒΑΛΟΙ

Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ μας είχε ξεκινήσει για τη μελέτη των Παπούα και η πρώτη μας έκπληξη ήταν οι καλύβες των όρεινων χωριών που είναι κι αυτές χτισμένες σε πασσάλους, όπως οι καλύβες των παραλίων. Κοντά σ' αυτές τις μικρές καλύβες υπάρχουν αληθινά παλάτια που ξεπερνούν τα εκατό μέτρα σε μήκος. Είναι οικογενειακές κατοικίες διακοσμημένες με σκαλιστά δοκάρια και πολύχρωμες πόρτες και αποτελούνται από πολλά δωμάτια που στεγάζουν μια ολόκληρη φατρία. Οι οικιλίες στις διατάσεις και στη μορφή της στέγης δίνουν ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό στην αρχιτεκτονική ώρισμένων χωριών. Οι περισσότερες καλύβες είναι ορθογώνιες, υπάρχουν όμως και μερικές κυλινδρικές.

Οι βαστάζοι μας ήταν ρωμαλέοι και άτρόμητοι. Σήκωναν τα κιβώτια στους ώμους τους και κατέβαιναν φορτωμένοι τις πιο επικίνδυνες πλαγιές. Περνούσαν τα όρητικά ποτάμια βουτηγμένοι

ως το σαγόνι στο νερό, ή πηδούσαν από βράχο σε βράχο με όλο τους το φορτίο στην πλάτη. Δεν τους άκούσαμε ποτέ να παραπονούνται ή να διαμαρτύρονται. Είχαμε άκουσει τρομερά πράγματα για τη μαχητικότητα και τον αντίπαλο χαρακτήρα των Παπούα, άλλ' όταν τους γνωρίσαμε από κοντά μάς φάνηκαν πρᾶοι, φιλόξενοι και άφελείς σά μεγάλα παιδιά.

Ίσως η φήμη τους ως άγριας κι αιμαβόρας φυλής όφείλεται περισσότερο στις παράξενες και τρομακτικές μάσκες που χρησιμοποιούν παρά στο χαρακτήρα τους.

Κατά τη διάρκεια της μεγάλης πορείας μας, μόλις ο καθηγητής Μπύλερ, αρχηγός της αποστολής, έδινε το σύνθημα της αναπαύσεως, οι βαστάζοι μας έβγαζαν από τις πτυχές των ζωμάτων που φορούσαν στη μέση, διάφορες πέτρες και κόκκινες ή γαλάζιες κιμωλίες καιμπογιάζιζαν τα μάγουλα και τα μέτωπά τους, ή κοιμούσαν διάφορα κόκκαλα στα ρουθούνια τους και τεοάστια κοχύλια στο λαιμό τους. Άλλα μόλις δινόταν το σύνθημα του ξεκινήματος, οι βαστάζοι καθάριζαν διαστικά τα πρόσωπά τους. Εξαφάνιζαν τις πέτρες και τα κοχύλια τους και προχωρούσαν άμύλητοι και λίγο ντροπισμένοι γι' αυτό που είχαν κάνει.

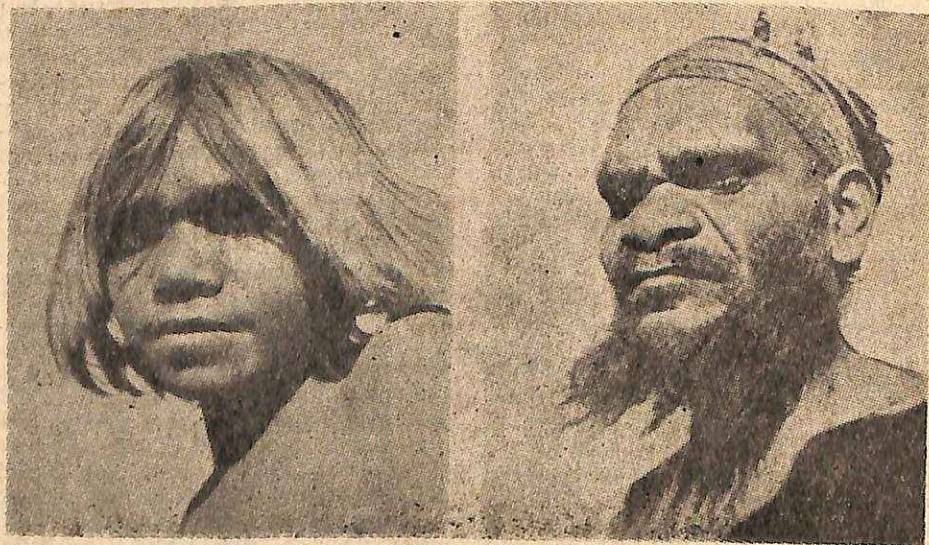
Στις γενικές γραμμές τους, αυτές οι μαγικές προλήψεις φαίνεται πως είναι ίδιες σ' όλες τις περιοχές του νησιού. Αυτά τα άγρια ήθη είναι ή κοινή κληρονομία όλων των φυλών που άνακάλυφθηκαν από τους έξερευνητές στις παλιότερες αλλά και στις πιο πρόσφατες αποστολές από το 1950 — 54. Την εποχή εκείνη ύπήρχαν ακόμα έξαιρετικά πρωτόγονες ομάδες που άσκούσαν τη τελετουργική άνθρωποφαγία

και το κυνήγι των κεφαλών. Είναι αλήθεια πως οι λευκοί δε διατρέχουν κανένα κίνδυνο γιατί το κυνήγι της άνθρωποφαγίας έχει ώρισμένους κανόνες: Οι Παπούα καταβρόχθιζαν μονάχα τους έχθρους που σκότωσαν στη μάχη, κι αυτό το έκαναν γιατί πίστευαν ότι έτσι μπορούσαν ν' άφομοιώσουν τη δύναμη και την ευφυΐα των φυλετικών έχθρών τους. Σήμερα οι πόλεμοι μεταξύ των φυλών έχουν τελειώσει και ή άνθρωποφαγία εξαφανίστηκε. Κανένας Παπούα της νέας γενεάς δεν έχει γευθεί άνθρώπινη σάρκα και, το σπουδαιότερο, κανείς δεν έκδηλώνει άνθρωποφαγικές όρέξεις. Μόνο οι γέροι θυμούνται με νοσταλγία τα κανιβαλικά συμπτώσια του «παλιού καλού καιρού».

Η ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΣΤΗΝ περιοχή του Μαπρίκ τα χωριά έχουν μια όψη μάλλον ιδιόρρυθμη κι' έκπληκτική, κρυμμένα καθώς είναι μέσα στην πυκνή θλάστηση της ζούγκλας, όπου κανένας δρόμος και κανένα μονοπάτι δεν οδηγεί των έξερευνητή. Θά ήταν αδύνατο ν' άνακαλύψουμε τη θέση οποιουδήποτε χωριού, αν δεν άκούγαμε από μακριά τα γαυγίσματα των σκύλων. Από το θρόισμα των φύλλων, άλλα χωρίς νά βλέπουμε κανένα πρόσωπο, αισθανόμαστε την παρουσία των παιδιών του χωριού που είχαν έρθει νά μάς παρακολουθήσουν χωρίς νά φαίνονται. Μονάχα όταν φτάναμε στην πλατεία του χωριού τα παιδιά ξετρύπωναν πίσω απ' τα δέντρα κι' έρχόντουσαν νά μάς περιεργασθούν άμύλητα, όπως κάνουν όλα τα παιδιά του κόσμου μπροστά στους ξένους.

Μιά μέρα, φτάνοντας κατά το μεση-

Τύποι Μελανησιών.

μέρι σ' ένα χωριό του Μαπρίκ, είδαμε μια άσυνήθιστη συγκέντρωση των κατοίκων. Οι άνδρες ήταν καθισμένοι κατά μικρές ομάδες στη σκιά των δέντρων ή μπροστά στις καλύβες και δίπλα τους ύπήρχαν μεγάλοι σωροί των καρπών που όνομάζονται «γιαύμ». Οι όδηγοί μάς έξηγησαν πως οι άνθρωποι αυτοί περίμεναν τους άντιπροσώπους των γειτονικών χωριών για ν' ανταλλάξουν τα προϊόντα τους. Οι κάτοικοι αυτής της περιοχής δε γεύονται ποτέ τα προϊόντα της γης που καλλιεργούν, γιατί φοβούνται νά μη προσβάλλουν τα «πνεύματα». Έτσι, την εποχή της συγκομιδής, οι ανταλλαγές δίνουν και παίρνουν. Το κάθε χωριό τρώει τους καρπούς του γειτονικού χωριού, που είναι άκριβώς ίδιοι, κι' έτσι όλοι είναι εύχαριστημένοι. Αυτό μάς έδωσε την είκαρία νά συναντήσουμε άντιπροσωπευτικούς τύπους πολλών φυλών που θά ήταν αδύνατο νά έπισκεφθούμε, γιατί τα χωριά τους είναι άπρόσιτα στη ζούγκλα.

Όλα τα χωριά έχουν μια «κατοικία των πνευμάτων» που λέγεται «Ταμπάραν» ή «Σπίτι των Ταμπάραν». Είναι μια μεγάλη καλύβα με μυτερή στέγη, διακοσμημένη με προσοχή και πολύ πιο περιποιημένη από κάθε άλλο σπίτι του χωριού. Στο κατώφλι της είναι στημένα ξύλινα αγάλματα που ύποτίθεται ότι παριστάνουν ώρισμένους νεκρούς προγόνους που διακρίθηκαν στη φυλή. Η στέγη ύψώνεται πάνω απ' αυτά τα ξόανα σαν παράξενo ρύγχος που συχνά παίρνει το σχήμα κεφαλής κροκοδείλου. Άλλοτε τα ποτάμια της Νέας Γουινέας ήταν γεμάτα κροκοδείλους τους οποίους οι ιθαγενείς θεωρούσαν ως προστατευτικά πνεύματα.

Η όμορφότερη «κατοικία των πνευμάτων» που συναντήσαμε στο ταξίδι μας ήταν στο χωριό Νουμανοάκα. Η καλύβα ήταν αληθινό μουσείο από πολύχρωμες μάσκες και ξύλινα αγάλματα έξαιρετικής τέχνης. Το σύνολο έδινε την εντύπωση μιάς έκπληκτικά πλούσιας διακοσμητικής φαντασίας, που θά τη ζήλευαν οι Ευρωπαίοι οργανωτές των εορτών του καρναβάλου. Ένας ιθαγενής προσπάθησε νά μάς έξηγήσει το νόημα αυτών των παράξενων μορφών: Οι μύθοι της φυλής άπαιτούν την προσωποποίηση των πνευμάτων ύπο μορφές παράδοξες και τρομακτικές. Τα πνεύματα περιπλανώνται παντού, στα δέντρα, στους βράχους, στα βουνά, στις σπηλιές, και θέλουν νά βλέπουν παντού κρεμασμένες μάσκες και είδωλα. Στις ιδιωτικές καλύβες των Παπούα τα πνεύματα άντιπροσωπεύονται από άχυρένιες κούκλες που κρέμονται από την όροφή. Έτσι, οι ένοικοι έχουν πάντα την εντύπωση πως οι πρόγονοί τους άγρυπνούν.

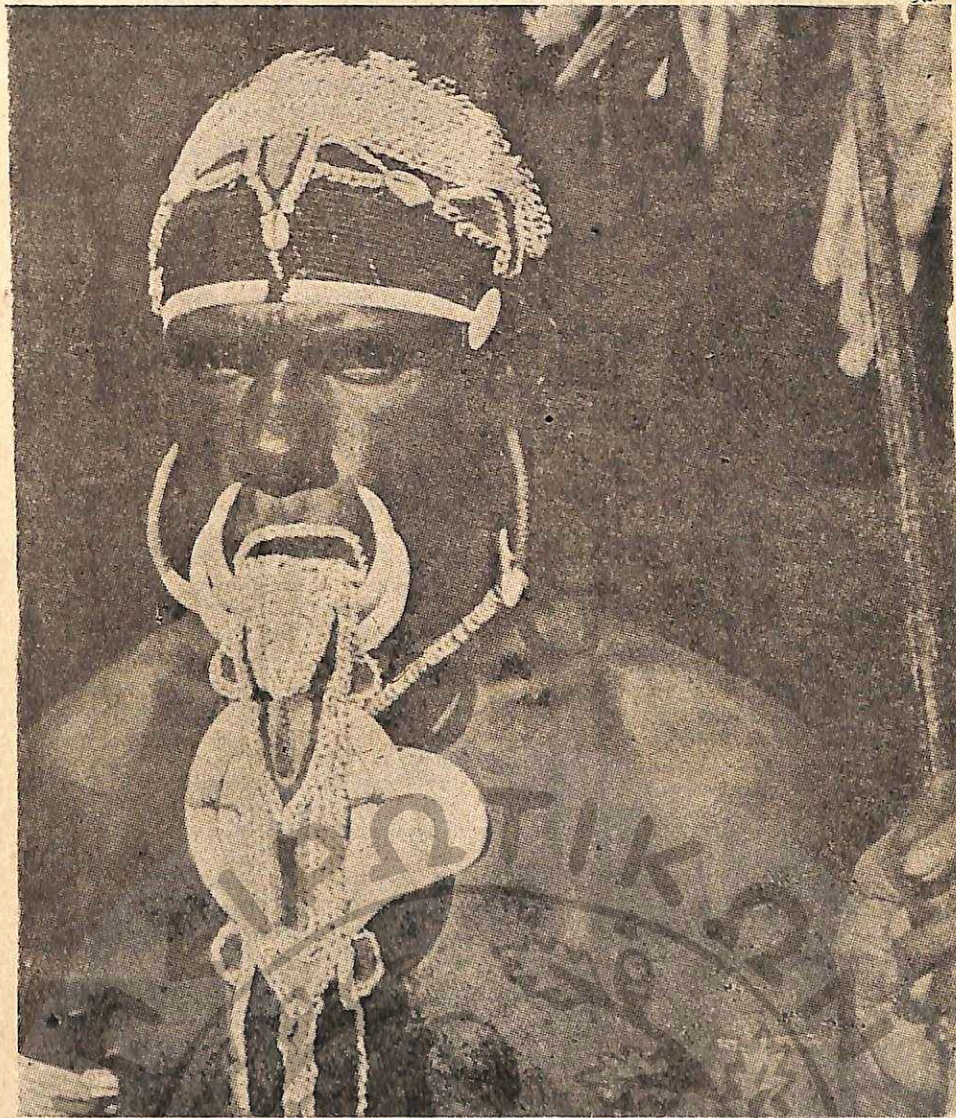
Τα πνεύματα δε θεωρούνται θεότητες και οι ιεροτελεστίες των ιθαγενών άπευθύνονται κυρίως σ' ένα μάλλον άσαφές, υπέρτατο «ούράνιο πλάσμα» που έπικαλούνται στις προσευχές τους. Άλλ' οι Παπούα δίνουν μεγάλη σημασία στα «ταμπού», τις μογικοθησκευτικές απαγορεύσεις, που κατά τη γνώμη τους μπορούν ν' άπομακρύνουν τις άρρώστειες, το θάνατο και τις καταστροφές. Ο σκοπός της καθιέρωσης των «ταμπού» είναι ή άπομόνωση των ανθρώπων και των πραγμάτων από κάθε έπαφή που θεωρείται «χρυσούζικη», μολυσμένη,

καταραμένη. Για νά συνηθίσουν στα ταμπού, τα μέλη των διαφόρων φυλών ύποβάλλονται σ' ένα είδος μνήσεως.

ΣΤΙΣ όρεινες περιοχές πάνω από τον ποταμό Σπίκ διαπιστώσα πως οι κάτοικοι ώρισμένων χωριών δεν πιστεύουν στο φυσικό θάνατο. Είναι βέβαιοι πως ο θάνατος άποτε-

ται σαν αληθινοί θεατρίνοι. Κάθε χορευτής άντιπροσωπεύει ένα «ντεμά», δηλαδή το μαγικό πνεύμα ενός προγόνου της φυλής που μπορεί νά ένσαρκωθεί σ' ένα δέντρο, σ' έναν καρπό ή σ' ένα ζωο.

Στην περιοχή του δόρειου Μαπρίκ είχαμε την εύκαιρία νά μελετήσουμε τα ήθη της φυλής των Ούλουπου. Είναι ένας περίεργος λαός. Οι γυναίκες εργάζονται σκληρά, καλλιεργώντας γλυ-

Πολεμιστής της φυλής Ούλουπου. Είναι μια φυλή όπου οι γυναίκες άσχολούνται με τα παραγωγικά έργα κι' οι άνδρες έχουν... καλλιτεχνική ιδιοσυγκρασία.

λει πάντα μια τιμωρία για την παράβαση κάποιου ταμπού, ή όφείλεται στην επίδραση κάποιου κακού πνεύματος ή στις ένέργειες κάποιου μάγου. Οι ιεροτελεστίες που γίνονται στο Ταμπάραν, έχουν σκοπό ν' άπομακρύνουν τα κακά πνεύματα, πράγμα που επιτυγχάνεται με χορούς και μαγικές επικλήσεις. Οι ιθαγενείς άγαπούν τις μεταμφιέσεις και τα κοστούμια και οι μάσκες που φορούν στους τελετουργικούς χορούς είναι άφάνταστες σε πλούτο χρωμάτων και διακοσμητικών συνδυασμών που μορτυρούν άνεπτυγμένο καλλιτεχνικό αίσθητήριο. Οι χορευτές προετοιμάζονται με προσοχή ύπό την καθοδήγηση ενός μάγου και μαθαίνουν νά μακιγιάρονται και νά μεταμφιέζον-

κοπατάτες, ζαχαροκάλαμα και καπνό. Άλλ' οι άνδρες έχουν καλλιτεχνική ιδιοσυγκρασία. Άφήνουν τις γυναίκες ν' άσχολούνται με τα παραγωγικά έργα και οι ίδιοι περνούν τον καιρό τους σκαλίζοντας ύπέροχες μάσκες και τεμακούς στύλους ή χορεύοντας και τραγουδώντας. Οι γυναίκες των Ούλουπου είναι σκυθρωπές και φαίνονται όλες πρόωρα γερασμένες, ενώ οι άνδρες είναι έξαιρετικά ώραοι, φιλόξενοι και πάντα χαμογελαστοί κι' εύτυχισμένοι σά μεγάλα παιδιά. Οι γυναίκες θεωρούν αήτη την κατάσταση ως έντελώς φυσική και δεν παραπονούνται. Τα αρσενικά Ούλουπου...

100.000 ΤΡΙΧΕΣ

“Όσοι έχουν μαλλιά προσπαθούν να τα προστατεύσουν και να τα συντηρήσουν. Και όσοι δεν έχουν, αναρωτιούνται γιατί τα έχασαν και πώς θα τα ξαναποκτήσουν.

ΦΤΡΩΝΟΤΗ στο ανθρώπινο κεφάλι περίπου εκατό χιλιάδες τρίχες, που ζυγίζουν μόλις μερικά γραμμάρια. Είναι ένα καθαρά διακοσμητικό στοιχείο του ανθρώπινου σώματος, που ή ελλειψή του δεν έχει απολύτως καμιά καλή ή κακή επίδραση στον οργανισμό. Έκατομμύρια άνθρωποι έχουν, ζουν και θα ζήσουν χωρίς μαλλιά, είτε γιατί δεν έχουν, είτε γιατί δεν τα θέλουν και τα κουρεύουν. Και όμως, από αναρίθμητους πόνους ή ανθρωπινή κόμη δεν έπαψε ν' απασχολεί τους έρωτευμένους, τους ποιητές και... τους άστρονομους που την έχουν κερμάσει στον ούρανό ως άστερισμό (ή Κόμη της Βερενίκης). Σήμερα, σε όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου, ακόμα και τις υπανάπτυκτες, ένας σημαντικό κλάδος της βιομηχανίας και του εμπορίου συντηρείται κατασκευάζοντας και πουλώντας προϊόντα που υποτίθεται πως είναι απαραίτητα για τα μαλλιά. Γιατί όσοι έχουν μαλλιά προσπαθούν να τα προστατεύσουν και να τα συντηρήσουν και όσοι δεν έχουν αναρωτιούνται γιατί τα έχασαν και πώς θα τα ξαναποκτήσουν. Ματαιώτης ματαιωτήτων....

• Όλες αυτές οι φροντίδες έχουν καμιά χρησιμότητα; Ναι και όχι. Είναι πολύ δύσκολο να σταματήσουμε τη φαλάκρα που έχει αρχίσει να εκδηλώνεται και είναι σχεδόν αδύνατον, με τα σημερινά μέσα της επιστήμης, ν' αποκαταστήσουμε στην αρχική της μορφή μια κόμη που έχει εξαφανισθεί. Μπορούμε όμως να προλάβουμε την εκδήλωση της φαλάκρας και να δώσουμε στυλ-πνότητα και γοητεία στα μαλλιά, γιατί φαίνεται πως αυτές οι... τρίχες έχουν μεγάλη σημασία για το αντίθετο φύλο.

• Πρώτα απ' όλα πρέπει να σημειώσουμε ότι το μέλλον του τριχωτού μέρους της κεφαλής αποφασίζεται μεταξύ των 17 και των 25 ετών. Αυτή είναι η κρίσιμη ηλικία κατά την οποία αρχίζουν να φαίνονται τα πρώτα σημάδια της κληρονομικής φαλάκρας. Έπειδή όμως οι καταστροφές δεν γίνονται αόσθητες παρά μετά τα τριάντα, οι νέοι δίνουν ελάχιστη σημασία στα προμηνύματα και αργότερα πληρώνουν την αβελτηρία τους πολύ αργά.

• Πού οφείλεται η φαλάκρα; Δεν είμαστε απολύτως βέβαιοι, αλλά έχουμε βάσιμους λόγους να υποθέτουμε πως οι τρίχες χάνουν τη ζωτικότητά τους και παθαίνουν ασφυξία όταν οι ρίζες τους δεν αρδεύονται ικανοποιητικά από τα αιμοφόρα αγγεία του δέρματος.

• Γιατί παθαίνουν ασφυξία οι ρίζες των μαλλιών; Ίσως έπειδή το δέρμα είναι υπερβολικά λιπαρό (και ρυπαρό). Αντίθετα απ' τι πιστεύεται γενικά, το συχνό λούσιμο δεν αποξηραίνει τις τρίχες, αλλά διεγείρει τους σεατογόνους αδένες που καταλήγουν στις ρίζες των μαλλιών. Μια καθαρή τρίχα φυτρώνει και αναπτύσσεται πολύ καλύτερα από μια τρίχα ανιγμένη στα λίπη και τις σκόνες.

• Μια βαθύτερη αιτία της φαλάκρας μπορεί να είναι το γεγονός ότι, σε ώριμους περιπτώσεις, το τριχωτό δέρμα είναι πολύ τεντωμένο στο κρανίο και τα μικρά αιμοφόρα αγγεία συμπιέζονται. Τα κύτταρα που τροφοδοτούν τις τρίχες εμποδίζονται, γιατί τα διαχυτικά στοιχεία που είναι απαραίτητα για την επιβίωσή τους δε μεταφέρονται σ' επαρκείς ποσότητες από το αίμα. Οι τρίχες εκφυλίζονται και πεθαίνουν. Η θεωρία αυτή ενισχύεται από την παρατήρηση ότι στους περισσότερους φαλάκρους το δέρμα του κρανίου είναι πολύ μαλακό και υπερβολικά ελαστικό.

• Όρισμένοι Γερμανοί χειρουργοί βεβαιώνουν ότι μπορούν να σταματήσουν την φαλάκρα με μια μικρή έγχυση που χαλαρώνει το τεντωμένο δέρμα του κρανίου. Ο δρ Κέσλερ κάνει μια μικρή τομή δυο εκατοστών στον τένοντα που συνδέει το τριχωτό δέρμα με τη βάση της μύτης. Έτσι ελαττώνεται το δέρμα χαλαρώνεται και οι ρίζες των μαλλιών άδεδονται και πάλι κανονικά. Ο δρ Κέσλερ ισχυρίζεται πως έχει εθεραπεύσει μ' αυτό τον τρόπο εκατοντάδες φαλάκρους, αλλά η μέθοδος είναι καινούργια και είναι καλύτερα να είμαστε επιφυλακτικοί.

• Όστόσο, οι περισσότεροι άνθρωποι αποστρέφονται τις χειρουργικές επεμβάσεις, ιδίως όταν τα εθνογενικά τους αποτελέσματα δεν είναι απολύτως σαφή. Μια μέθοδος πολύ πιο σίγουρη είναι το μασάζ του τριχωτού δέρματος της κεφαλής. Το μασάζ πρέπει να γίνεται με τα δάχτυλα πάνω στο δέρμα που θα τριβετά κατά κάποιον τρόπο ανάμεσα στα δάχτυλα και στο κρανίο. Αυτό το μασάζ μπορεί ν' αναζωογονήσει τις αναμμένες τρίχες. Η κυκλοφορία του αίματος έχει πάντα πρωταρχική σημασία για την υγεία των μαλλιών.

• Πότε πρέπει να γίνεται το μασάζ; Κάθε πρωί, επί πέντε ως δέκα λεπτά και με δύναμη.

• Αλλά εκτός από την κυκλοφορία, και άλλες αιτίες μπορούν να επιδράσουν στην κατάσταση των μαλλιών. Όλοι σχε-

δόν οι αδένες έχουν κάποια επίδραση στην τριχοφυΐα. Οι διαταραχές των επινεφριδίων προκαλούν την αύξηση της τριχοφυΐας στο σώμα. Αντίθετα, η ανεπάρκεια του θυρεοειδούς προκαλεί τριχόπτωση. Το συνάτι επιδρά κι' αυτό στην τριχοφυΐα.

• Συχνά υποστηρίζεται πως υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ της τριχοφυΐας και της σεξουαλικής δραστηριότητας. Η αντίληψη αυτή ανάγεται στα πανάρχαια χρόνια: “Ας θυμηθούμε τη βιβλική ιστορία της Λαλιόας που έκοψε τα μαλλιά του Σαμψών για να τον εξασθενήσει... Μια άλλη ενδιαφέρουσα παρατήρηση που δείχνει τη σχέση της τριχοφυΐας και της σεξουαλικότητας είναι ότι οι ευνούχοι της Άνατολής δεν είναι ποτέ φαλάκροι.

• Τι πρέπει να υποθέσουμε; Η εγκράτεια ευνουεί την τριχοφυΐα; Η έντονη ερωτική δράση προκαλεί τριχόπτωση; Θα ήταν απερίεπτος ο γιατρός που θα τολμούσε να δώσει συγκεκριμένη απάντηση σ' αυτά τα ερωτήματα. Μπορούμε πάντως να υποθέσουμε πως οι πολλές συγκινήσεις που επιφυλάσσει στον άνδρα ο έρωτας, όπως άλλωστε όλες οι συγκινήσεις, έχουν ίσως δυσμενή επίδραση στα μαλλιά. Μπορούμε επίσης να υποθέσουμε — και υπάρχουν στοιχεία που στηρίζουν αυτή την υπόθεση — πως οι άνδρες με τη φλογερή ιδιοσυγκρασία απειλούνται από τη φαλάκρα περισσότερο από τους άλλους. Οι άνδρες λοιπόν μαδάνε σαν... κεραμιδιόγατοι; Αλλά γιατί;

Είναι αποδεκτικό πως οι αρσενικές δομικές προκαλούν φαλάκρα. Οι γυναίκες στις οποίες χορηγούνται αρσενικές ορμόνες (ως φάρμακο κατά του καρκίνου του στήθους) παθαίνουν συνήθως τριχόπτωση που μπορεί να φτάσει ως τη φαλάκρα.

• Αφού οι αρσενικές ορμόνες προκαλούν τριχόπτωση, οι θηλυκές ορμόνες ευνουών την τριχοφυΐα. Παράγεται, για τις ελάχιστες γυναίκες που έχουν άρτια μαλλιά, οι θηλυκές ορμόνες είναι αποτελεσματικό φάρμακο. Αλλά το φάρμακο αυτό δεν μπορεί βέβαια να χρησιμοποιηθεί στους άνδρες χωρίς δυσάρεστα αποτελέσματα.

• Το συχνό και κοντό κούρεμα των μαλλιών δεν σταματάει την τριχόπτωση.

• Η πιτυρίαση δεν οδηγεί κατ' ανάγκην στη φαλάκρα, αλλά ασφαλώς την ευνουεί. Το καλύτερο φάρμακο κατά της πιτυρίασης είναι η καθαριότητα. Ύπάρχουν και ειδικά σαπούνια που την εξαφανίζουν προσωρινά.

• Ίσως κάποια ανακαλυφθεί το φάρμακο κατά της φαλάκρας. Στο μεταξύ, οι φαλάκροι ας παρηγορηθούν με... φιλοσοφικούς στοχασμούς: “Τιμήσαν πολλοί φαλάκροι μεγάλοι άνδρες της ιστορίας. Και όσο για την ανδρική γοητεία, υπάρχει ο Γιοβλ Μπρόνερ, που δεν είναι βέβαια μεγάλος άνδρας της ιστορίας, αλλά ένα άστέρι της δόξης που κάνει πολύ καλά τη δουλειά του, χωρίς... τρίχες.

ANDRE SOUBIRAN

ΕΡΑΝΙΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟ

ΤΑ χρόνια των πρωτοεργατών της Ελληνικής Επανάστασης δεν θρίσκονται και πολύ μακριά. Όσοσο υπήρξαν χρόνια πυκνά από γεγονότα, θαχτα χρόνια, που ο έθνομας και το πνεύμα του προσπαθούσαν να βρουν το δρόμο τους, να αναστηθούν και να γεννηθούν. Έτσι, από μια τόσο πρόσφατη ιστορία, μας διέφυγαν πράγματα οδυνηρώς πολύτιμα. Οι ιστοριδίφες μας κάνουν β-τι μπορούν, ανιχνεύουν τις πιο απίθανες κρυπτες ιδιωτικών αρχείων και βιβλιοθηκών. Όσοσο θα πρέπει να απελπιστούμε πως θα τα μάθουμε όλα, όπως στην περίπτωση ενός μεγάλου κεφαλαίου της εθνικής προσφοράς του Ρήγα Φεραίου, της πατριωτικής ποιήσεώς του που την τραγούδησαν χιλιάδες σκλαβωμένοι “Ελληνες, μη μπορώντας κάθε φορά να συγκρατήσουν τα δάκρυά τους. Ύπάρχουν πολλά μέτρα και σταθμά για να αξιολογήσουμε τα διάφορα πράγματα. “Όσο κι' αν μια τεχνολογική ανάλυση των ποιημάτων του Φεραίου δεν θ' άφηνε σπουδαία πράγματα στον σημερινό ψυχροκρητικό της, κλείνει μέσα της μιαν αξία ανεπανάληπτη. Έχει μέσα της ένα βάρος ψυχής που συγκλονίζει μια έποχή, επενεργώντας ουσιαστικά στο αποτέλεσμα του θριάμβου της παλιγγενεσίας.

Η παρακάτω αφήγηση του φιλέλληνα Φωριέλ είναι αρκετή για να μας αλλάξει τα μέτρα κρίσεως, και να δούμε τα πράγματα από πιο κοντά. Στα 1817 μ.α.ς, λέει ο Φωριέλ, κάποιος φίλος μου ταξίδευαν στη Μακεδονία. “Όταν έφτασαν σ' ένα χωριό, καταλύσαν σε κάποιο χάνι για να ξεκουραστούν. Στο χάνι αυτό τους έκανε ιδιαίτερη εντύπωση το παλληκάρι που τους εξυπηρετούσε. Ήταν ένα λεοντόκορμο Ήπειρωτόπουλο, μ' ευγενικά μορφή, με γυνά μπράτσα κι' ανοιχτό στήθος. Στην αρχή τους κούταξε και τους περιεργαζόταν με πολλή προσοχή. Γύρισε ύστερα στον ένα από τους ξένους και τον ρώτησε διαταχτικά:

— Εξείς γραμμάτια;
— Εξέρω, απάντησε με απάθεια ο ταξιδιώτης.

Το Ήπειρωτόπουλο φάνηκε να λάμπει από χαρά. Πλησιάζει τον ξένο και τον παρακαλεί να βγει μαζί του για μια στιγμή έξω από το χάνι. “Ο ταξιδιώτης πρόθυμος, σηκώνεται και τον ακολουθεί. Περιπατούν, μπαίνουν στο γειτονικό χωράφι με τα στάχυα και κάθονται πάνω σε μια πέτρα. Το παλληκάρι χώνει το χέρι στο στήθος του και βγάζει από εκεί κάτι που το είχε κρεμασμένο σαν φυλάχτο από το λαιμό του. Ήταν μια μικρή φυλλάδα. Τη δίνει στον ξένο και τον παρακαλεί να το διαβάσει ένα κομμάτι.. Ήταν τα τραγούδια του Ρήγα!

Τα παίρνει με πολλή προθυμία ο ταξιδιώτης. Δεν ξέρει βέβαια να τα τραγουδήσει, αρχίζει όμως να τα διαβάσει. Τα χωματίζει, τα ζωντανεύει, τ' απαγγέλλει με τόνο..

Σε μια στιγμή σηκώνει τα μάτια του και τί να δει! Το παλληκάρι έχει γίνει

άλλος άνθρωπος. Το πρόσωπό του είναι καταφλογισμένο, η έκφρασή του ειν' όλη γεμάτη έξαρση κι' ένθουσιασμό, τα χείλη του τρέμουν από τη συγκίνηση και τα δάκρυα τρέχουν βρύση από τα μάτια του.. — Πρώτη φορά άκουε να σου διαβάζουν αυτό το μικρό βιβλίο; ρώτησε ο ξένος.

— Όχι... Παρακαλώ πάντα τους ταξιδιώτες που περνούν, να μου διαβάσουν από λίγο... Τόχω πολλές φορές άκουσει δόλοκληρο...

— Και πάντα με την ίδια συγκίνηση; — Την ίδια...

Μπορεί να αναρωτηθεί κανείς, πως κι' ο Φωριέλ, τι ν' απόγινε αυτό το παλληκάρι. Φυσικά δεν μπορεί να το ξέρει κανείς αφού δεν ξέρει ούτε καν ποιά ποιήματα ήταν γραμμένα στη φυλλάδα που του διάβαζε ο ταξιδιώτης.

★

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ, παρ' όλο που ο χρόνος δεν είναι μακρινός, τι διασώθηκε από τους χρότες, από τα εγκλήματα κι' από τα τραγούδια του Ρήγα; Εκτός από το αυθεντικό «Θούριος για τα άλλα δύσκολα θα μπορούσε να αποφανθεί κανείς πως δεν είναι σύγχρονες του η μεταγενέστερες απομιμήσεις. Κι' όμως, εκτός από το «Θούριος», ο Ρήγας έγραψε πολλά ποιήματα. “Όπως μας δείχνει ο προσεχτικός ιστοριοδίφης Λεάνδρος Βρανούσης στη μελέτη του «Συμβολή στην έρευνα για τα τραγούδια του Ρήγα και των μνημών του που μας δίνει τα στοιχεία αυτού του ερανίσματος, είχε τυπωθεί εκτός των άλλων και μια συλλογή τραγουδιών του Ρήγα στο “Ίασιος Ρουμανίας στα 1814. Δεν ήρθε όμως κόμη στην επιφάνεια κανένα αντίτυπο. Αναδιφώντας ο ίδιος ο Λεάνδρος Βρανούσης ένα ανέκδοτο δέτομο «Δεξικό της Έπανάστασης των Ελλήνων» γραμμένο από τον Γεώργιο Γαλή τον Δελβινακώτη, γραμμάτια του Καραϊσκάκη, ανακάλυψε ένα άγνωστο θούριο του Ρήγα, που ή έσπερική του δομή, το πνεύμα του και το ψυχικό του βάρος, δείχνουν πως είναι αυθεντικό. Το ανακάλυψε το 1948, μένει όμως ακόμα άγνωστο πέρα από τον στενό κύκλο του περιορισμένου αριθμού αναγνώστων του περιοδικού που το φιλοξένησε:

ΘΟΥΡΙΟΝ ΑΣΜΑ

‘Ακούσατε, αδέρφια, κοινώς όμογενεΐς, Έλλάδος όσοι είσθε παιδιά και συγγενείς!

‘Ακούσατε προθύμως όπόσα σάς ελπω, με δάκρυα φωνάζω, ποσώς δεν σιωπώ:

Δέν είναι τρόπος πλέον κι' έλπίς δλο- (τελώς! ημάς υπό τον Τουρκον να ζήσωμεν κα- (λώς! Αιτός ως κλέπτης πρώτον μās άρπαξε (την γήν, μās δίασε να πιώμεν κακών κάθε πη-

(γην! Κατέσβεσεν ασπλάχνως τα φώτα των (Μουσών, ξέωρσε κι' εκείνας από τον Παρνασσόν. Και έφερε το σκότος και τον βαρβα- (ρισμόν και της καλής Έλλάδος τον μέγαν (σκορπισμόν. Και τώρα ως θηρίον την γήν μας κα- (τοιχή και με απανθρωπίαν αιτός μās διουκεί. ‘Αρπάξει ό,τι θέλει και το κατα- (κρατεί και δίκαιον να πράξη τελείως δέν (ζητεί. Φονεύει όποιον θέλει άδίκως κι' ά- (κριτί, το αίμα μας να χύση δέν τ άνηψά (πολύ!

Ποιός άλλος μās άρπάξη γυναίκας (κι' άδελφάς κι' αυτές μαζί του φέρε δια άσυχράς (τρυφάς; Ποιός πάλιν μās υβρίζει με λόγια (μιαρά την πάνσεπτον θρησκείαν, τα θέα κι' (Ιερά; Και τί μās μένει πλέον; Μās σφάζουν (σαν τραγιά! Αιτόι μās κατασχύνουν κορίτσια και (παιδιά!

Λοιπόν ως πότ' αδέρφια, να ζώμεν (στον ζυγόν, να έχωμεν τοιοϋτον δυνάστην κι' άρ- (χηγόν; Χωρίς να ήμπορώμεν να δειξώμεν κι' (ήμεις σημείον κι' αξίας της πατριωτικής τιμής; ‘Ημεις είμεθα τέκνα Έλλήνων των λαμ- (πρών, όπου και θάρος είχαν εις μάχην φο- (βερόν, κι' εδάμασαν βαρβάρους και έθνη παμ- (πληθή και έδειξαν εις όλους άνδρείαν αληθή. Και τώρα, όντες τέκνα εκείνων των (άνδρών, δουλοπρεπώς να ζώμεν. δέν είναι θλι- (βερόν:

Βοά ο Λεωνίδας κι' εκδίκησιν ζητεί, το αίμα του βαρβάρου να χύση απαιτεί και με τριακόσιους εισβάλλει τολμηρώς και φαίνεται στον Εζέξην ως λέων (φοβερός!

‘Ορμά κι' από τας Θήβας Θρασύμ (δούλος αΐτός, ο της ελευθερίας προστάτης ζηλωτός και με πολλοί, ολίγους φθάνει στην (Αττικήν και τους τυράννους φθείρει με τόλ- (μην ανδρικήν. Και τώρα, όντες τέκνα εκείνων των (άνδρών, κακώς να ζώμεν τόσον, δέν είναι θλι- (βερόν:

‘Ο Μιλιτιάδης έτι, Κίμων, Θεμιστο- (κλής, και πλείθος μέτ' εκείνους, κι' αΐτός (δ Περικλής, μās άφισαν ανδρείας σημετα φανερά, Και τώρα, όντες τέκνα εκείνων των (άνδρών,

ΣΤΙΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

ΟΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟΣ ΑΔΕΝΑΣ

Η ΥΠΕΡΤΡΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΟΥ

Μια πάθηση αποκλειστικώς ανδρική που, χάρη στις προόδους της ιατρικής, δεν είναι πια ούτε αναπόφευκτη, ούτε ανίατη, ούτε τρομερή φτάνει να καταργηθούν τα ταμπού της σεμνοτυφίας που περιβάλλουν αυτό τον αδένα που συνδέεται με την αναπαραγωγική λειτουργία.

Σ' ΕΝΑ ταξίδι του στην Ουάσιγκτον, το 1952, ο σερ Ουίνστον Τσώρτσιλ είχε προσκληθεί να παρακολουθήσει τη συνεδρίαση μιάς επιτροπής του Κογκρέσου. Μόλις κάθισε στην πολυθρόνα του, ένας κλητήρας ήρθε να του υποδείξει διακριτικά ότι, σε περίπτωση ανάγκης, οι τουαλέτες ήταν ακριβώς δίπλα του, πίσω από την πόρτα. Τότε ο πρωθυπουργός της νίκης, κατακόκκινος από θυμό, στράφηκε στον κλητήρα και του απάντησε με βροντώδη φωνή, ώστε ν' ακουσθεί σ' όλη την αίθουσα:

— Νεαρέ μου, ίσως είμαι γέρος, αλλά όχι και τόσο!...

Δεν είπε τίποτα περισσότερο, αλλά δεν ήταν απαραίτητο: "Όλοι κατάλαβαν περί τίνος επρόκειτο. Οι άνδρες προτιμούν να μιλάνε με μισόλογα για τον προστάτη, αυτό τον αδένά που βρίσκεται στο κατώφλι της κύστεως, όχι μεγαλύτερος από ένα φουντούκι, αλλά αρκετός για να μεταβάλει σε μαρτύριο τη ζωή των ανδρών που ξεπέρασαν τα πενήντα χρόνια.

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς του Αμερικανού Χαϊκέλ, άνωμαλίες του προστάτου εκδηλώνονται στα 70% των ανδρών μετά τα πενήντα τους χρόνια. Οι άνωμαλίες αρχίζουν πάντα κατά τον ίδιο τρόπο, με μία συχνή και ακατάσχετη ανάγκη προς ούρηση, που αργότερα συνοδεύεται από ζωηρούς πόνους. Ο άρρωστος δεν τολμάει πια να πάει πουθενά χωρίς να είναι εκ των προτέρων σίγουρος ότι θα υπάρχουν στο δρόμο του τα κατάλληλα σημεία για ν' ανακουφισθεί. Τη νύχτα πρέπει να σηκωθεί έφτά ή οχτώ φορές και ο ύπνος του γίνεται προβληματικός.

ΕΝΑΣ ΑΝΔΡΙΚΟΣ ΑΔΕΝΑΣ

Ο ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ είναι ένας αδένας αποκλειστικώς ανδρικός. Κανένας αντίστοιχος αδένας δεν υπάρχει στο γυναικείο σώμα. Προορισμός του είναι να εκκρίνει το θρεπτικό υγρό που εξασφαλίζει την επιβίωση των σπερματοζωαρίων και διευκολύνει τη συνουσία. Αλλά, εξ αιτίας της ανατομικής του θέσεως, ο αδένας αυτός που περισφίγγει

σά δαχτυλίδι την ούρήθρα, κρατάει στο έλεός του ολόκληρη την ούροποιητική συσκευή. Γιατί, σε πολλούς άνδρες, ο προστάτης έχει την τάση ν' αναπτύσσεται υπέρμετρα με την πάροδο της ηλικίας. Το κανονικό του βάρος των 15 λικίας. Το κανονικό του βάρος των 50, η γραμμάρια μπορεί ν' αυξηθεί σε 70, η ακόμα κι' εκατό γραμμάρια και η διόγκωσή του «στραγγαλίζει» την ούρήθρα εμποδίζοντας την αποχέτευση των ούρων.

Ο ηλικιωμένος άνδρας όχι μόνο υποφέρει, αλλά και είναι υποχρεωμένος να κρύβει το μαρτύριό του και η πάθησή του αποτελεί μία τρομερή δοκιμασία που υπονομεύει το ήθικό και καταρρακώνει το νευρικό σύστημα.

Το χειρότερο είναι πως οι περισσότεροι άνδρες διστάζουν, φοβούνται ή

Όταν η κύστη πάψει να κενώνεται κανονικά, τ' αποτελεσματικά ούρα προσβάλλουν τα νεφρά. Οι τοξικές ουσίες των ούρων διοχετεύονται στο αίμα και, αργά ή γρήγορα, ο άρρωστος θα υποκύψει σε μία κρίση ούραιμίας. Γι' αυτό κι' οι γιατροί επενέχουν μία μέθοδο τεχνητής εκκένωσης της κύστεως μ' ένα πλαστικό σωλήνα που εισαγόμενος στην ούρήθρα. Ήταν ο καθετήρας, αληθινός εφιάλτης για τον άρρωστο, μία από τις οδυνηρότερες επεμβάσεις που επινοήθηκαν ποτέ από τους γιατρούς.

Και όμως, αναρίθμητοι προστατικοί ήταν υποχρεωμένοι να υποφέρουν αυτό το μαρτύριο τουλάχιστον μία φορά την ημέρα. Στο τέλος μάθαιναν να χρησιμοποιούν μόνοι τους τον καθετήρα και μερικοί δεν τον αποχωρίζονταν ποτέ: Τον είχαν πάντα κρυμμένο στη φόδρα του καπέλλου τους! Έννοείται πως η πρόχειρη αυτή χρήση του καθετήρα προκαλούσε συνθεστάτα σοβαρές μολύνσεις στην ούρήθρα. Οι γιατροί υπολόγιζαν ότι με το σύστημα αυτό οι προστατικοί δεν είχαν πιθανότητα να επιζήσουν πάνω από τρία χρόνια.

Σήμερα, ευτυχώς, οι αντιλήψεις της ιατρικής έχουν αλλάξει. Ένας διάσημος ουρολόγος, ο καθηγητής Σιμπέρ, του πανεπιστημίου της Λυών, δε διστάζει να γράψει: «Αρνούμαι κατηγορηματικά να χρησιμοποιήσω τον καθετήρα, έστω και μόνο για τη διάγνωση. Ο καθετήρας καταρρακώνει το ήθικό του άρρώστου και σε ώριμες περιπτώσεις επιδεινώνει σοβαρά και μόνοιμα την κατάσταση».

Ο ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΩΣ... ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΝ

Το 1870 ο Ναπολέων ο Γ' δεν ήθελε τον πόλεμο με τη Πρωσία, γιατί δικαίως φοβόταν το αποτέλεσμα. Κατά τη διάρκεια μιάς συσκεψίας του υπουργικού συμβουλίου, είχε καταφέρει να πείσει τους περισσότερους υπουργούς πως η πολιτική της ειρήνης ήταν προτιμότερη. Αλλά ο αυτοκράτωρ, που υπέφερε από τον προστάτη του, χρειάστηκε να εγκαταλείψει για λίγα λεπτά την αίθουσα του συμβουλίου. Η νύχτα έγκραται για λίγα λεπτά του Γκραμνόν έπωφεληθήκαν για να μετατρέψουν τα πνεύματα. Και όταν ο Ναπολέων επέστρεψε από τις τουαλέτες, βρήκε μία φιλοπόλεμη πλειοψηφία και δεν είχε το σθένος τουαλέτες, βρήκε μία φιλοπόλεμη πλειοψηφία και δεν είχε το σθένος να ξαναρχίσει τη συζήτηση για να επιβάλει την ειρηνόφιλη άποψή του. να ξαναρχίσει τη συζήτηση για να επιβάλει την ειρηνόφιλη άποψή του. Ο πόλεμος του 1870 κηρύχθηκε — με τις γνωστές καταστροφικές συνέπειες για τη Γαλλία. Κι' ένα λαϊκό τραγουδάκι της εποχής έλεγε: «Έχασε ο Ναπολέων την τιμή του — γιατί ήθελε να κάνει το πιπί του!»

ντρέπονται να εμπιστευθούν τη δυστυχία τους στον ουρολόγο.

— Όλοι οι ασθενείς μας είναι ντροπαλοί, γράφει ένας Γάλλος ειδικός. Δεν καταφεύγουν ποτέ στο γιατρό αν δε βασανισθούν ένα ή δυο χρόνια χωρίς να μιλήσουν σε κανένα για τον πόνο τους. Πρόκειται συνήθως για ηλικιωμένους άνδρες που θυμούνται ακόμα την εποχή που κανένας αξιοπρεπής γιατρός δεν ειδικεύονταν στην ουρολογία...

Ο ΟΥΡΟΛΟΓΙΚΟΣ καθετήρας ανήκει λοιπόν στην ιστορία. Σήμερα υπάρχει μονάχα ένας τρόπος άπολυτρώσεως της κύστεως: Η αφαίρεση του προστάτου.

Ένας διάσημος χειρουργός της Ανωγεννήσεως, ο Αμβρόσιος Παρέ, είχε προτείνει αυτή τη μέθοδο από το 1575. Αλλά επειδή οι άνωμαλίες του προστάτου εκδηλώνονται κυρίως στους ηλικιωμένους κι' εξασθενημένους οργανισμούς, η χειρουργική επέμβαση, με τα τεχνι-

κά μέσα της εποχής, ήταν εξαιρετικά επικίνδυνη. Ής το 1900, ένας άρρωστος στους δυο πέθαινε λίγο μετά την εγχείρηση. Ακόμα και γύρω στο 1930 η θνησιμότητα στην εγχείρηση του προστάτου ήταν 25%. Χρειάστηκε η εμφάνιση μιάς καινούργιας επιστήμης, της γεροντολογίας, που μελετάει όλα τα προβλήματα που έχουν σχέση με τη γεροντική ηλικία, για να γίνει σήμερα η αφαίρεση του προστάτου μία από τις συνθεστότερες και ασφαλέστερες χειρουργικές επεμβάσεις.

Αν και οι περισσότεροι από τους προστατικούς έχουν ξεπεράσει κατά πολύ τα πενήντα χρόνια, το ποσοστό αποτυχίας της εγχειρήσεως δεν ξεπερνάει το 3%. Με άλλα λόγια η εγχείρηση του προστάτου είναι σήμερα εξ' ίσου ασφαλής με την εγχείρηση σκληροειδίτιδος.

Η αφαίρεση του προστάτου όχι μόνο δεν παραδίδει τη σεξουαλική λειτουργία, αλλά σε περιπτώσεις ο άρρωστος αισθάνεται τόση ανακούφιση, ώστε η σεξουαλική του όρμη τονώνεται αισθητά. Ένας Αμερικανός χειρουργός σημειώνει την περίπτωση ενός άρρωστου που ξαναβρήκε την έρωτική του ζωτικότητα κι' έγινε πατέρας σε ηλικία 87 ετών, έπειτα από μία εγχείρηση προστάτου!

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

ΑΛΛ' η αφαίρεση του υπερτροφικού προστάτου δεν είναι αναπόφευκτη παρά μόνο σ' ελάχιστες περιπτώσεις. Συνήθως η υπερτροφία του αδένα γίνεται ανεκτή από την κύστη που εξακολουθεί ν' αδειάζει ικανοποιητικά. Μένει μονάχα η εξουδετέρωση των οδυνηρών συμπτωμάτων, κι' αυτό επιτυγχάνεται κυρίως με τη δίαιτα. Πρέπει ν' αποκλεισθεί το οινόπνευμα και τα πολύ καρυκευμένα φαγητά που προκαλούν τοπικούς ερεθισμούς. Η ύγρασία και το κρύο πρέπει ν' αποφεύγονται. Το πολύωρο καθίσμα, ιδίως στο αυτοκίνητο κατά την οδήγηση, ερεθίζει τον αδένά. Η κολύμβηση είναι ένα σπὸρ ἀπηγορευμένο στους προστατικούς.

Αν αυτά δεν αρκούν για ν' ανακουφίσουν τα οδυνηρά συμπτώματα, υπάρχει το εσχατο θεραπευτικό μέσο των θηλικών ορμονών. Συνολικά δε χορηγούνται περισσότερα από 50 χιλιοστόγραμμα, γιατί μεγαλύτερες ποσότητες προκαλούν φαινόμενα εκδηλώσεως. Η ευεργετική επίδραση της θεραπείας εκδηλώνεται σε δεκαπέντε ημέρες και οι προστατικές άνωμαλίες εξαφανίζονται για πολλά χρόνια. Αυτές οι ορμονικές ενέσεις προκαλούν μία πρόσκαιρη ανικανότητα, αλλά η σεξουαλική όρμη επανέρχεται σε δυο ή τρεις μήνες.

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

ΥΠΑΡΧΟΥΝ προληπτικά μέσα κατά της υπερτροφίας του προστάτου;

Η άρρώστεια, όπως αναφέραμε, εκδηλώνεται περίπου στα 70% των ανδρών μετά τα πενήντα τους χρόνια, αλλά το γεγονός ότι ένας στους τρεις ξεφεύγει, σημαίνει πως η υπερτροφία του προστάτου δεν είναι αναπόφευκτη άνωμαλία της γεροντικής ηλικίας. Επί πολλά χρόνια επικρατούσε η γνώμη πως η πάθηση αυτή ήταν το τίμημα μιάς πολύ έντονης σεξουαλικής δραστηριό-

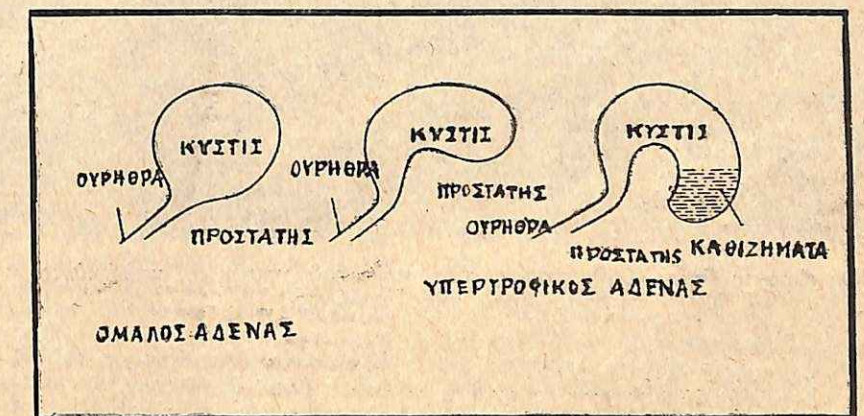
τητος: Ο γέρος πλήρωνε τα νεανικά του αμαρτήματα! Και η άποψη αυτή ηταν η αιτία που οι διαταραχές του προστάτου έγιναν μία από τις άνωμαλίες παθήσεις των ανδρών, ίσως περισσότερο άνωμαλότητα από τ' άφροδίσια.

Σήμερα ξέρουμε πως η άποψη αυτή είναι έσφαλμένη. Μάλλον το αντίθετο συμβαίνει. Μία πρόσφατη ανακάλυψη του Αμερικανού ουρολόγου δρος Σέλντον Σόμμερς μάς επιτρέπει να υποθέσουμε πως οι προστατικές άνωμαλίες οφείλονται ίσως σε μία ανεπάρκεια των αρσενικών ορμονών. Η μικροσκοπική ανάλυση των ιστών απέδειξε σε 50 — 80% των περιπτώσεων την εξασθένιση των κυττάρων που παράγουν αυτές τις ορμόνες, ίσως υπό την επίδραση της ανδρικής κλιμακτηριδίου. Υπό το φως των νέων αυτών στοιχείων, δυο άλλοι Αμερικανοί επιστήμονες, οι δρες Κόουφμαν και Γκόντουν, δοκίμασαν ένα είδος προληπτικής θεραπείας στους

ουρική επέμβαση, χωρίς υποτροπή. Οι καρκινολόγοι διαθέτουν δυο μέσα για την ανίχνευσή του: Την άμεση ψαύση του όγκου μέσω του πρωκτού και τις αναλύσεις του αίματος. Ο προστάτης παράγει κανονικά ώριμα έλατα που διοχετεύονται στο αίμα. Ένα ηυξημένο ποσοστό των αλάτων στο αίμα σημαίνει πως ο αδένας δε λειτουργεί κανονικά

ΑΛΛ' ακόμα κι' όταν είναι πολύ άργα για τη χειρουργική επέμβαση, ο καρκίνος του προστάτου είναι η μόνη μορφή της τρομερής αρρώστειας εναντίον της οποίας διαθέτουμε ένα αποτελεσματικό όπλο: Τις θηλυκές ορμόνες σε μεγάλες δόσεις, που προκαλούν μία υποχώρηση του καρκίνου για πολλά χρόνια.

Ο όγκος εξαφανίζεται, οι πόνοι καταπαύουν και ο άρρωστος μπορεί να ζήσει μία κανονική ζωή. Το μόνο δυσά-

Ο ύγινης προστάτης (άριστερά) δεν είναι μεγαλύτερος από ένα φουντούκι, που περιβάλλει την ούρήθρα στη βάση της κύστεως. Στο μέσο, μία μορφή υπερτροφίας του προστάτου, που είναι εξωγκωμένος αλλά δεν εμποδίζει την εκκένωση της κύστεως. Δεξιά, ο υπερτροφικός αδένας έχει πάρει τέτοια μορφή, ώστε η πλήρης εκκένωση της κύστεως είναι αδύνατη. Στην περίπτωση αυτή είναι απαραίτητη η εγχείρηση.

άνδρες που ξεπέρασαν τα πενήντα χρόνια αλλά δεν εξεδήλωσαν ακόμα συμπτώματα προστατικής υπερτροφίας. Οι πρώτες δοκιμές, με συνδυασμένες ενέσεις αρσενικών και θηλικών ορμονών (σε αναλογία 20 προς 1) έδωσαν αποτελέσματα ενθαρρυντικά, αλλά όχι αρκετά σαφή για να δγάλουμε οριστικά συμπεράσματα.

Ο ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΟΥ

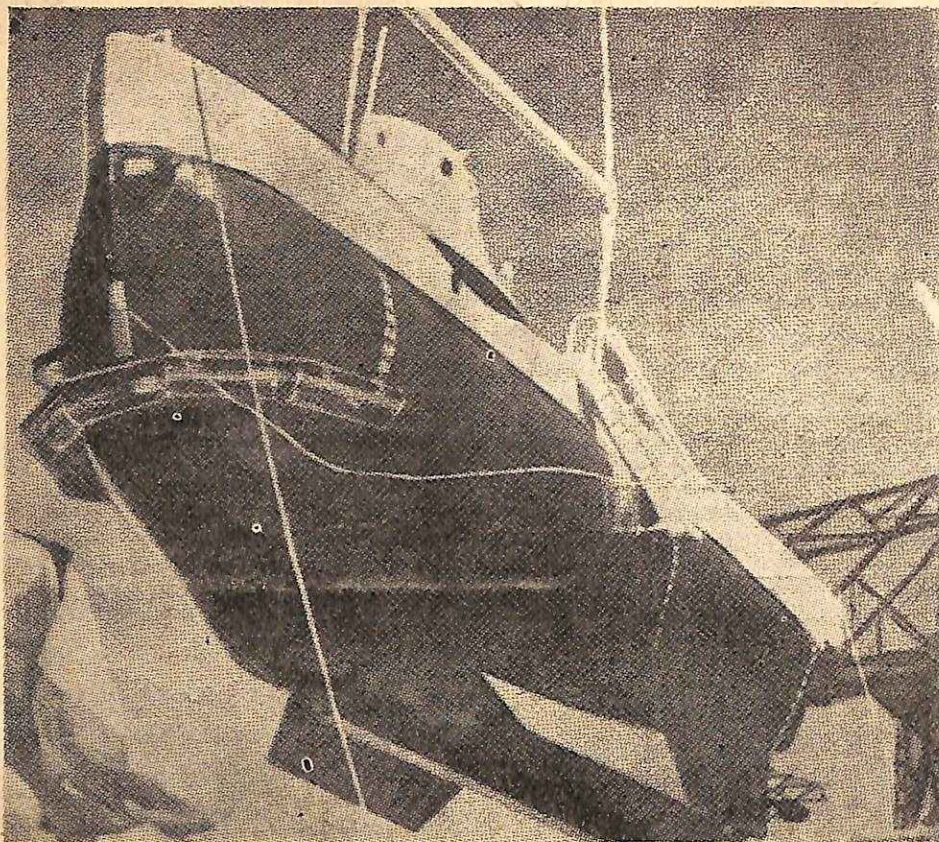
ΜΟΛΙΣ ένας άνδρας αρχίσει να υποφέρει από τον προστάτη του, σκέπτεται άμέσως αυτή την τρομερή πιθανότητα: «Καρκίνος του προστάτου». Αλλά έχει άδικο. Ο ούρολόγος μάς βεβαιώνει πως δεν υπάρχει καμιά σχέση ανάμεσα στην υπερτροφία και στον καρκίνο του προστάτου. Οι δυο αρρώστιες είναι άσχετες, ή μία δεν προκαλεί την άλλη.

Υπάρχουν δυο κρίσιμες ηλικίες: Τα 50 και τα 70 χρόνια. Είναι η εποχή που κάθε ισχυαλία, κάθε καινούργιος πόνος στα νεφρά, είναι ύποπτα σημάδια. Είναι κυρίως η ηλικία όπου κάθε άνδρας θα έπρεπε να υποβάλλεται σε τακτικές εξετάσεις. Γιατί σήμερα, ο καρκίνος του προστάτου, αν ανακαλυφθεί εγκαίρως, θεραπεύεται με χει-

ρесто είναι η εμφάνιση θηλικών χαρακτηριστικών: Η φωνή γίνεται οξύτερη κατά μία οκτάβα, οι μαστοί διογκώνονται... Έδώ και πολλά χρόνια οι χημικοί αναζητούν ορμονικά παρασκευάσματα που έχουν όλες τις ιδιότητες της φυσικής ορμόνης χωρίς τη σεξουαλική της επίδραση. Έχουν ανακαλύψει τον τρόπο να παρασκευάζουν συνθετικά τις αρσενικές ορμόνες χωρίς δυσάρεστες παρενέργειες και σύντομα ίσως θα βρουν ανάλογες θηλυκές ορμόνες. Στο μεταξύ, ο Γάλλος καρκινολόγος Νταρζέ ανέκαλυψε μία νέα τεχνική συνδυασμού ραδιοενεργών εμφυτευμάτων με ορμονικά έμφυτεύματα, που στα 60% των περιπτώσεων εξασφαλίζουν μία υποχώρηση του καρκίνου του προστάτου, όταν οι κλασικές θεραπείες αποδειχθούν ανεπαρκείς.

Είναι καιρός να καταργηθεί το ταμπού της σεμνοτυφίας που περιβάλλει τον «καταραμένο αδένά». Σήμερα, ευτυχώς, οι γιατροί μπορούν να προσφέρουν ουσιαστική βοήθεια στα θύματα της υπερτροφίας του προστάτου, που είναι μία άρρώστεια της ώριμης ηλικίας, αλλά όχι αναπόφευκτη, ούτε ανίατη, ούτε τρομερή.

TVES DOMPIERRE

Ο «Αρχιμήδης», βαθυσκάφος του γαλλικού ναυτικού, καθελκύεται στο λιμάνι της Τουλώνος.

ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑ ΣΤΑ ΒΑΘΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Ο άνθρωπος μόλις τις τελευταίες δεκαετίες έχει αρχίσει να προσανατολίζεται σ' αυτό τον παράξενο υποβρύχιο κόσμο του ωκεανού, με τον εκπληκτικό χημικό πλούτο και την αξιοθαύμαστη γονιμότητα των ζωικών μορφών του. Υπάρχουν απ' όλα στα βάθη αυτού του τεράστιου ζωντανού οργανισμού που λέγεται ωκεανός.

ΤΑ ΣΤΡΟΓΓΥΛΑ χαλίκια, μαδιά ή καστανόχρωμα, θ' αποτελέσουν ίσως το θέμα μιάς προσεχούς συνεδριάσεως σε κάποια επιτροπή του Ο.Η.Ε. Γιατί τα μέλη του άτυχου αυτού οργανισμού διαφωνούν ακόμα και στη μοίρα των χαλικιών. Είναι αλήθεια ότι δεν πρόκειται για κοινά χαλίκια: Το μέγεθος τους ποικίλλει από μιά γροβιά ως ένα μπαούλο και τα βαρύτερα ζυγίζουν 700 κιλά. Τα παράξενα αυτά χαλίκια βρίσκονται στον Ειρηνικό και είναι συμπαγείς όγκοι — σχεδόν καθαροί — μεταλλικών στοιχείων όπως το σίδηρο, το νικέλιο, το κοβάλτιο, το μαγγάνιο. Σχηματίστηκαν από ηλεκτρική συμπίκνωση γύρω από ένα απολιθωμένο σώμα: Δόντι καρχαρία, κόκκαλο ψαριού ή ελαφρόπετρα, που χρονολογούνται από μερικές εκατοντάδες εκατομμυρίων ετών.

Αυτός ο πλούτος είναι καταποντισμένος σε βάθος μερικών χιλιάδων μέτρων σ' όλους τους ωκεανούς, αλλά ιδιαίτερα στον Ειρηνικό υπάρχουν 40 ή 50 κιλά τέτοιων χαλικιών κατά τετραγωνικό μέτρο, σε μιά ζώνη πλάτους 800 χιλιομέτρων κατά μήκος των άκτων της Σιβηρίας, της Καλλιφορνίας και της Χιλής. Τα πρώτα δείγματα, που ανακαλύφθηκαν μόλις εδώ και πέντε χρόνια, άνοιξαν την όρεξη όλων των μεγάλων δυνάμεων. Περιέχουν καθαρό μέταλλο σε μέση αναλογία 76%, ανώτερη από κάθε γνωστή μεταλλευτική φλέβα της γης. Ασφαλώς ή εκμετάλλευσή τους θ' απαιτούσε τελειοποιημένα τεχνικά μέσα: Ένα είδος γιγαντιαίου απορροφητήρος που θα κρέμεται από ένα σκάφος αποθήκη και μιά τηλεοπτική συσκευή λήψεως καταποντισμένη κοντά στο στόμιο του απορροφητήρος που θα επιτρέπει τον έλεγχο της επιχειρήσεως από το πλοίο. Αλλά οι Αμερικανοί, όπως και οι Ρώσοι, υπολογίζουν ότι το κόστος της επιχειρήσεως υπερκαλύπτεται από την ύψηλη απόδοση του μεταλλεύματος.

Ο ΧΗΜΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

ΥΠΑΡΧΟΥΝ απ' όλα στο νερό της θάλασσας: Χλωροφύλλη και βιταμίνες, άλατα χρυσού και σπάνια αέρια. Όλα αυτά ζυμώνονται και αναδεύονται και ανακατεύονται από τις ζωικές δυνάμεις αυτού του τεράστιου ζωντανού οργανισμού που λέγεται ωκεανός. Ο εκπληκτικός χημικός πλούτος συνδυάζεται με την αξιοθαύμαστη γονιμότητα των ζωικών μορφών που δεν περιορίζονται στην επιφάνεια, αλλά απλώνονται, υπό διάφορες όψεις, σ' όλα τα βάθη. Κι' ο άνθρωπος μόλις στις τελευταίες δεκαετίες έχει αρχίσει να προσανατολίζεται σ' αυτό τον παράξενο υποβρύχιο κόσμο.

Η ιστορία των ωκεανολογικών ερευνών άρχισε το 1.800 χάρη στην περιέργεια ενός άσημαντου φαρμακοποιού της Νίκαιας, του Άντουαν Ρισσό,

που περιδιάβαζε στα γύρω λιμάνια ρωτώντας τους ψαράδες για την καλάδα τους. Οι θαλασσινοί του έλεγαν για τα παράξενα πλάσματα που ανέβαζαν κάποτε τα δίχτυα τους από τα βαθιά νερά της Μεσογείου, πλάσματα που ήταν εκείνη την εποχή τελείως άγνωστα στους φυσιοδίφες, ή γνωστά μονάχα από τις εξωτικές περιπλανήσεις ωρισμένων θαλασσοπόρων. Έτσι ο φαρμακοποιός Ρισσό ανέκαλυψε σε μιά ψαράδικη καλύβα τη «χίμαιρα», το φρικώδες αυτό ψάρι με την πλατεία ούρα που κολυμπάει κάτω από τα κοπάδια της ρέγγας και αναδύεται ξαφνικά για να τ' αποδεκατίσει.

Ακόμα και σήμερα ο κόλπος του Βιλφράνς της Κυανής Ακτής είναι ιδεώδες για τις ωκεανολογικές εξερευνήσεις. Σε ωρισμένες εποχές τα ζωντανά πλάσματα βρίθουν στους βυθούς όπως ένας ανοιξιάτικος κήπος που ξεχειλίζει από λουλούδια. Αλλά την εποχή του Άντουαν Ρισσό επικρατούσε το επιστημονικό δόγμα ότι κανένα πλάσμα δεν μπορούσε να ζήσει σε βάθος μεγαλύτερο από 300 μέτρα, όπου δε φτάνει πιά το φως του ήλιου. Ο φαρμακοποιός της Νίκαιας περιέγραψε τα παράξενα ψάρια που ανέβαζαν οι ψαράδες και τις δηλητηριώδεις ή χημικές τους ιδιότητες, αλλά το βιβλίο του πέρασε σχεδόν απαρατήρητο, οι πρώτες επιστημονικές βολιδοσκοπήσεις του βυθού ανέβαζαν μονάχα λάσπη και μερικά πρωτόγονα φυκοειδή. Όλοι πίστευαν πως ο θαλάσσιος πυθμένας δεν

ήταν παρά μιά νεκρή έρημος. Ωστόσο, για πρώτη φορά το 1860, ο σκεπτικισμός των επιστημόνων και η δυσπιστία του κοινού άρχισαν να κλονίζονται. Το τηλεγραφικό καλώδιο μεταξύ της Σαρδηνίας και της Αλγερίας, καταποντισμένο σε βάθος 2.000 μέτρων, έπαθε σοβαρές βλάβες από μιά τρικυμία. Όταν το ανέβασαν για να το επισκευάσουν, το βρήκαν σκεπασμένο από ένα παχύ στρώμα ζωντανών πλασμάτων, θαλασσινών σκουληκιών, μικροσκοπικών άστρακοδέρμων και πολυπόδων. Η ανακάλυψη αυτή προκάλεσε απερίγραπτο ένθουσιασμό. Το 1875 το βρετανικό πλοίο «Τσάλλεντζερ» ξεκίνησε για ένα ωκεανολογικό γύρο του κόσμου και η επιστημονική συγκομιδή του ήταν τόσο άφθονη, ώστε σήμερα ακόμα δεν έχουν δημοσιευθεί όλα τα στοιχεία της πρώτης αυτής μεγάλης αποστολής.

ΤΟ ΥΓΡΟ ΛΥΚΟΦΩΣ

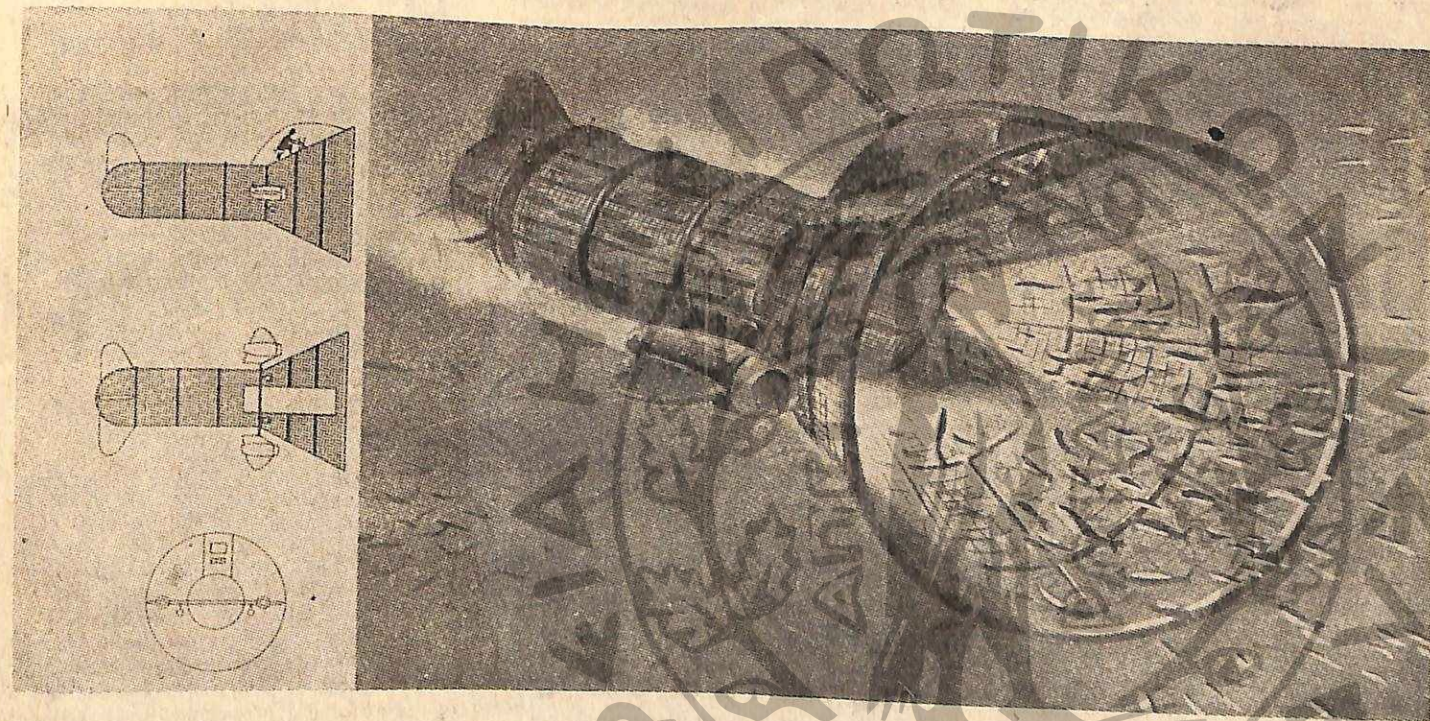
ΣΤΙΣ αρχές του αιώνα μας, οι ωκεανογραφικές αποστολές του πρίγκηπου Αλβέρτου του Μονοίκου ανέβασαν ψάρια που ζούσαν σε βάθος 6.500 μέτρων ανοιχτά του Πρασίνου Ακρωτηρίου. Και λίγο αργότερα, ο άνθρωπος αποφάσισε να κατέβει ο ίδιος για να ιδεί τι γίνεται στα βάθη της θάλασσας. Αυτό που αντίκρισαν τα μάτια του αρχικά δεν ήταν παρά ένα υγρό λυκόφως, ένα είδος φωτεινής ομίχλης. Γιατί σε άκτινα 15 μέτρων ο δύτης, όπως και ο επιβάτης ενός βα-

θυσκάφους δεν μπορεί να διακρίνει τις λεπτομέρειες του τοπίου. Αλλά το ήλιακό φως εισχωρεί διάχυτο σ' αλακτώδη ομίχλη σε βάθος πολύ μεγαλύτερο απ' όσο υπολόγιζαν αρχικά οι επιστήμονες. Αναρίθμητα σωματίδια ορυκτής ή οργανικής προελεύσεως, όξείδια του σιδήρου, ασβεστιάκη σκόνη, ζωντανά κύτταρα, αντανακλούν το φως σαν καθρέφτες. Άλλωστε σ' αυτά οφείλεται το γαλάζιο χρώμα της θάλασσας, που διαφέρει από το γαλάζιο τ' ουρανού. Ο ουρανός είναι γαλάζιος επειδή το φως διαχέεται στην ατμόσφαιρα όπως ο καπνός ενός τσιγάρου. Η θάλασσα είναι γαλάζια εξ αιτίας της απορροφίσεως των φωτεινών κυμάτων ωρισμένου μήκους, ιδιαίτερα του έρυθρου. Αλλά το διάχυτο φως καταναλώνει το θυθό πολύ κάτω από την κρίσιμη ζώνη των 300 μέτρων όπου τα φυκία παύουν ν' απορροφούν τις ήλικες ακτίνες και παύουν να φαίνονται πράσινα.

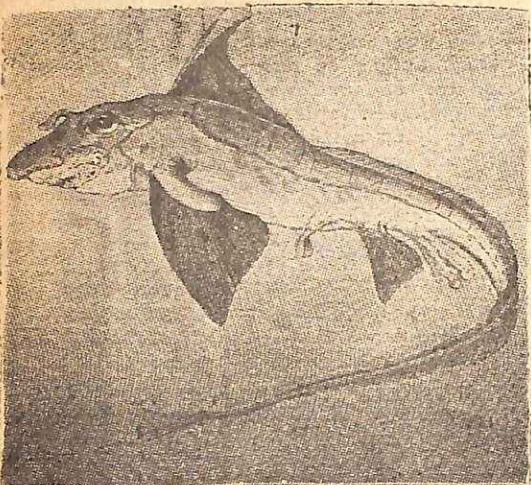
Εξ άλλου, κατά τη διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας, ο άνθρωπος ανακάλυψε πως ο πυθμένας του ωκεανού δεν ήταν ή ζοφερή και σιωπηλή έρημος που φανταζόταν άλλοτε. Το θαλάσσινο υπόδαφος δεν είναι επίπεδο.

Οι αναγλυφικές του λεπτομέρειες είναι εξ' ίσου βαθιές και περίπλοκες με τη γεωγραφία της στεριάς. Στον Ατλαντικό υπάρχουν υποβρύχιοι όροσειρές που το ύψος των κορυφογραμμών τους ξεπερνάει τα τέσσερα χιλιόμετρα. Και το τοπίο αυτό υπόκειται στις ίδιες γεωλογικές αναστατώσεις, σεισμικές δονήσεις, ήφαιστειακές εκρήξεις, που γνωρίζουμε στη στεριά. Άπειρες ζωικές μορφές έχουν προσαρμοσθεί στις φυσικές συνθήκες του βυθού.

Τα μεγάλα «υπόβαθρα» των ήπειρων

Τα συστήματα αλιείας που χρησιμοποιούνται σήμερα είναι περισσότερο ή λιγότερο επιφανειακά. Ο αλιευτικός πλούτος του βυθού παραμένει ανεκμετάλλευτος. Στο μέλλον πρέπει ν' αναμένεται ότι τα αλιευτικά συστήματα θα υποστούν επαναστατικές μεταβολές. Ένα γερμανικό σχέδιο υποβρύχιας αλιείας προβλέπει τη χρησιμοποίηση ενός νέου τύπου δικτύου με άκαμπτο σκελετό που προωθείται άργα με δυο μικρούς κινητήρες. Τα ψάρια προσελκύονται από το φως και συγκεντρώνονται στο βάθος, όπου και πα-

Χίμαιρα, το τερατώδες ψάρι του βυθού.

είσχωροῦν στη θάλασσα, στην αρχή μ' ελαφρές κατωφέρειες, πιο πέρα με όποτες πλαγιές 50 μοιρών και περισσότερο. 'Αλλ' αυτά τα υπόδαθρα είναι σκομμένα από βαθιές χαράδρες όπου φωλιάζουν οι σουπιές και οι μέδουσες. Παχειά στρώματα φυτικής ύλης συσσωρεύονται σ' αυτές τις πλαγιές και με την πάροδο των αίωνων στερεοποιούνται ή προκαλούν κατολισθήσεις που μεταβάλλουν συνεχώς τη μορφή του υποβρύχιου τοπίου.

Πιο κάτω, εκεί που ο φωτισμός γίνεται ακόμα πιο άμυδρος, το έδαφος είναι στρωμένο από βασάλτικα βράχια. Είναι το βασίλειο των κόκκινων ταινιωτών ψαριών, των ψαριών με ταινίες γαλάζιες, κίτρινες και κόκκινες, που κολυμπάνε κάθετα με το κεφάλι προς τα πάνω, των σπόγγων με τον υαλώδη σκελετό, των άστριων της θάλασσας και των πρώτων φωσφορικών πλασμάτων. Μεγάλες πορφύρες καραβίδες έκτοξεύουν φωτεινά σύννεφα μελάνης που μοιάζουν με βεγγαλικά φώτα. Φαίνεται ότι σε ώρισμένα βάθη όσο πιο σπάνιες είναι οι ζωικές μορφές τόσο μεγαλύτερο είναι το άναστημά τους.

ΤΟ ΜΑΝΑ ΤΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ

ΑΠΟ την «όροφη» του ωκεανού, δηλαδή από την επιφάνεια, πέφτει ένα μάνα που τρέφει τα μικρότερα πλάσματα του βυθού, που κι αυτά χρησιμεύουν ως τροφή των μεγαλύτερων. Αυτό το μάνα είναι το πλαγκτόν, μίγμα μικροσκοπικών οργανισμών και κάθε λογής οργανικών απορριμμάτων. Πέφτει συνεχώς, πυκνό σαν χιόνι, και σχηματίζει τάπητες οργανικής ύλης στον πυθμένα του ωκεανού. 'Ακόμα πιο κάτω είναι το βασίλειο των πλασμάτων που παράγουν το δικό τους φωτισμό, γιατί ούτε η άμυδρότερη άκτινα δε φτάνει από τον 'Ηλιο σ' αυτά τα βάθη. Το δέρμα τους, μαύρο ή μαβί, προεκτείνεται σε πλοκάμια που σολεύουν στο νερό σαν φωτεινά κρόσια.

Μεταξύ αυτών, ώρισμένα ψάρια περνάνε τη ζωή τους ακίνητα, περιμένοντας την πτώση των απορριμμάτων από τους ανώτερους «όρόφους» του ωκεανού. Το σώμα τους όλόκληρο δεν είναι παρά το υποστήριγμα ενός πελώριου στόματος που είναι πάντα στραμμένο

προς τα πάνω, πάντα ανοιχτό για να δεχθεί τα πτώματα των πλασμάτων που πεθαίνουν σε μικρότερα βάθη.

Πολλά απ' αυτά τα πλάσματα του βυθού είναι τυφλά. 'Υπάρχει ένα ψάρι που έχει δυο μάτια όπως όλα τα ψάρια, μόνο που τα μάτια του, αντί να συλλομβάνουν το φως, εκπέμπουν φωτεινές ακτίνες, όπως οι προβολείς του αυτοκινήτου! Τα περισσότερα πλάσματα σ' αυτά τα βάθη έχουν φωσφορικό σώμα. 'Υπάρχει ένα καλαμάρι, η «ίστοτευθής», που ζει σε βάθος 4.000 μέτρων κατά πυκνές αγέλες. Το σώμα του, που έχει μήκος ενός μέτρου, είναι σκεπασμένο με κιτρινοπράσινους φωτεινούς κόμπους. 'Η πίεση είναι τρομακτική σ' αυτά τα βάθη, αλλ' υπάρχουν ακόμα κι εκεί μαλακά πλάσματα που έρπουν στον πυθμένα. Το 1957, το ρωσικό σκάφος ωκεανογραφικών έρευνών «Βιτιάζ» μέτρησε τα βάθη όλης της διαδρομής του χάρη σε ήχητικά μηχανήματα που λειτουργούσαν μονίμως. 'Ετσι ανέκάλυψε το βαθύτερο χάσμα του πλανήτη μας, στην άδυσο των Μαριανών, βάθους 10.960 μέτρων. 'Αλλ' ακόμα και σ' αυτό το βάθος υπάρχουν άνεμνες της θάλασσας λευκές και παχειές με «πέταλα» χοντρά σαν δάχτυλα παιδιού. Στην ίδια περιοχή του πυθμένος ειδικές φωτογραφικές μηχανές απέκάλυψαν την ύπαρξη όλουβουρίων και μαλακοστράκων.

Η ΤΡΙΤΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΒΥΘΟΥ

ΑΝ ΙΣΟΠΕΔΩΝΑΜΕ τον πυθμένα όλων των ωκεανών, το μέσο βάθος τους θα ήταν περίπου τέσσερα χιλιόμετρα, ενώ το μέσο ύψος της στεριάς δεν υπερβαίνει τα 800 μέτρα. 'Όσο για την κατανομή της ζωής, η στεριά φαίνεται επίσης πολύ φτωχότερη. Στη στεριά, η ζωή δεν εκδηλώνεται παρά σε λίγες δεκάδες εκατοστομέτρων πάνω και κάτω από την επι-

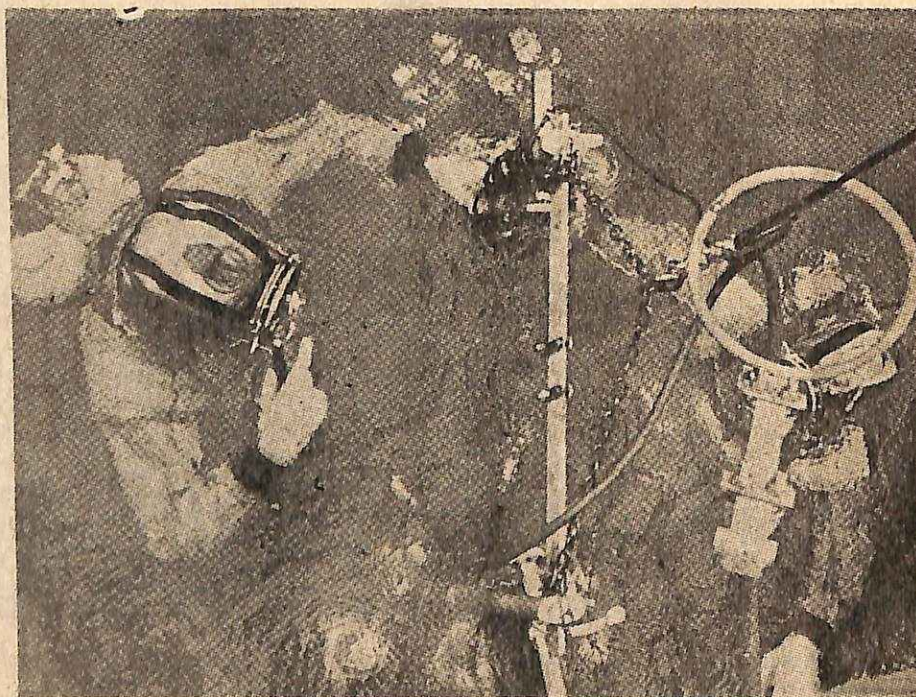
φάνεια του εδάφους, ή το πολύ σε ύψος μερικών μέτρων στα μεγάλα δάση. 'Ενώ οι ωκεανοί, όπως είδαμε, κατοικούνται από την επιφάνεια ως τις βαθύτερες χαράδρες τους. 'Η θαλασσινή ζωή έχει μια τρίτη διάσταση, ενώ τα ζωντανά πλάσματα της στεριάς σέρνονται στις δυο διαστάσεις της επιφανείας. Στους ωκεάνειους «όρόφους» οι ζωικές μορφές αναμειγνύονται συνεχώς και αλληλοσυμπληρώνονται.

Ο ωκεανός όλόκληρος είναι μια πελώρια θερμοοργανική μηχανή που προωθεί τη θερμότητα του ίσημερινού λεητοστασίου στους συμπακνωτές των Πόλων. Οι νόμοι αυτής της μηχανής, οι ενεργειακές ανταλλαγές της, δεν έχουν ακόμα τελείως έρευνήσει. 'Αλλ' ήδη μπορούμε να διαγράψουμε μια κλίμακα των «κλιμάτων» του θαλασσινού νερού, χάρη σε μια αλάνθαστη αλλ' έντελως έξωτερική λεπτομέρεια: Το χρώμα των ψαριών. Το δέρμα των ψαριών ώρισμένης ζώνης παρουσιάζει τους ίδιους χρωματικούς τόνους. Σ' όλους τους ωκεανούς, τα «μαρμαρυγώδη» ψάρια των άκτων και των ύψων μπορούν ν' ανθέξουν σε διαφορές χειμερινής και θερινής θερμοκρασίας 25 βαθμών.

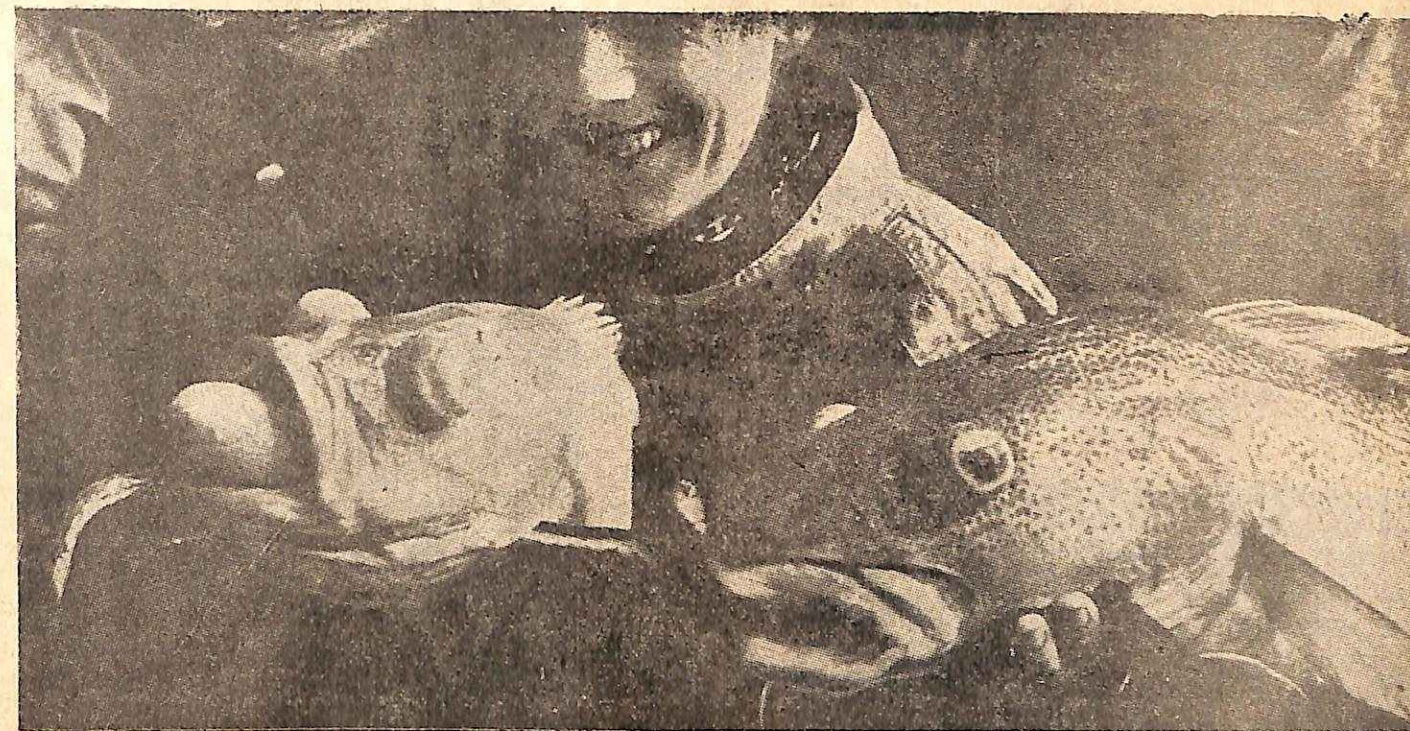
Βαθύτερα, συναντάμε τα «κόκκινα» και τα «λευκά» ψάρια, όπως τα ονομάζουν γενικά οι ψαράδες, δηλαδή τα πλαστικά ψάρια που ζουν στον άμμουδερό πυθμένα. Κατόπιν έρχονται τα «γαλάζια» ψάρια της ανοιχτής θάλασσας, που μπορούν να φτάσουν σε ακόμα μεγαλύτερα βάθη, ιδίως την εποχή της άποδημίας: Ρέγγες, σαρδέλλες, σολομοί και χέλια. Αυτά τα τόσο διαφορετικά είδη έχουν τις ίδιες συνήθειες και συχνάζουν στις ίδιες περιοχές.

ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η ΖΩΝΗ όπου περνούν οι «γραμμές άποδημίας» των ψαριών είναι η πλουσιότερη σε φυτικά και ζωικά

Με το σκάφανδρο, ο άνθρωπος δεν μπορεί να εξερευνήσει τη θάλασσα παρά μόνο σε βάθος 60 μέτρων. 'Αλλ' ακόμα κι αυτές οι άσημαντες καταδύσεις είναι επικίνδυνες για τη ζωή του δύτου.

Ο βόρειος 'Ατλαντικός συγκεντρώνει ψάρια διαφορετικού είδους, που έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: Δεν μπορούν να ζήσουν και ν' αναπαραχθούν παρά μόνο στα ψυχρά νερά. 'Αριστερά, ένα τερατόμορφο ψάρι που λέγεται «σεβαστός» και ζει στα νερά της Νορβηγίας. Δεξιά, μια μπουρούνα.

θαύματα. 'Αλλ' ως το 1960 ήταν μια ζώνη άπηγορευμένη για την άμεση παρατήρηση. Το αυτόνομο σκάφανδρο δεν μπορεί να χρησιμεύσει κάτω από 60 μέτρα περίπου. 'Από τα 1.000 μέτρα και κάτω ο άνθρωπος μπορεί να χρησιμοποιήσει το βαθυσκάφος. 'Αλλά λίγο πιο πάνω, η χρησιμοποίησή του δε συμφέρει λόγω των τεχνικών δυσκολιών της καταδύσεως. 'Ετσι, η ζώνη από τα 60 ως τα χίλια μέτρα είναι η λιγότερο γνωστή. Ο «καταδυόμενος δίσκος» του πλοίαρχου Κουστώ κάλυψε αυτό το κενό στις ωκεανογραφικές έρευνες. Είναι ένα είδος χαλιβιδίου πούρου που χωράει δυο άνδρες ξαπλωμένους, τον πιλότο και τον παρατηρητή. Κινείται με υδραυλική αντίδραση, έκτοξεύοντας το νερό που απορροφάται από μια ηλεκτρική άντλία.

Πρόσφατα, ο 'Αμερικανός βιολόγος Τζών 'Αϊσακ έπέδειξε τη μακέτα ενός δίσκου με διάμετρο πολλών εκατοντάδων μέτρων, που πλέει γύρω από ένα κεντρικό πυρήνα που περιέχει το έρμα. 'Όταν ο δίσκος κατέβει σε ώρισμένο βάθος, αποβάλλει το έρμα και ανεβαίνει απλώνοντας ένα τεράστιο δίχτυ. Αυτό το δίχτυ θα μαζέψει στο πέρασμά του διάφορα ζωντανά πλάσματα του βυθού, τα οποία θα μελετηθούν από τους φυσιοδίφες. Ο καθηγητής Τζών 'Αϊσακ είναι βέβαιος πως υπάρχει ο θρυλικός «βαλάσσιος όφις». 'Ισως αυτό το τρομερό πλάσμα δεν είναι παρά ένα άγνωστο ψάρι ή ένα γιγαντιαίο σκουλήκι χελιού. Ψαρεύθηκαν ώρισμένα τέτοια σκουλήκια που, εξ αίτιας κάποιας άκατανόητης βιολογικής μεταλλαγής, δεν είχαν μεταμορφωθεί σε τέλεια χέλια, αλλ' εξακολούθησαν ν' α-

ένδιαφέρονται για την τελειοποίηση μέχρι που έφτασαν στο μήκος των έξη μέτρων.

'Όλες οι επιστημονικές ειδικότητες ενδιαφέρονται για την τελειοποίηση του βαθυσκάφους. Οι γεωλόγοι θα ήθελαν να μελετήσουν από κοντά τα υποβρύχια τμήματα του φλοιού της Γης και τα μεγάλα ωκεάνεια χάσματα και τα ήφαιστεια που δρουν κάτω από το νερό. Οι Γιαπωνέζοι επιστήμονες ενδιαφέρονται για την αύξηση της παραγωγής του πλαγκτού, από το οποίο εξαρτάται η πυκνότητα του πληθυσμού των μεγαλύτερων ψαριών και συνεπώς ο πλούτος των αλιευμάτων. 'Αλλ' η τελειοποίηση των αυτόνομων μηχανημάτων καταδύσεως ίσως θα έχει και μια άλλη συνέπεια: Την ανάπτυξη του υ-

ποβρύχιου τουρισμού. Ο περίπατος σε βάθος 500 ως 1.500 μέτρων θα γινόταν έτσι μια ψυχαγωγία πλούσια σε συγκινήσεις, γιατί τα θεάματα που προσφέρει ο βυθός είναι συναρπαστικά.

Σε μια εποχή που ο άνθρωπος έτοιμάζεται για την κατάκτηση του διαστημικού Διαστήματος, αυτές οι έκδρομές στους υποβρύχιους κήπους του ωκεανού θα του αποκαλύψουν το μυστικό της μακρινής καταγωγής του: Κάθε ζωή ξεκίνησε από τη θάλασσα και ο άνθρωπος, που φιλοδοξεί ν' άγγιξει τ' άστέρια, ήταν κάποτε μια ταπεινή άμοιβάδα που κολυμπούσε στα θερμά νερά του άπέραντου ωκεανού.

ETIENNE CARTON

Ένας καρχαρίας σε βάθος 750 μέτρων.

Τὰ ἐκπληκτικὰ ρεκόρ τοῦ ζωϊκοῦ κόσμου

ΟΙ ΑΞΙΟΘΑΥΜΑΣΤΕΣ Ε-
ΠΙΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Στὴ μακροβιότητα, στὴν ἀντοχή, στὴ δύ-
ναμη καὶ στὴ νηστεία, τὰ ζῶα καταρ-
ρίπτουν ὅλα τ' ἀνθρώπινα ρεκόρ. Ὁ ἀν-
θρώπος εἶναι τὸ πιὸ ἀδίκημένο ζῶο τῆς
φύσεως. Ἀκόμα καὶ τὰ πιὸ ταπεινὰ πλά-
σματα τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου τὸν ξεπερ-
νοῦν σὲ ὠρισμένες ἐπιδόσεις...

Ἡ χελώνα ἔχει τὸ ρεκόρ τῆς μακροβιότητος.

Ο ΖΩΪΚΟΣ κόσμος μᾶς ἐκπλήσ-
σει σχεδὸν σὲ κάθε του ἐκδή-
λωση. Κάθε ἀνθρώπινη ἐπιτυ-
χία εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐπί-
πονης προσπάθειας, ἀλλ' ἡ φύση ἔ-
χει προικίσει τὰ ζῶα μὲ δυνατότη-
τες ποὺ ξεπερνοῦν τὶς ἐπιδόσεις
τῶν καλύτερων πρωταθλητῶν μας...
Ἀπὸ ἓνα βιβλίο τοῦ Γερμανοῦ φυ-
σιολογικοῦ Μπουσσερ παίρνουμε τοὺς πα-
ρακάτω ἐκπληκτικούς ἀριθμούς.

ΡΕΚΟΡ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΤΟΣ

ΛΕΝΕ ὅτι τὰ παχύδερμα, καὶ ἰδιαί-
τερα οἱ ἐλέφαντες, εἶναι ἐξαιρε-
τικά μακρόβια. Ὑπάρχουν ὅμως
καὶ ἄλλες, πολὺ ἐκπληκτικότερες πε-

ριπτώσεις μακροβιότητος.

Ἡ χελώνα ἔχει ἀναμφισβήτητα τὸ
ρεκόρ: Στὰ ἑκατὸς τῆς χρόνια εἶναι ἀ-
κόμα... πολὺ νέα καὶ μπορεῖ νὰ ξεπε-
ράσει τὰ 300 χρόνια. Οἱ ἀλλιγότερες
(ἀμερικανικοὶ κροκόδειλοι) φτάνουν τὰ
250 χρόνια καὶ πολλοὶ ζωολογικοὶ κή-
ποι τῆς Εὐρώπης ἔχουν τέτοια ζῶα με-
γαλῆς ἡλικίας.

Μεταξὺ τῶν ψαριῶν, οἱ κυτρίνοι καὶ
ὠρισμένα εἶδη τοῦ γλυκοῦ νεροῦ μπο-
ροῦν νὰ ξεπεράσουν τὰ 100 χρόνια. Με-
ταξὺ τῶν πουλιῶν, ὁ Μαθουσάλας εἶναι
ἀναμφισβήτητα ὁ παππαγάλος, ποὺ μπο-
ρεῖ νὰ φτάσει τὰ 200 χρόνια.

Ἡ καμήλα ζεῖ 50 ὡς 100 χρόνια. Ὁ
φυσιολογικὸς Χούφελαντ, ποὺ μᾶς βεβαι-
ώνει πὼς ὁ κροκόδειλος εἶναι τὸ μόνον
ζῶο ποὺ δὲν παύει ν' ἀναπτύσσεται ὅσο
ζεῖ, δίνει τοὺς ἐξῆς κανόνες γιὰ τὴ ζω-

ὴν μακροβιότητα: «Ὅλα τὰ κερασφό-
ρα μὲ δέρμα σκούρο καστανὸ ζοῦν πε-
ρισσότερο ἀπὸ τ' ἀνοιχτόχρωμα. Ἐπί-
σης, τὰ ἥρεμα καὶ φοβισμένα ζῶα εἶ-
ναι μακροβιότερα ἀπὸ τὰ ζωηρά καὶ
ἐπιθετικά». Κατὰ τὸν Χούφελαντ, τὰ
ζῶα εἶναι τόσο πιὸ μακρόβια, ὅσο πιὸ
γρήγορα φτάνουν στὴν ἀναπαραγωγικὴ
ὥριμότητά.

Τὰ κατώτερα ζωικά εἶδη, τὰ πρωτό-
ζωα, εἶναι τὰ πιὸ ἀνθεκτικὰ στὶς ἀντι-
ξοότητες τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβάλλοντος
καὶ ζοῦν περισσότερο. Τὰ μικρόβια ποὺ
ἀναπαράγονται διὰ μειώσεως (διαίρε-
σεως τοῦ κυτταρικοῦ πρωτοπλασματος)
εἶναι κατὰ κάποιον τρόπο «ἀθάνατα».

ΡΕΚΟΡ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΝ

ΟΡΙΣΜΕΝΑ πουλιὰ εἶναι ἱκανὰ νὰ
διανύσουν καταπληκτικὰ ἀποστά-
σεις.

Στὸ «ὀρνιθολογικὸ Ντέρμπυ» τοῦ
1935 ἓνα ταχυδρομικὸ περιστέρι πέ-
ταξε ἀπὸ τὴν Ὀλλανδία στὸ Βερολίνο,
δηλαδή μιὰ ἀπόσταση περίπου 650 χι-
λιομέτρων, σὲ ἑπτὰ ὥρες καὶ 30 λε-
πτά.

Μερικὰ εἶδη ἀποδημητικῶν πουλιῶν
μποροῦν νὰ διανύσουν 900 χιλιόμετρα
τὴν ἡμέρα.

Ὁ χαράδριος (βροχοπούλι) μπορεῖ
νὰ καλύψει ἄνετα 5.200 χιλιόμετρα
στὶς ἀποδημίες του. Κάθε χρόνο πε-
τάει ἀπ' τὸν Βερίγγειο Πορθμὸ ὡς τὴ
Νυασσαλάνδη τῆς Ἀφρικής, ποὺ ἀπέ-
χει 12.000 χιλιόμετρα.

Ὁ ἄλμπατρος μπορεῖ νὰ συνοδεύσει ἐ-
πὶ ἑξῆς μέρες ἓνα ταχύπλοο ὑπερωκε-
ανειο χωρὶς νὰ ξεκουρασθεῖ. Ὁρισμένα
θαλασσινὰ χελιδόνια διασχίζουν τὸν Εἰ-
ρηνικὸ πετῶντας συνεχῶς πάνω ἀπὸ τὰ

κύματα, χωρὶς ἐνδιάμεσο σταθμὸ.

ΡΕΚΟΡ ΥΨΟΥΣ

ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ πουλιὰ δὲν
πετᾶνε σὲ ὕψος μεγαλύτερο τῶν
400 μέτρων.

Ἄλλοτε οἱ ἄνθρωποι πίστευαν ὅτι
τὰ πουλιὰ μποροῦν νὰ πετάξουν σὲ ὕ-
ψος 10.000 ἢ 12.000 μέτρων πάνω ἀπὸ
τὸ ἔδαφος, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι ἀδύνατο,
γιατὶ σὲ τόσο μεγάλο ὕψος ἡ θερμοκρα-
σία εἶναι 40 ὑπὸ τὸ μηδέν καὶ ἡ ἀτμο-
σφαιρικὴ πίεση δὲν ὑπερβαίνει τὸ ἓνα
τέταρτο τῆς κανονικῆς πίεσεως στὴν
ὁποία εἶναι συνηθισμένα ὅλα τὰ ζῶντα
πλάσματα.

Τὰ πειράματα ἔχουν ἀποδείξει ὅτι
τὰ πουλιὰ ποὺ μεταφέρονται σὲ μεγά-
λα ὕψη μὲ ἀερόστατο ἀρχίζουν νὰ ἐκ-
δηλώνουν σοβαρὰς διαταραχὰς σὲ ὕψος
4.000 μέτρων.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἐξαιρέσεις. Πάνω
ἀπὸ τὰ βουνὰ τοῦ Μεξικοῦ ὕψους 6.000
μέτρων παρατηρήθηκαν κόνδορες ποὺ
πετοῦσαν πολὺ ψηλότερα ἀπὸ τὴν ψη-
λότερη κορυφή.

Οἱ ψηλότερες πτήσεις τῶν πουλιῶν
παρατηροῦνται στὰ βουνά. Φαίνεται
πὼς τὸ μέτρο τῶν δυνατοτήτων τοῦ που-
λιοῦ εἶναι ἡ ἀπόσταση ἀπὸ τὸ ἔδαφος
καὶ ὄχι τὸ ἀπόλυτο ὕψος ἀπὸ τὴν ἐπιφά-
νεια τῆς θάλασσας.

Πάντως τὸ ὕψος τῆς πτήσεως εἶναι
περιορισμένο ἐξ αἰτίας τῆς ἀραιώσεως
τῆς ἀτμοσφαιρᾶς ὅσο ἀπομακρυνόμα-
στε ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας.

Ἐχουν παρατηρηθεῖ χελιδόνια ποὺ
πετᾶνε σὲ ὕψος 4.730 μέτρων στὸ βου-
νὸ καὶ γλάροι σὲ ὕψος 5.000 μέτρων.
Τὸ κοράκι τοῦ Θιβέτ ἀνεβαίνει ὡς τὰ
6.400 μέτρα καὶ στὰ Ἰμαλάια μπορεῖ
νὰ φτάσει στὸ ὕψος τῶν 7.000 ἢ ἀκό-
μα καὶ τῶν 8.000 μέτρων.

Ἀλλὰ στὶς ἀνοξιάτικες καὶ τὶς φθι-
νοπωρινὲς ἀποδημίες τὰ πουλιὰ πετᾶ-
νε συνήθως σὲ ὕψος ἀνάμεσα στὰ 100
καὶ τὰ 300 μέτρα.

ΡΕΚΟΡ ΤΑΧΥΤΗΤΟΣ

ΤΟ ΤΑΧΥΤΕΡΟ τετράποδο εἶναι ἡ
λεοπαρδόλη ποὺ φτάνει τὰ 100
χιλιόμετρα τὴν ὥρα, ὅπως ἓνα γερὸ
αὐτοκίνητο. Ἀλλὰ τὸ ταχύτερο ζῶο
τῆς γῆς εἶναι ἀναμφισβήτητα ἡ στρου-
θοκάμηλος ποὺ φτάνει τὰ 120 χιλιόμε-
τρα τὴν ὥρα (χωρὶς ὅμως νὰ διατη-
ρεῖ αὐτὴ τὴν ταχύτητα περισσότερο ἀ-
πὸ λίγα λεπτά).

Οἱ τάρανδοι καὶ οἱ γαζέλλες δὲν ξε-
περνᾶνε τὰ 90 χιλιόμετρα τὴν ὥρα καὶ
ὁ λαγός, ἀκόμα καὶ ὅταν τὸν κυνηγᾶ-
νε, μόλις πιάνει τὰ 75 χιλιόμετρα.

Τὸ λεοντάρι καὶ ἡ καμηλοπάρδαλη
εἶναι πολὺ βραδύτερα, ἀλλὰ πάντως
φτάνουν τὰ 36 χιλιόμετρα καὶ αὐτὸ εἶ-
ναι μιὰ σημαντικὴ ἐπίδοση γιὰ τόσο
βαρεῖα ζῶα.

Οἱ ταχύτερες ποὺ ἀποδίδονται σὲ
ὠρισμένα ἔντομα φαίνονται ὑπερβολι-
κές. Λένε π.χ. πὼς ὁ οἰστρος (ἀλογό-
μυγα) πετᾶει μὲ ταχύτητα 345 μέτρων
κατὰ δευτερόλεπτο, δηλαδή 1242 χι-
λιόμετρα τὴν ὥρα, δηλαδή μὲ τὴν ταχύ-
τητα μιᾶς σφαίρας περιστροφῆς!

Αὐτὸ βέβαια εἶναι ὑπερβολή, ἀλλ' ὁ
Ἀμερικανὸς ζωολόγος Τάουνσεντ ποὺ
μελέτησε αὐτὸ τὸ ἔντομο παραδέχεται
ὅτι τὸ ἀνθρώπινο μάτι μόλις μπορεῖ
νὰ συλλάβει τὴν κίνησή του. Ὡστόσο,

ἂν τὸ κυττάξουμε ἀπὸ κοντὰ, μᾶς δί-
νει μιὰ ἐντύπωση δυσκινησίας γιατί
τὸ σῶμα του φαίνεται χοντροφτιαγμέ-
νο ἂν συγκριθεῖ μὲ τὶς ἄλλες μύγες.
Ἀλλὰ τὸ μυϊκὸ του σύστημα εἶναι ἰσχυ-
ρὸ καὶ τὰ φτερά του πᾶλλονται μὲ δύ-
ναμη καὶ ταχύτητα.

Μπροστὰ σ' αὐτὲς τὶς ἀλογόμυγες
τὰ πουλιὰ φαίνονται βραδυκίνητα. Τὸ
ταχύτερο ἀπ' ὅλα εἶναι τὸ ἀστικὸ χελι-
δόνι ποὺ πιάνει τὰ 320 χιλιόμετρα τὴν
ὥρα. Ἡ ταχύτητα τοῦ πετροχελιδόνου
ὕπολογίζεται σὲ 290 χιλιόμετρα τὴν
ὥρα. Τὸ ἀγροδίαιτο χελιδόνι φτάνει
τὰ 220 χιλιόμετρα, ἡ ἀγριόπαπια μό-
λις ξεπερνᾶει τὰ 120, ὁ ἀετὸς καὶ ἡ
πέρδικα φτάνουν τὰ 80, τὸ ψαρόνι καὶ
τὸ περιστέρι τὰ 70, τὸ κοτσύφι τὰ 60,

12. Ὅσο γιὰ τὴ φάλαινα, παρ' ὅλο
τὸν τεράστιο ὄγκο τῆς, μπορεῖ νὰ με-
τακινήθῃ μὲ ταχύτητα 25 χιλιομέτρων
τὴν ὥρα.

ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΑ ΠΗΔΗΜΑΤΑ

Ο ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ πρωταθλητὴς τοῦ
ἄλματος εἰς ὕψος δὲν ξεπερνᾶει
τὰ 2,23 μέτρα καὶ τὸ ἄλογο φτά-
νει περίπου τὰ 3,50 μέτρα. Ὑπάρχουν
ὅμως πολλὰ ἄλλα ζῶα ποὺ μποροῦν
νὰ πηδήξουν ψηλότερα καὶ μακρύτερα.
Ὁ καλύτερος ἄλτης τοῦ ζωϊκοῦ βα-
σιλείου εἶναι ἀναμφισβήτητα ὁ ψύλλος,
ποὺ μπορεῖ νὰ πηδήξῃ σὲ ὕψος 60 ὡς
100 ἑκατοστῶν, δηλαδή 200 φορές τὸ
μῆκος τοῦ σώματός του.

Τὰ μαρσупοφόρα εἶναι
πρωταθλητὲς τοῦ ἄλμα-
τος εἰς μῆκος.

τὸ γεράκι τὰ 40. Ὅσο γιὰ τὸ σπουργί-
τι, ἔρχεται πολὺ πίσω, μὲ 30 χιλιό-
μετρα τὴν ὥρα.

Στὴ θάλασσα, ὁ ξιφίας εἶναι τὸ
ταχύτερο ψάρι: Ὑπολογίζεται ὅτι μπο-
ρεῖ νὰ μετακινήθῃ μὲ ταχύτητα 100 χι-
λιομέτρων τὴν ὥρα καὶ ἴσως περισσό-
τερο. Μποροῦμε νὰ φαντασθοῦμε πόσο
σημαντικὴ θὰ εἶναι ἡ ἀντίσταση τοῦ
νεροῦ σὲ τέτοια ταχύτητα. Γι' αὐτὸ καὶ
ὁ ξιφίας εἶναι προικισμένος μὲ ἐξαιρε-
τικὴ μυϊκὴ δύναμη. Σ' ἓνα μουσεῖο τῆς
Γερμανίας φυλάσσεται ἓνα κομμάτι κα-
ρίνας πλοίου πάχους 35 ἑκατοστῶν,
ποὺ ἔχει διαπερασθεῖ ἀπὸ τὸ ρύγχος
ἐνὸς ξιφίας, ὁ ὁποῖος φυσικὰ ἔμεινε
σφηνωμένος στὸ ξύλο.

Τὸ δελφίνι, ἂν καὶ τόσο σβέλτο, δὲν
ξεπερνᾶει τὰ 50 χιλιόμετρα τὴν ὥρα,
ἀλλ' ἡ ταχύτητα αὐτὴ δὲν εἶναι ἀση-
μαντὴ ἂν ὑπολογίσουμε ὅτι τὰ περισ-
σότερα πλοῖα δὲν κινούνται πιὸ γρή-
γορα.

Τὸ σκουμπρί φτάνει τὰ 32 χιλιόμε-
τρα καὶ ἡ πέστορφα δὲν ξεπερνᾶει τὰ

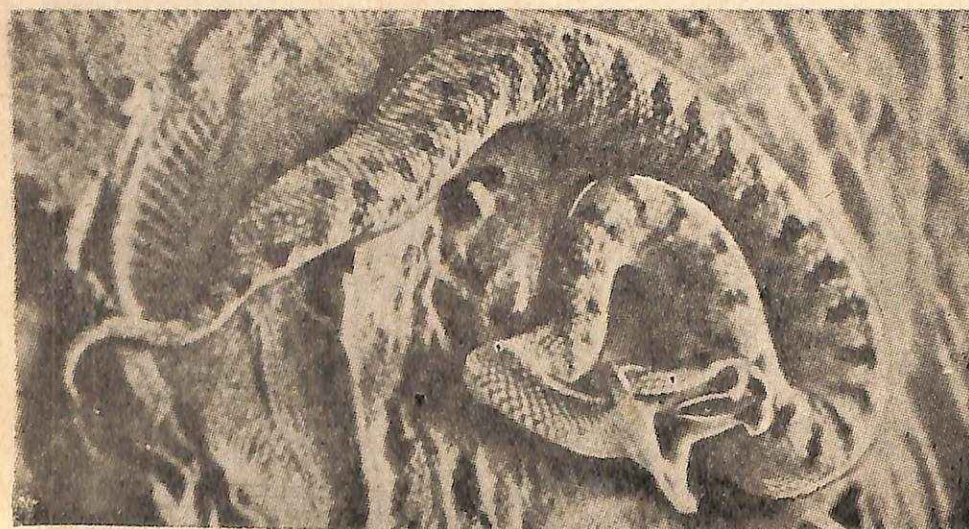
Σὲ μῆκος, ἡ ἀντιλόπη μπορεῖ νὰ πη-
δήξῃ χωρὶς δυσκολία 10 ὡς 12 μέτρα.
Οἱ πίθηκοι πηδοῦν ἀπὸ κλαδὶ σὲ κλα-
δὶ σὲ ἀποστάσεις μέχρι 8 μέτρων. Τὸ
καγκουρά μετακινεῖται μὲ σάλτους 6
ὡς 10 μέτρων. Τὸ λεοντάρι καὶ τὸ
ζαγκουάρ πηδοῦν ἀπὸ ὕψος πέντε μέ-
τρων χωρὶς νὰ τραυματισθοῦν.

Ἀλλὰ τὸ ἀγριοκάτσικο ἔχει τὸ ρεκόρ
τῆς πτώσεως: Πηδαίει σὲ χαράδρες βά-
θους 16 μέτρων χωρὶς νὰ σκοτωθεῖ.

Τὸ βατράχι πηδαίει σὲ μῆκος δεκα-
πλάσιο τοῦ σώματός του, δηλαδή περί-
που δύο μέτρα.

ΤΑ ΔΥΝΑΤΟΤΕΡΑ ΖΩΑ

Ο ΨΥΛΛΟΣ (τόνος), ἓνα ψάρι ποὺ
τὸ μῆκος του μπορεῖ νὰ φτάσει
τὰ πέντε μέτρα, εἶναι ἱκανός, ἂν
τὸ καμάκι σφηνωθεῖ στὸ σῶμα του, νὰ
παρασύρει τὸν ψαρά καὶ τὸ σκάφος του
σὲ ἀπόσταση 20 ὡς 50 χιλιομέτρων.
Ἀφηγοῦνται ὅτι μιὰ ψαρόβαρκα πα-
ρασύρθηκε ἔτσι σὲ ἀπόσταση 200 χι-

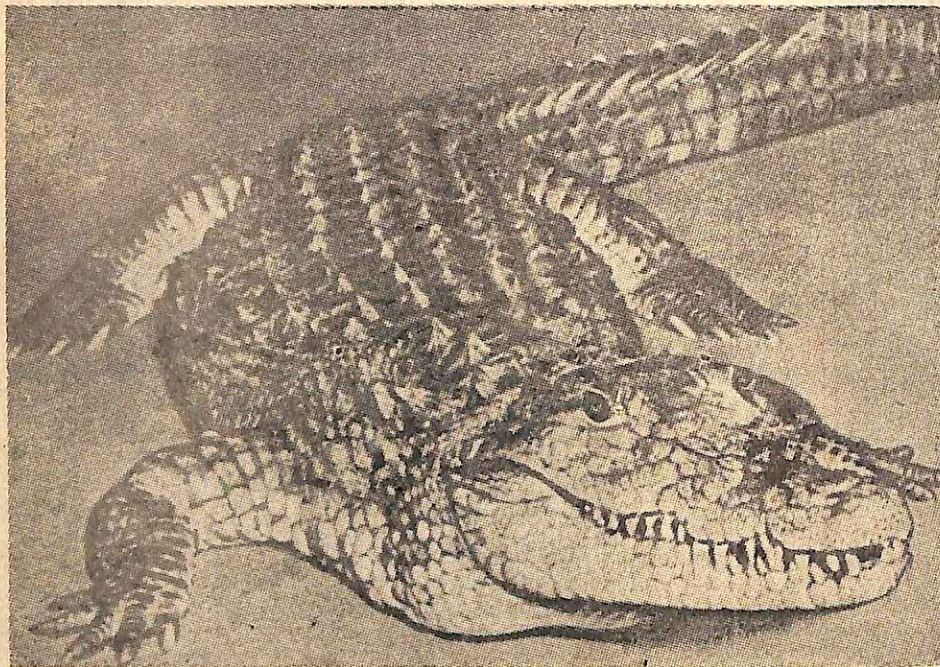

Τὸ φίδι μπορεῖ νὰ μείνει μῆνες ὁλόκληρους νηστικό.

λιόμετρων από το σημείο που οι ψαράδες καμάκωσαν ένα τόνο. Άλλα κάπως άπιστευτη φαίνεται η ιστορία ενός Αμερικανού που το κότερό του έκτοπισματος 38 τόνων, παρασύρθηκε επί 62 ώρες στην τρικυμία και σε απόσταση 365 χιλιομέτρων από ένα ξιφία.

Ανάλογα με το βάρος τους, τα έν-

ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ γενικά ότι κάθε μορφή ζωής καταστρέφεται στη θερμοκρασία βρασμού του νερού (100 βαθμοί) γιατί το πρωτόπλασμα των κυττάρων πήζει στους 60 βαθμούς εκατοντάδου. Και όμως υπάρχουν ζωντανά πλάσματα που αντέχουν σε πολύ ανώτερες θερμοκρασίες. Ο δάκιλ-

Ο κροκόδειλος είναι το μόνο ζώο που αναπτύσσεται συνεχώς από τη γέννηση ως το θάνατό του.

τομα είναι τα δυνατότερα ζώα της φύσεως. Οι δόρυκες μπορούν να σύρουν ένα βάρος 160 φορές μεγαλύτερο από το βάρος του σώματός τους. Το δάρος που μπορεί να σηκώσει μια μέλισσα είναι 300 φορές μεγαλύτερο από το βάρος του σώματός της. Στις ίδιες αναλογίες, ένας άνθρωπος θα έπρεπε να είναι ικανός να σηκώσει ένα βάρος 21 τόνων!

Άλλα το δυνατότερο απ' όλα τα έντομα είναι ο γίγας σκαραβάς ή «Γολιάθ», που το μήκος του φτάνει περίπου τα όχτω εκατοστά. Ένα σημείο ανάμεσα στο λαιμό και στον ώμο του σχηματίζει ένα είδος τανάλιας τόσο ισχυρής ώστε μπορεί να συντρίψει όχι μονάχα ένα ανθρώπινο δάχτυλο, αλλά και να στραβώσει ένα κλειδί!

ΡΕΚΟΡ ΑΝΤΟΧΗΣ

Ο ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ είναι το πιο ανθεκτικό απ' όλα τα ζώα. Δεν είναι βέβαια ταχύς, αλλά μπορεί να περπατήσει 200 χιλιόμετρα σε 24 ώρες χωρίς να κουραστεί.

Οι λύκοι μπορούν να διανύουν 150 χιλιόμετρα σε μια νύχτα αναζητώντας την τροφή τους. Η δρομάδα καμήλα είναι ικανή να περπατήσει με ταχύτητα 25 χιλιομέτρων την ώρα επί μια βδομάδα ή περισσότερο, με ρυθμό 12 ή 15 ωρών την ημέρα. Κανένα έλγοιο δε θα μπορούσε να περπατήσει τόσο πολύ χωρίς να σκάσει.

οι κυπρίνοι μπορούν να γίνουν κατεψυγμένοι χωρίς να πεθάνουν.

Η σαρανταποδορούσα πεθαίνει στους 50 βαθμούς αλλά χρειάζεται ψύχος — 120 βαθμών για να σκοτώσουμε ένα σαλιγκάρι. Από τα θερμόαιμα ζώα, οι πάπιες και οι χήνες μπορούν να επιζήσουν σε θερμοκρασίες — 100 βαθμών. Οι σκύλοι αντέχουν επί πολλές ώρες σε κατάψυξη — 160 βαθμών χωρίς ν' άρρωστήσουν.

Ακόμα πιο ανθεκτικά στο ψύχος είναι τα κατώτερα ζώα. Οι νηματέλμινθες υποβάλλονται σε θερμοκρασίες — 272 και ξαναζωντανεύουν αν θερμανθούν βαθμιαία.

ΡΕΚΟΡ ΝΗΣΤΕΙΑΣ

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ψάρια που μπορούν να ζήσουν πάνω από 100 ημέρες χωρίς να φάνε, όπως π.χ. ο σολομός στην περίοδο του όργασμού. Έχουν παρατηρηθεί καρχαρίες που άνθεξαν σε νηστεία 112 ημερών. Οι χελώνες μπορούν να ζήσουν 500 ημέρες χωρίς τροφή.

Οι ζωολόγοι μας βεβαιώνουν πως οι αλλιγότερες μπορούν να νηστεύουν επί δυο δόκκληρα χρόνια. Μόλις βγει από το αυγό, ο μικρός αλλιγάτωρ πέφτει σε νάρκη και δεν τρώει τίποτα επί όχτω μήνες.

Έχει αποδειχθεί πειραματικά πως ο βάτραχος μπορεί να μείνει νηστικός επί ένα χρόνο, ή όχια επί 20 μήνες, ή βόας επί 23 μήνες, ή κροταλιάς επί 27 μήνες. Τα θερμόαιμα ζώα δεν έχουν τόσο αντοχή. Ωστόσο, σημειώθηκε η περίπτωση ενός σκύλου που παγιδεύθηκε σε σά ερείπια ενός σπιτιού που κατέρρευσε από τους σεισμούς, και έζησε επί 103 ημέρες χωρίς να φάει.

Ακόμα πιο καταπληκτική είναι η αντοχή των εντόμων. Ξηριμένα κολεόπτερα μπορούν να ζήσουν 1.200 ημέρες χωρίς τροφή. Οι σκορπιοί μπορούν να νηστεύουν επί ένα χρόνο, οι κορέοι επί πέντε ή έξη χρόνια. Τέλος, ωριμένα πρωτόζωα μπορούν να μείνουν επί αιώνες σε μια κατάσταση λαθροδίσωσης, χωρίς να τρώνε και χωρίς να κινούνται.

G. BUSCHER

Madele'oli

Μια ομάδα Σουηδών επιστημόνων προσπαθεί αυτή τη στιγμή να προσδιορίσει τα συστατικά ενός... ξεροζύμματος που βρέθηκε στις αρχαιολογικές ανασκαφές της κεντρικής Σουηδίας. Είναι ένα κομμάτι ψωμιού ηλικίας τουλάχιστον 2500 ετών, που διατηρήθηκε χάρη στην απανθασμένη κρούστα που το περιβάλλει. Κατά τη γνώμη των αρχαιολόγων, οι Σουηδοί της μακρινής εκείνης εποχής παρασκεύαζαν με ψωμί τους ανάκα τεύοντες διάφορα σιτηρά και χορτα καθώς και μίαν αζωτούχα ουσία απροσδιόριστης προέλευσης. Το μίγμα δε θα ήταν καθόλου

γευστικό σύμφωνα με τα σημερινά γούστα.

Στο Ίνστιτούτο Πυρηνικής Χημείας της Ουπσάλας, ώριμα περιπτώσεις της νόσου του Πάρκινσον θεραπεύθηκαν με «πρωτονικές ακτινοβολίες», μια μέθοδο που επινοήθηκε από τον καθηγητή Λέκσελ, ο οποίος και χρησιμοποίησε πρώτος το «πρωτονικό νυστέρ». Στις εγχειρήσεις του έγκεφάλου με πρωτονικές ακτινοβολίες, όμως, να νεύρα τέμνονται για να βελτιωθεί γενικά η λειτουργία του εγκεφάλου.

Η μέθοδος δίνει ικανοποιητικά αποτελέσματα, αλλά δεν μπορεί να εφαρμοστεί παρά μόνο σε λίγες εξαιρετικά σοβαρές περιπτώσεις ψυχοπαθείας, επιληψίας και νόσου του Πάρκινσον.

ΚΟΥΒΕΪΤ

Η ΠΙΟ ΠΛΟΥΣΙΑ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Σε δέκα χρόνια το Κουβέιτ πέρασε από το 2.000 π.χ. στο 2.000 μ.χ. Είναι η μόνη χώρα του κόσμου όπου οι πολίτες πληρώνονται για να πάνε στο γιατρό και στο σχολείο. Άλλα το παραμυθένιο αυτό πριγκιπάτο του Περσικού Κόλπου, δημιουργία της αυτοκρατορίας του πετρελαίου δε ν' έχει μέλλον, όπως δεν έχει παρελθόν

Ο έμιρς 'Αβδουλάχ αλ Σαλίμ αλ Σαλάμπ, ηγεμών του Κουβέιτ.

ΦΑΝΤΑΣΘΗΤΕ ένα σακί γεμάτο άμμο, μήκους 100 χιλιομέτρων και πλάτους 80. Αυτό είναι το Κουβέιτ. Άμμος και μόνο άμμος. Ούτε μια σταγόνα νερό. Θερμοκρασία 50 βαθμών υπό σκιάν όλο το χρόνο. Μια φλογισμένη έρημος στο βάθος του περσικού κόλπου, ανάμεσα στο Ίράν, στο Ίράκ και στη Σαουδική Αραβία. Σε σύγκριση με τη γη του Κουβέιτ, η Σαχάρα είναι αληθινός παράδεισος. Και όμως, εδώ στο Κουβέιτ, η Αγγλία παίζει το τελευταίο της άσου στη μάχη της ενεργείας. Γιατί αυτό το μικροσκοπικό πριγκιπάτο που ξεροψήνεται στον ήλιο, είναι το βρετανικό Τέξας, είναι η αποθήκη πετρελαίου της αυτοκρατορίας. Αν η Αγγλία χάσει το Κουβέιτ, αυτό θα σημαίνει το τέλος της ενεργειακής ανεξαρτησίας της: Θα πρέπει να πληρώσει σε δολάρια τη βενζίνη των αυτοκινήτων της, το πετρέλαιο των εργοστασίων της, το μαζούτ του στόλου της. Χαίρε Αλβίων...

Στην Ακτή των Πειρατών απλώνεται σήμερα η μεγαλύτερη προβλήτα του κόσμου, με τους 3.800 χαλύβδινους πσσάλους της. Πριν από δέκα χρόνια, μονάχα οι ψαρόδαρκες, τα καΐκια των σφυγγαράδων και οι φελούκες των λαθρεμπόρων άραζαν εδώ. Τώρα, τα μεγαλύτερα «τάνκερ» του κόσμου μπορούν να προσεγγίσουν σ' αυτό το λιμάνι, που η έτήσια κίνησή του (60 εκατομμύρια τόννοι) δεν είναι μικρότερη από του Λονδίνου. Γιατί από το 1950, μετά τα γεγονότα της Περσίας, όταν η Αγγλία έχασε το Αμπαντάν και τα διυλιστήριά του, το Κουβέιτ έγινε ο μεγαλύτερος παραγωγός πετρελαίου της Μέσης Ανατολής. Σε δέκα χρόνια έβγαλε τόσο πετρέλαιο, όσο είχε βγάλει η Αμερική σε πενήντα χρόνια. Και τα σίγουρα αποθέματα υπολογίζονται σε τρία δισεκατομμύρια τόννων, δηλαδή το ένα τέταρτο των παγκοσμίων αποθεμάτων ή το ήμισυ των αμερικανικών αποθεμάτων... Σ' αυτά πρέπει να υπολογίσουμε πως η εκμετάλλευση των κοιτασμάτων του Κουβέιτ είναι η φτηνότερη του κόσμου. Στο Τέξας, μια πετρελαιοπηγή μέσης αποδόσεως δίνει 16 βαρέλια την ημέρα. Στο Κουβέιτ,

η μέση απόδοση είναι 10.000 φορές μεγαλύτερη. Τα έξοδα γεωτρήσεως μπορούν ν' αποσβεστούν με την παραγωγή μιας εβδομάδας.

ΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΠΕΝΤΕ χρόνια μετά την κρίση του Σουέζ, το φάσμα του πολέμου πλανάται και πάλι στη Μέση Ανατολή. Στις 8 Ιουλίου, τρία βρετανικά αεροπλανοφόρα, τρία καταδρομικά, τέσσερα ναρκοθετικά, έριξαν άγκυρα στον κόλπο του Κουβέιτ, ενώ κατά μήκος των συνόρων του Ίράκ 8.000 πεζοναύτες έπαιρναν θέσεις μάχης. Βρετανικό προτεκτοράτο από το 1899, το Κουβέιτ είχε γίνει (θεωρητικά) ανεξάρτητο από τις 18 Ιουνίου 1961. Κι' εϋθς άμέσως, ο στρατηγός Άμπντολ Καρίμ Κάσσεμ, αρχηγός της στρατιωτικής χούντας που κυβερνάει το Ίράκ, άρχισε να διεκδικεί τα εδάφη του νέου κράτους. «Το Κουβέιτ ανήκε πάντα στο Ίράκ, δήλωσε ο Κάσσεμ. Και το σημερινό του ηγεμόνα, τον έμιρ Άμπντολ, τον διορίζω κυβερνήτη της νέας επαρχίας!»

Είναι ασύλληπτη η μωρία αυτής της διακηρύξεως. Φαντασθήτε τον πρόεδρο Ντεγκώλ να διεκδικεί την προσάρτηση του Βελγίου και να διορίζει το βασιλιά Βαλδουίνο... έπαρχο Βαλлонίας! Άλλ' η άπειλη του Ίράκ ήταν άρκετη για να προκαλέσει την επέμβαση της Αγγλίας και της επέμβαση αυτή απέδειξε μια για πάντα ότι το Κουβέιτ, δημιουργία της αυτοκρατορίας του πετρελαίου, δεν μπορεί να γίνει και δε θα γίνει ποτέ ανεξάρτητο κράτος.

Σε δέκα χρόνια, το Κουβέιτ πέρασε από το έτος 2.000 μ. Χ. Μόνο μερικά λείψανα της παλιάς πόλεως θα βρεί κανείς σήμερα στο παλιό παζάρι, όπου σε άρισμένα μαγαζιά, πωλούνται ακόμα γυμνασμένα γεράκια που χρησιμοποιούνται από τους έμιρδες για το κυνήγι.

Εκατό μέτρα πιο πέρα, ο λαβύρινθος των δρομίσκων καταλήγει στη νέα πόλη με τις πλατείες λεωφόρους — πλατύστες από τα παρισιναί «Μλυσία Πεδία» — όπου σίς μαρμαρίνες διτρί-

νες των μαγαζιών εκτίθενται τα ηλεκτρικά ψυγεία, τα ηλεκτρικά πλυτήρια και οι δέκτες τηλεόρασεως. Υπάρχουν όλα τ' αγαθά του πολιτισμού στο Κουβέιτ: Τηλέφωνα, αερίοφως, ηλεκτρισμός και... κόκα κόλα. Υπάρχουν και μερικές δεκάδες ανάκτορων που φωταγωγούνται κάθε βράδυ σαν καταδρομικά που εξώκειλαν στην Ακτή των Πειρατών. Υπάρχουν όδόντα τζαμιά, τρία «σουπερμάρκετ», πελώρια καταστήματα, πολυτελέστερα από της Νέας Υόρκης, τρεις κινηματογράφοι με χρυσά μωσαϊκά και μαρμαρίνες σκάλες, πέντε μεγάλα νοσοκομεία και τριάντα υγειονομικοί σταθμοί, εκατό δημοτικά σχολεία κι' ένα μαρμαρίνο λύκειο μεγαλύτερο από την πανεπιστημιακή πόλη του Παρισιού. Στην πλατεία «Αλ Σαφαάτ, γύρω από τους άστυφύλακες της τροχιάς που προστατεύονται από τον ήλιο με πολύχρωμες όμπρέλλες, το κυκλοφοριακό πρόβλημα είναι όξύτερο παρά στα νευρολογικότερα κέντρα των δυτικών μεγαλουπόλεων. Το Κουβέιτ, με συνολικό πληθυσμό 200.000 κατοίκων, άριθμεί όχι λιγώτερα από 60.000 αυτοκίνητα, όλα αμερικανικά, τύπου Κράυσλερ ή Καυτλάκ, όλα κατακαινούργα...

Η ΔΙΨΑ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ

ΑΠΟ τη μια μέρα στην άλλη οι ψαράδες του Περσικού Κόλπου, οι Βεδουίνοι της έρημου, έγιναν πετρελαιοπαραγωγοί, τραπεζίτες, ζάπλοτοι έμποροι, που συναγωνίζονται σε επίδειξη πολυτελείας. Σ' αυτή τη χώρα που δεν παράγει απόλύτως τίποτα, οι κάτοικοι ξεδεύουν ασυλλόγιστα. Τα σπία τους ξεχειλίζουν από τ' ακριβώτερα περσικά χαλιά, τις πλουσιώτερες γούνες του Καναδά, τα πολυτιμότερα στολίσια των παρισινών κοσμηματοπωλείων. Δεν υπάρχουν τελωνειακοί δασμοί, δεν υπάρχουν φόροι εισοδήματος. Το Κουβέιτ είναι το μόνο κράτος στον κόσμο όπου οι άρρωστοι πληρώνονται για να πάνε στο γιατρό και οι μαθητές πληρώνονται για να πάνε στο σχο-

λειό, όπου τρέφονται και ντύνονται δωρεάν.

Τό περιττό άφθονεί στο Κουβέιτ, αλλά τό απαραίτητο σπανίζει: Δέν ύπάρχει νερό, ούτε μία πηγή, ούτε ένα πηγάδι. Κοντά στα σύνορα, ό Τσάτ έλ Άράμπ, ένας παραπόταμος του Τίγρητος, άνήκει στο Ίράκ. Άλλ' ό στρατηγός Κάσσεμ άρνήθηκε να επιτρέψει την ύδρευση του Κουβέιτ από τα «έθνικά νερά» του Ίράκ. Έτσι, με δαπάνη τριών εκατομμυρίων δολλαρίων, οι έταιρείες των πετρελαίων κατασκεύασαν τό μεγαλύτερο έργοστάσιο του κόσμου για τη μετατροπή του θαλασσινού νερού σε πόσιμο. Μέρα και νύχτα, τό διύλιστήριο του Σουβάϊκ ρουφάει τό νερό του Περσικού Κόλπου, τό θερμαίνει, τό βράζει και τό άποστάζει. Καθαρισμένο από τό άλάτι και τις όρυκτες ουσίες του τό νερό συγκεντρώνεται σε τεράστιες ύδατοποθήκες. Από κεί, με ύδροφόρα καμιόνια, διανέμεται στην πόλη, γιατί δίκτυο ύδρεύσεως δέν ύπάρχει στο Κουβέιτ, όπου κάθε σωλήνας δέ διοχετεύει παρά μονάχα ένα ύγρό: Τό πετρέλαιο.

Άρχηγός αυτού του άπίθανου κρατιδίου είναι ένας άγαθος γεροντάκος 70 χρονών, που έχει τό αιώνια έκπληκτο ύφος του φτωχού συνταξιούχου που κέρδισε ξαφνικά τον πρώτο λαχνό του σουηπατέγκ: Είναι ή Α.Υ. ό σείχης Άβδουλάχ άλ Σαλίμ άλ Σαλάμπ, που κατ'άγεται από μία παλιά νομαδική οικογένεια Βεδουϊτών. Μέτοχος κατά 50% της Έταιρείας Πετρελαίων του Κουβέιτ, ό έμیره Άβδουλάχ είναι ό πλουσιώτερος άνθρωπος του κόσμου. Είναι τόσο πλούσιος ώστε δέν ξέρει πώς να ξοδέψει τα λεφτά του. Διοικεί τη χώρα σαν οικογενειακή επιχείρηση, αλλά μάταια προσπαθεί να ξοδέψει τα εισοδήματά του χτίζοντας περισσότερα νοσοκομεία, σχολεία και δημόσια μέγαρα άπ' όσα θα χρειάζονταν μία χώρα με τριπλάσιο πληθυσμό.

ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΚΗ ΧΛΙΔΗ

ΓΙΑΤΙ ό έμیره Άβδουλάχ εισπράττει 30 δισεκατομμύρια δραχμές μέρα και οι καταθέσεις του στην τράπεζα της Άγγλιας αντιπροσωπεύουν τό ένα τέταρτο των άποθεματικών του βρετανικού θησαυροφυλακείου. Άλλ' ό έμیره δέν έχει μάθει να ξοδεύει για τον εαυτό του. Ένώ τα 42 ξαδέρφια του, όλοι σείχηδες, διαθέτουν δυό ή τρία παλάτια ό καθένας, έκαστό Καντιλάκ και πολυπληθέστατα χαρέμια, ό έμیره Άβδουλάχ άρκείται σ' ένα και μόνο αυτοκίνητο, μία γυναίκα και άντι να κατοικεί στο παλάτι του με τα 90 δωμάτια και τις τρεις πισίνες από ροδόχρωμο μάρμαρο, ζει μακριά από την πόλη, σε μία μεγάλη φελούκα άραγμένη στον κόλπο του Κουβέιτ, όπου άσχολεύεται με την άνάγκωση του Κοραίνου και τις προσευχές. Δέν εγκαταλείπει τη χώρα παρά μόνο για τη λουτροθεραπεία του σε διάφορα ευρωπαϊκά κέντρα, γιατί πάσχει από άρθριτικά. Ταξίδεψε μονάχα μία φορά στην Άγγλία για να τιμηθεί μ' ένα τίτλο ευγενείας από τη βασίλισσα Έλισάβετ. Και μόνο μία μέρα, τον περασμένο Άπρίλιο, δέχθηκε ν' αλλάξει προσωρινά τό λιτό ρυθμό της ζωής του για να υποδεχθεί μεγαλοπρεπώς τον ξάδερ-

φό του βασιλιά της Σαουδικής Άραβίας.

Την ήμέρα εκείνη, 40 χιλιόμετρα έξω από την πόλη, μέσα στη φλογερή έρημο, ώρθώθηκε ένα παλάτι από καραβόπανο, στολισμένο με θριαμβευτικές άψίδες φωταγωγημένες με νέον, και με άπέραντα παρτέρια γεμάτα τουλίπες που είχαν έρθει άεροπορικώς από τη Νίκαια και τό Άμστερνταμ. Η ύποδοχή στοίχισε στον έμیره μία μέρα εισοδημάτων. Τό άκρον άωτον της άνατολίτικης χλιδής ήταν τό συμπόσιο: Ένα παράξενο καραβάνι προχώρησε προς τις σκηνές των πριγκίπων. Επικεφαλής, χρυσοντυμένες, φάνηκαν οι κοπέλλες του χαρεμιού που κρατούσαν άσημένιους άμφορείς γεμάτους γάλα της γαζέλλας. Κατότιν έρχόταν μία λιτανεία ύπηρετών που κρατούσαν τεράστιους δίσκους: Είκοσιπέντε δίσκοι που ό καθένας ήταν τόσο βαρύς, ώστε χρειάζονταν δέκα ύπηρετές για να τον σηκώσουν. Σε κάθε δίσκο ύπηρε μιά νεαρή καμήλα ψητή. Κγί μέσα σε κάθε καμήλα ύπηρε ένα όλόκληρο άρνι ψητό και κάθε άρνι περιείχε ένα ψητό περιστέρι και κάθε περιστέρι περιείχε αργά παραγεμισμένα με μπαχαρικά!

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

ΤΟ ΚΟΥΒΕΪΤ είναι ή μοναδική περίπτωση μίας πόλεως που πλούτισε χωρίς παράδοση, χωρίς

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΜΑΣ

ΚΙ' ΕΜΕΙΣ

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 3

Έκείνο που θα έλγα να πω στον κ. Καραμήτσο, είναι, πώς καθόλου δέν ξεθωιάζουν οι άλλοι τομείς, ή τουλάχιστον ξεθωιάζουν (καλλιτεχνικά) όσο κι' ό κινηματογράφος. Η λογοτεχνία π. χ. που έσως μ' ενδιαφέρει περισσότερο, παραμαίνει σήμερα, γιατί στο σύνολό του ό πολιτισμός μας παραμαίνει. Έπάρχουν, όμως, πολλοί — μονάδες — που θυμίζουν πώς ύπάρχουν και σήμερα γράμματα. Και για μένα είναι εκείνοι που αισθάνονται καλά τό κακό των κολάκων και της συγκαταβατικής άναγνωρίσεως, και που ξέρουν, πώς ό άκέραιος πνευματικός άνθρωπος, δέν κάνει συμβιβασμούς ούτε και με τον εαυτό του ακόμα — και τα όνόματα τέτοιων άκέραιων ανθρώπων θαρωό περισσεύουν στη λογοτεχνία.

Κι' όταν ό κ. Καραμήτσος λέει: «ή έξέαπωση του κινηματογράφου και μάλιστα ή καλλιτεχνική του στροφή, είναι έπίτευγμα της μορφωμένης νεολαίας κα...» εκείνο τό «και μάλιστα», θα ήταν άραγε απαραίτητο βήμα από τό ό κινηματογράφος; Δέν πιστεύω να μην αντίλαμπήσει ή λογοτεχνία, «της καλλιτεχνικής στροφής» όπως λέει, και να μην παραδέχεται τό δεύτερο σήμερα. Είναι αυτόνοτο εκείνο τό «καλλιτεχνική στροφή» κι' όχι κάτι τό ιδιαίτερο.

Έν πάση περιπτώσει, ό κ. Κ., ζώντας στον κόσμο της τέχνης του έσως, του ξέφυγε τό γεγονός ότι σήμερα δέν μπο-

παρελθόν και χωρίς ένοχώρα. Τα πάντα εδώ είναι τεχνητά: Η πόλη ξεφύτρωσε από την άμμο και δέν έχει σταθερά θεμέλια. Έπάρχουν 60.000 αυτοκίνητα, αλλά τό συνολικό μήκος των δρόμων δέν υπερβαίνει τα 100 χιλιόμετρα — και οι δρόμοι δέν οδηγούν πουθενά, γιατί έξω από την πόλη άπλώνεται ή έρημος. Η χώρα όλόκληρη δέν είναι παρά μία κάνουλα πετρελαίου, όλλα μία λίτρα νερού στοιχίζει εδώ 100 λίτρες βενζίνης. Και τό χειρότερο άπ' όλα: Ο πλούτος αυτός είναι μία πρόκληση για τους ύπανάπτυκτους Άραβες της Μέσης Άνατολής. Ο στρατηγός Κάσσεμ δέν είναι ό μόνος που έποφθαλμιά τό κρατίδιο του Κουβέιτ. Πιο πέρα βρίσκεται ό πρόεδρος Νάσσερ της Αιγύπτου, που όνειρεύεται ένα μεγάλο ένωμένο άραβικό έθνος, από τον Περσικό Κόλπο ως τον Άτλαντικό. Άλλ' ό μεγαλύτερος κίνδυνος που αντιμετώπιζει τό Κουβέιτ είναι έσωτερικός: Είναι αυτά τα παιδιά που μορφώνονται μ' έξοδα του κράτους και αύριο, μόλις μεγαλώσουν, θ' άποτινάξουν την πατρική δεσποτεία των έμیرهων και των σείχηδων... Οχι, αυτό τό πριγκιπάτο των Χιλιών και Μιάς Νυκτών δέν έχει μέλλον, όπως δέν έχει παρελθόν.

F. MAINTENON

ροήμε να μιλάμε για άνθηση όποιοδήποτε τομέως στο σύνολό του — θεωρούμενου από κάθε πλευρά — ακόμα και για τη φυσική — αν μπορούμε να πούμε λουλούδια τις όβιες, ή και τους άστροναύτες που (αν και χαρακτηρισμόμαστε κακοπιστοι και κακόβουλοι έσως) καταλαβαίνουν τον άπώτερο σκοπό τους.

Έπάρχουν μόνο έξαιρέσεις, κι' έσως θεωρηθεί άπαισιόδοξα αυτό για έναν νέο, μιά έτσι είναι. (Κι' ό Έκόσμος κάτι τέτοιο δέν είναι μήπως);

Όστόσο κ. Καραμήτσο, ένας κοϋκος δέν φέρνει όπωσδήποτε την Άνοιξη — ξεθωιάζει όπως λέτε, και τό βλέπουμε αυτό. Φέρνει όμως ένα μικρό κομμάτι άπ' αυτήν. Κι' είναι κι' αυτό κάτι (ή τό πάν);

Άς είμαστε βέβαιοι ότι όσο κι' αν ή εποχή μας μαραθίζει, θα ύπάρχουν πάντα εκείνες οι «μονάδες» που έξω από πολιτικές, άτοια και θρησκείες, θα μάς θυμίζουν πώς δέν πεθάνανε ακόμα. Θα ύπάρχουν από αντίδραση τουλάχιστον, που θ' αθέανει, όσο ό κατήφορος μας γίνεται μεγαλύτερος.

Η άληθινή λογοτεχνία ζει σαν σπύθα, έστω, και θα ζει, όπως κι' ή άληθινή ποίηση ή μουσική ή κι' ό άληθινός κινηματογράφος ακόμα κ. Καραμήτσο, που ξέρετε καλύτερα από κάθε άλλον πώς έγινε τέχνη τώρα. Θα ζούν όλα αυτά, γιατί πρέπει να ζούν, τώρα που άγών μεγίστος και έσχατος τας ψυχας πρόκειται.

Με έλικρινή έκτιμηση κι' αγάπη

Γούλλης Σταμάτης
Μπαχάζη 21 — Ρέντης Ν. Φάληρο

Η ΤΕΛΕΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Η μεγάλη συμβολή του Ζώρζ Σιμενόν, του συγγραφέως του «Πέτρου του Λιδουανού» στη διαμόρφωση άστυνομικού μυθιστορήματος.

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ

Ο Έντγκαρ Άλλαν Πόε είναι ό πατέρας όλων τους — από τον Κόναν Ντόυλ και τον Μωρίς Λεμπλάν ως την Άγάθα Κρίστι και τό Ζώρζ Σιμενόν. Ο τελευταίος, όμως, είναι ό μόνος που βλέπει — όπως τό είχε ιδεί ό Πόε — τό άστυνομικό μυθιστόρημα σαν έργο τέχνης, σα λογοτεχνική δημιουργία. Οι τύποι του είναι άληθινοί, βαθειά ψυχολογούμενοι, πραγματικοί άνθρωποι κι' ή πλοκή του δέν είναι ποτέ αυθαίρετη. Με τό Ζώρζ Σιμενόν — τον πολυγραφώτερο συγγραφέα του καιρού μας — τό άστυνομικό μυθιστόρημα έχει πάρει νέα μορφή, που ανεβάζει τό επίπεδό του. Και τό έργο του είναι ήδη από τώρα κλασικό.

ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΕΛΕΓΕ:

— Αυτό είναι, θα του έκδηλωθεί γρίπη.

Κι' αυτό συνέβαινε με τον πιό άπροσδόκητο τρόπο — στο σαλόνι, στο αυτοκίνητο, στο τραπέζι. Ο Σιμενόν ξαφνικά κατσούφιαζε. Δέν άνοιγε πια τό στόμα. Δέν αισθανόταν καλά: Η Ντενιζ Σιμενόν δέν άναγνώριζε πια τον άνδρα της. Δυό τρεις φορές είχε καλέσει τό γιατρό. Σήμερα, όμως, έπειτα από δεκαπέντε χρόνια συζυγικής ζωής, δέν άνησυχεί πλέον. Ένα μόνο σύμπτωμα: Η πίεση του Σιμενόν άνεβαίνει άπτόμα. Είναι ένα σημάδι που δέν ξεγελά: Θα γράψει ένα μυθιστόρημα. Τότε αρχίζει μία σειρά από συμπτώματα που είναι συνάμα μυστηριώδη και συγκεκριμένα. Ο Σιμενόν φεύγει μόνος τη νύχτα, με τό αυτοκίνητό του, ή βγαίνει περίπατο, τα δημερώνει, στην έξοχή. Με κατεbasμένο τό καπέλλο ως τα μάτια, χαζεύει τους δρόμους, μ' άνοιχτά τα ρουθούνια, έξερευνώντας τις μπουδιές. Γυρίζει και κυττάζει ένα διαβά-

τη που τα μουστάκια του του θυμίζουν κάτι.

Τα πιο σημαντικά πράγματα της ζωής του δε λογαριάζονται πια, ενώ κι' οι πιο φευγαλέες έντυπώσεις παίρνουν έξαιρετική σημασία. Τό κάθε τι μπορεί να βοηθήσει να «γεννηθεί» ένα πρόσωπο.

Για τα παιδιά του Σιμενόν, για την πιστή γκυοβερνάντα Μπουλ, για τό σκυλάκι Μίστερ, αρχίζει τότε μία δύσκολη περίοδος. Οι επισκέψεις άπαγορεύονται, τό τηλέφωνο άχρηστεύεται. Οι κουρτίνες κλείνουν. Άνάδουν οι λάμπες μέρα μεσημέρι. Δέν ύπάρχουν πλέον φίλοι. Άν τύχει να χτυπήσει την πόρτα ή μητέρα του Σιμενόν, ή Ντενιζ βγαίνει και της λέει:

— Μητέρα, συγχώρησε τον, είναι δυθισμένος σ' ένα μυθιστόρημα.

Όλες αυτές οι προφυλάξεις παίρνουν για να προστατευθεί τό ακόμα εύρωστο αυτό φάντασμα — τό πρόσωπο — που ένα πολύ δυνατό φως ή ένα τηλεφώνημα άρκεί για να τό ξαναδυθίσει στην άνυπαρξία.

Μία μέρα ό μικρός Πιέρ, ό μικρότερος γιός του Σιμενόν, άρρώστησε τη στιγμή που ό πατέρας του άρχιζε τό τέταρτο κεφάλαιο ενός μυθιστορήματος. Ο Σιμενόν άναγκάστηκε να διακόψει. Πέταξε τό χειρόγραφο και δέν άσχολήθηκε ποτέ πια μ' αυτό τό μυθιστόρημα.

Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΤΑΝ κλείσει τις κουρτίνες κι' άραδιάσει μπροστά του τα σαράντα τσιμπούκια του, ό Σιμενόν θα γνωριστεί με τον ήρωα του νέου μυθιστορηματός του. Και, πρώτα πρώτα, ποιο θα είναι τ' όνομά του;

Για να τό βρεί, ό Σιμενόν αντιγράφει από τον τηλεφωνικό κατάλογο τουλάχιστον τριακόσια όνόματα. Έπειτα έπαναλαμβάνει δυνατά τα όνόματα του καταλόγου του, ως ότου ένα άπ' αυτά να έπιβληθεί. Τό γράφει στο πίσω μέρος

ΖΩΡΖ ΣΙΜΕΝΟΝ

ένος φακέλλου, πάντοτε του ίδιου χρώματος: Κίτρινου. Μετά τό όνομα σημειώνει την ηλικία, την διεύθυνση, τον άριθμό τηλεφώνου. Θέλει να ξέρει τα πάντα για τό πρόσωπό του, ακόμα κι' εκείνα που δε θα του χρησιμεύσουν: Την ηλικία του πατέρα του, αν ό πατέρας του ζει ή πέθανε, τη μητέρα του, τα παιδιά του, τους φίλους του. Άν ύποφέρει από τό σικώτι, αν έχει γερή καρδιά. Ο Σιμενόν θέλει να έχει τό σχεδιάγραμμα του σπιτιού του ήρωά του, να ξέρει τό ρυθμό των επίπλων του και να γνωρίζει σε ποιο δρόμο βλέπουν τα παράθυρα. Όταν συγκεντρώσει αυτά τα στοιχεία, ό Σιμενόν άνοίγει ένα πλάνο της πόλεως όπου θα ξετυλιχθεί ή πλοκή. Προσθέτει στον κίτρινο φάκελλο τα όνόματα των δρόμων, τις άποστάσεις. Όλα είναι ζυγισμένα, μετρημένα ως την τελευταία λεπτομέρεια.

Την άλλη μέρα ό Σιμενόν θ' άρχισεί τό γράψιμο. Στις 6.20 τό πρωί ή γυναίκα του τον ξυπνά:

— Ζώρζ, είναι ώρα.

Ο Σιμενόν πλένεται με κρύο νερό, έτοιμάζει μόνος του τον καφέ του στην κουζίνα και τον πηγαίνει στο γραφείο του. Κρεμάει στο έξομο της πόρτας την έπιγραφή που έχει κάνει μαζί του τό γύρο του κόσμου: «Παρακαλώ να μη με ένοχλήσετε». Ούτε μία άχτίδα από τό φως της ήμέρας δέν μπαίνει στο γραφείο του. Ο Σιμενόν δε θέλει να ξέρει αν βρέχει κι' αν είναι καλός καιρός έξω. Τό μόνο που τον ενδιαφέρει είναι ό καιρός μέσα στο γραφείο του. Όλα είναι έτοιμα. Ένα πέτσινο κουτί με πενήντα μολύβια έξυμένα με προσοχή και που τό καθένα θα χρησιμοποιηθεί μονάχα μία φορά, ένα μπλοκ από τα κίτρινα φύλλα χαρτιού και ή γραφομηχανή είναι ό όπλισμός του. Τότε ό Σιμενόν άνάβει τό πρώτο τσιμπούκι του. Είναι 6.30 τό πρωί.

Όλα είναι έτοιμα. Ένα πέτσινο κουτί με πενήντα μολύβια έξυμένα με προσοχή και που τό καθένα θα χρησιμοποιηθεί μονάχα μία φορά, ένα μπλοκ από τα κίτρινα φύλλα χαρτιού και ή γραφομηχανή είναι ό όπλισμός του. Τότε ό Σιμενόν άνάβει τό πρώτο τσιμπούκι του. Είναι 6.30 τό πρωί.

ΤΡΙΑΚΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΑ!

ΑΝ ό Σιμενόν γράφει ένα «Μαιγκρέ» της περίφημης σειράς που είναι γνωστή σ' όλο τον κόσμο —

γράφει απ' ευθείας στη γραφομηχανή. Έχει ανάγκη τη γραφομηχανή «για να αισθάνεται τα πλήκτρα όπως ένας ζωγράφος το μουσμά του».

Όταν, όμως, το νέο μυθιστόρημα δεν είναι ένας «Μαιγκρέ», τότε ο Σιμενόν αφιερώνει διπλάσιο χρόνο για το γράψιμο ενός κεφαλαίου. Στις 9.30 το αργότερο, το πρώτο κεφάλαιο είναι τελειωμένο. Και τελειώνει ή εργασία της ημέρας. Στο διάστημα αυτό έχει καπνίσει οκτώ τσιμπούκια κι' έχει πιει δυο λίτρες καφέ.

Η δημιουργία του είναι ένας αγώνας με το ρολόι. Ένα κεφάλαιο κρατά τρεις ώρες. Ένα μυθιστόρημά του γράφεται σε οκτώ μέρες — οκτώ φορές τρεις ώ-

του σε ηλικία 16 χρόνων στην «Έφημερίδα της Λιέγης». Ο πατέρας του ήταν υπάλληλος ασφαλιστικής εταιρείας. Η μητέρα του, για να καλυτέψει τα οικονομικά τους, δεχόταν οικότροφους ξένους φοιτητές.

Μια μέρα, όπως όλοι οι νέοι που έχουν τη μανία της λογοτεχνίας, ο Σιμενόν πήρε το τραίνο για το Παρίσι. Αρχισε να γράφει λαϊκά μυθιστορήματα που έβγαιναν σε φτηνές εκδόσεις. «Έκανα προπόνηση» λέει. Το 1925, σε ηλικία 22 χρόνων, ήταν κιάλας ο βασιλιάς της επιφυλλίδας. Μπορούσε να γράφει δόκλιο μυθιστόρημα σε 24 ώρες. Ο κατάλογος των 16 ψευδωνύμων του είναι τόσο εντυπωσιακός όσο κι' ο κατάλογος

ευτυχισμένο τέλος. Το κοινό δε θα ενδιαφερθεί.

Ο Φαγιάρι, όμως, ο έμπειρος μεγάλος εκδότης, αυτή τη φορά είχε γελαστεί.

Ο Μαιγκρέ ήταν η δόξα.

Υπολογίζεται σήμερα ότι από τα μυθιστορήματα της σειράς του «Μαιγκρέ» έχουν εισπραχθεί αρκετά δισεκατομμύρια γαλλικά φράγκα (παλαιά). Κάθε μυθιστόρημα της σειράς αυτής μεταφράζεται σε 28 γλώσσες κι' εκδίδεται σε 23 χώρες (γιατί υπάρχουν χώρες όπου μιλιούνται περισσότερες από μια γλώσσες). Έπειδή κάθε έκδοση εξαντλείται σ' ένα χρόνο, εκδίδεται ένα διβλίο του Σιμενόν κάθε τρεις μέρες στον κόσμο και, κατά την ΟΥΝΕΣΚΟ, εκδίδονται 87 μεταφράσεις έργων του Σιμενόν κατά μέσον όρο το χρόνο. Ο Σιμενόν, το 1948, είχε ξεπεράσει τον Κάρλ Μάρξ σε εκδόσεις. Είχε νικηθεί μόνο από τον 'Ιούλιο Βέρν, άλλ' άφηνε πίσω τον Μπαλζάκ. Τους εκδότες τους δέχεται η κυρία Σιμενόν στο ισόγειο του σπιτιού της, ανάμεσα σε δυο πίνακες, ένα του Βλαμπέ κι' ένα του Μπουφέ. Αυτή ετοιμάζει τα συμβόλαια — συμβόλαια που όμοιά τους δεν έχει πετύχει κανένας συγγραφέας, ούτε ο Χεμινγκγουάι. Η κυρία Σιμενόν — που είναι Γαλλοκαναδή — φροντίζει επίσης και για τα συμβόλαια με τις κινηματογραφικές εταιρείες που γυρίζουν ταινίες από τα έργα του άνδρός της.

Ο Σιμενόν τη συνάντησε στη Νέα Υόρκη άμεσα μετά τον πόλεμο. Έκαναν ένα ρομαντικό περίπατο στο Κεντρικό Πάρκο. Εκείνη του είχε πει:

— Ξέρεις, διαβάζω ελάχιστα. Μόνο ένα διβλίο με συγκίνησε όταν ήμουν παιδί. Έχω ξεχάσει τον τίτλο και το συγγραφέα.

Του διηγήθηκε την ιστορία. Ο Σιμενόν χαμογέλασε. Είχε αναγνωρίσει ένα από τα πρώτα έργα του. Κάλεσε τη μέλλουσα γυναίκα του στο ξενοδοχείο του να πάρουν μαζί το τσάι. Και λίγο αργότερα γίνονταν ο γάμος τους.

Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΑΞΙΑ

Ο ΣΙΜΕΝΟΝ εργάζεται μόνο 65 μέρες το χρόνο. Τον υπόλοιπο καιρό κάνει, κοντά στη Λωζάνη, τη ζωή ενός πλούσιου εισοδηματία του Καντονίου του Βώ. Η αγγλική τηλεόραση έχει αγοράσει τα δικαιώματα να γυρίσει 39 ταινίες από τη σειρά του «Μαιγκρέ».

Τα συγγραφικά δικαιώματα που εισπράττει ο Μαιγκρέ είναι μυθώδη. Γίνεται λόγος για ενάμιση δισεκατομμύριο γαλλικά φράγκα το χρόνο: 90.000.000 δραχμές! Δεν είναι, όμως, αυτό που ενδιαφέρει το Σιμενόν. Αν δέκα δόκλιορα χρόνια απέκρουε τα συμβόλαια που του πρόσφερε ή αμερικανική τηλεόραση, ή αίτια ήταν ότι φοβόταν για τον ήρωά του, τον αστυνομικό επιθεωρητή Μαιγκρέ, που εκατομμύρια αναγνώστες τον ξέρουν τριάντα χρόνια τώρα ως τις πιο μικρές χειρονομίες του.

Αν θελήσει ο Σιμενόν ν' αλλάξει τη θέση του Μαιγκρέ, να του αγοράσει ένα εξοχικό σπίτι, να τον κάνει συνταξιούχο, γίνεται σκάνδαλο. Το κοινό αν-

Ο ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΜΟΝΤΕΧΡΗΣΤΟΣ

ΕΝΑ ΤΕΛΕΙΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΔΙΝΕΙ ΤΗΝ ΑΦΟΡΜΗ ΣΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΔΟΥΜΑ ΝΑ ΓΡΑΦΕΙ ΤΟ ΓΝΩΣΤΟΤΑΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ

ΣΤΗΝ καταπληκτική ιστορία, που έδωσε αφορμή στον 'Αλέξανδρο Δουμά να εμπνευσθεί και να γράφει τον περίφημο του «Κόμη Μοντεχρήστο», θα μπορούσε να πει κανείς πως υπάρχει το τέλει εγκλήμα. Κανένα απ' αυτά τα εγκλήματα δεν θα μάς ήταν γνωστό, δίχως τις εξομολογήσεις του τελευταίου ένοχου, στην επιθανάτια κλίνη του.

Αλλ' ως πάρουμε τα πράγματα απ' την αρχή, όπως τ' αναφέρει έναν αιώνα πρωύτερα, ένας παλιός αστυνομός του Παρισιού, ο Ζακ Πετέ, στ' απομνημονεύματά του.

ΕΝΑ ΦΤΩΧΟ ΟΜΟΡΦΟΠΑΙΔΙΟ

ΣΤΑ 1807, ζούσε στο Παρίσι ένας υπαλλήματος, που λεγόταν Φρανσουά Πικώ. Φτωχάκι, μα ωραίο παιδί, ο Πικώ ετοιμαζόταν να παντρευτεί μιαν όμορφη εικοσάχρονη ξανθούλα, τη Μαργαρίτα Φιζερύ, που ήταν τόσο φρόνιμη και χαριτωμένη, όσο και πλούσια.

Αυστυχώς, τη Μαργαρίτα τη φλερτάριζε κι' ένας καφετζής, ο Μαθιός Λουπιάν, χήρος με δυο παιδιά. Ο Λουπιάν αποφάσισε να χαλάσει το γάμο του υπαλλήματος. Δεν βρήκε τίποτε το καλύτερο από το ν' απευθυνθεί στο δούκα ντε Ροβιγκό, διοικητή της αυτοκρατορικής αστυνομίας, κατηγορώντας τον Πικώ σαν συνωμότη για να υποδοθήσει το γυρισμό των Βουρβόνων.

Τρεις μέρες πριν απ' το γάμο, ο Πικώ εξαφανιζόταν, έχοντας συλληφθεί απ' τους αστυνομικούς του Ροβιγκό. Κανείς πιά δεν άκουσε να μιλάνε γι' αυτόν.

1814. Πτώση της Αυτοκρατορίας. Στις 15 του Φλεβάρη, στα 1815, οχτώ χρόνια ύστερα απ' την απαγωγή του Φρανσουά Πικώ, φτάνει στο Παρίσι κάποιος Ζοζέφ Λυσέρ.

Μόλις απελευθερώθηκε, ύστερα από οχτώ χρόνια φυλάκιση στη Φενεστρέλ, όπου είχε γνωρίσει κάποιον Μιλανέζο αδελφό: Τον αδελφό Φαρίνα (τον Φαρίνα του Λουμιά), που, προτού πεθάνει στα 1814, κατέστρεψε τον Λυσέρ γενικό του κληρονόμο.

Κι' είναι πλούσιος, πολύ πλούσιος, ο αγαθός αδελφός. Από εξαιρετική οικογένεια, ορίστηκε κι' αυτός στα κάτεργα για πολιτικούς λόγους, κι' αφήνει στον Λυσέρ — Πικώ έπτά ή οχτώ εκατομμύρια σε ακίνητα, κοσμήματα αξίας δυο εκατομμυρίων, χρυσάφι αξίας τριών εκατομμυρίων. Στο σύνολο δηλαδή, περί τα δυο ή τρία σημεινά δισεκατομμύρια φράγκα.

Ο Πικώ ελεύθερος τώρα, αναρωτιέται πούδς τον είχε συκοφαντήσει τόσο διαβολικά.

Δεν είναι πιά ο γλυκός και ντροπαλός Φρανσουά Πικώ, αλλά ένας άνθρωπος που ή απελπισία τον έχει γεράσει σκληραίνοντας την καρδιά του, και που δεν θέλει πιά να ζήσει, παρά για να εκδικηθεί και να ξαναβρεί την Μαργαρίτα, που την αγαπά ακόμα.

Στη συνοικία Σαιντ — Όπορτύν, την παλιά του συνοικία, ρωτάει υπομονετικά όλους τους γείτονες. Καί, σιγά — σιγά, μαθαίνει τη θλιβερή ιστορία.

— Αυτό είναι μάλιστα... Ο Πικώ, ο Φρανσουά Πικώ, ένα χαριτωμένο παλληκάρι, τίμιο κι' ευγενικό... ναι, θύτανε ίσαμε 23 χρόνων... ετοιμαζόταν να στεφανωθεί... Έκείνη λεγόταν Μαργαρίτα. Δυο χρόνια τον έλαψε τον αρραβωνιαστικό της... Τον αγάπαγε, κι' αυτός την αγαπούσε... Τότε σταφάνθηκε με κάποιον φίλο του Πικώ, μαύρος φίλος, κάποιον Λουπιάν, τον ίδιον που τον είχε συκοφαντήσει κι' έβαλε να τότε πιάσουνε...

Κάποιος Άλλού, Άντουαν Άλλού, φίλος του Λουπιάν και του Πικώ, ζούσε ακόμη κοντά στη Νίμ, γνώριζε όλη την κομπίνα και θα μπορούσε να δώσει πιο σημαντικές πληροφορίες.

— Καταλαβαίνετε, έλεγε καλοκάγαθα ο Λυσέρ, γνώρισα τον Πικώ στη φυλακή. Ένδιαφέρομαι γι' αυτόν.

Έτσι, λοιπόν, τούτα τα οχτώ χρόνια του κελιού, τα χωστούσε σ' αυτόν τον σύντροφο της νύχτας του, που μαζί του είχε παίξει στα παλιά σοκάκια της γειτονιάς, που είχε κάσει στο ίδιο θρανίο! Στον Λουπιάν!

Κι' ενώ αυτός έβγαινε απελευθεμένος τα ύγρα, σάπια ντουβάρια του κελιού του, ο καφετζής κατάφερε την Μαργαρίτα να τον ερωτευτεί, απόχτησε άλλα δυο παιδιά, ή τούτη του είχε χαμογέλασει, κι' ήταν σήμερα ιδιοκτήτης ενός απ' τα μεγαλύτερα καφενεία της πρωτεύουσας.

Ο Μοντεχρήστος κι' η Μερσεντές.

Άντουαν Άλλού! Το όνομα αυτό του ήταν πολύτιμο. Νίμ, Άλλού... Δεν χρειαζόταν πολλά για να τα μάθει όλα.

Ο Άλλού τα γνώριζε όλα. Ό,τι ήξερε, θα τα έλεγε. Ζήτημα λεφτών. Κι' ο Λυσέρ ήταν πλούσιος, μυθικά πλούσιος, κι' ετοίμος να θυσιάσει όλη του την περιουσία αν χρειαζόταν, για να εξασφαλίσει την εκδίκησή του.

ΣΤΑ τέλη του 'Ιουλίου, στα 1815, ο Λυσέρ πηγαίνει στη Νίμ. Απευθύνεται στον παλιό του φίλο. Παραρουσιάζεται μεταμφιεσμένος σε γέρο αδελφό.

— Είμαι ο παλιός εξομολογητής της φυλακής Φενεστρέλ, γνώρισα ένα παλληκάρι και μιαν τριανταριά χρονών, που λεγόταν Φρανσουά Πικώ.

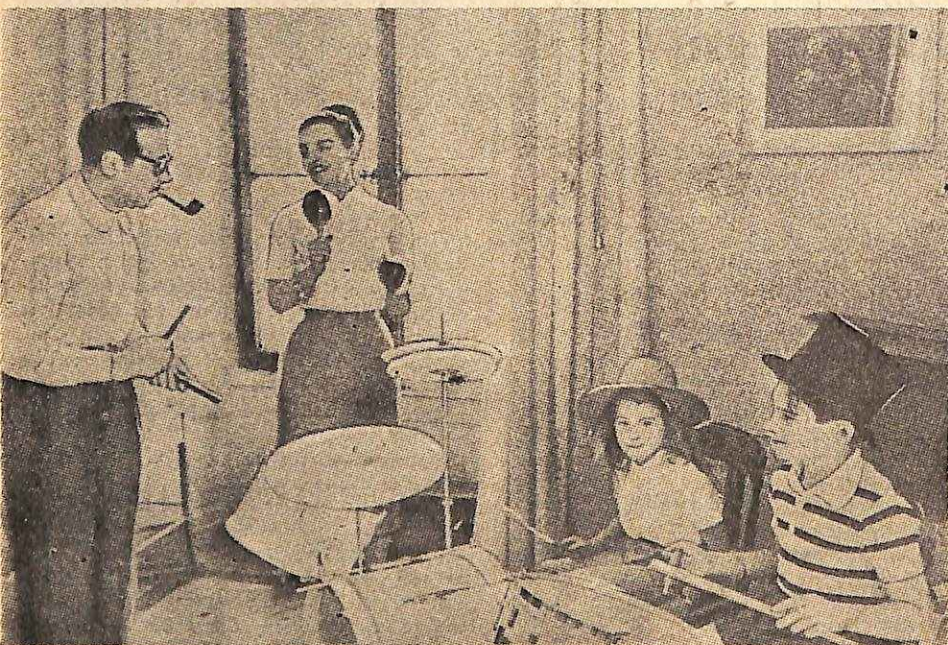
— Πικώ; Ένα νέο που ζούσε στο Παρίσι;

— Άκριβώς. Στην Πλατεία Σαιντ — Όπορτύν. Πεθαίνοντας, μούδωσε τ' όνομά σας.

— Πέθανε;... Τ' όνομά μου; Για ποιό λόγο;

— Θα σας εξηγήσω. Ο Πικώ είχε συλληφθεί για συνωμοσία. Δεν ήπιζε ένοχος, μου τ' όρκίστηκε. Κι' όσο ζούσε, τον βασάνιζε μια σκέψη. Θάδινε, έλεγε, τη θέση του στον Παράδεισο — ως τον συγχωρέσει ο Θεός! — για να μάθει πούδς ήταν ο υπεύθυνος για τη σύλληψή του. Απτή ή έμμονη ιδέα του έβαλε στο νου μια παράξενη διαθήκη, που με παρακάλεσε να την εκτελέσω.

— Και το λοιπόν πέθανε; Σίγουρα;

Η «όρχήστρα Σιμενόν»: Ο διάσημος συγγραφέας, ή γυναίκα του και τα δυο παιδιά του, Μαρί Ζό και Τζόν νυ, σε μια από τις τακτικές οικογενειακές συναυλίες τους.

ρες. «Πότε — ρωτούσε ο Μπραγιγιάν — ο Σιμενόν θα μάς δώσει το μεγάλο του μυθιστόρημα;». Ο Σιμενόν απάντησε: «Ποτέ. Έπειτα από οκτώ μέρες δεν άντέχω πιά».

Συχνά, όταν έχει γράψει στο πίσω μέρος του κίτρινου φακέλλου τα στοιχεία για τον ήρωά του, μαζεύει τα πλάνα των πόλεων, τους χάρτες του, τα κλείνει όλα, μαζί με τη γραφομηχανή του σ' ένα κιβώτιο, παίρνει τη γυναίκα του, πηγαίνει στο αεροδρόμιο και θγάζει εκεί δυο εισιτήρια στην τύχη για το Μιλάνο, το Άμστερνταμ, τη Βενετία ή το Παρίσι. Σ' όλες αυτές τις πόλεις οι Σιμενόν έχουν τις συνήθειές τους. Κρατούν το μόνιμο διαμέρισμά τους σ' ένα ξενοδοχείο πολυτελείας. Κι' ο Σιμενόν, για ν' αποφύγει κάθε ενόχληση, εγκαθίσταται στο μπάνιο.

Το πρωί της δεκάτης ημέρας ένα ταξι σταματά μπροστά στην πόρτα του ξενοδοχείου: Οί Σιμενόν γυρίζουν στο σπίτι τους. Περισσότερα από τριακόσια διβλία δέχτηκαν μέσα σε σαράντα χρόνια από το καταπληκτικό αυτό έργοστάσιο που ονομάζεται Ζωρζ Σιμενόν.

Ο Σιμενόν — που είναι γαλλόφωνος Βέλγος — έκανε την πρώτη εμφάνισή

των Άπάντων του. Μερικά από τα πιο γνωστά έργα της εποχής εκείνης είναι: «Η Μίς Μπέιμπυ», «Μαρί Μυστέρ», (Μαρία Μυστήρι), «Η άρραβωνιαστική με τα χέρια από πάγο», «Οί χαμένες καρδιές», «Νισονέττ», «Λιλή ή θλίψη», «Λιλή το χαμόγελο», «Αλλοίμονο! σ' αγαπώ», «Η Παρθένα της Μπενουβίλλ».

Έχει αυτοκίνητο, μαγεύρισσα, βενζινακάτο. Είναι ή μεγάλη ζωή.

Η ΣΕΙΡΑ ΤΩΝ «ΜΑΙΓΚΡΕ»

ΣΤΙΣ αρχές του καλοκαιριού του 1928 ο Σιμενόν κατασκηνώνει σε μια άμμουδιά της Ολλανδίας. Ένώ πλάι του ναύτες καλαφατίζουν τη θαλαμγγό του «Οστρογότθος», αυτός γράφει τον πρώτο «Μαιγκρέ» του.

Ο Φαγιάρι, ο εκδότης του, όταν διάβασε το αστυνομικό αυτό μυθιστόρημα που δεν είναι αστυνομικό — κάλεσε το Σιμενόν:

— Μικρέ μου Σίμ, του είπε, είσαι τρελλός. Από πού τον ξέβαρες αυτόν το Μαιγκρέ; Το διβλίο δεν είναι ούτε καλό, ούτε κακό. Δεν υπάρχει αστυνομική πλοκή. Δεν υπάρχει έρωτας, ούτε

— Ξενύχισε στην άγκαλιά μου, στα 1811, σάν καλός χριστιανός.

— Κι' ή διαθήκη;

— Μέσα στη φυλακή, είχε βοηθήσει ένα Έγγλέζο φυλακισμένο, κι' αυτός του χάρισε ένα διαμάντι αξίας πάνω από 50.000 φράγκα. Μ' έδωσε να υποσχεθώ, πως θα πήγαινα να δω το φίλο του Άντουαν Άλλυ, που σίγουρα θα γνώριζε τους συκοφάντες του και δεν θ' αρνιότανε να τους κατονομάσει. "Τότερα, μου, έλε, θα το παραδώσετε το διαμάντι του Σερ Χέρμπερτ Γκράχαμ, σά δείγμα φιλίας, θα

Λίγους μήνες αργότερα, σκεφθηκε πως ο κοσμηματοπώλης ξαναπούλησε το διαμάντι 107.000 φράγκα. Το φιλόγυρο ξενγάρι Άλλυ, νόμισε πως τους είχανε κλέψει.

Ο Άλλυ πήγε να διαμαρτυρηθεί στον χρυσοκόο, που τον ξεπρόστειλε. Έγινε κανυγός, φασαρία. Ο Άλλυ μαχαίρωσε τον κοσμηματοπώλη.

Το αντίδωρο τώσκασε απ' την Γαλλία για να γλυτώσει απ' τη σύλληψη. Αύθιν θα τον ξαναδούμε πριν απ' το τέλος αυτής της ιστορίας.

στεύοντας πως ξαναβρίσκει σ' αυτόν κάποια γνωστή φυσιογνωμία, αλλά όχι, δεν τον αναγνωρίζει.

Ο Ζερβάλ Σωμπάρ κι' ο Γκιγιώμ Σολαρί έρχονται κάθε βράδυ να παίξουν ντόμινο στο καφενείο.

Ένα βράδυ, ο Σωμπάρ δεν παρουσιάζεται. Χωρατεύουν για την απουσία του. Την άλλη μέρα καταφθάνει τρέχοντας ο Σολαρί, αναστατωμένος. Βρέθηκε το κορμί του Σωμπάρ μ' ένα σιλέτο στην καρδιά. Στη λαβή του μαχαίριού είναι χαραγμένες δυο λέξεις: «Νούμερο ένα».

Ο ΛΟΥΠΙΑΝ είχε από τον πρώτο του γαμο, μια κόρη δεκάξη χρονών, ωραία σαν άγγελος. Ένας δανδής, ο πρίγκιπας ντε Κορλάνο, τη φλερτάρει και την κάνει δική του. Έκείνη αναγκάζεται να τα δημολογήσει όλα στους γονείς της, γιατί καταλαβαίνει πως θα γίνει μητέρα.

Ο πρίγκιπας, άνθρωπος ευγενικός, ζητάει να διορθώσει το κακό. Δημοσιεύονται τ' αγγελτήρια, γιορτάζουν τους γάμους. Παραγγέλλεται γαμήλιο γεύμα, σ' ένα μεγάλο εστιατόριο του Παρισιού, για 150 άτομα.

Στην ώραμένη ώρα, βρίσκονται εκεί όλοι οι συνδαιτηγμένοι, εκτός απ' τον πριγκίπα. Τον ζήτησε ο βασιλιάς και τους παραγγέλλει να καθήσουν στο τραπέζι. Εκείνος θάρρει αργότερα.

Σε λίγο, ένας αγγελιαφόρος φέρνει από ένα γράμμα σε κάθε καλεσμένο. Ο δῆθεν πρίγκιπας είναι ένας δραπετής κατέργων που μόλις τώσκασε για τα ισπανικά σύνορα.

Φαντάζεται κανείς την απελπισία των Λουπιάν. Η κόρη τους θέλει να σκοτωθεί, δεν την αφήνουν μόνη ούτε στιγμή.

Τέσσερις βδομάδες αργότερα, ενώ οι γονείς της την πηγαίνουν στην έξοχή, στο καφενείο και στο διαμέρισμα των Λουπιάν, έπιασε πυρκαγιά.

Οι Λουπιάν είναι κατεστραμμένοι. Ο έμπροσμός είναι φανερός: Η φωτιά αιάφτηκε την ίδια ώρα σε έννια διαφορετικά σημεία.

Κι' αυτό δεν είναι τίποτε ακόμα.

Ο γιος του Λουπιάν, ένας νεαρός 18 χρονών, κάνει κακές γνωριμιές. Ένα βράδυ, σύντροφοί του του προτείνουν μια φάρσα: Να διαρρήξει ένα ποτοπωλείο και να κλέψει μερικές μπουτίλιες.

Ο νεαρός δέχεται με γέλια. Ανακαλύπτει πως το μαγαζί, εκτός απ' τα ποτά, περιέχει ωραία δαμικά και πολύτιμες πορσελάνες.

Καταφθάνουν οι νυχτοφύλακες. Συλλαμβάνουν τον Λουπιάν και βρίσκουν τις τσέπες του γεμάτες από δαμικά. Έτσι καταδικάζεται σε 20 χρόνια καταναγκαστικά έργα.

Όλοι οι φίλοι των Λουπιάν τους έχουν εγκαταλείψει. Δεν αγαπά κανείς εκείνους που ή δυστυχία τους κυνηγά. Μονάχα δυο τους απομένουν πιστοί. Ο γέρο — σεβιτόρος, που άγνωστοι πληρώνουν κάθε μήνα τους μισθούς του, κι' έχει απολυθήσει τ' αφεντικά του σ' ένα μικρό μπαράκι, που άνοιξε στην οδό Σαλντ — Άντουαν, κι' ο Γκιγιώμ

Ο Λουπιάν δέχεται.

Την άλλη μέρα, έρχεται ένας άνθρωπος, δειλός, άσχημος και κακοντυμένος. Η κυρία Λουπιάν τον εξετάζει προσεχτικά, π

Σολαρί, που παρακολουθεί νάχεται κάθε βδομάδα στους παλιούς του φίλους.

Ένα βράδυ, την ώρα του φρούτου, τον Σολαρί τον πιάσανε φριχτοί πόνοι. Φωνάζουν γιατρό. Καμμία αμφιβολία πως δηλητηριάστηκε. Τέσσερις ώρες αργότερα ξεψυχάει.

Τ' άλλο πρωί, πάνω στο πένθιμο πανί, που σκεπάζει την πόρτα, κατά το συνήθιο, βρίσκουν γραμμένες αυτές τις λέξεις: «Νούμερο δύο».

Ο Λουπιάν δεν ήταν πιά, παρά η οκιά του έαυτού του. Τόση δυστυχία τον είχε σαλέψει τα λογικά. Η γυναίκα του, που ίσως νάχε μαντέψει από που έρχότανε το κακό, έλυωνε σιγά — σιγά. Πέθανε στις αρχές του 1820.

Την άνοιξη του ίδιου χρόνου, ενώ ο Λουπιάν διέσχισε τον Κεραμεικό, παρουσιάστηκε μπροστά του ένας μασκοφόρος.

— Είμαι ο Πικώ, που έσ' έριξε στα κάτεργα, και τούκλεψες την αραβωνιαστικά. Έγώ μαχαίρωσα τον Σωμπάρ, φαρμάκωσα τον Σολαρί, άτιμωσα την κόρη σου, κατέστρεψα το γιό σου, έκαψα το σπίτι σου, έκανα τη γυναίκα σου να πεθάνει από θλίψη. Σιγά σου τώρα. Είσαι το Νούμερο τρία. Πήρα την εκδικησή μου!

Μόλις, όμως, ο Πικώ στραγγάλισε τον Λουπιάν, ένοιωσε να τον αρπάζει ένα σιδερένιο χέρι, να τον ρίχνει κάτω, έσπερα να τον δένει και να τον σηκώνει.

Μισή ώρα αργότερα, απώλαγμένος απ' τα δεσμά του, άκουμπισμένος σ' ένα άχυρόστρωμα, μέσα σε μια στενή και σκοτεινή τρύγλη, άκουγε αποθλακωμένος τον απαγωγέα του:

— Λουπόν! Πικώ, τι λές για τούτο; Σε κρατάω και δεν θα σε παρατήσω ποτέ. Ούτε ο Ζοζέφ Λυσέρ, ούτε ο αδελφός Μπαλντίνι, ούτε ο Προσπέρ, το γκαρσόνι θα μπορούσαν να σε τραβήξουν απ' τα νύχια μου. Μπορείς νάσαι ήσυχος. Μάλιστα, καθώς βλέπεις, τις έξω όλες τις ιδιότητές σου, όλες. "Α, καλά μου την έσκασες στη Νύμ, για θυμήσου... Μ' έκανες να μιλήσω, για ένα γουσουόζικο, τιποτένιο διαμαντάκι, και δεν μούπες πως ήσουν παρμλίης, παραλής, έτσι που να σκάσει απ' τη ζήλεια του και μαχαίραγιάς! Πώς; Και δεν έδωσες παρά πενήντα ψωροχλιαδούλες στον παλιόφιλο, τον Άντουαν Άλλυ!

— Άντουαν Άλλυ!

— Μάλιστα, ο Άλλυ... Δεν μασκαρεύομαι εγώ. Έγώ παίζω στ' ανοιχτά.

— Τι ζητάς από μένα;

— Βιαστικός μου είσαι! Πρέπει όμως πρώτα να σου πώ, ότι το διαμάντι σου, μούφερε γουουσουζιά, και πως! Σκότωσα, με τσακώσανε, ή γυναίκα μου πέθανε απ' τη φτώχεια, κι' εγώ ρίχτηκα στις γαλέρες.

Σά λεπτερόδερμα, θέλησα να ξαναβρω αυτόνε τον διαβολόπατα, που ή επίσκεψή του μούφερε τόσες συμφορές... Τόνε ξαναβρήκα, ή μάλλον ξαναβρήκα εκείνον τον αγαθούλη Φρανσουά Πικώ, τον τάχατες πεθαμένο και θαμμένο. Σε είδα να σκοτώνεις το Σωμπάρ, να κατατρέχεις το φουκαριά τον Λουπιάν, να φαρμακώνεις τον Σολαρί κ.τ.λ... Κι' είπα μέσα μου, μιάς κι' εσύ τ'άπαιξες έτσι, μια χαρά, θα το

κατάφερα κι' εγώ το ίδιο.

— Είσαι τρελλός, Άλλυ, θεοπάλαβος!

— "Α, μπά, Λυσέρ, καθόλου μάλιστα! Και νά, τι κομπίνια σου προτείνω: Θα μου δώσεις τα μισά απ' τα πλούτη σου, μονάχα τα μισά και σ' αφήνω λέπτερο. Με τα υπόλοιπα, τράβα βπου θέλεις.

— Κοροϊδεύεις;

— Έτσι σου φαίνομαι;

— Όχι, ο Άλλυ δεν άστειολογούσε. Άλλα ο Πικώ ήταν ταιγκούνης. Και το τέλος αυτής της σειράς των σκοτεινών δραμάτων φανερώνει πως ή άνθρωπίνη

γλία, όπου κι' έζησε μέχρι το θάνατό του.

ΤΑ κόκκαλα του Πικώ βρεθήκανε στη σπηλιά, έξη χρόνια αργότερα. Τα ποντίκια είχαν καταβροχθίσει το κορμί του δυστυχισμένου.

Κανένας δεν θα κατάφερνε ποτέ να τον αναγνωρίσει κι' ακόμα λιγότερο να ξαναβρεί το φονιά του, κι' ούτε θα γνωρίζαμε τούτη την ιστορία, αν στα 1828, έτοιμοθάνατος πιά ο Άλλυ, δεν καλούσε

Ο Μοντεχρήστος αρχίζει τις δολοπλοκίες του στην οικογένεια που κατατρέπει, με την απόφαση να ολοκληρώσει την κατάντροφή της.

Ο έτοιμοθάνατος αδελφός Φαριά, όταν μέσα στο κελί της φυλακής καθιστά τον Πικώ, (τον Μοντεχρήστο του Δουμά) κληρονόμο της άμύθητης περιουσίας του.

Βλακεία δεν έχει όρια.

Με τα εκατομμύρια που του άφηνε ο Άλλυ, ο Λυσέρ θα μπορούσε να ζήσει πλουσιοπάροχα σ' όλη του τη ζωή. Ωστόσο, άσπληθηκε τους δρους και τον έρωσε τόσο σκληρά, που αυτός, έξη μέρες αργότερα, έφυγε πάνω του, του έβγαλε πρώτα τα μάτια κι' έσπερα τον άποτελείωσε θυθίζοντας το σιλέτο του στην κοιλιά του.

Τότερα απ' αυτό, έξφυγε στην Άγ

έναν Γάλλο παπά να εξομολογηθεί. Του τα διηγήθηκε όλα, ζητώντας του να τα γνωστοποιήσει στην άστυνομία του Παρισιού.

Έτσι εξηγήθηκαν τα έγγλήματα, τα έσαμε τότε άνεξήγητα, που διαπράχθηκαν εις βάρος των Ζερβάλ Σωμπάρ, Γκιγιώμ Σολαρί, Ζιλ Λουπιάν και Ζοζέφ Λυσέρ, πρώην Φρανσουά Πικώ.

(Μετ. ΣΤΑΒΑΣ ΑΚΡΙΤΑ)

γράφετε τούτα τα όνόματα σε μάν σιδερένια πλάκα και θα τα κορφώσετε στο φέρετρό μου, στη Φενεστρέλ. Κι' έτσι θ' αναπαυθώ ήσυχας. Νά, λοιπόν...

Οι δισταγμοί του Άντουαν δεν κράτησαν πολύ.

— Είναι ο Λουπιάν που τα σκάωσε όλα. Μαζί του ήτανε κι' ένας μπακαλόγατος ο Ζερβάλ Σωμπάρ...

— Ζερβάλ Σωμπάρ!

— Κι' ο νεοκόρος Γκιγιώμ Σολαρί.

— Σολαρί.

— Και τώρα, το διαμάντι!

— Κανένας άλλος συννενοχος,

— "Όχι. Το διαμάντι!

Ο αδελφός έδωσε την πέτρα κι' έφυγε.

Ο Άλλυ έτρεξε σ' έναν κοσμηματοπώλη. Τώσκασε 55.000 άσημένα φράγκα και βρέθηκε ιδιοκτήτης μιάς εύχαριστης βίλλας, όπου εγκαταστάθηκε με τη γυναίκα του.

Ψωμί, κρασί και... Έρω

Διήγημα του ΜΑΡΣΕΛ ΠΑΝΙΟΛ της Γαλλικής Ακαδημίας

Σ' ΕΝΑ μικρό χωριό, χαμένο στους λόφους, ο φούρναρης λεγόταν Εὐγένιος. Ήταν ένας κοντόσωμος, μαυριδερός κι' εξυπηρετικός άνθρωπος, με τρομερά αμύλητος. Δεν ήταν παντρεμένος. Μια καλή γιοιούλα από τη γειτονιά ερχόταν κάθε πρωί στο μαγαζί του για να προσέχει την πώληση του ψωμιού: γιατί οι πελάτες σεβριζόνταν μόνοι τους. Όσα καρβέλια πείρναν, τόσες κοψιές μ' ένα σουγιά έκαναν πάνω σ' ένα μακρύ ραβδί.

Ο Εὐγένιος ήξερε καλά τη δουλειά του και την έκανε με αγάπη. Από τα μεσάνυχτα και μετά, τὸ παραθυράκι τοῦ μαγαζιού του φωτιζόταν μ' ένα κιτρινωπό φῶς, πὸν σχεδίαζε πάνω στὸ βρώμικο τζάμι τὲς νταντέλλες μὴς νύφιας ἀράχνης. Ἀπὸ τὲς πέντε τὰ ροδοκόκκινα καρβέλια έτοιζαν σιγανὰ καθὼς κοῦωναν στὰ μεγάλα πανέρια. Καὶ τὲς Κυριακὲς τὰ πρωινὰ, πάνω στὸ μεγάλο τραπέζι, ἔνα βουνὸ ἀπὸ κουνούρια φώτιζε ὅλο τὸ μαγαζί.

Πότε — πότε ὁ Εὐγένιος κατέβαινε καὶ στὴν πολιτεία, γιατί ἡ σάφα εἶναι ἀδύνατη, κ' ἀπὸ κεῖ ξεκίνησε ὅλο τὸ κακό. Ἐνα βράδυ, δὺν μέρες μετὰ τὰ Χριστούγεννα, δὺν χωροφύλακες τὸν ἔφεραν πίσω στὸ χωριό. Τὸν εἶχαν βρεῖ νὰ κομῖται μέσα σ' ἔνα λάκκο δίπλα στὸ καρότσι του. Ήταν σκνίπα μεθυμένος καὶ στοὺς χωριανούς πὸν ἔτρεξαν κ' ἄρχισαν νὰ πορτεῖνουν διάφορα γιατροσόφια, ἀπαντοῦσε χαχανίζοντας:

— Τὸν πεινῶ μου μαρινάτο!

Τὸν ξάπλωσαν καὶ οἱ χωροφύλακες τὸν τῦλιξαν καλὰ στὲς κοιλότητες του. Ὁ δάσκαλος δὴλωσε ὅτι δὲν ἦταν παρὰ ἔνα μικρὸ δυστύχημα, μὰ τὴν ἄλλη μέρα δὲν βγήκε ψωμὶ πρὶν μεσημεριάσει.

Αὐτὸ μέρες μετὰ ὁ πρόεδρος τῆς Δέσμης τῶν Δημοκρατικῶν ἀπὸ τὴν πολιτεία, ἀπεκάλυψε πὼς εἶχε πιεῖ ἐκεῖνο τὸ βράδυ τέσσερις μισές. Μετὰ πῆγε κ' ἀγόρασε ἔνα μεγάλο κρασοβάρελο κ' ἔνα μικρὸ με τσίπουρο λέγοντας πὼς θὰ ἔφτιαχνε σταφίδες με τσίπουρο. Μὰ δὲν ἀγόρασε σταφίδες κ' αὐτὴ στάθηκε ἡ ἀρχὴ τῆς συμφορᾶς.

Ἐπειδὴ δὲν εἶχε πᾶν δύναμη νὰ ζυμῶνι πολλὴ ὥρα, τὰ καρβέλια του ἔγιναν βαρεὰ, λευκανάβατα, σὰν μπαμπούτα. Ἀλλοτε πάλι ἀσπουλιάδρια καὶ μαλακά, ἄλλοτε σκληρὰ καὶ καμένα. Τέλος μὴ νύχτα, μπαφιασμένος ἀπὸ τὸ πολὺ κρασί, ἔπεσε μέσα στὸ ζυμᾶρι του κ' ἀποκοιμήθηκε.

Παρ' ὅλ' αὐτὰ τὴν ἄλλη μέρα εἶχε ψωμὶ, μόνο πὸν μύριζε μούστο. Τὰ παιδιά ἐνθουσιάστηκαν, μὰ ὁ δάσκαλος κ' ὁ παπᾶς, πὸν εἶχαν κόψει μεταξὺ τῶν τῆν καλημέρα, συγκέντρωσαν τοὺς προσετοὺς γιὰ σάσκεψη, πὸν ἀποφάσισε πὼς ἔπρεπε νὰ σωθεῖ ὁ Εὐγένιος καὶ προσπάντων ὁ ἐπιστάσιος τοῦ χωριοῦ.

Σὰν πρῶτο μέτρο ὁ παπᾶς ἄρχισε τα-

κτικὲς ὁμιλίες με ἐνίσχυση τὲς εἰκόνας τοῦ δασκάλου. Εἶχε πράγματι φέρει ἀπὸ τὴ Μασσαλία ἀφίσσες τῆς Ἐταιρείας ἐναντίον τοῦ Ἀλκοολισμοῦ: «Συνῶτι ὕγιον — Συνῶτι ἀλκοολικόν», «Πάγκρεας φυσιολογικόν — Πάγκρεας ἀλκοολικόν». Οἱ ἀφίσσες ἦσαν χρωματιστές. Χρώματα ἀπαλὰ κ' ὀρεκτικά γιὰ τὰ γερά δογανα. Γιὰ τὰ ἄλλα, φοικαστικά. Μὰ στὴ θέα τοὺς ὁ ἀδιδόρωτος ἀλκοολικὸς ἔσκαγε στὰ γέλια κ' ἔτρεχε στὸ βαρελί του νὰ γεμίσει ἔνα μεγάλο νεροπότηρο.

Αὐτὸ τὸ ἀδιέκοπο μεθύσι ἄρχισε νὰ ἐπιδρᾷ στὴν ὕγεια του κ' ὁ φουκαρᾶς ὁ Εὐγένιος ἀπὸ μέρα σὲ μέρα γινόταν σὲ χειρότερα χάλια. Μὲ μάτι πὸν γυαλίζει, μὰ πὸν εἶχε χωθεῖ βαθειὰ στὲς κόγχες, ἀναμαλλίωρης καὶ κόκκινος, τὰ κατάφερνε ἀκόμη νὰ ζυμῶνι, μὰ ἔδινε στὸ ζυμᾶρι του β,τ,ι σχῆμα τοῦ νεροῦσε ἀπὸ τὸ κεφάλι. Πότε ξεφούρνιζε περιστέρια καὶ πότε γουρουνάκια. Μὰ μὴ μέρα τὰ πράγματα πῆραν χειρότερη τροπὴ καὶ τὰ πρωτότυπα ψωμὶα του εἶχαν τέτοια ἀλληγορικὴ ἐπιτυχία, πὸν ὁ παπᾶς δοματωμένος μ' ἔνα μεγάλο μαχαίρι ἔτρεξε στὸ προῦνο νὰ κόψει τὰ καρβέλια του σὲ ἀθῶες φέτες, πρὶν τὰ ἀφήσει νὰ φύγουν γιὰ τὰ οἰκογενειακά τραπέζια.

Τὸ κοινοτικὸ συμβούλιο ἀποφάσισε τότε νὰ καταφύγῃ στὰ μεγάλα μέσα. Τὰ ἀποθέματα τοῦ Εὐγένιου ἄρχισαν πᾶ νὰ τελειώνουν. Τὰ δὺν ταβερνεῖνα πῆραν βαρὺ ὄγκο νὰ μὴ τοῦ πολυήσουν ὅτε μὴ δαχτυλίσθω κρασί κ' ὅσοι εἶχαν δικὰ τοὺς βαρελῖα ἔκαναν τὸν ἴδιο ὄγκο. Ὁ φούρναρης ὅμως ἔγινε κατακόκκινος ἀπὸ τὸ θυμὸ του κ' ἀπέληξε νὰ κλείσει τὸ μαγαζί του γιὰ πάντα.

— Τόσο τὸ καλύτερο, τοῦ ἀπάντησαν, γὰτὶ ὅταν φύγεις ἐσύ, θὰ μᾶς ἔρθει ἄλλος φούρναρης.

Τὴν ἄλλη μέρα τὰ ξεμερωμάτα σχεδόν, τὸν ἀκουσαν νὰ βάξει μπροστὴ τὴ μηχανὴ του μάρκας Πεζῶ. Ὁ δάσκαλος πῆγε κοντὰ του, ὅλο εὐγένεια.

— Γιὰ πὸν τῶβαλες, κύρ Εὐγένιε, τόσο πρωί;

Ἡ ἀπάντηση ἦταν νὰ γυρίσει τὴ ματιβέλλα με τέτοια φόρα, πὸν ἡ σασαράκα του πετάχτηκε ἐπάνω εἰκοσι πόντους ἀπὸ τὸ χῶμα με τέτοια ἀντάρα καὶ σματὰ πὸν ἔσκουφάθηκε ὅλο τὸ χωριό. Καὶ μέσα σ' ἔνα σύννεφο ἀπὸ καπνοὺς καὶ σκόνης ὁ φούρναρης χάθηκε.

Πῆγανε κατὰ τὴν πολιτεία καὶ οἱ γλῶσσες ἔδωσαν καὶ πῆσαν ὅλο τὸ πρωί. «Ὅλοι ἔλεγαν πὼς δὲν θὰ ἔβαναίριζε. Ὁ Θεοδωρὸς — τῆς κυρᾶ Δέσποινας — ἔκινησε με τὸ κάρρο του καὶ τὸ μοντάρι του νὰ φέρει ψωμὶ ἀπὸ τὸ γειτονικὸ χωριὸ κ' ὁ δήμαρχος ἀνῆγγελε πὼς θὰ ἔγινε στὸ νομάρχη γιὰ νὰ τοὺς στείλει ἄνθρωπο στὸ στρατοῦ ὥσπου νὰ βρεθεῖ ὁ νέος φούρναρης.

Κατὰ τὲς ἔξη τὸ ἀπόγευμα — ἦταν ἔνα ἄμορφο καλοκαιρινὸ δειλινὸ καὶ στὴν

πλατεία εἶχε ἀρჩίσει μὴ μεγάλη παρτίδα σφαίρας — ὁ παπᾶς κ' ὁ δάσκαλος, πὸν ἡ κοινὴ ἀνησυχία τοὺς εἶχε συμφιλιώσει, ἔπαιζαν μαζὶ ἐναντίον τοῦ Κουτσού καὶ τοῦ Μαρτελέ τοῦ κτίστη, πὸν τοὺς εἶχαν ἀλλάξει τὰ φῶτα. Μὰ ἐνῶ ὁ Καζιμίρ, στὴν ἀπόλυτη ἡσυχία, ἔγραφε ἔνα πόντο σὲ βάρος τοῦ παπᾶ, ἀκούστηκε ἀπὸ μακρὰ ἔνα τρομερὸ τουφεκίδι καὶ μετὰ, στὴν τελευταία στροφή τοῦ δρόμου, ἔσκασε μύτη ἡ Πεζῶ τοῦ φούρναρη. Ἀπὸ τὰ ζιγκ — ζῆγκ πὸν ἔκανε τὸ ἀμάξι, κατὰλαβαν πὼς ὁ Εὐγένιος εἶχε πᾶει στὴν πολιτεία γιὰ νὰ τὰ πιεῖ.

«Ὅπως ἔφθανε στὴν πλατεία, ὁ δήμαρχος κ' ὁ ἀγοφύλακας ἔτρεξαν σὲ συνάντησή του καὶ τοὺς εἶπαν νὰ σταθεῖ γιὰ νὰ μὴν γίνε κανένα δυστύχημα στὸ χωριό. Αὐτοὺς ἀπάντησε ἀτάραχος: «Τὸν πισινὸ μου μαρινάτο! καὶ θέλησε νὰ τοὺς προσπεράσει, μὰ τέσσερα παλληκάρια εὐκόλα μπόρεσαν νὰ σηκώσουν τὸ πῖσω μέρος τοῦ αὐτοκινήτου, ἐνῶ ὁ ἀγοφύλακας, γοήγορος σὰν ἀστραπή, τοῦ ἔσβηνε τὴ μηχανὴ κ' ὁ φούρναρης φώναξε: «Κλέφτες!»

Τὸν τράβηξαν ἀπὸ τ' ἀμάξι σὰν τὸν σάβλιακα ἀπὸ τὸ καθούκι του. Ὁ παπᾶς τοῦ μίλησε με καλωσύνη:

— Φίλε μου, τοῦ εἶπε, εἶναι παραλογισμὸς νὰ φαντάζεσαι ὅτι ὁ δήμαρχος θὰ σοὺ κλέψει τὸ αὐτοκίνητό σου.

— Θὰ σὲ πᾶμε στὸ σπίτι σου, τοῦ εἶπε ὁ δήμαρχος, γιὰ τὸ καλὸ σου.

— Ὁμολόγησε καὶ μόνος σου, πρόσθεσε ὁ παπᾶς, πὼς δὲν εἶσαι σὲ θέση αὐτὴ τὴ στιγμή νὰ δηγήσεις.

— Τὴν πισινὸ μου μαρινάτο! ἔλεγε ὁ φούρναρης.

— Αὐτὰ εἶναι περὶτὰ λόγια, εἶπε ὁ παπᾶς. Τὰ γεννάει ἡ ἀρρωστη φαντασία σου κ' ὁ ἄρρωστος δογανισμός σου. Πὼς μπορείς νὰ καταστρέφεις ἑστὶ τὸν ἑαυτό σου; Εἶναι φερσίματα αὐτὰ καλοῦ χριστιανοῦ;

— Τὸν πισινὸ μου μαρινάτο! ἔλεγε πεισματωμένος ὁ φούρναρης.

Κουβεντιάζοντας σ' αὐτὸν τὸν τόνο πλησίαν τὸ αὐτοκίνητο πὸν ὁ ἀγοφύλακας εἶχε φέρει μπροστὰ στὸ ψωμάδικο. Ὁ Εὐγένιος ἔσπρωξε τὸν παπᾶ καὶ τὸ δάσκαλο πὸν τὸν ἀναβατοῦσαν ὁ καθένας ἀπὸ τὸ ἑνα χέρι, καὶ θέλησε νὰ βγάλει ἀπὸ μέσα δὺν κασόνια. Μὰ δὲν εἶχε τὴ δύναμη νὰ τὰ σηκώσει.

Ὁ μαργκὺς κ' ὁ σιδαρᾶς, πὸν ἦσαν πονετικοί, πῆσαν ὁ καθένας ἀπὸ ἔνα καὶ τὰ ἀκούμπησαν στὸ μπάγκο τοῦ φούρνου. Μὰ ὅταν τὸ πρῶτο ἄγγιξε τὸ μορμαρο ἀκούστηκε ἔνας κρουτάλλινος ἡχος, σὰν ντιντίνισμα μουκαλιῶν.

— Τὸν ἀθεόφοβο! φώναξε ὁ δήμαρχος, ἔφερε δὺν κασόνια κρασί. Πᾶρε τα γοήγορα ἀπὸ δῶ.

Μὰ ὁ φούρναρης εἶχε δομήσει σὰν τὸ θηρίο καὶ κοβάει τὴ μαχαίρα πὸν χρησιμοποιε γιὰ νὰ κόβει τὸ ψωμὶ καὶ νὰ συμπληρώνεται τὸ κιλό. Τὰ μάτια του εἶχαν πεταχθεῖ ἔξω καὶ σάβια ἔτρεχαν ἀπὸ τὸ στόμα του.

— Τὸν πρῶτο πὸν θὰ ζυγώσει, τὸν σφάζω...

«Ὅλοι ἔκαναν ἔνα διακριτικὸ θῆμα κατὰ πᾶσα.

—... Κι' ὅτερε τι δουλειὰ ἔχετε στὸ μαγαζί μου; Ἐδῶ εἶμαι στὸ σπίτι μου. Ὅλοι ἔξω ἢ σὰς λιανίζω σὰν κοτόπουλα.

Ὁ ἀγοφύλακας, παρ' ὅλο πὸν ἦταν

ἄνθρωπος με θάρρος κ' ὁ παπᾶς, πὸν δὲν διαζόταν νὰ πᾶει στὸν παραδείσο, βρήθηκαν πρῶτοι — πρῶτοι ἔξω.

— Τὸ δικίο εἶναι με τὸ μέρος του, εἶπε ὁ ἀγοφύλακας. Δὲν μπορούμε νὰ κάνουμε τίποτε. Στὸ σπίτι του βρίσκεται.

Ὁ δήμαρχος κατὰ προσπάθεισε νὰ πεί, μὰ ὁ φούρναρης τράνταξε τὴ μαχαίρα του τόσο ἀπειλητικά, πὸν θέλοντας καὶ μὴ ἀναγκάστηκε νὰ βγεῖ. Ὅλοι ξαναβρέθηκαν στὸ δρόμο, ἐνῶ ὁ Εὐγένιος ἔκλεινε με πάταγο τὰ παντζούρια τοῦ μαγαζιού του.

Ὅσοσο ὁ παπᾶς πὸν πίστευε στὴ δύναμη τοῦ Λόγου, ἐξακολουθοῦσε νὰ λέει με δυνατὴ φωνή. Παινοῦσε τὲς ἀρετὲς τοῦ ἀγνοῦ νεροῦ, τὴν εὐγένεια τῆς ἐργασίας, ἐνῶ ὁ δήμαρχος σήκωνε θλιβερά τοὺς ὤμους κ' ὁ δάσκαλος πὸν εἶχε ξαφνικὰ καταληφθεῖ ἀπὸ ἀσυγκράτητα γέλια, ἔβγαζε πνιγμένες φωνίτσες κ' ἔχυνε ποτὰμ ἀπὸ δάκρυα κρατώντας τὴν κοιλιὰ του με τὰ χέρια του.

Τέλος, μέσα ἀπὸ τὴν κλειστὴ πόρτα, ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ Εὐγένιου:

— Αὐτοὺς πὸν εἶπε πὼς αὐτὸ εἶναι κρασί, εἶναι ἡλιθίος, γιατί ἐγὼ τὴ γεύση τοῦ κρασιῦ δὲν τὴν νοιώθω πᾶ. Εἶναι οἶζο, εἶναι κονιάκ, εἶναι τσίπουρο, εἶναι τζίν... εἶναι οἶνοπνευμα.

«Ὅλοι σώπαιναν τρομοκρατημένοι. Ἀκούστηκε τὸ «κλὺκ» ἀπὸ τὸ ξεδούλωμα ἐνὸς μουκαλιού καὶ μετὰ ἀναστεναγμοὶ ἡδονῆς. Ὅτερε δὲν ξανακούστηκε τίποτε.

— Καὶ τὸ ψωμί; ἔκανε θλιμμένα ὁ παπᾶς.

— Ἀντὶ γιὰ ψωμί, εἶπε ὁ δήμαρχος θὰ ἔχουμε «τὸν πεινῶ μου μαρινάτο».

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ φούρνος ἔμεινε κλειστός, μὰ ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παραθυρὸ μπορούσε νὰ βλέπεις τὲς κινήσεις τοῦ Εὐγένιου. Μὲ τὸ κεφάλι γυρτὸ κατὰ πίσω, ἔνα μουκαλί ἀναποδογυρισμένο στὸ στόμα του, κατέβαζε με μεγάλες γουλιές τὸ κονιάκ τριῶν ἀστέρων ἢ τὴν ἀρωματικὴ μαστίχα.

Ἐπειδὴ ἔκανε κάθε φορὰ πὸν τὸν κύταρξε καὶ τὸ ὄργιο αὐτὸ συνωδευόταν ἀπὸ βλαστήμιες κ' ἄσεμνες κουβέντες, ὁ δήμαρχος ἔβαλε τὸν ἀγοφύλακα μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ ψωμάδικου γιὰ νὰ διώχει τὰ παιδιά, πὸν εἶχαν ἐνθουσιαστεῖ μ' αὐτὴν τὴν οὐρανοκατέβατη καθημερινὴ παράσταση καὶ δὲν ἤθελαν πᾶ νὰ πηγαίνουν σχολεῖο.

Τὸ ἀπόγευμα ὁ Εὐγένιος ἔσπινε τὸ τραγούδι με μὴ φανερὴ προτίμηση γιὰ τὰ ἐμβατήρια καὶ τὰ τραγούδια τοῦ στρατοῦ. Οἱ θεοφοβούμενες γριές πὸν περνοῦσαν μπροστὰ ἀπὸ τὸ παράθυρο, βοῶντων τ' αὐτιά τους κ' ἔκαναν μετὰ τὸ σταυρὸ τους. Ἡ εὐλαβικὴ αὐτὴ κίνηση, πὸν ἐλευθέρωνε ὥστόσο γιὰ μὴ στιγμή τὸ δεξιὸ τους αὐτί, τοὺς ἐπέτρεπε ν' ἀπαξούν στὰ πεταχτὰ τίποτε νῆα γιὰ τὸν πυροβολητὴ τοῦ Νανού ἢ τὸν σεβάσιμο πάτερ Ντυπανλό.

Τὸ ἴδιο ἐκεῖνο βράδυ ἔγινε στὸ κέντρο γενικὴ συγκέντρωση. Ἐγιναν σχέδια γιὰ νέο φούρναρη, ξανᾶνιες λόγος γιὰ τὸν κ. νομάρχη.

— Φίλοι μου, κατέληξε ὁ δήμαρχος, ἀναλαμβάνει ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ κανονίσω μέσα σὲ καμμιὰ δεκαπενταρὶά μέρες, μὰ ἔχι γοηγορώτερα γιατί ἔχετε τόσο τραβοῦν τοῦ μάρκους οἱ διατυπώσεις. Στὸ

ἀναμεταξὺ ὅμως ὁ φίλος μας ὁ Θεοδωρὸς θὰ πρέπει νὰ ἐξακολουθήσει τὴ θυσία του. Ἡ δημορχία θὰ τοῦ πληρώνει μὴ ἀποζημίωση ἀπὸ δέκα φοράκα τὴ μερὰ γιὰ νὰ μᾶς φέρειν τὸ ψωμὶ ἀπὸ τὸ Ὠμπάν.

— Ἀδύνατο! διαμαρτυρήθηκε ὁ Θεοδωρὸς. Τὸ ἔκανα τέσσερις φορές, μὰ βαρέθηκα πᾶ. Πρῶτα — πρῶτα θέλω ἔξη ὥρες καὶ με τὰ χάλια πὸν ἔχει ὁ δρόμος. Τὸ μολάρι μου ἔχει ἀποκάμει. Ὅτερε οἱ μυγαλιές μου ἔγιναν καὶ πρέπει νὰ μαζέψω τὰ μύγδαλα. Ἐγὼ ἔκανα τὸ χρέος μου. Ἄλλος τώρα ἔχει σειρά.

— Ἐχεῖ δικίο, εἶπε ὁ δήμαρχος. Εὐτυχῶς ἔχουμε τὸν Ἀγγελῆ.

Μὰ ὁ Ἀγγελῆς δὲν ἤθελε ν' ἀκούσει τίποτε. Ὅτερε ὁ Σταμάτης κ' ὁ Γιάννης ἔφεραν κ' αὐτοὶ ἀντιρροήσεις. Ὁ δήμαρχος ἄρχισε κατὶ νὰ λέει γιὰ ἐπίταξη καὶ τὰ πράγματα ἄρχισαν νὰ ζορίζονται ὅταν φάνηκε ὁ κύρ Σαλινιὰκ. Ήταν ἀπόστορος τοῦ Ναυτικοῦ κ' ὅλοι τὸν ἔλεγαν καπετάνιο, γιατί ἦταν μπάφραν εἰκοσι χρόνια στὸ «Τράνζατ». Εἶχε ἔνα σπατάκι στὸ χωριὸ κ' ὅταν ἦταν ἡ ἐποχὴ τοῦ νυνηγίου, ερχόταν νὰ μείνει δὺν — τρεῖς μῆνες.

Τοῦ ἐξηγήσαν τὴ συμφορὰ τους κ' αὐτοὺς χαμογέλασε με καμάρια.

— Τὰ ἔξω, εἶπε. Μοῦ τὰ εἶπε ὁ φούρναρης τοῦ Ὠμπάν. Μὰ σὰς ἔφερα αὐτὸ πὸν σὰς χρειάζεται.

Ἐβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἔνα δεματάκι δεμένο με μπόλικο σπάγγο.

— Εἶναι ἔνα ἐγγλέζικο φάρμακο, ἐξηγήσε, πὸν θεραπεύει ριζικά τοὺς ἀλκοολικούς. Ἐνας λόρδος πὸν τὸ χρειάστηκε, τὸ πλήρωσε χρυσάφι. Μὰ, τὴ στιγμή πὸν ἦταν ἔτοιμος νὰ τὸ πάρει, προτίμησε νὰ μοῦ τὸ δώσει. Θὰ κάνουμε καλὰ τὸν φούρναρη σας στὸ πῖ καὶ φῖ. Θὰ δεῖτε.

Ὁ κύρ Σαλινιὰκ ἔσκιζε τὸ χαρτί κ' ἔνοιξε τὸ κουτί. Βρήκαν μέσα ἔνα ὠραῖο μουκαλάκι καὶ γύρω του ἦταν τυλιγμένο ἔνα χαρτί με ἡλὴ γράμματα. Ἀυστηρῶς ὅμως ἦσαν ἀγγλικά. Ἐτρεξαν ἀμέσως στὸ προσκυτῆριο νὰ φέρουν τὸ ἀγγλικὸ λεξικό, ὅτερε ὁ παπᾶς, ὁ δάσκαλος κ' ὁ κύρ Σαλινιὰκ ἔβαλαν κάτω τὰ ἀγγλικά τους πασχίζοντας νὰ συνδυάσουν τὲς ἀναμνήσεις τους ἀπὸ τὸ σεμινάριο, ἀπὸ τὴν Ἐκκλ. Νορμάλ κ' ἀπὸ τὸ Λιμπερτυ — Μάδο. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀποκατωγραφισμάτος τοὺς στάθηκε σφέστατο καὶ διαφωτιστικὸ, ἐκτὸς ἀπὸ δὺν — τρεῖς λέξεις παρᾶξενες, πὸν μπόρεσαν νὰ τὲς μεταφράσουν, χωρὶς νὰ μπορέσουν ὅμως καὶ νὰ τὲς καταλάβουν. Ὁ δάσκαλος ὥστόσο εἶχε τὴ γνώμη ὅτι οἱ λέξεις αὐτὲς δὲν εἶχαν παρὰ διακοσμητικὸ μόνο ρόλο κ' ὅτι δὲν ἔπρεπε κανένας λόγος νὰ τὲς λάβουν ἐντ' ὄψις τους.

Ἡ ἀπρηξία τοῦ πανδοχείου ἤξερε νὰ γρατοῦν νὰ μαντολῖνο. Τῆς ἔδωσαν λοιπὸν ἔνα μαντολῖνο κάτω ἀπὸ τὸ δεξὶ τῆς χέρι, ἔνα μουκαλί οἶζο κάτω ἀπὸ τ' ἀριστερό, τὸ φάρμακο στὴν τσέπη καὶ τὴν ἔστειλαν νύχτα νὰ καθίσει στὸν πέτρινο μπάγκο, κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ φούρναρη.

Οἱ χωριάτες κλείστηκαν ὅλοι στὰ σπίτια τους, γιὰ νὰ ἔχει ὁ Εὐγένιος τὸ πῆδιο ἐλεύθερο, καὶ τὸ ἐπιτελεῖο τοῦ χωριοῦ, κοιμμένο πίσω ἀπὸ τὰ πλατάνια, παρακολουθοῦσε τὲς ἐπιχειρήσεις. Ἡ ἀπρηξία, ἡ Μαργιὸρη, τραγούδησε «Ὁ Σὺλε μὴς Ἰταλικά με μὴ φωνή, πὸν ἔκανε ὅλους ν' ἀπορήσουν. Οἱ δὺν πρῶτες στροφὲς δὲν ἔκαναν καμμιὰ

ἐντύπωση καὶ μόνο ὁ παπᾶς ἀνακάλυψε ἐκεῖνη τὴν ὥρα μὴ ἀγνοημένη σολίστ. Μὰ στὸ τέλος τῆς τρίτης, σὲ μὴ μακρόσυρτη καὶ χαδιώρικη νότα, τὸ παρὰθυρὸ ἄνοιξε κ' ὁ Εὐγένιος φάνηκε στὸ φεγγαρόφωτο. Ἡ Μαργιὸρη τοῦ ἔδειξε τὸ μπουκαλί λέγοντας πὼς τὸ εἶχε πάρει κρυφὰ ἀπὸ τ' ἀφαντικὸ τῆς. Ὁ φούρναρης συγκινημένος, ἀξιώθηκε στὰ τελευταία νὰ δρεῖ ἔξω με ἔνα μεγάλο ποτήρι στὸ κάθε χέρι.

Αὐτὸ δῆματα παρακάτω ἦταν ἡ βρύση. Πῆγαν ὡς ἐκεῖ νὰ φτιάξουν τὸ μαγικὸ τους ποτὶ καὶ ἡ Μαργιὸρη τὰ κατάφερε νὰ ρίξει στὸ ποτήρι τοῦ Εὐγένιου μὴ γερὴ δόση ἀπὸ τὸ θανατοπορὸ φάρμακο.

Ὅτερε ἄρχισαν νὰ πίνουν γουλιὰ — γουλιὰ ἀλλάζοντας τρυφερὲς ματιές. Ἡ Μαργιὸρη τραγούδησε ἔνα ναπολιτάνικο νανούρισμα, ἐνῶ ὁ φούρναρης ἄρχισε κατονικὲς ἐπιχειρήσεις πρὸς τὸ κάταστρο ντεκολιτὲ πὸν τὸ φώτιζε τὸ φεγγάρι. Μὰ τὴ στιγμή πὸν ἔβαζε πρῶρα εἶχε κατὶ πὸν οὐσιαστικὸ κ' ὁ παπᾶς εἶχε κάνει τὸ πῶτο θῆμα γιὰ τὸ προσκυτῆριο, ἔγινε κατὶ τὸ ἀναπάντεχο. Ὁ φούρναρης σηκώθηκε ἀπότομα καὶ κύταξε γύρω του σὰν νὰ τὸν εἶχε χτυπήσει κεραυνός. Τὰ ρουθόνια του σφίχτηκαν, τὸ πηροῦνι του προσάνισε, τὸ μoustaki του τρεμούλιασε... Καί, μ' ἔνα πνιγμένο γογγυτὸ, ἔκανε μισὴ στροφή γιὰ νὰ τρέξει, σὰν τρελλὸς μέσα στὸ μαγαζί του κρατώντας τὴν κοιλιὰ με τὰ δὺν του χέρια.

Ἡ Μαργιὸρη, ὅλο καμάρια γιὰ τὸ κατόρθωμά της, μὰ λίγο τρομαγμένη ἀπὸ τὴν διαισθητὰ τοῦ ἀποτελέσματος, τραβήχτηκε κοντὰ στὸ ἐπιτελεῖο καὶ δείχνοντας τὸν μουκαλάκι πὸν ἦταν σχεδὸν ἄδειο, μουρμούρισε:

— Τοῦ ἔδωσα καὶ κατάλαβε...

— Σοῦ εἶχαμε πεί μόνο πενήντα σταγόνες, ἔκανε ὁ δάσκαλος.

— Καί πὼς θὰ τὲς μετροῦσα; διαμαρτυρήθηκε αὐτὴ.

Ὁρθιοὶ καὶ οἱ τρεῖς πάνω στὸ πεζούλι γιὰ νὰ πλησιάσουν τὸ κρεμαστὸ λυχναρι, ὁ δάσκαλος, ὁ παπᾶς, κ' ὁ κύρ Σαλινιὰκ ξαναδιάβασαν ἄλλη μὴ φορὰ ὅσα ἔγραφε τὸ χαρτί τοῦ λόρδου καὶ με φρίκη ἀντλήθηκαν ὅτι οἱ δόσεις δὲν ἦσαν σὲ γραμμάριο μὰ σὲ ἐκόκκους.

— Αὐτὲς εἶναι, εἶπε ὁ δάσκαλος, οἱ συνέπειες τῆς ἡλιθιότητος τῶν Ἀγγλων πὸν δὲν θέλουν νὰ ἔχουν τὸ ἴδιο μετρικὸ σύστημα με μᾶς. Δὲν ἀποκλείεται νὰ σκότωσαν αὐτὸν τὸν φούρναρη.

Ὁ νεκροθάφτης, πὸν ἐκτελοῦσε καὶ χρέη καντηλιανέρτη, πλησίασε τὸν παπᾶ καὶ τοῦ ψιθύρισε:

— Νὰ πᾶν νὰ φέρω τὴν ἁγία Μεταλητή...

Μὰ ξαφνικά, στὸ πρῶτο πᾶτωμα, ὁ φούρναρης ἀνοῖξε τὸ παρὰθυρο. Τινάζοντας ὁλόκληρος ἀπὸ τέτοιους σπασμούς, πὸν στὰ τελευταία τὸ παρὰθυρο ἔσπασε κ' αὐτὸν τὸν ἴδιο κ' ἔπεσε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ νεκροθάφτη, πὸν τὸν παρᾶφτησε κάτω κ' ἔτρεξε νὰ κορυφῇ, τὸ ἑνα χέρι μπροστὰ στὸ στόμα, πίσω ἀπὸ ἔνα πλατάνο.

Ὁ σιδαρᾶς κ' ὁ μαργκὺς μάζεψαν τὸν Εὐγένιο καὶ τὸν πῆγαν τρέχοντας στὴ βρύση. Ἐκεῖ τὸν βούτηξαν μέσα στὸ παγωμένο νερὸ γιὰ νὰ τοῦ κάνει καλό. Ὁ δάσκαλος κ' ὁ παπᾶς ἔτρεξαν νὰ τὸν γλυτώσουν ἀπὸ τὰ χέρια αὐτῶν τῶν ἐξυπηρετικῶν ἀγριανθρώπων καὶ ξαναφύγαν στὸ νουμάδικο ἔνα ἄμυχο κορμὶ με πελιδνὸ πρόσωπο.

Κάποιος ἀνέβηκε στὸ δωμάτιο τοῦ πάνα πατώματος με μὴ σ

κατέβηκε από το εσωτερικό του σπιτιού για ν' ανοίξει την πόρτα.

Έβαλαν τὸν φουκαρά τὸν Εὐγένιο στὸ κρεβάτι του, πὸν ἡ Μαργιὸρ ἑτοίμασε μὲ χιλίες φροντίδες κι' ἐνῶ ὁ δάσκαλος ἔφτιαχνε στὸ καμινέτο καταπλάσματα ἀπὸ λιναρόσπορο, ὁ παπᾶς ἔλεγε χαμηλόφωνα προσευχὲς πὸν δὲν ἦσαν ἀκόμη τῶν ἐτοιμοθανάτων.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ καταπλάσματα στὴν κοιλία πῶτις τὸν Εὐγένιο κι' ἕνα ξεστό, φτιαγμένο μὲ ἄμυρο βραστὸ νερὸ καὶ δυὸ κεφάλια σκόρδο. Ἦπτε ἀπὸ αὐτὸ ἀ πῖθανες ποσότητες. Κατὰ τὰ ξημερώματα μισάνοιξε τὰ μάτια κι' ὅπως ὁ παπᾶς πλησιάζοντας τὸν ρωτοῦσε: «Πῶς αἰσθάνεσαι τώρα, Εὐγένιε;» αὐτὸς χαμογέλασε ἀσθενικά καὶ μουρούρισε: «Τὸν πισινὸ μου μαρινάτο!»

Πράγμα πὸν τοὺς ἔκανε ὅλους νὰ ἡσυχάσουν.

Ὅταν, μὲ τὰ πρῶτα λαλήματα τῶν πετεινῶν ὁ παπᾶς κι' ὁ δάσκαλος ἔφυγαν γιὰ τὰ στίτια τοὺς γλωμοὶ κι' ἀποκαμινένοι, ἡ πιστὴ Μαργιὸρ ἀγρόηθηκε νὰ φύγει ἀπὸ τὸ προσκέφαλό του.

ΤΗΝ ἄλλη μέρα ὁ πρόεδρος τοῦ κέντρο ἦρθε γιὰ νέα. Βοήκε τὸ κατὰστημα ἀπαρμένο ἀπὸ μέσα καὶ τὰ παντζούρια κλειστά. Πρὸς τὸ βράδυ κατέφθασε ὅλο τὸ ἐπιτελεῖο μὲ τὸν καπετάνιο ἐπικεφαλῆς πὸν ἔφερε κι' ὅλη τὴν εὐθύνη. Ἐνῶ ὁ δάσκαλος χτυποῦσε τὸ παντζούρι μὲ τὸ μαστοῦνι του, τὸ παράθυρο μισάνοιξε ἀδύρυντα γιὰ νὰ ξεπροβάλλει τὸ κεφάλι τῆς Μαργιὸρ. Τοὺς χαμογέλασε καθησυχαστικά, ἔβαλε ἕνα δάχτυλο στὰ χεῖλη καὶ ξανάκλεισε.

Τὴν παράλλη μέρα ἦταν Κυριακή. Κατὰ τίς ἐπτά ὁ Ἀντώνης ἔφερε τὸ μου-

λάρι του στὴ βρύση κι' ἐνῶ τὸ ζῶο ἔπινε μὲ τὴ μουσούδα του μέσ' στὸν κουβά, ὁ Ἀντώνης σήκωσε τὸ κεφάλι. Γύρω ἀπὸ τὴν καμινάδα τοῦ φούρνου διέκρινε σὰν νὰ ξερούλιαζε ὁ ἀέρας, ὅστερα μιὰ σφαῖρα λευκοῦ καπνοῦ, ὅστερα ἕνας γαλαζωπὸς καπνὸς καὶ ταυτόχρονα τὰ ρουθούνια του ὁσμίστηκαν καμένα ξύλα. Ἐτορξέ σὰν τρελλὸς νὰ εἰδοποιήσῃ ὅλον τὸν κόσμον.

Τὸ μεσημέρι, μεγάλος συνωστισμὸς μπροστὰ στὸ φούρνο. Στὴν πρώτη σειρὰ τὰ παιδιά. Ὅλοι μιλοῦσαν ψιθυριστὰ σὲ ἀναμονὴ τοῦ μεγάλου γεγονότος.

Χτυποῦσε μεσημέρι ὅταν τὰ παντζούρια ὀνοῖξαν μὲ πάταγο. Ἦταν ὁ Εὐγένιος μὲ τὴν ἄσπρη του ποδιά. Δίπλωσε πρῶτα τὸ ἕνα παντζούρι, μετὰ τὸ ἄλλο, ἐνῶ μὲ τὸ ἐλεύθερο χέρι του χαιρετοῦσε μὲ κάποια συστολὴ ὅλη τὴν ὁμήγυρι. Μετὰ ἔβαλε μέσα στὸ κατὰστημα πρῶτα τὰ παιδιά. Πίσω ἀκολουθήσαν οἱ μεγάλοι. Στὸ μεγάλο τραπέζι τῆς μέσης ὑπῆρχαν βουνὰ ἀπὸ κουλούρια ροδοκόκκινα πασπαλισμένα μὲ σουσάμι.

— Πάρτε μόνοι σας, εἶπε ὁ Εὐγένιος. Σήμερα γιὰ τὰ παιδιά, εἶναι δωρεάν.

Μὰ κανεῖς δὲν τοῖμοῦσε ν' ἀγγίξει καὶ κύτταζαν βουβοὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο πὸν νόμιζαν πῶς τὸν ἔβλεπαν γιὰ πρώτη φορὰ νὰ κάθεται μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια του μπροστὰ σ' ἕναν τοῖχο ἀπὸ ψωμιά: ἔφθαναν ὡς τὸ ταβάνι. Τὰ χοντὰ καρβέλια ἀρᾶσμένα μὲ τάξη, θύμιζαν κάστρο. Ἀπὸ πάνω ἦσαν τὰ ψωμιά «φανταζία»: ὁ πῆρχαν μακριὲς φαντζόλες, κοντές, μὲ κεφάλια, μὲ στροφές, μὲ κοιλιά, λαγάνες, ὅλων τῶν λογίων.

Ὅλοι κύτταζαν βουβοὶ ἀπὸ κατάπληξη. Ὁ Δαμιανός, ὁ ταβερνιάρης, ἄνοιξε δρόμο μὲ τοὺς ἀγκῶνες του καὶ προχώρησε πρῶτος μὲ φάτσα πὸν ἔλαμπε ἀπὸ ἐνθουσιασμό.

— Εὐγένιε, φώναξε, νὰ μοῦ κρατήσεις

τριάντα κιά. Ἐχω τοὺς κυνηγοὺς γιὰ τίς δυό.

— Δαμιανέ, ἐγὼ δὲν ἀνακατεῖμαι πιά σ' αὐτά. Τὸ ψωμί, ἐγὼ θὰ σᾶς τὸ φτιάχνω, ὅπως κι' ἄλλοτε, μὰ γιὰ τὸ ζῶο καὶ τὸ ταμεῖο...

Κόπηκε ἀπότομα κι' ἔγινε κατακόκκινος.

Ὅλοι γύρισαν πρὸς τὸ ταμεῖο. Καὶ πῶς ἀπὸ τὴ μεγάλη ζυγαριὰ πὸν γυρᾶνε σὰν δυὸ ἥλιους, εἶδαν μιὰ ὁμορφουναίκα, μὲ γλωμὰ καὶ γεμάτα μάγουλα, κάτασπρα δόντια καὶ δυὸ μεγάλα μάτια, ὑγρὰ ἀπὸ συγκίνηση καὶ τρυφερότητα. Κι' ἐνῶ ὁ Δαμιανὸς μὲ γουρλωμένα μάτια ἀναγνώριζε τὴ Μαργιὸρ, ὁ φούρναρης ἔβλεπε δυὸ φορὲς γιὰ ν' ἀνοίξει ἡ φωνὴ του. Τέλος μὲ δυνατὴ καὶ καθαρή φωνή, εἶπε:

— Νὰ τὰ λέτε στὴ φουρνάρισσα.

Παντρεύτηκαν στὸν τρύγο καὶ ἔχσαν καλά μὲ τὴν τιμὴ καὶ τὴν ὑπόληψη ὅλου τοῦ χωριοῦ. Ὁ Εὐγένιος δὲν ξανάβαλε οὔτε γουλιὰ κρασί στὸ στόμα του. Τὸ φάρμακο ἔχε τέτοια ἐπίδραση ἐπάνω του πὸν ὁ Δασκὴ ἀναγκάστηκε νὰ πᾶει ἀλλοῦ τὰ βαρέλια πὸν, ἦσαν ἀκριβῶς ἀπέναντι ἀπὸ τὸ φούρνο, κι' ὁ Δαμιανὸς ἔπαψε νὰ δίνει οἶσο σ' αὐτοὺς πὸν κάθονταν στὸ πεζοδρόμιο μπροστὰ στὸ μαγαζὶ γιὰ τὸ γλυκάνισο ἔφερε ἀναούλα στὸν φούρναρη.

Ποτὲ ὥστόσο δὲν ἔμαθε πῶς χρωστοῦσε τὴ σωτηρία του στὴν ἀδιαφορία ἑνὸς γέροντος λόρδου, πὸν θὰ πέθανε ἀσφαλῶς ἀπὸ «τρελίσιοι» τρέμενες.

Καὶ πραγματικά, τὴν παραμονὴ τοῦ γάμου, ἡ Μαργιὸρ ἔχε ἔρθει νὰ συναντήσῃ τὸ δάσκαλο μπροστὰ στὸ σχολεῖο.

— Δὲν πρέπει νὰ τοῦ πείτε γιὰ τὸ φάρμακο, τοῦ εἶπε κοκκινίζοντας. Θὰ τὸν λυπήσῃ πολὺ... Πιστεύει ὅτι αὐτὸ πὸν τὸν ἔκανε καλὰ... — κατέβασε τὰ μάτια της — ἦταν ἡ ἀγάπη.

— Κι' ἔχει δίκιο, ἀπάντησε ὁ δάσκαλος. (Μετ. Ε. ΓΟΝΑΤΟΠΟΥΛΟΥ)

Οι κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης

ΜΕΧΡΙ στιγμῆς, ἡ ποσότητα τῆς ραδιενεργείας ἀπὸ τίς τέσσερις ρωσικὲς ἐκρήξεις εἶναι ἀσήμαντη, καὶ μόλις φτάνει στὸ ἕνα χιλιοστὸ τῆς ραδιενεργείας πὸν ἔχε ἀποτεθεῖ στὴν ἀτμόσφαιρα πρὶν ἀπὸ τὴ διακοπὴ τῶν πυρηνικῶν δοκιμῶν κατὰ τὸ φθινόπωρο τοῦ 1958. Ἄν ὅμοι οἱ Ρώσοι προκαλέσουν τὴν ἐκρήξη δυὸ βομβῶν τῶν 100 μεγατόνων, ἡ ποσότητα τῆς ραδιενεργείας πὸν θὰ ἀποδεσμευθεῖ, θὰ προστεθεῖ στὴ ραδιενεργεία τῶν προηγούμενων ἐκρήξεων. Τὰ ραδιενεργὰ στοιχεῖα θὰ μεταδοθῶν ἀπὸ τὸ ἔδαφος στὰ φυτὰ καὶ ἀπὸ τὰ φυτὰ στὰ ζῶα καὶ, φυσικά, στὸν ἄνθρωπο. Οἱ δυτικὲς χώρες δέχθηκαν κιόλας τὰ πρῶτα ρεύματα ραδιενεργοῦ ἀέρος ἀπὸ τίς σοβιετικὲς πυρηνικὲς ἐκρήξεις καὶ κατόπιν οἱ δυτικοὶ ἄνθρωποι τὰ μετέφεραν πρὸς ἀνατολὰς. Τὰ ρεύματα περιέρχουν ραδιενεργὰ στοιχεῖα στὸντόν 90, καὶ οἰοῦν 137 καὶ μερικὰ ἄλλα ἀπὸ τὰ λεγόμενα «θερμὰ» στοιχεῖα. Τὰ ἀποθέματα αὐτὰ θὰ προστεθοῦν στὴ ραδιενεργεία τοῦ ἔδαφους πὸν προέρχονται ἀπὸ συνολικὲς ἐκρήξεις 174 μεγατόνων ἀπὸ ρωσικὲς, βρετανικὲς καὶ γαλλικὲς βόμβες.

ΣΤΟ Λονδίνο ἔγινε ἐπίδειξη ἐνὸς νέου τύπου ἠλεκτρονικοῦ ἐγκεφάλου πὸν μεταφράζει κείμενα ἀπὸ μιὰ γλώσσα στὴν ἄλλη μὲ ρυθμὸ 60.000 λέξεων τὴν ὥρα. Γιὰ τὴν ἐπίδειξη χρησιμοποιήθηκε ἡ ρωσικὴ ἐφημερίδα «Πράβδα». Σὲ χονδρὸ διάστημα μιὰ μικρότερο τῶν δέκα λεπτῶν μεταφράσθηκαν 8000 λέξεις ἀπὸ τὴ ρωσικὴ στὴν ἀγγλική. Κατόπιν ἡ συσκευή μετέφρασε τὰ ρωσικὰ σὲ γερμανικά. Μπορεῖ ἐπίσης νὰ μεταφράσῃ καὶ σ' ἄλλες γλώσσες. Σὲ λίγους μῆνες, ἡ συσκευή θ' ἀρχίσει νὰ παράγεται βιομηχανικά ἀπὸ ἀμερικανικὴ ἐταιρεία καὶ θὰ μπορεῖ νὰ μεταφράζει 150.000 λέξεις τὴν ὥρα. Μὲ ὁρισμένους τελειοποιήσεις θὰ μπορεῖ νὰ μεταφράζει ἕνα ἑκατομμύριο λέξεις τὴν ὥρα. Χάρη στὶς μηχανὲς αὐτὲς θὰ ὁργανωθοῦν διάφορα μεταφραστικὰ κέντρα στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες καὶ στὴν Ἀγγλία, ὅπου οἱ κυβερνήσεις θὰ μποροῦν νὰ μεταφράζουν διάφορα κείμενα, ἰδίως ὅσα ἔχουν σχέση μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ δρα-

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΕΣ

στηριότητα τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως.

ΣΤΟ Ἐδιάν τῆς Γαλλίας ὁργανώθηκε πρόσφατα ἕνα συνέδριο γεροντολογίας πὸν συγκέντρωσε εἰδικούς ἐπιστήμονες ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο. Πολλὲς ἐνδιαφερόντες ἦταν οἱ ἀνακοινώσεις τοῦ καθηγητοῦ Λεοπαρντὺ, τῆς λατρικῆς σχολῆς τῆς Λιμόγης, καὶ τοῦ δρος Πιερ Στεβενέ, οἱ ὁποῖοι ἐξήτασαν 50 Γάλλους πὸν συμπλήρωσαν τὰ 100 χρόνια τους. Ἀπὸ τὴ μελέτη αὐτῆς βγαίνουν τὰ ἑξῆς συμπεράσματα: Γιὰ νὰ γίνῃ κανεὶς αἰωνόβιος πρέπει: πρῶτο νὰ κατὰγεται ἀπὸ μακροβίους προγόνους, δεύτερο νὰ ζεῖ μιὰ σκληρὴ ἀλλ' ὑγιεινὴ ζωὴ ἀγρότου, τρίτο νὰ τρώει λίγο καὶ νὰ ὑποβάλλεται σὲ τακτικὴ τέταρτο νὰ εἶναι ἰσχνὸς καὶ μέσου ἀναστήματος. Ἀπὸ τοὺς αἰωνόβιους πὸν ἐξετάσθηκαν οἱ μισοὶ ἐργάζονται σποδὲς ἀγρούς. Μεταξὺ αὐτῶν ἦρχε μονάχα ἕνας δικηγόρος, ἕνας δημοδιδάσκαλος καὶ τέσσερις καταστηματαρχές. Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὴ γνώμη τοῦ δρος Ντεστρέμ, τῆς γεροντολογικῆς ἐταιρείας τοῦ Μπορντώ, γιὰ νὰ γίνῃ κανεὶς αἰωνόβιος πρέπει ἀπὸ τὰ 40 τοῦ χρόνια ν' ἀρχίσει νὰ κάνει δίαιτα, ν' ἀποφεύγει τίς καταχρήσεις καὶ τὸν καπνὸ καὶ νὰ ὑποβάλλεται σὲ τακτικὲς λατρικὲς ἐξετάσεις καὶ ἐργαστηριακὲς ἀνάλυσεις. Τὸ συνέδριο ἀσχολήθηκε ἐπίσης καὶ μὲ τὰ κοινωνικά προβλήματα πὸν δημιουργοῦνται σὲ διάφορες χώρες ἀπὸ τὴν αὔξηση τοῦ ποσοστοῦ τῶν γέροντων ἄνω τῶν 65 ἐτῶν. Π. χ. ὁ πληθυσμὸς τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ 1900 περιελάμβανε ἕνα ποσοστὸ 10% ἀτόμων τῆς λεγομένης «τρίτης ἡλικίας». Κατὰ τὸ 1980 ὑπολογίζεται ὅτι τὸ ποσοστὸ αὐτὸ θὰ ἔχει φθάσει τὰ 18%.

Ο ἈΝΘΡΩΠΟΣ ἐμφανίσθηκε στὴ Γῆ πολλὴ καλαιότερα ἀπ' ὅσο πίστευαν μέχρι σήμερα οἱ μελετητὲς τῆς ἐξελίξεως του. Τὰ πρῶτα ἀνθρώπινα πλάσματα ἔχσαν στὴ Γῆ πρὶν ἀπὸ ἕνα ἑκατομμύριο χρόνια. Ἡ θεωρία αὐτὴ διατυπώθηκε ἀπὸ τὸν δρ Ὁκλεῦ σὲ μιὰ συγκέντρωση ἐπιστημόνων τοῦ

Βρετανικοῦ Συνδέσμου γιὰ τὴν προώθηση τῆς ἐπιστήμης. Ὁ δρ Ὁκλεῦ, διευθυντὴς τοῦ τμήματος φυσικῆς ἱστορίας τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου καὶ διαπρεπὴς ἀνθρωπολόγος, δήλωσε ὅτι, χάρις σὲ μιὰ νέα ἐπιστημονικὴ μέθοδο, οἱ θεωρίες μας γιὰ τὴν ἡλικία τοῦ ἀνθρώπινου γένους διευρύνονται. Πρόκειται γιὰ μιὰ μέθοδο ραδιανιχνεύσεως πὸν στηρίζεται στὴν ἀποσύνθεση τοῦ ραδιενεργοῦ ἱσοτόπου τοῦ νὰ τρίου καὶ τῆς μετατροπῆς του σὲ ἀνθράκα. Τὸ ἱσοτόπο αὐτὸ βρίσκεται στὰ πετρώματα καὶ ὁ ρυθμὸς τῆς ἀποσυνθέσεώς του ἀποκαλύπτει μὲ σχετικὴ ἀκρίβεια τὴν ἡλικία τῶν ἀπολιθωμάτων πὸν βρίσκονται σὲ ὁρισμένα γεωλογικὰ στρώματα. Ἀπὸ τίς μελέτες αὐτὲς ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ σύγχρονος τύπος ἀνθρώπου (ὁ «χόμο σάπιενς») ἐμφανίσθηκε πρὶν 40.000 ἐτῶν, ὅταν ἔχε ἀρχίσει νὰ ἐκλείπει ὁ ἄνθρωπος Νεάντερταλ.

ΣΤΟ ἀνθρακοφόρο λεκανοπέδιο Κουζνέτς τῆς Σιβηρίας, μιὰ ομάδα Σοβιετικῶν μηχανικῶν ἐπέβλεψε γάσθηκε μιὰ νέα ἀποτελεσματικὴ μέθοδο προεξοικονομῆσεως τῶν ἀνθρακορυχῶν γιὰ τοὺς κινδύνους πὸν ἀπειλοῦν τὴ ζωὴ τους, ἀπὸ τίς ἐκρήξεις καὶ καταρρεύσεις τῶν ὑπογείων στοῶν. Τὸ σύστημα συνταγματοῦ πὸν χρησιμοποιεῖται σήμερα εἶναι οἱ σειρήνες, οἱ ὁποῖες ὅμοι δὲν ἀκούγονται πάντα μέσα στὸ θόρυβο τῶν τρυπάνων, τῶν μεταφορικῶν συρμῶν, τῶν ηλεκτρομαγνῶν καὶ τῶν ἐκρήξεων γιὰ τὴν ἐξόρυξη τοῦ ἀνθράκος. Εἶναι δύσκολο ἐπίσης νὰ ἐγ κατασταθοῦν τηλεφῶνα σὲ 8 λεξ τίς γωνιὲς τοῦ ἀνθρακωρυχείου. Οἱ Ρώσοι μηχανικοὶ πρότειναν νὰ χρησιμοποιηθεῖ μιὰ ἀβλαβὴς ἀρωματικὴ οὐσία, τὸ «εὐθυμερκαπταν».

Σὲ περίπτωση κινδύνου, τὸ ἀνθρακορυχεῖο ραντίζεται αὐτομάτως μὲ τὸ ἀρωματικὸ ὑγρὸ. Οἱ ἀναθυμιάσεις τοῦ ὑγροῦ φτάνουν ὡς τίς πρὸ ἀπόμερες γωνιὲς τοῦ ἀνθρακωρυχείου καὶ προειδοποιοῦν τοὺς ἐργάτες γιὰ τὸν κίνδυνο.

ΔΤΟ φορὲς τὸ χρόνο ἐνδεκα μεταλλουργοὶ ἐπισκέπτονται τὸ Μπημημόρις

Ἐπιτεύγματα τῆς τεχνικῆς

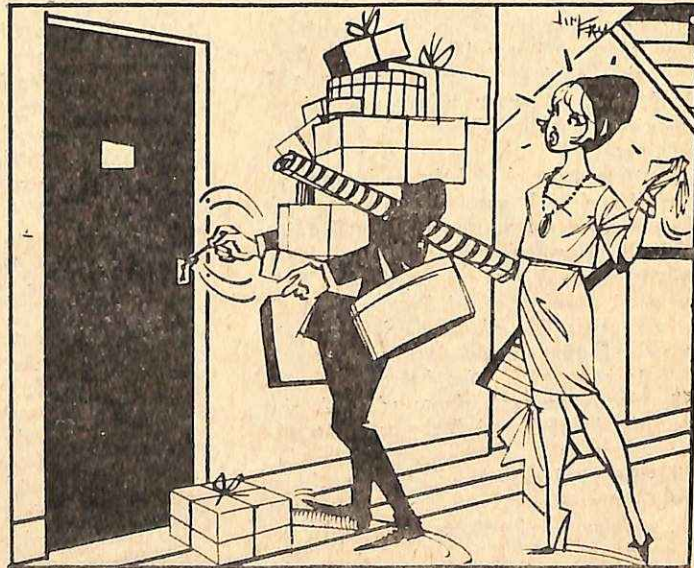
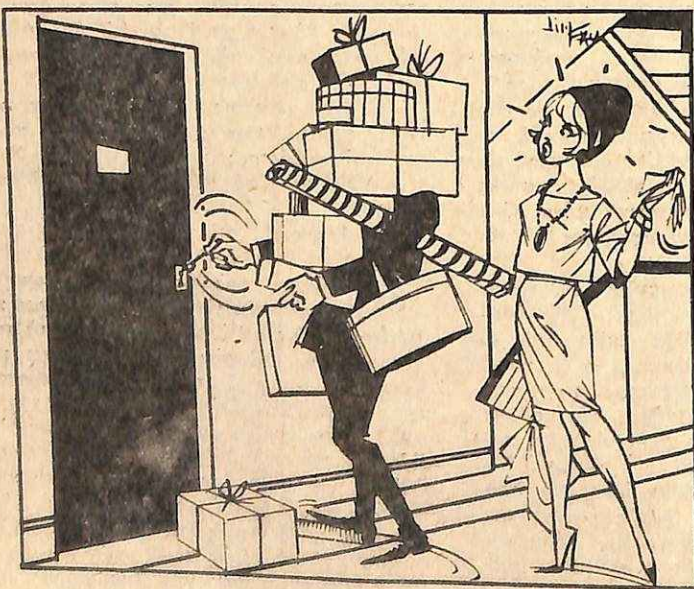
τῶν Στενῶν Μενάι τῆς Ἀγγλίας γιὰ νὰ ἐξετάσουν 1.000 περίπου δείγματα κραμάτων ἀλουμινίου καὶ μαγνησίου τὰ ὁποῖα βρίσκονται συνεχῶς ἐκτεθειμένα στὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως. Οἱ ἐμπειρογνώμονες αὐτοὶ πὸν ἐργάζονται γιὰ λογαριασμὸ μιᾶς ἀγγλικῆς ἐταιρείας, ἐξετάζουν τὰ μέταλλα γιὰ νὰ ἰδοῦν πῶς ἐπηρεάζονται ἀπὸ τίς καιρικὲς συνθήκες. Ἐτσι συγκεντρώνονται χρήσιμα στοιχεῖα δόσει τῶν ὁρίων θὰ μελετηθοῦν νέοι τρόποι προστασίας τῶν μετάλλων. Μερικὰ ἀπὸ τὰ δείγματα εἶναι προσαρμοσμένα σὲ σχεδίες δεμένες στὴν πλωτὴ προβλήτα, ἡ ὁποία κατὰ τίς ὥρες τῆς πλημμυρίδας βυθίζεται ἐντελῶς στὸ θαλασσινὸ νερό. Οἱ λεπτομέρειες αὐτῶν τῶν πειραμάτων θ' ἀνακοινωθοῦν πρὸς ὄφελος τῆς μεταλλουργικῆς βιομηχανίας.

Ἡδὴ χάρις σ' αὐτὰ τὰ πειράματα βελτιώθηκε ἡ ἐπεξεργασία τῶν μεταλλικῶν κραμάτων καὶ ἡ χρησιμοποίησή τους ὑπὸ καιρικὲς συνθήκες ὑπὸ τίς ὁποῖες ἦταν ἄλλοτε ἀδύνατη ἡ χρῆση τους.

ΣΤΗΝ Ἀγγλία κατασκευάστηκε ἕνα νέο ἀπολύτως αὐτόματο ἠλεκτρικὸ ρολόγι — ἡμερολόγιον, μὲ ἕνα ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ: ὑπολογίζει τὰ δίσκετα ἔτη. Ἡ συσκευή ἔχει εἰστροπὴ μνήμη, καὶ ὅπως ὅλα τὰ ἠλεκτρονικὰ ρολόγια δὲν χρειάζεται καμμία παρακολούθηση, δίδει δὲ ὅχι μόνον τὴν ὁρθὴ ἡμερομηνία ἀλλὰ καὶ τὴν ὁρθὴ ὥρα, φτάνει νὰ εἶναι στὴν πρῆξη.

ΕΝΑ πολὺ ἐνδιαφέρον κατασκευάσμα εἶναι ἕνα νέο αὐτόματο πλυντήριο, τὸ ὁποῖο ἔχει ἐλεγκτὴ προγραμματισμὸς πλυσῆς ὥστε ἀκόμη καὶ ἕνας ἄνδρας νὰ μπορεῖ νὰ βάλλει μπουνάδα ἐάν ἔχει τὴν ἀτυχία ν' ἀναλάβῃ αὐτὴ τὴ δουλειά. Τὸ μὴ χάνηται θεομαίνεται αὐτομάτως τὸ νερό, πλύνει τὰ ρούχα, τὰ ξεβγάζει τέσσερις φορὲς, τὰ στεγνώνει καὶ σταματᾷ μόνο του.

ΔΟΚΙΜΑΖΕΤΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΑΣ...

Ἡ δεύτερη εἰκόνα διαφέρει ἀπὸ τὴν πρώτη σ' ἐπτὰ σημεία. Μπορεῖτε νὰ τὰ βρεῖτε σὲ δυὸ λεπτά; (Ἡ λύση στὴ σελίδα 40).

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΣΛΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 14

των δυο λαών. Διαφορετικά προέβλεπε την εξόντωση της Τσεχοσλοβακίας.

Πάνω σ' αυτά τα λόγια ο 'Αδόλφος Χίτλερ άφησε τούς φιλοξενούμενους του. 'Η ώρα ήταν δυο και τέταρτο. Σ' ένα διπλανό δωμάτιο ο Γκαίρινγκ και ο Ρίμπεντροπ παρέλαβαν με τη σειρά τους τα δυο θύματα.

Σύμφωνα με τόν Γάλλο πρεσβευτή, που σ' επίσημη τηλεγράφημα του προς τόν Παρίσι, περιέγραφε τη σκηνή έτσι όπως την είχε πληροφορηθεί από σύγγραφο πηγής, ο Χάχα κι' ο Σβαλκόφσκυ διαμαρτυρήθηκαν για τή βία που άσκούσαν πάνω στη χώρα τους. 'Αποφάσισαν να μη υπογράψουν την συνθηκολόγηση. 'Αν τήν ο πέγραφαν ο λαός θα τούς καταριόταν.

«Οι Γερμανοί ύπουργοί Γκαίρινγκ και Ρίμπεντροπ δείχτηκαν άλμπητοι, έγραφε ο κ. Κουλόντο. Κατεδιώξαν κυριολεκτικά τούς Χάχα και Σβαλκόφσκυ γύρω άπό τόν τραπέζι, πάνω στο όποιο ήταν άπλωμένα τά έγγραφα, και τούς ξανάφεραν διαρκώς μπροστά σ' αυτά βάζοντας την πέννα στα χέρια τους για νά υπογράψουν κι' επαναλαμβάνοντας ότι άν έξαναλουθούσαν νά άρνούνται ή μισή Πράγα θα καταστρεφόταν μέσα σέ δυο ώρες άπό τά γερμανικά άεροπλάνα κι' ότι αυτό δέν θα ήταν παρά μόνο ή άρχή». 'Εκείνη τή στιγμή ο δόκτωρ Σμίντ άκουσε τόν Γκαίρινγκ νά καλεί τόν γιατρό Μορέλ:

— 'Ο Χάχα λιποθύμησε.

Γιά μιá στιγμή οι Ναζί φοβήθηκαν ότι ο Πρόεδρος, που ήταν πεσμένος κάτω άναίσθητος, πέθαινε άνάμεσα στα χέρια τους και όπως είπε ο Σμίντ, εδινόταν έτσι ή άφορη σ' όλη τήν 'Τγήλιο νά λείι τήν άλλη μέρα ότι ο Χάχα είχε δολοφονηθεί στην Κογκέλλαρια».

'Ο πρόεδρος, κίτρινος σαν λείψανο, μπόρεσε νά κρατήσει τόν άκουστικό που οι Γερμανοί του έβαλαν άνάμεσα στα χέρια του και νά μιλήσει με τήν κυβέρνηση του της Πράγας πάνω σέ μιá ειδική τηλεφωνική γραμμή που είχε έγ κατασταθεί με τίς φροντίδες τού Ρίμπεντροπ. 'Εξέδωσε στην τσεχική κυβέρνηση τά όσα είχαν διαδραματισθεί και συνέστησε τή συνθηκολόγηση.

'Τότερα, κάπως καλύτερα πιά μετά άπό δεύτερη ένεση, ο Πρόεδρος της μελοδωάντης Δημοκρατίας ξαναπήγε παραπώντας στόν 'Αδόλφο Χίτλερ για νά ύπογράψει τή θανατική καταδίκη της χώρας του. 'Ηταν τέσσερις παρά πέντε και ξημέρωνε ή 15η Μαρτίου 1939.

Τό κείμενο είχε έτοιμασθεί έν των προτέρων άπό τόν Χίτλερ, διηγείται ο Σμίντ και έλεγε τά εξής:

«Βερολίνο 15 Μαρτίου 1939

Κατόπιν αίτήσεώς των, ο Φύρερ δέχθηκε σήμερα στό Βερολίνο τόν πρόεδρο της Τσεχοσλοβακίας, δόκτορα Χάχα, και τόν ύπουργό των 'Εσωτερικών της Τσεχοσλοβακίας, δόκτορα Σβαλκόφσκυ, παρουσία τού κ. φόν Ρίμπεντροπ, ύπουργού των 'Εξωτερικών. Κατά τή διάρκεια των συνομιλιών εξέτασθηκε με άπόλυτη ειλικρίνεια ή σοβαρή κατάσταση που δημιουργήθηκε με τή γεγονότα των τελευταίων έβδομάδων επί τού τσεχικού έδάφους. Οι δυο μερίδες κα-

τέληξαν στό συμπέρασμα ότι πρέπει νά καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για νά τηρηθεί ή τάξη και ή ειρήνη σ' αυτό τό σημείο της Κεντρικής Εύρώπης. 'Ο Πρόεδρος της Τσεχοσλοβακίας δήλωσε ότι για νά επιτευχθεί αυτός ο σκοπός και νά επέλθει όριστική ειρήνευση, έναπιστεύει τή μοίρα της χώρας και τού τσεχικού λαού στα χέρια τού Φύρερ τού Γερμανικού Ράιχ. 'Ο Φύρερ δέχτηκε αυτή τήν πρόταση. Και εξέφρασε τήν πρόθεσή του νά τοποθετήσει τόν τσεχικό λαό κάτω άπό τήν προστασία τού γερμανικού Ράιχ και νά τού έγγυθει τήν αυτόνομη ανάπτυξη της έθνικης ζωής του, όπως άρμόζει στόν ιδιαίτερο χαρακτήρα του».

Σύμφωνα με τήν αφήγηση μιás των γραμματέων του, ο Φύρερ, μόλις ύπέγραψε, χύθηκε στό γραφείο του, άρπαξε στην άγκυαλιά του όλες τίς γυναίκες που ήταν εκεί και φώναξε:

— Παιδιά μου, αυτή είναι ή ώραιότερα μέρα της ζωής μου. Τό όνομά μου θα μέινει στην 'Ιστορία, θα θεωρηθώιαι ο μεγαλύτερος Γερμανός που ύπήρξε ποτέ. Άν τού πέρασε άπό τό μυαλό — μα πώς ήταν αλήθεια δυνατό νά τού περάσει; — ότι τό τέλος της Τσεχοσλοβακίας μπορούσε νά είναι ή άρχή τού τέλους της Γερμανίας. Σάν τόν Μέρα 'Αλέξανδρο και τόν Ναπολέοντα πριν άπ' αυτόν, μόλις θα έκαμε τά πρώτα βήματα και μετά τά δεύτερα, καμιά δύναμη πιά δέν θα μπορούσε ν' άνακόψει τήν μανια σμένη τσεχάλα του προς τόν έλευρο.

Στίς 15 Μαρτίου στίς 6 τόν πρωί τά γερμανικά στρατεύματα ξεχύθηκαν στη Βοημία και Μοραβία. Άν συνάντησαν καμ μιá αντίσταση.

Πριν εγκαταλείψει τόν Βερολίνο είχε κυκλοφορήσει μιá πομπώδη προκήρυξη στό γερμανικό λαό, όπου επαναλάμβανε τά λονδρεσιδη ψεύδη του για τίς «άκρότητες» που διενεργούσαν οι Τσέχοι και για τήν «τρομοκρατία» που είχαν επιβάλει στη χώρα τους. Έίχε άναγκασθεί, έλεγε, νά βάλει ένα τέλος σ' αυτή τήν όμη κι' άσροκάλυπτη βία κι' άναφρονόουε με κάμφο:

— 'Η Τσεχοσλοβακία έπαψε νά ύπάρχει!

ΟΤΙΛΛΙΑΜ Α. ΣΙΡΕΡ

Η τελειότητα του αστυνομικού μυθιστορήματος

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 32

τιδρά. "Αν ή κυρία Μαιγκρέ δέν έμφανίζεται σ' ένα μυθιστόρημα, τό κοινό άνησυχεί. Κάθε τι που αλλάζει σ' ένα μυθιστόρημα τίς συνθήκες τού Μαιγκρέ προκαλεί χιλιάδες έπιστολές διαμαρτυ-

ρίας. 'Ο Σιμενόν είναι πλέον αίχμάλωτος τού κοινού του. 'Ο Μαιγκρέ του έχει γίνει ο δημοφιλέστερος τύπος τού σύγχρονου αστυνομικού μυθιστορήματος, έχει ξεπεράσει και τόν Σέρλοκ Χόλμς.

Τό πιο σπουδαίο, όμως, είναι ότι τά μυθιστορήματα τού Σιμενόν είναι όχι μόνο καλογραμμένα, ότι όχι μόνο έχουν λαμπρό ύφος, αλλά και ότι διαγράφουν αληθινούς ανθρώπους, βαθειά ψυχολογημένους, ζωντανούς, σωστούς. 'Ετσι ξεχωρίζουν άπ' όλα τ' άλλα άστυνομικά μυθιστορήματα, που στηρίζονται μόνο στό μυστήριο και τήν περιπέτεια και είναι συχνά άξιόλογα καλλιτεχνικά έργα. Μερικά, μάλιστα, είναι άριστουργήματα, που έχουν επαινέσει κι' άπό τήν πιο άυστηρή κριτική. 'Ο Ζωρζ Σιμενόν, ο πιο πολύγραφος συγγραφέυς της έποχής μας, είναι ένας αληθινός λογοτέχνης. Καί τρία ή τέσσερα άπό τά έργα του μπορούν νά σταθούν πλάι στα καλύτερα βιβλία τού καιρού μας.

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ

ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟ

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 19

δουλοπρεπώς νά ζώμεν δέν είναι θλιβερόν:

'Ιδού κι' οι Σερβιώται, γένος ποτέ (μικρόν,

ήμπόρεσαν νά ρήθουν ζυγόν τόσο (πικρόν

κι' έψήφισαν άμέσως έμπείρους στρατηγούς,

πρώτον τόν Τσέρνην Γεώργην και άλλους δόητοδ,

και τώρα προχωρούσε καθώς οι άετοι και τόν έχθρον διώκουν ως λέοντες (κι' αυτοί.

Κι' ήμεις 'Ελλάδος τέκνα, 'Ελλήνων (και λαμπρόν,

δουλοπρεπώς νά ζώμεν, δέν είναι θλιβερόν:

Λοιπόν, όπόσοι ζώμεν με πατριωτισμόν,

ας δείξωμεν κ'άν τώρα τόν ένδουσιασμόν.

'Ανδρείοι 'Ηπειρώται, Μανιάται, Θες (ταλοί

κι' άπό τά περίξ ύσοι, όλίγοι ή πολλοί

και σεις οι Μακεδόνες μετά Μοραί (τών

στην οικουμένην όλην ας κάμωμεν γνωστόν,

ότ' εΐμεθα 'Ελλήνων άπόγονοι ήμεις επάξιοι της δόξης και καθ' άλλης (τιμή!

'Ελάτε μη άργείτε! Μας ήρθε ο καιρός, δια νά δοξασθώμεν, νά ζήσωμεν λαμπρώς!

Ο ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ

Η λύση άπό τή σελίδα 38

- 1) 'Αριστερά στην πόρτα δυο γραμμές.
- 2) Τό δέμα που είναι τοποθετημένο κάτω στη γή έχει μιá πρόσθετη γραμμή.
- 3) 'Ο τοίχος, πίσω άπό τόν κύριο, έχει δυο γραμμές.
- 4) Τό δέμα, κάτω δεξιά, έχει μιá μαύρη γραμμή.
- 5) Πάνω άριστερά ύπάρχει ένα μικρό δέμα.
- 6) 'Η τσάντα της κοπέλλας έχει διαφορετικές γραμμές.
- 7) Μιá μικρή διαφορά στό παπούτσι άριστερά.

'Αστυνομικό μυθιστόρημα τού G. SIMENON

Πέτρος ο Λιθουανός

Μετ. Ε. ΓΟΝΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ: «'Ηλικία 32, άνάστημα 1,69, μύτη ίσια στην άκρη πλατειά, αυτιά ιδιότυπα με μεγάλα πτερύγια, φρύδια άραιά ξανθά, κάτω χείλος προεξέχον, λαίμπος μακρύς, μάτια πρασινωπά, μαλλιά ξανθά». Αυτό ήταν τό πορτραίτο τού Πέτρου τού Λιθουανού.

'Ο Μαιγκρέ άξιωματικός της 'Αστυνομίας δέν μπορούσε νά κάνει λάθος. 'Ο ταξιδιώτης με αυτά τά χαρακτηριστικά γυγχε άπό τό τραίνο και κατευθύνθηκε στό ξενοδοχείο Μάτζεστικ. Μά στό ίδιο τραίνο στό βαγόνι 5 που ή άστυνομία είχε έπισημάνει τόν Πέτρο Λιθουανό δρέθηκε δολοφονημένος μέσα στην τουαλέτα ένας άνθρωπος με άκριβώς τά ίδια χαρακτηριστικά... ήλικία περίπου 32 άνάστημα 1,69 μύτη ίσια στην άκρη πλατειά...

80

ΠΕΡΙΠΑΤΟΥΣΕ λίγο σκυφτός. Τό τραύμα του τόν πονούσε και τό δεξί μπράτσο του όλο και παρέλυε περισσότερο. Κι' ο γιατρός τού είχε παραγγείλει με έπιμονή: «'Αν ο πόνος μεγαλώσει, τρέξτε άμέσως. Θα σημαίνει ότι τό τραύμα μολύνεται. Μά δέν δαρνέσαι! Μήπως τού έμενε καιρός νά σκέφτεται τέτοια πράγματα;

«Κύτταξε αυτό έδώ...» είχε πεί τό πρωι μιá πελάτισσα τού Μάτζεστικ.

«'Ε! ναι λοιπόν. «'Αυτό», ήταν ένας αστυνομικός που πάσχιζε νά έμποδίσει κακοποιούς όλης νά συνεχίσουν τά άνδραγαθήματά τους, και που προσπαθούσε νά πάρει έκδίκηση για ένα δολοφονημένο συνάδελφό του.

«'Αυτό», ήταν ένας άνθρωπος που δέν ντυνόταν σέ 'Αγγλο ράφτη, που δέν είχε τόν καιρό νά περνάει κάθε πρωί άπό τή μηχανοκίνητα του και τού όποιου ή γυναίκα, τρείς μέρες τώρα, τού κάκου έτοιμάζε τό φαγητό, καρτερικά, χωρίς νά ξέρει τίποτε.

«'Αυτό», ήταν ένας άστυνόμος Α' με μισθό 2.500 φράγκων τό μήνα που, όταν τέλειωνε μιá υπόθεση και οι δολοφόνοι βοσκονταν κλεισμένοι στό μπουντρούμι, έπρεπε νά καθίσει μπροστά σέ μιá κόλλα χαρτί, νά γράψει τόν λογαριασμό των έξόδων του, νά καρφισώσει επάνω τίς άποδείξεις και με ά νά τσακωθεί με τόν ταμιά.

'Ο Μαιγκρέ δέν είχε ούτε αυτοκίνητο, ούτε έκατομύτσια, ούτε πολλούς συνεργάτες. Κι' άν ου έπιτεπόταν ή πολυτέλεια τού ένός ή δυο πρακτόρων, έπρεπε ή δίνει κάθε τόσο άναφορά για τήν χρησιμότητά τους.

'Ο Πέτρος ο Λιθουανός, τρία βήματα πιο πέρα, πλήρωσε τό άπειρίψ του μ' ένα νόμισμα των πενήντα φράγκων, χωρίς νά πάρει ρέστα. Νά τό είχε μινα ή μήπως μπλοφόριζε; 'Τότερα μπήκε σ' ένα καρότσια άνδρών ειδών και, για νά παίξει ασφαλώς, έφαγε μισή ώρα διαλέγοντας δώδεκα γραβάτες, και τρείς ρόμπες, άφισε τήν κάρτα του στό ταμείο κι' έφυγε, ένώ ένας υπάλληλος τόν συνώδευε ως τήν πόρτα με ύποκρίσεις.

Σίγουρα τό τραύμα άρχιζε νά μολύνε-

ται. 'Ωρες — ώρες όλόκληρος ο όμος ένοιωθε κάτω τρομερές σουβλιές κι' ο Μαιγκρέ αισθανόταν μιá άνυπόφορη αναούλα, λές όι και τό στομάχι είχε χτυπήσει.

'Οδός ντέ λά Παί, πλατεία Βαντόμ, φωμπούρ Σαιν — Ζερμαίν! 'Ο Πέτρος ο Λιθουανός έκαμε τόν περίπατό του.

'Επιτέλους ο Μάτζεστικ, και οι γκρούμ που έτρεξαν με ύποκρίσεις νά τού άνοίξουν τήν πόρτα.

— 'Αφεντικό...

— Πάλι έσύ;

'Ηταν ο έπιθεωρητής Ντυφούρ, διασκιτικός, στενοχωρημένος.

— 'Ακούστε... έξαφανίστηκε.

— Τι έκανε λέει;

— 'Εκανα ό,τι μπόρεσα, σ'ας όρκίζομαι. Βγήκε άπό τό «Σελέκτ». 'Αμέσως μετά μπήκε στό 52, σ' ένα όικο ραπτικής. Περίμενα μιá ώρα άπ' έξω και τέλος ρώτησα τό θυρωρό. Δέν τήν είχαν δει στα σαλόνια τού πρώτου. Έίχε απλώς περάσει άπό τό μέγαρο, που είχε κι' άλλη έξοδο στην δόδ Μπερρό.

— Καλά.

— Τι νά κάνω τώρα;

— Νά ξεκουραστείς.

'Ο Ντυφούρ κύτταξε τόν άστυνόμο στα μάτια και μετά γύρισε γρήγορα τό κεφάλι άλλο.

— Σ'ας όρκίζομαι ότι...

Τά έχασε βλέποντας τόν Μαιγκρέ νά τού χτυπάει τόν όμο.

— Είσαι καλό παιδί, Ντυφούρ, μη χολοσκάζ, παλληκάρι μου...

Και μπήκε στό Μάτζεστικ, πούλασε νά δει τή γκομάτσα που έκανε ο διεψθυλής, τού τήν άνταπέδωσε μ' ένα χαμόγελο.

— 'Ο Λιθουανός;

— 'Ανέθηκε μόλις τώρα στό διαμερίμά του.

'Ο Μαιγκρέ μπήκε σ' ένα άσανσέρ.

— Δεύτερο άπότομα, είπα στό γκρούμ. Γέμισε τήν πλάτα του, και διεπίστωσε ξαφνικά μ' ένα νέο χαμόγελο, λίγο πιο πικρό άπό τό προηγούμενο ότι, άπό ώρες τώρα, είχε ξεχάσει νά καρνίσει.

✱

ΜΠΡΟΣΤΑ στό 17 δέν δίστασε καθόλου. Χτύπησε. Μιá φωνή τού φώναζε νά μπει. Αυτό έκανε κι

αυτός κι' έκλεισε τήν πόρτα πίσω του. Στό σαλόνι, παρ' όλο τό καλοριφέρ, τό τζάκι ήταν άναμμένο για διακοσμητικούς λόγους. 'Ο Λιθουανός, άκουμπισμένος στό μάραρο, έσπρωχνε με τό πόδι του ένα χαρτί που καίγόταν, για νά έπι άχνει τό έργο της φωτιάς.

'Από τήν πρώτη ματιά ο Μαιγκρέ κατάλαβε όι δέν ήταν τόσο ήρεμος όσο πριν, μα είχε άρκετή αυτοκυριαρχία για νά μη δείξει τή χαρά του. Με τό πελώριο χέρι του έπιασε τή μικροσκοπική πλάτη μιás χρυσής καρέκλας που μετέφερε σέ άπόσταση ένός μέτρου τό πολύ άπο τό τζάκι. 'Εκεί τή στήριξε πάλι πάνω στα λεπ έπιλέπτα πόδια της, κάθισε καθάλα επάνω της.

Νά ήταν έπειδή είχε άνάψει τήν πίπα του και τήν ένοιωθε άνάμεσα στα δόντια του; 'Η γιατί άν ιδρούσε τώρα μετά άπό τόσων ώρών κούραση; Πάντως αυτή τή στιγμή αισθανόταν πιο γερός άπό κάθε άλλη φορά. 'Ηταν ένας διπλός Μαιγκρέ, άν επιτρέπεται ή έκφραση. 'Ενας όγκος κοιμένος σέ παλιά δούη, καλύτερα, σέ γοαντίη.

'Ακούμπησε τούς δυο άγκώνες του στην πλάτη της καρέκλας. Και τόν καταλαβαίνεις ίκανό, άν τόν παραξόριζαν, ν' άρπάξει άπό τό λαμπό αυτόν τόν άνδρα που με τό πλατύ τόν χέρι και νά τού χτυπήσει τό κεφάλι στόν τοίχο.

— 'Ο Μόρτμερ γύρισε; πρόφερε.

'Ο Λιθουανός που κύτταζε τό χαρτί νά καίγεται, σήκωσε άργά τό κεφάλι του.

— Δέν ξέρω...

Τά δάχτυλά του είχαν μιá σόσπαση κι' αυτό δέν διέφυγε άπό τόν Μαιγκρέ. Αυτό που δέν τού διέφυγε επίσης ήταν μιá βαλίτσα κοντά στην πόρτα της κρεβατοκάμαρας, που δέν ύπήρχε πριν στό διαμέριμα. 'Ηταν ένας ετελέστατος ταξιδιωτικός σάκος, που σ' όχριζε τό πολύ εκάτό φράγκα κι' έρχόταν σέ χτυπητή αντίθεση με τήν πολυτέλεια της κάμαρας.

— Τι είναι εκεί μέσα; Καμιά άπάντηση, μα ένα νευρικό άνεπαίσθητο τρεμόλιμα στό πρόσωπο. Τέλος μιá ερώτηση:

— Θα με συλλάβετε;

Και μάντεves κάτι σαν άνακούφιση στην άγονώδη ερώτηση.

— 'Οχι άκόμη.

'Ο Μαιγκρέ σηκώθηκε, πήγε νά φέρει τή βαλίτσα, τήν έσπρωξε με τό πόδι του ως τό τζάκι, τήν άνοίξε.

Περίεξε ένα γκοίξο κοστούμι, άγοραμένο έτοιμο, με τήν έτικέττα τού καταστήματός επάνω.

'Ο άστυνόμος σήκωσε τό άκουστικό:

— 'Αλλά... Γύρισε ο Μόρτμερ... 'Οχι... Και κανείς δέν ήρθε για τό 17; 'Αλλά... Ναι... 'Ενα δέμα με τσιγάριτσα... 'Οχι, δέν χρειάζεται νά άνεδάσετε.

Κατέβασε τό άκουστικό και ρώτησε:

— Ποιό είναι ή 'Αννα Γκόρσκι;

— Ψάξτε...

— Με άλλα λόγια δέν είναι στό διαμέριμα... Μά ήρθε... 'Εφερε αυτή τή βαλίτσα κι' ένα γράμμα...

Με μιá άνάσπαση κλωτσιά ο Λιθουανός διέλυσε τό καμένο χαρτί που έπεσε σέ σάχτη.

'Ο άστυνόμος καταλάβαινε ότι δέν ήταν ή στιγμή νά πετάξει τήν παραμικρή επιπόλαιη κουβέντα, ότι κρατούσε τήν καλή άκρη, μα ότι τό ελάχιστο στραβο-

πάτημα θά τοῦ ἔκοβε τὴν ὑπεροχή. Ἀπὸ συνήθεια σηκώθηκε, πλησίασε τὴ φωτιά τόσο ἀπὸτομα πὸν ὁ Πέτρος τινάχτηκε, ἔκανε μὲ ἓνα ικετόδη κίνηση νὰ ἀμυνθεῖ, τὴν ἄφησε στὴ μέση καὶ κοκκίνισε. Γιατί ὁ Μαιγκρέ πήγαινε ἀπλῶς νὰ στηθεῖ μπροστὰ στὸ τζάκι, μὲ τὴν πλάτη γυρισμένη σ' ἡ φωτιά. Κάνει τὴν πίπα του μὲ μικρὸς γρήγορες ρουφιξιές.

Ἡ σωπὴ ἔπρεπε τόσο βαρειά, τόσο γεμάτη ἀπὸ μικρὰ ἀνεπαίσθητα πραγματάκια, πὸν σοῦ πονοῦσαν τὰ νεῦρα. Ὁ Λιθουανὸς ἦταν σ' ἀναμμένα κόκκινα, ἀν καὶ πάσχιζε νὰ κρατᾷ τὴν ψυχραιμία του. Σὲ ἀπάντηση τῆς πίπας τοῦ Μαιγκρέ, ἀνῆκε ἓνα τσιγάρο.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ἄρχισε νὰ δημαρτίζει πάνω — κάτω, κόντευε νὰ διαλύσει ἀκουμπῶν ας ἐπάνω του, τὸ τραπέζι μὲ τὸ τηλέφωνο. Ὁ σύντροφός του δὲν πρόσεξε πὸς εἶχε πέσει τὸ κουμπὶ χωρὶς νὰ σηκώσει τὸ ἀκουστικό. Τὸ ἀπο ἔλεσα στάθηκε ἄμεσο. Τὸ τηλέφωνο κουδούνισε. Τὸ γραφεῖο ἀπὸ κάτω ρώτησε:

— Ἀλλό!.. Καλέσατε;
— Ἀλλό.. Ναί.. Πὼς εἶπατε;
— Ἀλλό!.. Ἐδῶ τὸ γραφεῖο τοῦ ξενοδοχείου.

Κι' ὁ Μαιγκρέ ἀπαθέστα οὐς:
— Ἀλλό, ναί... ὁ Μόρτιμερ; Εὐχαριστῶ θὰ τὸν δῶ ἀργότερα.
— Ἀλλό! Ἀλλό!

Δὲν εἶχε προλάβει καλὰ — καλὰ ν' ἀφήσει τὸ ἀκουστικό στὴ θέση του καὶ πάλι τὸ τηλέφωνο κουδούνισε.

— Τί συμβαίνει; Δὲν καταβαίνω.. ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ διευθυντῆ.

— Παράτα μας! ἔκανε ὁ Μαιγκρέ. Κάποιοι μὲ τὸ βλέμμα του τὸν Λιθουανὸ πὸν εἶχε γίνει κα ἀχλὺς καὶ πὸν, γιὰ ἓνα δευτερόλεπτο, εἶδε διὰ θέαν νὰ τρέξει στὴν πόρτα.

— Δὲν εἶναι τίποτε, τοῦ εἶπε ὁ Μαιγκρέ. Εἶναι ὁ Μόρτιμερ — Λίβιγκσ ον πὸν γύρισε. Εἶχα ζητήσει νὰ μὲ εἰδοποιήσουν.

Εἶδε μικρὸς σταγόνες ἰδρώτα στὸ μέτωπο τοῦ συνομιλητῆ του.

— Λέγαμε γιὰ τὴ βαλίτσα καὶ τὸ γράμμα. Ἡ Ἄννα Γκόρσκι...

— Δὲν πρόκειται γιὰ τὴν Ἄννα..

— Συγγνώμη.. Νόμιζα... Δὲν εἶναι δικό της τὸ γράμμα;

— Ἀκούστε...

Ὁ Λιθουανὸς ἔτρεμε. Ἦταν δλοφάνερο. Ὅλο τὸ πρόσωπό του, ὅλο τὸ σῶμα του ταραζόταν ἀπὸ συσπάσεις.

— Ἀκούστε...

— Ἀκούω, ἔκανε ὁ Μαιγκρέ μὲ τὴν πλάτη πάντοτε γυρισμένη στὴ φωτιά.

Τὸ χέρι του εἶχε γλιστρήσει στὴν τσέπη τοῦ περιστροφίου του. Δὲν ἤθελε παρὰ ἓνα μόνο δει εὐδοκίαν γιὰ νὰ τὸν σημάδευε. Χαμογελοῦσε, μὰ μέσα ἀπὸ τὸ χαμόγελο αὐτό, ἔνοιωθε τὴν παρουσία του ἀνεπτυγμένη πὸν.

— Λοιπὸν; Ἀποῦ σὰς λέω ὅτι ἀκούω..

Μὰ ὁ Λιθουανὸς, ἀσπάζοντας ἓνα μπουκάλι οὐίσκι, πρόσεξε μὲ σφιγμένα δόντια.

— Δὲ βαρύνει...

Καὶ γέμισε ἓνα ποτήρι ὡς ἐπάνω, τὸ κατάπιε μονορούφι καὶ κῆταξε τὸν σὺν τροφὸ του μὲ τὰ θολὰ μάτια τοῦ Φεντὸρ Γιούροβιτς, ἐνῶ μὲ σταγόνα οἰνό-

πνευμα γυάλιζε στὸ πηγούνι του.

ΟΙ ΔΤΟ ΠΕΤΡΟΙ

ΠΟΤΕ ὁ Μαιγκρέ δὲν εἶχε ξαναδεῖ τέτοιο κερανοδόλο μεθύσι. Ποτέ, εἶναι ἀλήθεια, δὲν εἶχε ξαναδεῖ ἀνθρωπο νὰ καταπίνει μονορούφι ἓνα νερόποτρο γεμάτο οὐίσκι, νὰ τὸ ξαναγεμίξει, νὰ τὸ ξαναδείξει, νὰ τὸ γεμίσει γιὰ τρίτη φορὰ, νὰ τινάξει τὸ μπουκάλι καὶ νὰ πίνει ὡς τὴν τελευταία σταγόνα ἓνα οἰνόπνευμα ἐξήντα βαθμῶν.

Τὸ ἀποτέλεσμα στάθηκε ἐντυπωσιακό. Ὁ Πέτρος ὁ Λιθουανὸς ἔγινε πὸν κόκκινο ἀπὸ ἀστακό, κ' ἄμεσως μετὰ, κατακί τοινος. Μὰ παρέμειναν ἀκανόνιστες κοκκινίλες στὰ μάγουλα.. Τὰ χεῖλη του ἦταν ἄσπρα. Κρατήθηκε ἀπὸ τὸ τραπέζι, ἔκανε μερικά βήματα παραπατώντας, πρὸ φερε μὲ τὴν προθυμία τοῦ μεθυμένου:

— Τὸ θελήσατε, ἔτσι δὲν εἶναι;

Καὶ γέλασε, μ' ἓνα παράξενο γέλιο πὸν τὰ περιεῖχε ὅλα μαζί: φόβος, εἰρωνεία, θλίψη, ἴσως κ' ἀπελπισία. Ἐρίξε μὲ καρέκλα θέλον ας νὰ στηριχθεῖ ἐπάνω της, σκούπισε τὸ ὄγκο μέτωπό του.

— Παραδεχθεῖτε ὅμως ὅτι μόνος δὲν θὰ τὰ βγάζατε πέρα... Ἦσαν οἱ συμπτώσεις...

Ὁ Μαιγκρέ δὲν σάλευε. Αἰσθανόταν τόσο ἄσχημα πὸν κόντευε νὰ βάλει τέλος σ' αὐτὴ τὴ σκητὴ δίνοντας τὸν συνομιλητῆ του νὰ πιεῖ ἢ ν' ἀναπνεύσει κανένα φάρμακο.

Παρακολουθοῦσε τὴν ἴδια μεταμόρφωση, ὅπως τὸ πρῶτο, μὰ δέκα φορές, ἑκατὸ φορές πὸν δυνατῆ.

Πρωτίτερα εἶχε νὰ κάνει μ' ἓναν ἀνθρωπο κύριο τοῦ ἐαυτοῦ του, μὲ δξέτα ἡ ἀντίληψη κ' ἀσυνήθιστη θέληση. Μ' ἓναν ἀνθρωπο τοῦ κόσμου κ' ἐπιστήμονα τῆς ἀπάτης.

Καὶ ξαφνικά δὲν εἶχε πιά μπροστὰ του παρὰ μόνον ἓνα πακέτο νεῦρα, μὲ μαριονέττα, ἓνα πρόσωπο πὸν μόρφαζε κατακίτρινο. Γελοῦσε. Μὰ ἐνῶ γελοῦσε καὶ με αμινιόταν ἄσχυρα δῶ κ' ἐκεῖ, ἔσπινε τ' αὐτὶ του, ἔσκυβε, σὰν νὰ παραφύλαγε ἓνα θύροβο κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του.

Στὸ ἀπὸ κάτω ἀκριβῶς πᾶ ὡμα ἦταν τὸ διαμέρισμα τοῦ Μόρτιμερ.

— Ἦταν καλὰ στοργμένη ἡ δουλειά, πέταξε μὲ σαγισμένη φωνή. Ἦταν ἀδύναο νὰ τὴ χαλάσετε. Μόνον ἡ τύχη,

σὰς λέω, ἡ μάλλον μὲ σειρά ἀπὸ συμπτώσεις.

Σκόντιασε πάνω στὸν τοῖχο, στηρίχτηκε ἐπάνω του, ἔκανε ἓνα πονεμένο μορφοσμί, γιατί τὸ μεθύσι αὐτὸ πὸν πλησίαζε τὴ δηλητηρίαση, θὰ τοῦ εἶχε φέρε ἀφόρητο πονοκέφαλο.

— Ἐλάτε... Προσπαθήστε νὰ μοῦ πεῖτε ὅσο εἶναι ἀκόμη καιρὸς, ποῖός Πέτρος εἶμαι;

Ἦαν ἀναγκουλιστικό καὶ θλιβερό, κομικὸ καὶ φοικτό. Καὶ κάθε δευτερόλεπτο αὔξαινε αὐτὴ ἡ καλπάζουσα μέθη.

— Περιεργο πὸν δὲν ἔρχονται. Μὰ θὰ ἔρθουν... Καὶ τότε.. Λοιπὸν! Μαντέψτε... Ποῖός Πέτρος;

Ἀλλὰζοντας ξαφνικά στάση, ἔπιασε τὸ κεφάλι του μὲ τὰ δὺο τὸν χέρι καὶ τὸ πρόσωπό του πρόδωσε βαρὺ φοικτό πόνος.

— Ποτέ δὲν θὰ καταλάβετε... Ἡ ἱστορία τῶν δὺο Πέτρων... Εἶναι κάτι σὰν τὴν ἱστορία τοῦ Κᾶν καὶ τοῦ Ἀβελ... Πρέπει νὰ εἰστε καθολικὸς ἔσείς.. Στὴ δική μου τὴ χώρα εἶμαστε διαμαρτυρόμενοι καὶ ζοῦμε μὲ τὴν Ἀγία Γραφὴ στὸ χέρι... Μὰ ἄσε τί λένε.. Ἐγὼ εἶμαι ἄκασιος πὸς ὁ Κᾶν ἦαν ἓνα καλὸ, ἄκακο κ' ἀγαθὸ παιδί Ἐνῶ αὐτὸς ὁ Ἀβελ... Βήματα ἀκούστηκαν στὸ διάδρομο. Ἦ πόρτα ἀνοίξε.

Ὁ ἴδιος ὁ Μαιγκρέ ἔνοιωθε τέτοια ταραχὴ πὸν χρειάστηκε νὰ σφίξει περισσό ερο τὴν πίπα του ἀνάμεσα στὰ δόντια του.

Ἦταν ὁ Μόρτιμερ. Φοροῦσε ἓνα χοντερό παλτό καὶ εἶχε τὴν κόκκινη φάσα τοῦ ἀνθρώπου πὸν, μὲ καλὴ παρέα, εἶχε κάνει ἓνα ὥρατο γεῦμα. Ἦνα ἐλαφρὸ ἄρωμα ἀπὸ λικέρ κ' ἀμερικανικὸ τσιγάρο κυμάτιζε γύρω του.

Μόλις βρέθηκε στὸ δωμάτιο ἄλλαξε ἔκφραση. Τὰ χόρμα α χάρθηκαν ἀπὸ τὸ πρόσωπό του. Ὁ Μαιγκρέ παρατήρησε μὲ δυσαρμονία πὸν δυσκολευόταν νὰ ἐντοπίσει, μὰ πὸν ἔδινε κάτι τὸ θολὸ στὴ φρεσινωγμία του.

Καταλάβαινε κανεὶς πὸς ἐρχόταν ἀπ' ἔξω. Τῆχζε ἀκόμη λίγος δροσερὸς ἀέρας στὶς πτυχές τοῦ παλτοῦ του.

Τὸ θέαμα ἦταν κ' ἀπὸ τὶς δὺο πλευρές, μὰ ὁ ἀστυνόμος δὲν μπορούσε νὰ τὰ βλέπει ὅλα μαζί. Μάλλον τὸν Λιθουανὸ κῆταξε πὸν, μετὰ ἀπὸ τὴν πρώτη συγκίνηση, πᾶσχιζε νὰ ξαναβοεῖ τὴν πνευματικὴ του διαγῆα. Μὰ ἦταν ἀργὰ πιά γιὰ καὶ τέτοιο. Ἦ δόση ἦταν πολὺ δυνατῆ. Τὸ καταλάβαινε κ' ὁ ἱδιος καὶ μὲ παραγματικὴ ἀπόγνωση πᾶσχιζε νὰ αὐτοεπιβληθεῖ.

Τὸ πρόσωπό του μόρφαζε. Δὲν θὰ ἔβλεπε ἀσφαλῶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα παρὰ μόνον μέσα ἀπὸ μὲ παραμορφωτικὴ διήχλη. Ὁ αν ἄφησε τὸ τραπέζι ἀπ' ὅπου κρατιόταν, παραπάτησε μὰ, ὡς ἐκ θαύματος, ξαναβόηξε τὴν ἱσορροπία του.

— Ἀγαπητέ μου Μόρ.. ἄρχισε. Συνάνησε τὸ βλέμμα τοῦ ἀστυνόμου καὶ πρόσεξε μὲ ἄλλη φωνή:

— Δὲ βαρύνει, ἔ! Δέ..

Ἦ πόρτα χτύπησε μὲ δρόντο. Βιαστικά βήματα ἀπομακρύνθηκαν στὸ διάδρομο. Ἦταν ὁ Μόρτιμερ πὸν τὸ εἶχε βάλει σὰ πόδια. Τὴν ἴδια στιγμή ὁ Λιθουανὸς σορᾶζόταν σὲ μὲ καρέκλα.

Ὁ Μαιγκρέ ἔκανε ἓνα ἄλλα ὡς τὴν πόρτα. Ἐκεῖ στάθηκε κ' ἔσπινε τ' αὐ-

τί του. Μὰ ἀνάμεσα στοὺς διάφορους ἀπορόχους τοῦ ξενοδοχείου, δὲν ἦταν πιά μπορετὸ νὰ ξεχωρίσει τὰ βήματα τοῦ Ἀμερικανικοῦ.

— Σὰς λέω ὅτι ἔσείς τὸ θελήσατε... τραῦλισε ὁ Πέτρος, πὸν συνέχισε ἢν κουδέντα του σὲ ἄγνωστη γλῶσσα.

Ὁ ἀστυνόμος βγήκε, κλείδωσε τὴν πόρτα μὲ τὸ κλειδί, προχώρησε γρήγορα στὸ διάδρομο κ' ἄρχισε νὰ κατεβαίνει τρεχοντας τὶς σκάλες. Ἐφθασε στὸ πρῶτο πάτωμα, ἴσα — ἴσα γιὰ ν' ἀρπάξει στὸ πέρασμά της μὲ ἓνα γυναικα πὸν ἔτρεξε. Τοῦ φάνηκε μὲ μινωδιὰ ἀπὸ μπαρούτι.

Τὸ ἀριστερό του χέρι κρατοῦσε τὴ γυναικα ἀπὸ τὸ φρέμα της, τὸ δεξιό ἔπρεπε μὲ δύναμη στὸν καρπὸ τοῦ χειρὸς κ' ἓνα περιστροφὸ κῆλησε κάτω ἐνῶ ἀκούγονταν μὲ ἐκτυροσχορότηση καὶ ἡ σφαῖρα πήγαινε νὰ κάνει θρόνηλα τὸ ἓνα τζάκι τοῦ ἀσανσέρ.

Ἦ γυναικα πάλεινε νὰ ξεφύγει. Ἦταν ἐξαιρετικὰ δυνατῆ. Ὁ ἀστυνόμος δὲν βόηξε ἄλλο τρόπο νὰ τὴν ἀκινήσει ἀπὸ τὸ νὰ τῆς σφραμμουλήξει τὸν καρπὸ. Αὐτὴ ἔπρεπε στὰ γόνατα σφουρίζοντας:

— Ἀνάνδρος...

Στὸ ξενοδοχεῖο δημιουργήθηκε κίνηση. Ἀκούγαν ἓνας συγκεχυμένους θόρυθος πὸν ἐρχόταν ἀπ' ὅλους τοὺς διαδρόμους. Ὁ πρῶτος ἀνθρώπος πὸν φάνηκε ἦταν μὲ κακινιέρα μὲ ἀσπρόμαυρα, πὸν σήκωσε τὰ χέρια της ψηλὰ καὶ ἔδωκε στὰ πόδια πανιζόβλητη.

— Μὴ κουνιθεῖς! ἔκανε ὁ Μαιγκρέ μιλοῦντας, ὅχι στὴν κακινιέρα, μὰ στὴν αἰχμάλωτὴ του.

Καὶ οἱ δὺο ἔμειναν ἀκίνητες. Ἦ κακινιέρα φωνάζε:

— Ἐλεος! Δὲν ἔκανα τίποτε!

Τὸ χάος ὅσο πήγαινε καὶ μεγάλωνε. Ἀπὸ παντοῦ κατέφθανε κόσμος. Ὁ διευθυντὴς χειρονομοῦσε κυκλωμένος ἀπὸ διαφόρους πὸν τὸν ἀκούγαν μὲ ἀνοικτὸ στόμα. Ἀλλοῦ γυναικες μὲ θροῦντο.

Ὁ Μαιγκρέ ἀποφάσισε νὰ σπύρει, νὰ περάσει χειροπέδες στὴν αἰχμάλωτὴ του πὸν δὲν ἦταν ἄλλη ἀπὸ τὴν Ἄννα Γκόρσκι. Χτυποῦσαν νὰ ξεφύγει. Στὸ πάλεμα ἔσπινε τὸ φρέμα της, βρόθιζε ἔσπινε, ὅπως τὸ συνήθιζε, ὁπέρωχε ὥστόσο μὲ τὰ μάτια της πὸν πετοῦσαν ἀστραπές.

— Τὸ δωμάτιο τοῦ Μόρτιμερ... ἔκανε ὁ ἀστυνόμος στὸν διευθυντῆ.

Μὰ αὐτὸς οὔτε ἤξερε τί τοῦ γινόταν καὶ τί νὰ κάνει. Κι' ὁ Μαιγκρέ ἦταν μόνος ἀνάμεσα σὲ ἀνθρώπους πὸν σκόνταφταν ὁ ἓνας πάνω στὸν ἄλλο πανιζόβλητοι, ἐνῶ οἱ γυναικες φώναζαν, ἔκλαιγαν, τσίριζαν.

Τὸ διαμέρισμα τοῦ Ἀμερικανοῦ δὲν εἶπε παρὰ μερικά μόνον βήματα. Ὁ ἀστυνόμος δὲν βρόθιζε στὴν ἀποχρέωση ν' ἀνοίξει τὴν πόρτα, πὸν ἦταν μισανοιχτῆ. Εἶδε ἓνα ματοκυλισμένο κορμὶ πὸν ἀκόμη σφάδαζε πάνω στὸ πάτωμα.

Τρέχοντας τότε ἀνέβηκε στὸ πάνω πάτωμα, χτύπησε τὴν πόρτα πὸν εἶχε ὁ ἱδιος κλειδώσει λίγο πὺ πρὶν, γύρισε τὸ κλειδί στὴν κλειδαρότρυπα, δὲν ἀκούσε τίποτε ἀπὸ μέσα, ἀνοίξε.

Τὸ διαμέρισμα τοῦ Πέτρου τοῦ Λιθουανικοῦ ἦταν ἄδειο. Ἦ βαλίτσα ἦταν πάντοτε κάτω, δίπλα στὸ τζάκι, μὲ τὸ ἔτοιμο κοστούμι μέσα.

Ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ παράθυρο ἔμπαινε παγωμένος ἀέρας. Ἐδινε σ' ἓνα φεγγίτη

στενὸ σὰν καμινάδα. Κάτω — κάτω διέβαινε τρεῖς πόρτες.

Ο ΜΑΙΚΡΕ κατέβηκε μὲ βαρὺ θῆμα, εἶδε δὲν κόσμον πὸν ἦρεμο. Μεταξὺ τῶν πελατῶν εἶχε βρεθεῖ γιατρός. Μὰ οἱ γυναῖκες δὲν πολυσκοτίζονταν — οὔτε καὶ ἄνδρες δηλαδὴ — γιὰ τὸν Μόρτιμερ, πὸν ἔξεταζε ὁ γιατρός.

Ὅλοι εἶχαν τὸ μυαλό τους στὴν Ἐθραῖα, πὸν ἦταν σοφισμένη στὸ διάδρομο, τὰ χέρια ἐνωμένα μὲ τὶς χειροπέδες, τὸ στόμα ὁλοσφῆρ, τὰ μάτια ἔξαλλα. Τὸ καπέλλο της εἶχε πέσει, τὰ κατὰμαυρα μολιὰ της κρέμονταν στὸ πρόσωπό της καὶ κάθε τόσο πετοῦσε βροσιές κ' ἀπειλὲς στοὺς θεατές.

Ἀπὸ τὸ ἀσανσέρ βγήκε ἓνας ὑπᾶλληλος μ' ἓναν ἀστυφύλακα.

— Διῶξε, τὸν κόσμο ἀπὸ δῶ, διέταξε ὁ Μαιγκρέ.

Ἄκουσε πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη του συγκεχυμένους διαμαρτυρίες. Βαρὺς, πεισματῶνους, πληροῖς τὸν γιατρός.

— Λοιπὸν;

Ὁ γιατρός ἦταν ἓνας Γερμανός, πὸν δὲν ἤξερε καλὰ τὰ γαλλικά καὶ πὸν ἄρχισε μὲ δλοζήληρη διάλεξη ἀνακατείνοντας καὶ τὶς δὺο γλώσσες.

Τὸ κάτω μέρος τοῦ προσώπου τοῦ ἐκατομυριούχου, δὲν ἦταν παρὰ μὲ πελώμα μαυροκόκκινη πληγῆ. Ὁστόσο τὸ στόμα του ἀνοίξε, ἓνα στόμα πὸν δὲν ἦταν ἐντελὸς στόμα, καὶ βγήκε ἓνα τραύλισμα μὰ μὲ αἶμα.

Κανένας δὲν κατάλαβε τί ἔλεγε, οὔτε ὁ Μαιγκρέ, οὔτε ὁ γιατρός — ἦταν καθήγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Μπὸν, ὅπως διαδόθηκε μετὰ — οὔτε τὰ δὺο — τρία άτομα πὸν ἦσαν κοντά.

Τὸ πανοφῶρι του ἦταν ὅλο στάχτες ἀπὸ ποῦρο. Τὸ ἓνα χέρι του ἦταν ἀνοικτὸ, τὰ δάχτυλα τετωμένα.

— Νεζρός; ρώτησε ὁ ἀστυνόμος.

Ὁ γιατρός κούνησε τὸ κεφάλι του ἀνησυχικά κ' ἔμειναν καὶ οἱ δὺο ἀμίλητοι. Στὸ διάδρομο, ὁ θρόνος βρόθιζε σιγὰ — σιγὰ. Ὁ ἀστυφύλακας ἔσπινε κατὰ πῶρον βῆμα — βῆμα τοὺς περιεργούς πὸν ἔφεραν ἀντίσπασιν.

Τὰ χεῖλη τοῦ Μόρτιμερ ξανάκλεισαν, μὰ καὶ πάλι ἀνοίξαν. Ὁ γιατρός ἔμεινε μερικὰ λεπτά ἀκίνητος. Ὅποτε ἀνακοίνωσε καὶ εἶπε, σὰν ἀπαλλαγμένος ἀπὸ ἀσχηματὸ βάρος.

— Νεζρός, γιὰ... Ἦταν δύσκολο...

Κάποιος εἶχε πατήσει στὴν ἀκτὴ τοῦ παλτοῦ, πὸν ἔφερε τὸ καθαρό σημεῖδι σόλας.

Στὸ ἀνοικτὸ τῆς πότας φάνηκε ὁ ἀστυφύλακας, ἔμεινε μὲ στιγμὴ ἀκίνητος κοιτάζοντας τὸ πτώμα καὶ μετὰ πρόσεξε σιγὰ:

— Τί θά..

— Νὰ φύγουν ὅλοι χωρὶς καμμιὰ ἐξαίρεση, διέταξε ὁ Μαιγκρέ.

Ἦ γυναικα οὐδὲν εἶπε.

— Ἀσπὴν νὰ οὐδὲν εἶπε.

Καὶ πῆγε νὰ στηθεῖ μπροστὰ στὸ τζάκι πὸν ἦταν σθηστό.

Ο ΣΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΓΚΑΛΑ

ΚΑΘΕ ῥάτσα ἔχει τὴ μυρωδιὰ της, πὸν δὲν τὴν ἀνέχονται οἱ ἄλλες ῥάτσες. Ὁ ἀστυνόμος Μαιγκρέ εἶ-

χε ἀνοίξει τὸ παράθυρο διάπλατο. Κάπνιζε πίπα στὴν πίπα, μὰ ἡ μυρωδιὰ ἐκατολυνόταν νὰ τὸν ἐνοχλεῖ.

Νὰ ἦταν τὸ ξενοδοχεῖο «Ὁ βασιλεὺς τῆς Σκελίας» πὸν ἦταν διαποτισμένο ἀπ' αὐτὴν; Ἦ δόξιος δλοζήληρος; Τὴν πρωτοκαταλάβαινε Ἦταν ὁ διευθυντὴς μὲ τὸ μαῦρο σκούφο σοῦ ἀνοίγε τὴ θυρίδα του καὶ πύκνωνε ὅσο ἀνέβαινε τὶς σκάλες.

Στὴν κάμαρα τῆς Ἄννας Γκόρσκι ἡ μυρωδιὰ αὐτὴ ἦταν πηχτῆ. Ἦ ἀλήθεια ἦταν ὅτι παντοῦ ἔβλεπε φαινόματα κ' ἀποφάγια. Κάτι λουκάνικα σ' ἓνα λαδὸ χαρτὸ ἦσαν γεμάτα σκόροδο. Σ' ἓνα πιάτο τηγανιτὰ ψάρια ἔπλεαν σὲ ξυγνισμένη σάλτσα. Τροχέμματα τσιγαριὰ ἔπλεαν σὲ πέντε — ἔξη φλυτζάνια καὶ στὰ πιατάκια ρωσικά ἀποταίγαζα. Τὰ μπλεγμένα σεντόνια τοῦ κρεβατιοῦ ἔμοιαζαν νὰ μὴν εἶχαν ποτὲ ἀεριστεῖ.

Τὸ σακκουλάκι ἀπὸ γαριζὸ πανὶ πὸν ὁ Μαιγκρέ κρατοῦσε στὰ χέρια του, τὸ εἶχε βρεῖ μέσα στὸ στομάχι, τὴν ὥρα πὸν κάθισε νὰ ξυλώσει τὴ μιά του ἄκρη. Ἀπὸ μὲσα εἶχαν πέσει μερικὲς φωτογραφίες κ' ἓνα δίπλωμα.

Ἦ μὲν φωτογραφία εἰκόνηζε ἓνα κατηφορικὸ δρόμο μὲ μυτεροὺς πλάκες καὶ ἀσβεστομένους στίβους ὅπου ἔξωριζαν οἱ μαῦρες γραμμὲς ἀπὸ τὰ παράθυρα καὶ τὶς πόρτες. Τὸ σῆμα τοῦ ποτοῦ πλάνο ἔφερε μὲ ἐπιγραφὴ μὲ γράμματα γοτθικά καὶ ρωσικά συγχρόνως:

6 ΡΤΤΣΕΗ

ΜΑΞ ΓΙΟΧΑΝΣΟΝ

ΡΑΙΗΤΗΣ

Ὁ κτίριον ἦταν ἀνετὰ μεγάλο. Στὴν εἰσοδὸ ἄρχονταν ἔξη σκαλοπάτια μ' ἓνα σιδερένιο κάγκελλο. Σ' αὐτὰ τὰ σκαλοπάτια ἦταν συγκεντρωμένη μὲ οἰκογένεια γύρω ἀπὸ ἓναν ἄνδρα ἡ ἐτῶν πέντε — κάτω, κοντὸ, μὲ παρὰ μαλλιά καὶ κινιέρα, — ὁ ῥάφτης ἀσφαλῶς — πὸν κῆταξε τὸ φανὸ μὲ ὄφρος σοβαρό. Ἦ γυναικα πὸν μὲ ἀταξένη φορέμα χαμογελοῦσε κ' ἓνα ἐλαφρότατο σφίξιμο τῶν χειρῶν γιὰ νὰ κάνει ἐπὶ ντιστεγές. Ἀποστός τους ἦσαν δὺο παιδιά πὸν κρατιόντουσαν ἀπὸ τὸ χέρι. Ἦσαν δὺο ἀγόρια ἔξη ὡς ὀκτὼ ἐτῶν μὲ πανταλόνια ὡς τὰ γόνατα, μαῦρες κάλτσες καὶ ναυτικούς γιαντάδες. Ἰδια ἡλικία, ἴδιο ἀνάστημα. Ὁμοιοτήτα καταληκτικὴ μὲ τὸ ῥάφτη. Δὲν μπορούσε ὥστόσο νὰ μὴ διακρίνεις τὴ χτυπητὴ διαφορά τῶν δὺο χαρταίφων τους. Τὸ ἓνα ἀγόρι εἶχε ἔκφραση ἀποφασιστικὴ καὶ κάφανε τὸ γὰρ μὲ ὄφρος προσηλυτικὸ, σχεδὸν ἐκτετακτό. Τὸ ἄλλο κῆταξε τὸν ἀδελφὸ του στὰ κῆτα.

Τὸν κῆταξε μὲ ἐπιστοσύνη καὶ θαυμασμό. Τὸ ὄνομα τοῦ φωτογράφου ἦταν χαρταίμενο μὲ μικρὰ ἀνάγλυφα γράμματα σὲ μὲ ἀκροῦλα: «Κ. Ἀλὲλ — Πιστόφ».

Ἦ δευτέρη φωτογραφία ἦταν μεγαλότερου σχήματος. Εἶχε παθεῖ ὅτε συμπόσιο. Εἰκόνηζε τρία μαζὺ τραπέζια σκεπασμένα μὲ πᾶτα καὶ μπουκάλια.

Ἦ ΣΤΥΝΕΧΕΙΑ: Στὸ ἐπόμενον

Ο Ε' ΤΟΜΟΣ

Με τὸ 116 ον τεύχος, στὸ τέλος τοῦ ὁποίου δημοσιεύθηκε εὔρετήριο τῶν τευχῶν 93-116, συμπληρώθηκε ὁ Ε' τόμος τοῦ «ΚΟΣΜΟΥ».

Ἡ παράδοση βιβλιοδετημένων τόμων θ' ἀρχίσει ἀπὸ 15ης Σεπτεμβρίου.

